

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับทักษะการประเมินสารสนเทศจากสื่อสังคมออนไลน์
ของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในเขตกรุงเทพมหานคร

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสารสนเทศศึกษา
กรกฎาคม 2561

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับทักษะการประเมินสารสนเทศจากสื่อสังคมออนไลน์
ของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในเขตกรุงเทพมหานคร

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสารสนเทศศึกษา

กรกฎาคม 2561

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับทักษะการประเมินสารสนเทศจากสื่อสังคมออนไลน์
ของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในเขตกรุงเทพมหานคร

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสารสนเทศศึกษา
กรกฎาคม 2561

ชัยวัฒน์ บุญอาจ. (2561). *ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับทักษะการประเมินสารสนเทศจากสื่อสังคมออนไลน์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในเขตกรุงเทพมหานคร*. ปริญญาโท ศศ.ม. (สารสนเทศศึกษา) กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อาจารย์ที่ปรึกษาปริญญาโท: ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.แววตา เตชะทวิวรรณ, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กัมศักดิ์ เอ็งฉ้วน.

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาทักษะการประเมินสารสนเทศจากสื่อสังคมออนไลน์ ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กัน และเปรียบเทียบทักษะการประเมินสารสนเทศจากสื่อสังคมออนไลน์กับปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กันของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 441 คน ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา คือ เพศ ชั้นปี กลุ่มสาขาวิชา ประเภทสถาบันอุดมศึกษา ผลการเรียนรู้ ระยะเวลาในการใช้อินเทอร์เน็ต สื่อสังคมออนไลน์ที่ใช้ประจำ การคิดอย่างมีเหตุผล และการคิดอย่างมีวิจารณญาณ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล คือ แบบวัดทักษะการประเมินสารสนเทศและปัจจัยที่เกี่ยวข้อง วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงบรรยาย ทดสอบสมมติฐานด้วยการทดสอบไคสแควร์ การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ของซอมเมอร์ส การทดสอบค่าที การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยค่าแอลเอสดี ผลการวิจัยสรุปได้ ดังนี้ นักศึกษาระดับปริญญาตรีในเขตกรุงเทพมหานครมีทักษะการประเมินสารสนเทศจากสื่อสังคมออนไลน์อยู่ในระดับต่ำ ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับทักษะการประเมินสารสนเทศจากสื่อสังคมออนไลน์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในเขตกรุงเทพมหานคร คือ ชั้นปี กลุ่มสาขาวิชา ประเภทสถาบันอุดมศึกษา สื่อสังคมออนไลน์ที่ใช้ประจำ การคิดอย่างมีเหตุผล และการคิดอย่างมีวิจารณญาณ โดยมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 การเปรียบเทียบทักษะการประเมินสารสนเทศจากสื่อสังคมออนไลน์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในเขตกรุงเทพมหานคร จำแนกตามตัวแปรปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กัน พบว่า นักศึกษาที่มีปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กันทั้งหกปัจจัย มีทักษะการประเมินสารสนเทศแตกต่างกัน โดยนักศึกษาชั้นปีที่ 3 และชั้นปีที่ 4 หรือสูงกว่ามีทักษะการประเมินสารสนเทศมากกว่านักศึกษาชั้นปีที่ 1 และชั้นปีที่ 2 นักศึกษาที่ศึกษาในกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ มีทักษะการประเมินสารสนเทศมากกว่านักศึกษาที่ศึกษาในกลุ่มสาขาวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ และกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี นักศึกษาที่ศึกษาในมหาวิทยาลัยของรัฐมีทักษะการประเมินสารสนเทศมากกว่านักศึกษาที่ศึกษาในมหาวิทยาลัยเอกชน นักศึกษาที่ใช้เฟซบุ๊ก และยูทูบเป็นประจำมีทักษะการประเมินสารสนเทศจากสื่อสังคมออนไลน์มากกว่านักศึกษาที่ใช้กูเกิลพลัส นักศึกษาที่มีการคิดอย่างมีเหตุผลระดับสูงมีทักษะการประเมินสารสนเทศมากกว่าระดับปานกลางและระดับต่ำ นักศึกษาที่มีการคิดอย่างมีวิจารณญาณระดับสูงมีทักษะการประเมินสารสนเทศมากกว่าระดับปานกลางและระดับต่ำ

FACTORS RELATED TO INFORMATION EVALUATION SKILLS BASED ON ONLINE SOCIAL
MEDIA AMONG UNDERGRADUATE STUDENTS IN THE BANGKOK METROPOLITAN AREA

AN ABSTRACT
BY
CHAIWAT BOONART

Presented in Partial Fulfillment of the Requirements for the
Master of Arts Degree in Information Studies
at Srinakharinwirot University
July 2018

Chaiwat Boonart. (2018). *Factors Related to Information Evaluation Skills base on Online Social Media among Undergraduate Students in the Bangkok Metropolitan Area*. Master thesis, M.A. (Information Studies). Bangkok: Graduate School, Srinakarinwirot University. Advisor Committee: Asst. Prof. Dr. Wawta Techataweewan, Prof. Dr. Peemasak Angchun.

The following research aimed to study information about the evaluation skills of online social media; to investigate the related factors; and to compare the information evaluation skills of online social media and related factors of undergraduate students in the Bangkok metropolitan area, which consisted of four hundred and forty-one undergraduate students. The factor variables included gender, year, major, type of university, learning results, internet usage time, using online social media, reasoning and critical thinking. The data collection tools was an information evaluation skills and related factors test. The research was conducted using a test and the data obtained were analyzed using descriptive statistics, a Chi-Square test, Somer's d correlation, t-test, a One way ANOVA and post hoc comparison using LSD. The study reported the following findings: Undergraduate students in the Bangkok metropolitan area developed information evaluation skills from online social media at a low level. The factors related to information evaluation skills from online social media included year, major, type of university, use of online social media, reasoning and critical thinking, it was found at a statistically significant level of .01. The comparison of the information of students, their evaluation skills and online social media level including the related factors, which demonstrated the following: Students of different factors related had different information evaluation skills. The third, and fourth year or higher level students had a higher level of information evaluation skills than the first and the second year students. Health science students had a higher level of information evaluation skills than Humanities and Social Sciences and Science and Technology students. The students from public universities had a higher level of information evaluation skills than private universities. The students who used Facebook and Youtube had a higher level of information evaluation skills than those who used Google plus. The reasoning levels of students were high had a higher level of information evaluation skills at a moderate to a low level. The critical thinking levels of students were high had a higher level of information evaluation skills at a moderate to a low level.

ปริญญานิพนธ์
เรื่อง
ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับทักษะการประเมินสารสนเทศจากสื่อสังคมออนไลน์
ของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในเขตกรุงเทพมหานคร
ของ
ชัยวัฒน์ บุญอาจ

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสารสนเทศศึกษา
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ นายแพทย์ฉัตรชัย เอกปัญญาสกุล)
วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

อาจารย์ที่ปรึกษาปริญญานิพนธ์	คณะกรรมการสอบปากเปล่า
.....ที่ปรึกษาหลัก	ประธาน
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.แววตา เตชาทวิวรรณ)	(อาจารย์ ดร.สรัญญา จันทร์ชูสกุล)
.....ที่ปรึกษาร่วม	กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภิมศักดิ์ เอ็งฉ้วน)	(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.แววตา เตชาทวิวรรณ)
	กรรมการ
	(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภิมศักดิ์ เอ็งฉ้วน)
	กรรมการ
	(รองศาสตราจารย์ สมชาย วรรณญาณไกร)

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความกรุณาอย่างสูงสุดของ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.แววตา เตชาทวิวรรณ อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภีมศักดิ์ เอ็งฉ้วน อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ที่กรุณาให้คำปรึกษา คำแนะนำ และตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่อย่างดียิ่ง ตั้งแต่เริ่มจนปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จ รวมทั้งอาจารย์ ดร.สรัญญา จันทรชูสกุล และรองศาสตราจารย์ สมชาย วรรณญาณุไกร ที่กรุณาสละเวลาร่วมเป็นประธานและกรรมการสอบปากเปล่า ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอกราบขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่กรุณาสละเวลาให้คำแนะนำในการปรับปรุงเครื่องมือวิจัยที่ใช้เก็บข้อมูล ได้แก่ รองศาสตราจารย์สมชาย วรรณญาณุไกร ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชนต์ พูนเดช และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พินดา วราสุนันท์

ขอขอบคุณนิสิตและนักศึกษาของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ และมหาวิทยาลัยศรีปทุม ที่อนุเคราะห์ให้ข้อมูลการวิจัยในครั้งนี้

ตลอดจนคุณศศิธร เห่งศรี และคุณอิสยาห์ พันศิริพัฒน์ ที่ให้ความช่วยเหลือในการเก็บข้อมูล นอกจากนี้ขอขอบพระคุณบิดา มารดา และครอบครัว “บุญอาจ” และญาติพี่น้องสำหรับความห่วงใยและกำลังใจที่มีให้ผู้วิจัยเสมอมา

คุณค่าและประโยชน์อันพึงเกิดจากปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบแด่บุพการีและบูรพคณาจารย์ทุกท่าน

ชัยวัฒน์ บุญอาจ

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ภูมิหลัง.....	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย	5
ความสำคัญของการวิจัย.....	5
ขอบเขตของการวิจัย	5
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	7
สมมติฐานการวิจัย.....	8
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	10
สารสนเทศจากสื่อสังคมออนไลน์.....	10
ความหมายของสื่อสังคมออนไลน์	10
ประเภทของสื่อสังคมออนไลน์.....	11
ความหมายของสารสนเทศจากสื่อสังคมออนไลน์	13
ประเภทของสารสนเทศจากสื่อสังคมออนไลน์	13
การใช้สารสนเทศจากสื่อสังคมออนไลน์เพื่อการศึกษา	16
ทักษะการประเมินสารสนเทศ	20
ความหมายของทักษะการประเมินสารสนเทศ	20
ความสำคัญของทักษะการประเมินสารสนเทศ	20
มาตรฐานการรู้สารสนเทศ.....	21
เกณฑ์การประเมินสารสนเทศ.....	25
ปัจจัยที่มีผลต่อทักษะการประเมินสารสนเทศจากสื่อสังคมออนไลน์	41
ความหมายของการประเมินสารสนเทศจากสื่อสังคมออนไลน์	41
ปัจจัยการคิดอย่างมีเหตุผล.....	43
ปัจจัยการคิดอย่างมีวิจารณญาณ.....	44
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	47
งานวิจัยในต่างประเทศ.....	47
งานวิจัยในประเทศ.....	52

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
3 วิธีการดำเนินการวิจัย	59
การกำหนดกลุ่มประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง	59
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	60
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	62
การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล	62
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	65
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	65
การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	65
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	66
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	83
ความมุ่งหมายของการวิจัย	83
สมมติฐานการวิจัย.....	83
วิธีดำเนินการวิจัย	84
สรุปผลการวิจัย	85
อภิปรายผล	87
ข้อเสนอแนะ	94
บรรณานุกรม	95
ภาคผนวก.....	102
ภาคผนวก ก	103
ภาคผนวก ข	105
ภาคผนวก ค	109
ภาคผนวก ง	116
ภาคผนวก จ	135
ภาคผนวก ฉ	147
ประวัติย่อผู้วิจัย	150

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 สรุปเกณฑ์การประเมินสารสนเทศออนไลน์ที่ได้จากการทบทวนวรรณกรรม.....	39
2 เกณฑ์การประเมินสารสนเทศจากสื่อสังคมออนไลน์และข้อควรพิจารณา	40
3 สรุปตัวแปรจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประเมินสารสนเทศ	58
4 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างของนักศึกษา.....	60
5 จำนวนแบบวัดทักษะการประเมินสารสนเทศและปัจจัยที่เกี่ยวข้องที่ใช้เก็บข้อมูลกับ กลุ่มตัวอย่าง	62
6 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบวัด.....	66
7 ระดับการคิดอย่างมีเหตุผลของนักศึกษา	67
8 ระดับการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษา	68
9 ระดับทักษะการประเมินสารสนเทศจากสื่อสังคมออนไลน์ของนักศึกษา	68
10 การทดสอบความสัมพันธ์ของปัจจัยเพศกับทักษะการประเมินสารสนเทศจากสื่อสังคม ออนไลน์ของนักศึกษา	69
11 การทดสอบความสัมพันธ์ของปัจจัยชั้นปีกับทักษะการประเมินสารสนเทศจากสื่อสังคม ออนไลน์ของนักศึกษา	69
12 การทดสอบความสัมพันธ์ของปัจจัยกลุ่มสาขาวิชากับทักษะการประเมินสารสนเทศ จากสื่อสังคมออนไลน์ของนักศึกษา	70
13 การทดสอบความสัมพันธ์ของปัจจัยประเภทสถาบันอุดมศึกษากับทักษะการประเมิน สารสนเทศจากสื่อสังคมออนไลน์ของนักศึกษา.....	71
14 การทดสอบความสัมพันธ์ของปัจจัยผลการเรียนกับทักษะการประเมินสารสนเทศจาก สื่อสังคมออนไลน์ของนักศึกษา	72
15 การทดสอบความสัมพันธ์ของปัจจัยระยะเวลาในการใช้อินเทอร์เน็ตกับทักษะการประเมิน สารสนเทศจากสื่อสังคมออนไลน์ของนักศึกษา.....	72
16 การทดสอบความสัมพันธ์ของปัจจัยสื่อสังคมออนไลน์ที่ใช้ประจำกับทักษะการประเมิน สารสนเทศจากสื่อสังคมออนไลน์ของนักศึกษา.....	73
17 การทดสอบความสัมพันธ์ของปัจจัยการคิดอย่างมีเหตุผลกับทักษะการประเมิน สารสนเทศจากสื่อสังคมออนไลน์ของนักศึกษา.....	74
18 การทดสอบความสัมพันธ์ของปัจจัยการคิดอย่างมีวิจารณญาณกับทักษะการประเมิน สารสนเทศจากสื่อสังคมออนไลน์ของนักศึกษา.....	75
19 สรุปปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับทักษะการประเมินสารสนเทศจากสื่อสังคมออนไลน์.....	75

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
20 เปรียบเทียบทักษะการประเมินสารสนเทศจากสื่อสังคมออนไลน์ของนักศึกษา จำแนกตามปัจจัยชั้นปี.....	76
21 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ของทักษะการประเมินสารสนเทศจากสื่อสังคมออนไลน์ของ นักศึกษา จำแนกตามปัจจัยชั้นปี.....	77
22 เปรียบเทียบทักษะการประเมินสารสนเทศจากสื่อสังคมออนไลน์ของนักศึกษา จำแนกตามปัจจัยกลุ่มสาขาวิชา.....	77
23 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ของทักษะการประเมินสารสนเทศจากสื่อสังคมออนไลน์ ของนักศึกษา จำแนกตามปัจจัยกลุ่มสาขาวิชา.....	78
24 เปรียบเทียบทักษะการประเมินสารสนเทศจากสื่อสังคมออนไลน์ของนักศึกษา จำแนกตามปัจจัยประเภทสถาบันอุดมศึกษา	79
25 เปรียบเทียบทักษะการประเมินสารสนเทศจากสื่อสังคมออนไลน์ของนักศึกษา จำแนกตามปัจจัยสื่อสังคมออนไลน์ที่ใช้ประจำ	79
26 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ของทักษะการประเมินสารสนเทศจากสื่อสังคมออนไลน์ ของนักศึกษา จำแนกตามปัจจัยสื่อสังคมออนไลน์ที่ใช้ประจำ	80
27 เปรียบเทียบทักษะการประเมินสารสนเทศจากสื่อสังคมออนไลน์ของนักศึกษา จำแนกตามปัจจัยการคิดอย่างมีเหตุผล	81
28 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ของทักษะการประเมินสารสนเทศจากสื่อสังคมออนไลน์ของ นักศึกษา จำแนกตามปัจจัยการคิดอย่างมีเหตุผล	81
29 เปรียบเทียบทักษะการประเมินสารสนเทศจากสื่อสังคมออนไลน์ของนักศึกษา จำแนกตามปัจจัยการคิดอย่างมีวิจารณญาณ	82
30 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ของทักษะการประเมินสารสนเทศจากสื่อสังคมออนไลน์ของ นักศึกษาจำแนกตามปัจจัยการคิดอย่างมีวิจารณญาณ	82

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ

หน้า

1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

8

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ในยุคการแห่งสื่อสารไร้พรมแดนที่มีผลมาจากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีทำให้การติดต่อสื่อสาร แลกเปลี่ยนข้อมูลซึ่งกันและกัน สามารถทำได้ง่ายโดยการเชื่อมต่อผ่านระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ ซึ่งทำให้คนในโลกทุกชาติทุกภาษาสามารถติดต่อสื่อสารกันได้โดยไม่ต้องเดินทางไปถึงกัน โลกทั้งโลกเปรียบเสมือนเป็นบ้านหลังหนึ่งที่ทุกคนในบ้านสามารถพูดคุยกันได้ตลอดเวลา พัฒนาการของการติดต่อสื่อสารเริ่มต้นมาจากเทคโนโลยีเว็บ 1.0 ที่เป็นเว็บไซต์แบบคงที่ (Static website) เป็นการสื่อสารทางเดียว ที่เน้นการรับข้อมูลโดยผู้ให้บริการนำเสนอข้อมูลแต่เพียงฝ่ายเดียว ผู้ใช้หรือผู้รับสารมีหน้าที่รับรู้ข่าวสารเพียงอย่างเดียว ไม่สามารถโต้ตอบได้ จนนำไปสู่การพัฒนาเทคโนโลยีเว็บ 2.0 ที่เป็นเว็บไซต์แบบพลวัต (Dynamic) เป็นการสื่อสารแบบสองทางที่เน้นให้ผู้มีปฏิสัมพันธ์ร่วมกันกับข้อมูล (ชนิศวรา เลิศอมรพงษ์. 2555: 1) ผู้เข้าชมเว็บไซต์สามารถสร้างข้อมูลขึ้นมาได้เองหรือสามารถกำหนดคำสำคัญของเว็บไซต์ที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลทำให้ข้อมูลในเว็บไซต์มีการพัฒนาและปรับปรุงให้ทันสมัยอยู่ตลอดเวลา ด้วยเทคโนโลยีเว็บ 2.0 สื่อสังคมออนไลน์ (Online social media) จึงเกิดขึ้นตามมา ซึ่งเป็นสื่อในรูปแบบออนไลน์ที่สามารถเชื่อมโยงซึ่งกันและกัน โดยการมีส่วนร่วมและแบ่งปันเนื้อหาหรือแสดงความคิดเห็นได้ (Steiner. 2012: 1) เพื่อให้โอกาสแก่ผู้ใช้งานได้สร้างและแลกเปลี่ยนแบ่งปันข้อมูลสารสนเทศต่าง ๆ ด้วยตนเอง ร่วมกับบุคคล องค์กร หรือชุมชนได้อย่างสะดวกและรวดเร็ว

ปัจจุบันนี้สื่อสังคมออนไลน์ที่ใช้บนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตมีความสัมพันธ์ต่อการดำเนินชีวิตประจำวัน โดยได้รับความนิยมเป็นอย่างสูงและมีแนวโน้มการเติบโตอย่างรวดเร็ว จากการสำรวจการใช้อินเทอร์เน็ตตามกลุ่มอายุต่าง ๆ พบว่ากลุ่มอายุระหว่าง 15 - 24 ปี ซึ่งอยู่ในช่วงของการเป็นนักเรียน นักศึกษา มีการใช้อินเทอร์เน็ตสูงกว่ากลุ่มอื่น ๆ (สำนักงานสถิติแห่งชาติ. 2560: 9) โดยที่สถิติผู้ใช้สื่อสังคมออนไลน์ในเดือนเมษายน 2560 มีจำนวนผู้ใช้สูงถึง 2,800 ล้านคนทั่วโลก โดยมีเฟซบุ๊กเป็นสื่อสังคมออนไลน์ที่ได้รับความนิยมสูงสุดจากผู้ใช้งาน ซึ่งในประเทศไทยมีบัญชีผู้ใช้งานเฟซบุ๊ก จำนวน 47 ล้านบัญชี จัดอยู่ในลำดับ 9 ของโลกสำหรับประเทศที่มีการใช้งานมากที่สุด และเมืองที่มีจำนวนบัญชีผู้ใช้งานมากที่สุด คือ กรุงเทพมหานคร มีทั้งสิ้น 30 ล้านบัญชี ซึ่งจัดอยู่ในอันดับ 1 ของโลก (Simon. 2017: Online) สะท้อนให้เห็นว่าสื่อสังคมออนไลน์ได้เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของการดำเนินชีวิตและยังสามารถสร้างประโยชน์จากการใช้งานในด้านต่าง ๆ ให้กับผู้ใช้ได้ เช่น สามารถแลกเปลี่ยนข้อมูลความรู้ในสิ่งที่สนใจร่วมกันได้ เป็นคลังข้อมูลความรู้ขนาดย่อมเพราะสามารถเสนอและแสดงความคิดเห็น แลกเปลี่ยนความรู้หรือตั้งคำถามในเรื่องต่าง ๆ เพื่อให้บุคคลอื่นที่สนใจหรือมีคำตอบได้ช่วยกันตอบ ใช้เป็นสื่อในการโฆษณา ประชาสัมพันธ์ หรือบริการลูกค้าสำหรับบริษัทและองค์กรต่าง ๆ ช่วยสร้างความเชื่อมั่น

ให้ลูกค้า เป็นสื่อในการนำเสนอผลงานของตัวเอง เช่น งานเขียน รูปภาพ วิดีโอ เป็นต้น เพื่อให้ผู้อื่นได้เข้ามารับชมและแสดงความคิดเห็น รวมถึงการใช้ประโยชน์เพื่อการศึกษา

การศึกษาในยุคปัจจุบันโดยเฉพาะในระดับอุดมศึกษา นักศึกษาไม่สามารถที่จะหลีกเลี่ยงการทำงาน การค้นคว้าหาข้อมูลหรือสารสนเทศโดยปราศจากการใช้เทคโนโลยีไปได้ ทั้งนี้ เครื่องคอมพิวเตอร์และเครือข่ายอินเทอร์เน็ตอำนวยความสะดวกรวดเร็วในการบันทึกข้อมูล เพิ่มความสามารถในการค้นหาข้อมูลหรือความรู้ในเรื่องที่ต้องการได้อย่างอย่างรวดเร็วและกว้างขวาง รวมถึงการใช้เป็นเครื่องมือในการติดต่อสนทนากันได้ ซึ่งนักศึกษาในระดับอุดมศึกษายุคนี้เติบโตไปพร้อมกับการติดต่อสื่อสารและการรับรู้ข้อมูลสารสนเทศจากสื่อสังคมออนไลน์ที่มีอยู่มากมาย อีกทั้งยังสามารถนำมาใช้เป็นสื่อสำหรับการเรียนรู้ด้วยตนเองได้ เช่น อาจารย์นำคลิปวิดีโอที่บันทึกการทดลองในห้องเรียนมาอัปโหลดผ่านเว็บไซต์ยูทูบหรือเฟซบุ๊ก เพื่อให้นักศึกษาได้เข้ามาทบทวนและแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกัน เป็นต้น สารสนเทศรูปแบบต่าง ๆ ที่ปรากฏอยู่ทั่วไปบนเครือข่ายสังคมออนไลน์ ทั้งข้อความ ข่าว บทความ ภาพ เพลง วิดีโอ และภาพยนตร์ที่มีคุณภาพล้วนนำมาใช้ประกอบการศึกษา ทำรายงานและวิจัยของนักศึกษาได้ (มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย. 2558: ออนไลน์) แม้ว่าสื่อสังคมออนไลน์จะได้รับความนิยมในการใช้อย่างแพร่หลาย และเป็นประโยชน์ต่อผู้ใช้งานมากมายหลายประการ แต่มีข้อจำกัด คือ ความเป็นเครือข่ายขนาดใหญ่ที่ไม่มีผู้ใดเป็นเจ้าของ จึงไม่สามารถควบคุมสารสนเทศที่ปรากฏอยู่บนเครือข่ายออนไลน์ทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพได้ เนื่องจากทุกคนสามารถนำเสนอสารสนเทศและไฟล์ต่าง ๆ ได้อย่างอิสระ ซึ่งสารสนเทศเหล่านั้นไม่ผ่านการพิจารณาและตรวจสอบจากบุคคลหรือองค์กรใด ๆ ดังนั้นผู้ที่นำสารสนเทศจากสื่อสังคมออนไลน์มาใช้จึงต้องระมัดระวัง โดยเฉพาะในเรื่องความถูกต้องและความน่าเชื่อถือ ซึ่งต่างจากการใช้ทรัพยากรสารสนเทศของห้องสมุด เช่น หนังสือ วารสาร ฐานข้อมูลออนไลน์ เป็นต้น ล้วนผ่านการพิจารณาและคัดสรรจากบรรณารักษ์ รวมทั้งคณาจารย์และนักวิชาการที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาของสารสนเทศนั้น นอกจากนี้หนังสือวิชาการและบทความวารสารส่วนใหญ่ผ่านการพิจารณาคุณภาพจากผู้ทรงคุณวุฒิและกองบรรณาธิการของสำนักพิมพ์ จึงจัดว่ามีการคัดกรองคุณภาพในระดับหนึ่ง ดังนั้นการใช้สารสนเทศจากสื่อสังคมออนไลน์ นักศึกษาจึงควรต้องมีวิจารณญาณโดยพิจารณา เปรียบเทียบ และประเมินด้วยความระมัดระวัง (ชญารณ กุลนิต. 2553: 27) เพื่อให้ได้มาซึ่งสารสนเทศที่มีคุณภาพ สามารถใช้ให้เกิดประโยชน์ได้อย่างแท้จริง

สารสนเทศจำนวนมากหาศาลที่ไม่ได้ผ่านการพิจารณาหรือตรวจสอบคุณภาพที่แพร่หลายบนอินเทอร์เน็ตถูกแพร่กระจายโดยสื่อสังคมออนไลน์ ย่อมทำให้เกิดผลกระทบต่องสังคมจากความเชื่อหรือนำไปปฏิบัติในทางที่ไม่ถูกต้อง ซึ่งความเชื่อของบุคคลมีหลายสาเหตุ ได้แก่ การปักใจเชื่อบางสิ่งบางอย่างเมื่อได้สารสนเทศที่ตรงกับความเชื่อของตนก็จะรับมาโดยไม่ไตร่ตรอง ถึงแม้จะมีด้านตรงข้ามก็อาจมองข้ามไปเพราะไม่สนใจ หรือพยายามหาเหตุผลจะยอมรับในข้อมูลที่ตนเชื่อเท่านั้น จนบางครั้งอาจหลงเชื่อแบบมงายโดยไม่มีเหตุผล ไม่ยอมรับฟังความคิดเห็นหรือเหตุผลของผู้อื่น การสำคัญผิดโดยเข้าใจว่าข้อมูลที่ได้รับเป็นเรื่องอื่นที่ไม่ใช่เรื่องราวตามข้อเท็จจริง สารสนเทศไม่มีคุณภาพหรือสารสนเทศ

หลอกลวงมักถูกสร้างขึ้นให้สอดคล้องกับความเชื่อและวัฒนธรรมประเพณีของผู้คน ทำให้ผู้รับสารสนเทศที่มีภูมิหลังเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวเข้าใจว่าเป็นเรื่องจริง จนละเลยที่จะใช้วิจารณญาณในการคิดวิเคราะห์หาเหตุผลที่ควรเชื่อ และการคิดหาเหตุและผลในเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยใช้อุปมาอุปไมยเชื่อมโยงไปยังสิ่งของหรือเรื่องราวต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อสนับสนุนว่าสิ่งที่นำเสนอเป็นจริงหรือเป็นคำตอบที่ถูกต้อง หากผู้รับสารสนเทศขาดวิจารณญาณในการคิดวิเคราะห์ว่าอุปมาอุปไมยที่เป็นเหตุและผลนั้นเป็นข้อเท็จจริงหรือไม่ หรือขาดความรู้เกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวก็จะหลงเชื่อโดยง่าย (แวนดา เตซาทวิวรรธ. 2559: 48) ปัจจุบันมักมีการส่งต่อหรือแชร์ข่าวปลอม (Fake news) ผ่านทางสื่อสังคมออนไลน์ทำให้คนหลงเชื่อและเข้าใจผิดจำนวนมาก เช่น ข่าวประธานาธิบดีโดนัลด์ ทรัมป์ ลงนามในกฎหมายเปิดทางให้ชาวเอเชียสามารถเดินทางเข้าสหรัฐอเมริกาได้โดยไม่ต้องขอวีซ่าและพำนักอยู่ในประเทศได้ไม่เกิน 180 วัน โดยมีการอ้างอิงข่าวจากเว็บไซต์ข่าวต่างประเทศ คือ เว็บไซต์ท้องถิ่นของประเทศสหราชอาณาจักร (<http://inquirer.local-reports.com>) ซึ่งมีเนื้อหาว่า นายโดนัลด์ ทรัมป์ ได้ลงนามคำสั่งดังกล่าวเมื่อวันที่ 23 มกราคม 2560 และรายงานว่า มาตรการดังกล่าวมีขึ้นเพื่อเป็นการกระชับความสัมพันธ์ทางการค้าระหว่างสหรัฐกับชาติเอเชีย (มติชนออนไลน์. 2560: ออนไลน์) จึงมีผู้คนส่งต่อ (Share) ขาวดังกล่าวทางสื่อสังคมออนไลน์อย่างกว้างขวางโดยขาดการพิจารณาไตร่ตรองข้อเท็จจริง สถานทูตสหรัฐอเมริกาประจำประเทศไทยต้องออกมาชี้แจงว่า รายงานขาวดังกล่าวไม่เป็นความจริง เป็นต้น นอกจากนี้ ยังมีการกระทำที่เรียกว่า การคลิกเบต (Clickbait) หรือการล่อให้คลิกโดยใช้คำโปรยพาดหัวข่าวที่ล่อให้คนคลิกเข้าไปอ่าน ซึ่งเนื้อหาอาจไม่ตรงกับที่พาดหัวหรือพาดหัวเกินจริง เพราะเจ้าของข่าวหรือเว็บไซต์ดังกล่าวมีวัตถุประสงค์ในการหารายได้จากการโฆษณา เมื่อคนเข้าไปอ่านเป็นจำนวนมาก เจ้าของเว็บไซต์จะนำสถิติการเข้าชมไปเสนอต่อเอเจนซีโฆษณาเพื่อขายโฆษณา และรอรับรายได้จากการโฆษณาอย่างต่อเนื่องเมื่อมีคนคลิกหรือแชร์ต่อขาวเหล่านั้น (ศรีฉัตร ไซยวงศ์วิธาน. 2558: ออนไลน์)

การคิดอย่างมีเหตุผลและการคิดอย่างมีวิจารณญาณเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการประเมินสารสนเทศจากสื่อสังคมออนไลน์ ซึ่งสารสนเทศที่ไม่มีคุณภาพ เช่น ขาวคลิกเบต ขาวปลอม เป็นต้น คงมีเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากมีผู้ใช้หลงเชื่อนำไปใช้และแชร์ต่อ ๆ กันอย่างกว้างขวาง สะท้อนให้เห็นว่าผู้ใช้สารสนเทศส่วนใหญ่ยังขาดกระบวนการคิดอย่างเป็นเหตุเป็นผลและการคิดอย่างไตร่ตรอง ที่สามารถตัดสินใจและระบุได้ว่าอะไรที่ควรเชื่อหรือควรกระทำ ในด้านการศึกษาที่แวดล้อมด้วยสารสนเทศบนสื่อสังคมออนไลน์นับเป็นอันตรายต่อนักศึกษาอย่างยิ่ง การได้รับสารสนเทศที่ไม่มีคุณภาพโดยง่ายและขาดวิจารณญาณอาจนำไปสู่การศึกษาที่ไม่มีคุณภาพ สมาคมห้องสมุดวิทยาลัยและวิจัยแห่งสหรัฐอเมริกาได้กำหนดมาตรฐานการรู้สารสนเทศ มาตรฐานที่ 3 คือ ทักษะในการประเมินสารสนเทศและแหล่งสารสนเทศที่ได้รับ โดยนักศึกษาสามารถประเมินสารสนเทศและแหล่งสารสนเทศได้อย่างมีวิจารณญาณ และสามารถเลือกสารสนเทศที่มีคุณค่าได้ (Association of College & Research Libraries. 2000: Online) กล่าวคือ สามารถที่จะคิดได้อย่างกระฉับกระเฉงและอย่างมีเหตุผล และยังรวมถึงความสามารถในการที่จะคิดอย่างมีอิสระและการสะท้อนคิด การคิดอย่างไตร่ตรอง (บรรจง อมรชีวิน. 2556: 2)

ซึ่งผู้รู้สารสนเทศจะต้องมีลักษณะที่สามารถประเมินสารสนเทศ ได้แก่ การรู้จักปริมาณและความสอดคล้องกับเรื่องที่ต้องการ การใช้เหตุผลในการยอมรับหรือปฏิเสธสารสนเทศที่ค้นพบ การใช้ความรู้และประสบการณ์เดิมเพื่อเชื่อมความรู้และสิ่งที่ค้นพบ การเปรียบเทียบสารสนเทศเรื่องเดียวกันจากหลาย ๆ แหล่ง การเปรียบเทียบความรู้ใหม่กับความรู้เดิมเพื่อให้ทราบถึงความแตกต่างของสารสนเทศ และการตรวจสอบความน่าเชื่อถือของสารสนเทศ (หนูไกร บุตตะวงษ์. 2550: 21) การคิดอย่างมีเหตุผลและการคิดอย่างมีวิจารณญาณเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการประเมินสารสนเทศจากสื่อสังคมออนไลน์

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประเมินสารสนเทศของนักศึกษาในประเทศไทย พบว่า ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาทักษะการประเมินสารสนเทศของนักศึกษา ได้แก่ เพศ ผลการเรียน ชั้นปี กลุ่มสาขาวิชา และสื่อสังคมออนไลน์ที่ใช้ประจำ โดยพบว่า เพศชายมีความสามารถในการประเมินสารสนเทศมากกว่าเพศหญิง นักศึกษาที่มีผลการเรียนดีและปานกลางมีความสามารถในการประเมินสารสนเทศมากกว่านักศึกษาที่มีผลการเรียนพอใช้ (ชูชีพ มามาก; แววดา เตชาทวีวรรณ; อารีย์ ชื่นวัฒนา. 2553: 6) นักศึกษาที่ศึกษาชั้นปีที่ 1 และชั้นปีที่ 3 มีความสามารถในการประเมินสารสนเทศมากกว่าชั้นปีที่ 4 (จันทร์ฉาย วีระชาติ. 2555: 105) นักศึกษาที่ศึกษากลุ่มสาขาวิชาต่าง ๆ มีความสามารถในการประเมินสารสนเทศไม่แตกต่างกัน (ปภาดา เจียวกิก. 2547: 62) และนักศึกษาประเมินความน่าเชื่อถือจากสารสนเทศจากเว็บไซต์สื่อสังคม ไมโครบล็อก ฟอรัมออนไลน์ บล็อก และวิกิ แตกต่างกันตามทักษะการใช้งานสื่อสังคมออนไลน์ดังกล่าว (Hocevar; Planagin; & Metzger. 2014; Osatuyi. 2013: 2627) และแตกต่างกันตามวัตถุประสงค์การใช้สื่อสังคมออนไลน์ (Kim; Sin; & Yoo-Lee. 2014) นอกจากนี้ งานวิจัยของบาสคาราน कुमारและจาโนเดีย (Bhaskaran; Kumar; & Janodia. 2014) พบว่า นักศึกษาชาวอินเดียส่วนใหญ่ (ร้อยละ 65.0) ไม่เชื่อสารสนเทศเกี่ยวกับสุขภาพบนสื่อสังคมออนไลน์ โดยเลือกที่จะเชื่อเฉพาะสารสนเทศที่ได้รับการพิสูจน์หรือมีหลักฐานอ้างอิง สะท้อนให้เห็นว่าตัวแปรดังกล่าวมีผลต่อการประเมินสารสนเทศของนักศึกษา

สารสนเทศที่มาจากสื่อสังคมออนไลน์แม้จะได้รับการพิจารณาว่าขาดความน่าเชื่อถือ ไม่ได้รับการกลั่นกรอง แต่ก็มีสารสนเทศจำนวนมากไม่น้อยที่เป็นประโยชน์ต่อการศึกษา การวิจัย และการประกอบอาชีพในชีวิตประจำวัน หากผู้ใช้สารสนเทศมีการคิดอย่างมีวิจารณญาณย่อมสามารถประเมินสารสนเทศที่มีคุณภาพ ได้สารสนเทศที่มีความน่าเชื่อถือ ถูกต้อง และครบถ้วนตรงความต้องการ ทักษะประเมินสารสนเทศทำให้บุคคลมีวิจารณญาณสามารถประเมินสารสนเทศที่ได้รับว่าจริงหรือเท็จ มีคุณภาพต่อการนำไปใช้ประโยชน์หรือไม่ การรับรู้และหลงเชื่อสารสนเทศที่ไม่มีคุณภาพจากสื่อสังคมออนไลน์ทำให้เกิดผลกระทบทั้งต่อตนเองและสังคม ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการมีทักษะการประเมินสารสนเทศและปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับทักษะการประเมินสารสนเทศจากสื่อสังคมออนไลน์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในเขตกรุงเทพมหานคร เพื่อเป็นแนวทางในการส่งเสริมทักษะการประเมินสารสนเทศแก่นักศึกษา ทำให้สามารถเลือกที่จะรับรู้สารสนเทศที่มีประโยชน์ นำมาใช้งานและพัฒนาคุณภาพชีวิตและการศึกษาของตนได้อย่างมีประสิทธิภาพตามคุณลักษณะของผู้รู้สารสนเทศ

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาทักษะการประเมินสารสนเทศจากสื่อสังคมออนไลน์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในเขตกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับทักษะการประเมินสารสนเทศจากสื่อสังคมออนไลน์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในเขตกรุงเทพมหานคร
3. เพื่อเปรียบเทียบทักษะการประเมินสารสนเทศจากสื่อสังคมออนไลน์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในเขตกรุงเทพมหานคร จำแนกตามตัวแปรปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กัน

ความสำคัญของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ทำให้ทราบถึงปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับทักษะการประเมินสารสนเทศจากสื่อสังคมออนไลน์ ของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในเขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้สามารถใช้เป็นแนวทางสำหรับกลุ่มคนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการส่งเสริมการรู้สารสนเทศแก่นักศึกษา ได้แก่ อาจารย์ บรรณารักษ์ ห้องสมุด สถาบันอุดมศึกษา และองค์กรด้านการศึกษานำไปใช้ในการกำหนดนโยบายและแผนงานในการส่งเสริมและพัฒนาทักษะการประเมินสารสนเทศจากสื่อสังคมออนไลน์ ซึ่งเป็นมาตรฐานที่ 3 ของมาตรฐานสามมิติของการรู้สารสนเทศระดับอุดมศึกษา (Information Literacy Competency Standards for Higher Education) ของสมาคมห้องสมุดวิทยาลัยและวิจัย (Association of College and Research Libraries) ซึ่งเป็นการสร้างบัณฑิตที่เป็นพลเมืองคุณภาพสามารถดำเนินชีวิตและทำงานได้ในสังคมยุคสารสนเทศเช่นปัจจุบัน

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักศึกษาระดับปริญญาตรีในเขตกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2560 ประกอบด้วย นักศึกษามหาวิทยาลัยของรัฐ 20 แห่ง จำนวน 329,293 คน และนักศึกษามหาวิทยาลัยเอกชน 26 แห่ง จำนวน 127,174 คน รวม 456,467 คน (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. 2560: ออนไลน์)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้การวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ นักศึกษาระดับปริญญาตรีที่ศึกษาในมหาวิทยาลัยเขตกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2560 ซึ่งได้มาโดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) ซึ่งได้กลุ่มตัวอย่างไม่น้อยกว่าจำนวนขั้นต่ำตามสูตรการกำหนดกลุ่มตัวอย่างของยามาเน่ (Yamane. 1967: 886-887)

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรอิสระ ได้แก่

- 1.1 เพศ ได้แก่ เพศชาย และเพศหญิง
- 1.2 ชั้นปี ได้แก่ ชั้นปีที่ 1 ชั้นปีที่ 2 ชั้นปีที่ 3 และชั้นปีที่ 4 หรือสูงกว่า
- 1.3 กลุ่มสาขาวิชา ได้แก่ กลุ่มสาขาวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ
- 1.4 ประเภทสถาบันอุดมศึกษา ได้แก่ มหาวิทยาลัยของรัฐ และมหาวิทยาลัยเอกชน
- 1.5 ผลการเรียน ได้แก่ ดีเลิศ (3.51-4.00) ดี (3.00-3.50) ปานกลาง (2.51-2.99) ค่อนข้างต่ำ (2.00-2.50) และต่ำกว่าเกณฑ์ (< 2.00)
- 1.6 ระยะเวลาในการใช้อินเทอร์เน็ต ได้แก่ 0-4 ชั่วโมง/วัน 5-8 ชั่วโมง/วัน 9-12 ชั่วโมง/วัน และ 12 ชั่วโมงขึ้นไป/วัน
- 1.7 สื่อสังคมออนไลน์ที่ใช้ประจำ ได้แก่ Blogger, Facebook, Twitter, Youtube, Google plus และ Pantip
- 1.8 การคิดอย่างมีเหตุผล ได้แก่ การคิดอย่างมีเหตุผลระดับสูง การคิดอย่างมีเหตุผลระดับปานกลาง และการคิดอย่างมีเหตุผลระดับต่ำ
- 1.9 การคิดอย่างมีวิจารณญาณ ได้แก่ การคิดอย่างมีวิจารณญาณระดับสูง การคิดอย่างมีวิจารณญาณระดับปานกลาง และการคิดอย่างมีวิจารณญาณระดับต่ำ
2. ตัวแปรตาม ได้แก่ ทักษะการประเมินสารสนเทศจากสื่อสังคมออนไลน์

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ทักษะการประเมินสารสนเทศ หมายถึง นักศึกษาสามารถประเมินสารสนเทศและแหล่งสารสนเทศได้อย่างมีวิจารณญาณ และสามารถเลือกสารสนเทศที่มีคุณค่าได้ ซึ่งนิยามตามทักษะการรู้สารสนเทศมาตรฐานที่ 3 ของมาตรฐานสามัคคีการรู้สารสนเทศสำหรับอุดมศึกษา ของสมาคมห้องสมุดวิทยาลัยและวิจัย (Association of college & research libraries. 2000: Online) เพื่อให้ได้สารสนเทศที่มีคุณภาพและนำมาใช้ประโยชน์ได้ตรงตามต้องการ ซึ่งเกณฑ์การพิจารณาสารสนเทศที่มีคุณภาพ ได้แก่

1.1 ความน่าเชื่อถือ (Authority) พิจารณาจากผู้ผลิตเนื้อหาและผู้ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ผู้เขียน บรรณาธิการ ผู้รวบรวม และผู้จัดพิมพ์ มีความน่าเชื่อถือและเป็นที่ยอมรับในสาขาวิชาของเนื้อหาสารสนเทศนั้นหรือไม่

1.2 ความถูกต้อง (Accuracy) พิจารณาจากหลักฐานหรือแหล่งที่มาของเนื้อหาว่าเชื่อถือได้หรือไม่ สารสนเทศมีความเที่ยงตรง ไม่อคติ ไม่เป็นการโฆษณาชวนเชื่อแอบแฝง โดยพิจารณาได้จากการอ้างอิง การนำเสนออย่างชัดเจนในส่วนของข้อเท็จจริงหรือความคิดเห็น ความไม่เกี่ยวข้องกับสินค้าหรือโฆษณา และความเป็นสารสนเทศปฐมภูมิ

1.3 ความทันสมัย/ทันต่อเหตุการณ์ (Current/Timeliness) พิจารณาจากเนื้อหาที่เป็นปัจจุบัน ทันต่อการนำไปใช้ และมีการระบุวันที่หรือปีเผยแพร่อย่างชัดเจน

1.4 ความเกี่ยวข้อง (Relevance) พิจารณาจากเนื้อหาสาระที่ได้รับมีความเกี่ยวข้องกับคำถาม หัวข้อ และวัตถุประสงค์ที่ต้องการใช้งานหรือไม่

1.5 ความครอบคลุม (Coverage) พิจารณาจากความครบถ้วนสมบูรณ์ของเนื้อหาที่ได้รับจากแหล่งเดียว มีการระบุวัตถุประสงค์ของการนำเสนอ เนื้อหาสาระที่นำเสนอมีหลายประเด็น และให้แง่มุมต่าง ๆ เพื่อผู้รับสามารถนำไปพิจารณาเลือกใช้ได้

2. สารสนเทศจากสื่อสังคมออนไลน์ หมายถึง สารสนเทศบนเว็บไซต์ที่มีรูปแบบหลากหลาย ใช้เผยแพร่และสื่อสารระหว่างกันบนเครือข่ายสังคม โดยเน้นให้ผู้มีส่วนร่วมในการสร้าง แบ่งปันเนื้อหา แลกเปลี่ยน แสดงความคิดเห็น และพูดคุยโต้ตอบ ซึ่งใช้งานผ่านเครื่องคอมพิวเตอร์หรืออุปกรณ์สื่อสารแบบพกพาที่มีโปรแกรมเบราว์เซอร์และเชื่อมต่อกับอินเทอร์เน็ต

3. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับทักษะการประเมินสารสนเทศ หมายถึง องค์ประกอบที่เกี่ยวข้องหรือเป็นสาเหตุของการประเมินสารสนเทศในแต่ละบุคคล ซึ่งผู้วิจัยวิเคราะห์จากวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ เพศ ชั้นปี กลุ่มสาขาวิชา ประเภทสถาบันอุดมศึกษา ผลการเรียนรู้ ระยะเวลาในการใช้อินเทอร์เน็ต สื่อสังคมออนไลน์ที่ใช้ประจำ การคิดอย่างมีเหตุผล และการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

4. การคิดอย่างมีเหตุผล หมายถึง ความสามารถส่วนบุคคลที่ผ่านกระบวนการคิดในการหาความสัมพันธ์ของข้อมูลจากข้อเท็จจริงและหลักการของเหตุผล รวมทั้งนำมาวินิจฉัยหาผลสรุปได้อย่างถูกต้อง โดยมีความสามารถด้านเหตุผลใน 3 ด้าน คือ การจำแนกประเภท (การแยกประเภทของสิ่งต่าง ๆ ที่เข้าพวกและไม่เข้าพวกได้) การอุปมาอุปไมย (การวิเคราะห์และเปรียบเทียบความสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ) และการวิเคราะห์ตัวร่วม (การวิเคราะห์หาตัวร่วมที่ทำให้สิ่งต่าง ๆ สัมพันธ์กัน)

5. การคิดอย่างมีวิจารณญาณ หมายถึง ความสามารถส่วนบุคคลในการพิจารณาไตร่ตรอง แยกแยะ และนำไปสู่การตัดสินใจในการเชื่อหรือทำสิ่งใดโดยปราศจากอคติและความลำเอียง

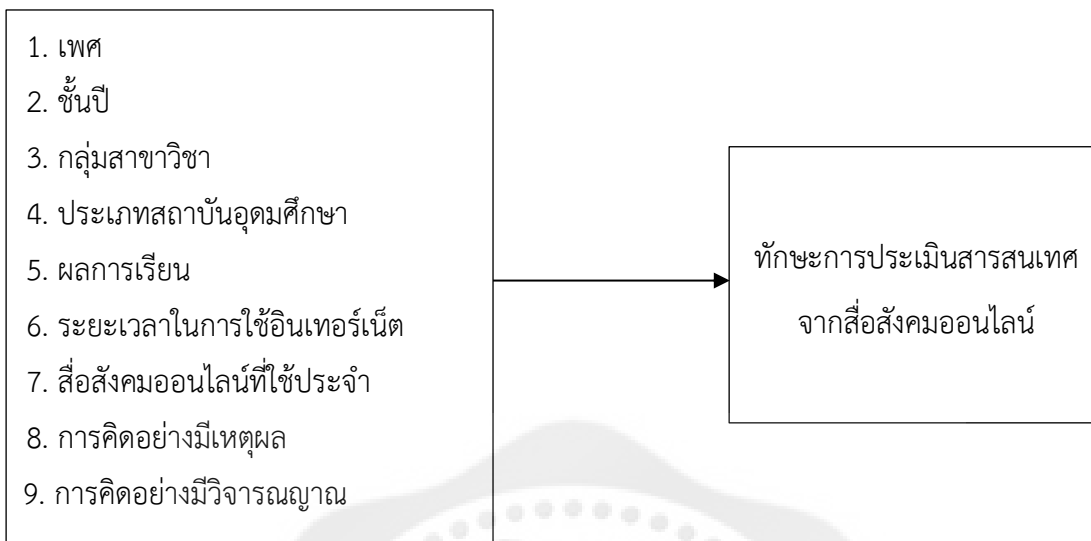
6. นักศึกษา หมายถึง นิสิตและนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่ศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัยของรัฐและมหาวิทยาลัยเอกชน ที่ตั้งอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2560

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ตัวแปรปัจจัยที่ใช้ในการศึกษานี้ ผู้วิจัยสังเคราะห์จากวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจำนวน 9 ตัวแปร ได้แก่ ตัวแปรเพศ (ชูชีพ มามาก; แววดา เตชาทวิวรรณ; อารีย์ ชื่นวัฒนา. 2553) ชั้นปี (จันทร์ฉาย วีระชาติ. 2555) กลุ่มสาขาวิชา (ปภาดา เจียวก๊ก. 2547) ผลการเรียนรู้ (ชูชีพ มามาก; แววดา เตชาทวิวรรณ; อารีย์ ชื่นวัฒนา. 2553) ประเภทสถาบันอุดมศึกษา ระยะเวลาในการใช้อินเทอร์เน็ต สื่อสังคมออนไลน์ที่ใช้ประจำ (Bhaskaran; Kumar; & Janodia. 2017; Hocevar; Flanagan; & Metzger. 2014; Osatuyi. 2013) การคิดอย่างมีเหตุผลและการคิดอย่างมีวิจารณญาณ (บรรจง อมรชีวิน. 2556; สิริอร วิชชาวุธ. 2555) ดังภาพประกอบ 1

ตัวแปรอิสระ

ตัวแปรตาม

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

1. ปัจจัยเพศของนักศึกษามีความสัมพันธ์กับทักษะการประเมินสารสนเทศจากสื่อสังคมออนไลน์
2. ปัจจัยชั้นปีของนักศึกษามีความสัมพันธ์กับทักษะการประเมินสารสนเทศจากสื่อสังคมออนไลน์
3. ปัจจัยกลุ่มสาขาวิชาของนักศึกษามีความสัมพันธ์กับทักษะการประเมินสารสนเทศจากสื่อสังคมออนไลน์
4. ปัจจัยประเภทสถาบันอุดมศึกษาของนักศึกษามีความสัมพันธ์กับทักษะการประเมินสารสนเทศจากสื่อสังคมออนไลน์
5. ปัจจัยผลการเรียนของนักศึกษามีความสัมพันธ์กับทักษะการประเมินสารสนเทศจากสื่อสังคมออนไลน์
6. ปัจจัยระยะเวลาในการใช้อินเทอร์เน็ตของนักศึกษามีความสัมพันธ์กับทักษะการประเมินสารสนเทศจากสื่อสังคมออนไลน์
7. ปัจจัยสื่อสังคมออนไลน์ที่ใช้ประจำของนักศึกษามีความสัมพันธ์กับทักษะการประเมินสารสนเทศจากสื่อสังคมออนไลน์
8. ปัจจัยการคิดอย่างมีเหตุผลของนักศึกษามีความสัมพันธ์กับทักษะการประเมินสารสนเทศจากสื่อสังคมออนไลน์

9. ปัจจัยการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาที่มีความสัมพันธ์กับทักษะการประเมินสารสนเทศจากสื่อสังคมออนไลน์

10. นักศึกษาที่มีปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กันต่างกัน มีทักษะการประเมินสารสนเทศจากสื่อสังคมออนไลน์แตกต่างกัน

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและได้เสนอตามหัวข้อ ดังนี้

1. สารสนเทศจากสื่อสังคมออนไลน์
 - 1.1 ความหมายของสื่อสังคมออนไลน์
 - 1.2 ประเภทของสื่อสังคมออนไลน์
 - 1.3 ความหมายของสารสนเทศจากสื่อสังคมออนไลน์
 - 1.4 ประเภทของสารสนเทศจากสื่อสังคมออนไลน์
 - 1.5 การใช้สารสนเทศจากสื่อสังคมออนไลน์เพื่อการศึกษา
2. ทักษะการประเมินสารสนเทศ
 - 2.1 ความหมายของทักษะการประเมินสารสนเทศ
 - 2.2 ความสำคัญของทักษะการประเมินสารสนเทศ
 - 2.3 มาตรฐานการรู้สารสนเทศ
 - 2.4 เกณฑ์การประเมินสารสนเทศ
3. ปัจจัยที่มีผลต่อทักษะการประเมินสารสนเทศจากสื่อสังคมออนไลน์
 - 3.1 ความหมายของการประเมินสารสนเทศจากสื่อสังคมออนไลน์
 - 3.2 ปัจจัยการคิดอย่างมีเหตุผล
 - 3.3 ปัจจัยการคิดอย่างมีวิจารณญาณ
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 4.1 งานวิจัยในต่างประเทศ
 - 4.2 งานวิจัยในประเทศ

สารสนเทศจากสื่อสังคมออนไลน์

ความหมายของสื่อสังคมออนไลน์

สื่อสังคมออนไลน์ (Online social media) เป็นช่องทางการสื่อสารระหว่างผู้ส่งและผู้รับสารผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ซึ่งมีผู้ให้ความหมายไว้ ดังนี้

พิชิต วิจิตรบุญรักษ์ (2554: 99) ได้ให้ความหมายว่า สื่อสังคมออนไลน์ คือ สื่อที่ผู้ส่งสารแบ่งปันสารซึ่งอยู่ในรูปแบบต่าง ๆ ไปยังผู้รับสารผ่านเครือข่ายออนไลน์ โดยสามารถโต้ตอบกันระหว่างผู้ส่งสารและผู้รับสาร หรือผู้รับสารด้วยตนเอง

สเตียนเนอร์ (Steiner. 2012: 1) ได้ให้ความหมายว่า สื่อสังคมออนไลน์ คือ สื่อในรูปแบบออนไลน์ที่สามารถเชื่อมโยงซึ่งกันและกัน โดยการมีส่วนร่วมและแบ่งปันเนื้อหาหรือแสดงความคิดเห็นได้

ราชบัณฑิตยสถาน (2556: ออนไลน์) ได้ให้ความหมายว่า สื่อสังคมออนไลน์ คือ สื่อประเภทหนึ่งที่ใช้ผู้มีส่วนร่วม สร้างและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นต่าง ๆ ผ่านระบบอินเทอร์เน็ตได้

วิลเลียมสัน (Williamson. 2013: 9) ได้ให้ความหมายว่า สื่อสังคมออนไลน์ เป็นชุดเครื่องมือที่หลากหลายบนอินเทอร์เน็ตที่จะช่วยให้ผู้คนสามารถเข้าถึงและมีส่วนร่วมกับบุคคลอื่น ๆ ได้

คันธรส ชำนาญกิจ และจาริณี อิวชานา (2558: 44) ได้ให้ความหมายว่า สื่อสังคมออนไลน์ หมายถึง สื่อดิจิทัลหรือซอฟต์แวร์ที่ทำงานอยู่บนพื้นฐานของระบบเว็บหรือเว็บไซต์บนอินเทอร์เน็ตที่เป็นเครื่องมือในการปฏิบัติการทางสังคมที่มีผู้สื่อสารจัดทำขึ้น โดยที่ผู้เขียนจัดทำขึ้นเองหรือพบเจอสิ่งต่าง ๆ แล้วนำมาแบ่งปันเนื้อหา ข้อมูล ข่าวสาร ประสบการณ์และพูดคุยให้ผู้ใช้ออนไลน์ในเครือข่ายของตนได้รับรู้ ทั้งข้อความ ภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว และเสียง กับคนที่อยู่ในสังคมเดียวกันได้อย่างรวดเร็ว มีประสิทธิภาพรวมถึงการใช้ประโยชน์ร่วมกัน

จุฑารัตน์ ศรารณวงศ์ (2558: 57) ได้ให้ความหมายว่า สื่อสังคมออนไลน์ หมายถึง รูปแบบของการสื่อสารทางอิเล็กทรอนิกส์ ที่ผู้ใช้งานสามารถสร้างชุมชนออนไลน์เพื่อแบ่งปันสารสนเทศ ความคิด ข้อความส่วนบุคคล และเนื้อหาอื่น ๆ โดยเป็นช่องทางที่ช่วยให้คนสามารถเชื่อมโยงกับคนอื่น ๆ ได้ผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต และเป็นช่องทางที่ทำให้สารสนเทศเกิดการแลกเปลี่ยน การรวบรวม และแพร่กระจายได้อย่างรวดเร็ว

ทริยาพรรณ สุภามณี และกาญจนา ธาณะ (2558: 165) ได้ให้ความหมายว่า สื่อสังคมออนไลน์เป็นช่องทางในการติดต่อสื่อสารผ่านระบบอินเทอร์เน็ตที่บุคคลทั่วไปสามารถใช้ในการนำเสนอและเผยแพร่ข้อมูลต่าง ๆ ได้ด้วยตนเองผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศ อุปกรณ์คอมพิวเตอร์ และอุปกรณ์สื่อสารอิเล็กทรอนิกส์ประเภทต่าง ๆ

ธนะรัตน์ ธนากิจเจริญสุข (2559: 18) ได้ให้ความหมายว่า สื่อสังคมออนไลน์ คือ ช่องทางการสื่อสารผ่านสื่อใหม่ที่เป็นที่นิยมมากจนกลายเป็นวัฒนธรรมส่วนหนึ่งของผู้ใช้อินเทอร์เน็ตในปัจจุบัน สามารถศึกษา แลกเปลี่ยนและค้นคว้าหาความรู้ได้ตลอดเวลาและทุกสถานที่เมื่อต้องการ

ธนะวัชร จริยะภูมิ และพัลลภ พิริยะสุรวงศ์ (2559: 192) ได้ให้ความหมายว่า สื่อสังคมออนไลน์ คือ สื่อที่ผู้ส่งสารแบ่งปันสาร ซึ่งอยู่ในรูปแบบต่างๆ ไปยังผู้รับสารผ่านเครือข่ายออนไลน์ โดยสามารถโต้ตอบกันระหว่างผู้ส่งสารและผู้รับสาร หรือผู้รับสารด้วยตนเอง

กล่าวโดยสรุป “สื่อสังคมออนไลน์” คือ เว็บไซต์ ที่ใช้เป็นช่องทางการติดต่อสื่อสารระหว่างผู้ส่งสารและผู้รับสาร โดยมีส่วนร่วมกันเพื่อสร้างหรือแบ่งปันเนื้อหา แลกเปลี่ยน แสดงความคิดเห็น และพูดคุยโต้ตอบกันได้ผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต

ประเภทของสื่อสังคมออนไลน์

ประเภทของสื่อสังคมออนไลน์มีด้วยกันหลายชนิด ขึ้นอยู่กับลักษณะของการนำมาใช้ โดยสามารถแบ่งเป็นกลุ่มหลัก ๆ ได้ ดังนี้ (พิชิต วิจิตบุญรักษ์. 2554: 100; วัฒน ภูวทิศ. 2554: 166-168)

1. เว็บบล็อก (Weblogs) หรือเรียกสั้น ๆ ว่า บล็อก (Blogs) คือ สื่อส่วนบุคคลที่ให้บริการ

บนอินเทอร์เน็ตใช้เผยแพร่ข้อมูล ข่าวสาร ความรู้ ข้อคิดเห็น บันทึกส่วนตัว โดยสามารถแบ่งปันให้กับบุคคลอื่น ๆ โดยผู้รับสารสามารถเข้าไปอ่านหรือแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมได้ ซึ่งการแสดงเนื้อหาของบล็อกนั้นจะเรียงลำดับจากเนื้อหาใหม่ไปสู่เนื้อหาเก่า ผู้เขียนและผู้อ่านสามารถค้นหาเนื้อหาย้อนหลังเพื่ออ่านและแก้ไขเพิ่มเติมได้ตลอดเวลา เช่น Exteen, Bloggang, Wordpress, Blogger Okanation เป็นต้น

2. เว็บเครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social networking sites) เป็นเว็บไซต์เครือข่ายทางสังคมที่ใช้สำหรับเชื่อมต่อระหว่างบุคคลและกลุ่มบุคคลผ่านระบบอินเทอร์เน็ต เพื่อให้เกิดเป็นกลุ่มสังคมออนไลน์ (Online social community) เพื่อร่วมกันแลกเปลี่ยนและแบ่งปันข้อมูลระหว่างกันในด้านต่าง ๆ เช่น ธุรกิจ การเมือง บันเทิง สุขภาพ การศึกษา เป็นต้น เว็บไซต์ที่เป็นเครือข่ายสังคมออนไลน์ เช่น Facebook, Hi5, Ning, Linked in, MySpace, Youmeo, Friendster เป็นต้น

3. ทวิตเตอร์ (Twitter) เป็นไมโครบล็อก (Micro blogging) ทำงานแบบเว็บเซอร์วิส ที่ให้บริการแก่บุคคลทั่วไป สำหรับส่งข้อความสั้นไม่เกิน 140 ตัวอักษร ที่เรียกว่า “Status” หรือ “Notice” เพื่อแสดงสถานะของตัวเองว่ากำลังทำอะไรอยู่ หรือแจ้งข่าวสารต่าง ๆ แก่กลุ่มเพื่อนในเครือข่ายสังคมออนไลน์ ทั้งนี้การกำหนดให้ใช้ข้อมูลในรูปข้อความสั้น ๆ ก็เพื่อให้ผู้ใช้ที่เป็นทั้งผู้เขียนและผู้อ่านเข้าใจง่าย ที่นิยมใช้กันอย่างแพร่หลาย เหมาะในการอัปเดตข่าวสารความเคลื่อนไหวต่าง ๆ โดยอาจมีลิงค์ไปยังเว็บไซต์ที่ให้รายละเอียดเพิ่มเติม

4. วิดีโอออนไลน์ (Online video) เป็นเว็บไซต์ที่ให้บริการวิดีโอออนไลน์โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย ซึ่งปัจจุบันได้รับความนิยมอย่างแพร่หลายและขยายตัวอย่างรวดเร็ว เนื่องจากเนื้อหาที่น่าสนใจในวิดีโอออนไลน์ไม่ถูกจำกัดโดยผังรายการที่แน่นอนและตายตัว ทำให้ผู้ใช้บริการสามารถติดตามชมได้อย่างต่อเนื่องเพราะไม่มีโฆษณาคั่น รวมทั้งผู้ใช้สามารถเลือกชมเนื้อหาได้ตามความต้องการและยังสามารถเชื่อมโยงไปยังเว็บวิดีโออื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องได้จำนวนมากอีกด้วย เช่น Youtube, Dailymotion เป็นต้น

5. เว็บแบ่งปันภาพถ่าย (Photo sharing) เป็นเว็บไซต์ที่เน้นให้บริการฝากรูปภาพ โดยผู้ใช้บริการสามารถอัปโหลดและดาวน์โหลดรูปภาพเพื่อนำมาใช้งานได้ ที่สำคัญนอกเหนือจากผู้ใช้บริการจะมีโอกาสแบ่งปันรูปภาพแล้ว ยังสามารถใช้เป็นพื้นที่เพื่อเสนอขายภาพที่ตนเองนำไปฝากได้อีกด้วย เช่น Flickr, Photo bucket, Photoshop Express, Zoomr เป็นต้น

6. วิกิ (Wikis) เป็นเว็บไซต์ที่มีลักษณะเป็นแหล่งข้อมูลหรือความรู้ ซึ่งผู้เขียนส่วนใหญ่อาจจะเป็นนักวิชาการ นักวิชาชีพหรือผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางด้านต่าง ๆ ทั้งการเมือง เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ซึ่งผู้ใช้สามารถเขียนหรือแก้ไขข้อมูลได้อย่างอิสระ เช่น Wikipedia, diggZy เป็นต้น

7. โลกเสมือนจริง (Virtual worlds) เป็นเว็บไซต์หรือแอปพลิเคชันสร้างโลกจินตนาการด้วยการจำลองส่วนหนึ่งของชีวิตลงไป จัดเป็นสื่อสังคมออนไลน์ที่บรรดาผู้ท่องโลกไซเบอร์ใช้เพื่อสื่อสารระหว่างกันบนอินเทอร์เน็ตในลักษณะโลกเสมือนจริง (Virtual Reality) ซึ่งผู้ที่เข้าไปใช้บริการอาจจะเป็นบริษัทหรือองค์กรด้านธุรกิจ ด้านการศึกษา รวมถึงองค์กรด้านสื่อ เช่น สำนักข่าวรอยเตอร์ สำนักข่าว

ซีเอ็นเอ็น เป็นต้น โดยต้องเสียค่าใช้จ่ายในการซื้อพื้นที่เพื่อให้บุคคลในบริษัทหรือองค์กรได้มีช่องทางในการนำเสนอเรื่องราวต่าง ๆ ไปยังกลุ่มเครือข่ายผู้ใช้สื่อออนไลน์ ซึ่งอาจจะเป็นทั้งกลุ่มลูกค้าทั้งหลักและกลุ่มลูกค้ารอง หรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจของบริษัทหรือองค์กรก็ได้ ปัจจุบันเว็บไซต์ที่ใช้หลักโลกเสมือนจริงที่ประสบผลสำเร็จและมีชื่อเสียง ได้แก่ Second life

8. คราวด์ซอร์สซิง (Crowdsourcing) มาจากการรวมของคำสองคำคือ Crowd และ Outsourcing เป็นหลักการขอความร่วมมือจากบุคคลในเครือข่ายสังคมออนไลน์ โดยสามารถจัดทำในรูปแบบเว็บไซต์ที่มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อค้นหาคำตอบและวิธีการแก้ปัญหาต่าง ๆ ทั้งทางธุรกิจ การศึกษา รวมทั้งการสื่อสาร โดยอาจจะเป็นการดึงความร่วมมือจากเครือข่ายทางสังคมมาช่วยตรวจสอบข้อมูล เสนอความคิดเห็นหรือให้ข้อเสนอแนะ กลุ่มคนที่เข้ามาให้ข้อมูลอาจจะเป็นประชาชนทั่วไปหรือผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านที่อยู่ในภาคธุรกิจหรือแม้แต่ในสังคมนักข่าว ข้อดีของการใช้หลักคราวด์ซอร์สซิง คือ ทำให้เกิดความหลากหลายทางความคิดเพื่อนำไปสู่การแก้ปัญหาที่มีประสิทธิภาพ ตลอดจนช่วยตรวจสอบหรือคัดกรองข้อมูลซึ่งเป็นปัญหาสาธารณะร่วมกันได้ เช่น Idea storm, Mystarbucks Idea เป็นต้น

9. พอดแคสต์ (Podcast) มาจากการรวมตัวของสองคำ คือ “Pod” กับ “Broadcasting” ซึ่ง “POD” หรือ Personal On-Demand คือ อุปสงค์หรือความต้องการส่วนบุคคล ส่วน “Broadcasting” เป็นการนำสื่อต่าง ๆ มารวมกันในรูปของภาพและเสียง หรืออาจกล่าวง่าย ๆ ว่า Podcast คือ การบันทึกภาพและเสียงแล้วนำมาไว้ในเว็บเพจ เพื่อเผยแพร่ให้บุคคลภายนอกที่สนใจดาวน์โหลดเพื่อนำไปใช้งาน เช่น Dual Geek Podcast, Wiggly Podcast เป็นต้น

10. เว็บบอร์ด (Webbord) เป็นเว็บไซต์ให้บริการผู้ใช้อินเทอร์เน็ตสามารถแสดงความคิดเห็นโดยอาจจะเกี่ยวกับ สินค้า หรือบริการ ประเด็นสาธารณะทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม เช่น Epinions, Moutshut, Yahoo! Answer, Pantip, Yelp เป็นต้น

ความหมายของสารสนเทศจากสื่อสังคมออนไลน์

สารสนเทศบนสื่อสังคมออนไลน์ เป็นคำที่คุ้นเคยในปัจจุบัน คำว่า “สารสนเทศ” หมายถึง ข้อมูลข่าวสารที่ผ่านการประมวลผลเพื่อสามารถนำมาใช้ประโยชน์ในการตัดสินใจ แก้ปัญหา ตอบคำถาม ในสิ่งต้องการทราบ หรือสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ตามต้องการ (แววตา เตหาทวิวรรณ. 2559: 1) ดังนั้น คำว่า “สารสนเทศจากสื่อสังคมออนไลน์” หมายถึง ข้อมูลข่าวสารที่ผ่านการประมวลผลเพื่อนำมาใช้ประโยชน์ โดยนำเสนอบนเว็บไซต์ ซอฟต์แวร์ และแอปพลิเคชันที่เป็นช่องทางติดต่อสื่อสารระหว่างผู้ส่งสารและผู้รับสาร โดยทุกคนมีส่วนร่วมกันในการสร้าง แบ่งปัน แลกเปลี่ยน แสดงความคิดเห็น และพูดคุยโต้ตอบกันได้ผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต

ประเภทของสารสนเทศจากสื่อสังคมออนไลน์

สารสนเทศที่อยู่บนสื่อสังคมออนไลน์จำนวนมากที่สามารถนำมาใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน รวมทั้งการทำงานและการศึกษา โดยสามารถแบ่งประเภทสารสนเทศบนสื่อสังคมออนไลน์ตามรูปแบบการนำเสนอได้ ดังนี้ (ณัฐกร สงคราม. 2553: 5; ทวีศักดิ์ กาญจนสุวรรณ; และกิตติ รักดีวัฒนะกุล.

2552: 88; ธรรมนูญ สมประสงค์. 2557: ออนไลน์)

1. ข้อความ (Text) เป็นสารสนเทศที่นำเสนอข้อมูลข่าวสารในรูปแบบของตัวอักษร ตัวเลข และสัญลักษณ์ต่าง ๆ ซึ่งการแสดงตัวอักษรสามารถนำเสนอได้ใน 3 รูปแบบ ได้แก่

1.1 แบบปกติ (Unformatted text/ Plaintext) หมายถึง ตัวอักษร ตัวเลข และสัญลักษณ์ทั่วไปที่ถูกจัดเก็บในรูปแบบมาตรฐานต่าง ๆ เช่น มาตรฐานแอสกี (ASCII: American standard code for information interchange) ขนาด 7 บิต มาตรฐานยูนิโคด (Unicode) ขนาด 16 บิต เป็นต้น

1.2 แบบจัดรูปแบบ (Formatted text) หมายถึง ตัวอักษร ตัวเลข และสัญลักษณ์ที่ถูกกำหนดรูปแบบสำหรับแสดงผล ได้แก่ รูปแบบฟอนต์ ขนาดและสไตล์ เช่น ตัวหนา ตัวเอน ขนาด สี เป็นต้น

1.3 แบบหลายมิติ (Hypertext) หมายถึง ตัวอักษร ตัวเลขและสัญลักษณ์ที่สามารถคลิกเชื่อมโยงไปยังข้อมูลอื่นที่เกี่ยวข้อง โดยแสดงลักษณะพิเศษให้ผู้ใช้งานได้สังเกตเห็น เช่น การขีดเส้นใต้ การใช้สี เป็นต้น

2. รูปภาพ (Picture) เป็นสารสนเทศที่นำเสนอเป็นภาพ ซึ่งได้แก่ ภาพถ่าย ภาพวาด กราฟิก กราฟ และแผนภูมิ รูปภาพบางภาพเกิดจากการประมวลผลข้อมูลแล้วนำมาสรุปเป็นรูปภาพหรือที่เรียกว่า อินโฟกราฟิก ซึ่งทำให้ผู้รับสารเข้าใจเรื่องราวที่นำเสนอได้ง่ายยิ่งขึ้น

3. วิดีโอ (Video) เป็นสารสนเทศที่นำเสนอในรูปแบบของภาพเคลื่อนไหวและเสียงพร้อม ๆ กัน โดยการแสดงภาพเคลื่อนไหวนั้นเกิดจากชุดของภาพนิ่ง (Still image) ที่มาเรียงต่อกันในลักษณะเฟรม (Frame) และแสดงผลอย่างต่อเนื่องด้วยความเร็วที่กำหนด เมื่อเปรียบเทียบกับแสดงภาพเคลื่อนไหวของวิดีโอกับแอนิเมชัน มีความต่างกันที่วิดีโอใช้กล้องเพื่อบันทึกภาพจริงที่เคลื่อนไหว แต่แอนิเมชันเป็นภาพเกิดจากการวาดภาพบนกระดานหรือใช้คอมพิวเตอร์วาด

4. ภาพแอนิเมชัน (Animation) เป็นการสร้างภาพเคลื่อนไหวด้วยการนำภาพนิ่งมาเรียงลำดับกันและแสดงผลอย่างต่อเนื่อง ทำให้มองเห็นภาพนั้นมีการเคลื่อนไหวซึ่งเป็นลักษณะของภาพติดตา (Persistence of vision) ที่เกิดจากตามองภาพที่ฉายอย่างต่อเนื่อง เรตินาจะเก็บรักษาภาพที่เห็นไว้ในระยะเวลาสั้น ๆ ประมาณ $\frac{1}{3}$ วินาที เมื่อมีภาพอื่นเข้ามาแทรกในระยะเวลาดังกล่าวสมองก็จะเชื่อมโยงภาพทั้งสองเข้าด้วยกันทำให้เห็นเป็นภาพเคลื่อนไหวที่มีความต่อเนื่องกัน แอนิเมชันใช้หลักเดียวกับวิดีโอ ต่างกันตรงที่แอนิเมชันเป็นการนำภาพวาดหรือภาพกราฟิกมาใช้ในการสร้างภาพเคลื่อนไหว ซึ่งต้องมีการกำหนดภาพที่เป็น “คีย์เฟรม (Keyframe)” หรือการวาดภาพสำคัญสำหรับเหตุการณ์หนึ่ง เช่น ต้องการสร้างภาพคนลุกจากเก้าอี้ คีย์เฟรมที่ต้องวาด คือ ภาพคนนั่งบนเก้าอี้และภาพคนที่ลุกจากเก้าอี้ไปแล้ว ส่วนภาพการเคลื่อนไหวที่คั่นระหว่างภาพคีย์เฟรมทั้งสอง เรียกว่า “ทวินนิ่ง”

5. เสียง (Audio) เกิดจากความสั่น (Vibrating) ของวัตถุและแปลงเป็นพลังงานที่สามารถส่งผ่านจากที่หนึ่งไปยังอีกที่หนึ่งผ่านตัวกลาง โดยเดินทางผ่านตัวกลางที่มีความหนาแน่นมากได้ดีกว่าความหนาแน่นน้อย เช่น เสียงเดินทางผ่านอากาศที่ความเร็ว 340 เมตรต่อวินาที เสียงเดินทางผ่านน้ำ

ด้วยความเร็ว 1,500 เมตรต่อวินาที เป็นต้น เสียงประกอบด้วย แอมพลิจูด (Amplitude) และความถี่ (Frequency) รูปแบบไฟล์เสียงที่นิยมใช้บนสื่อสังคมออนไลน์ ได้แก่ WAV, AIFF, MID/MIDI, MP3, WMA และ RA การใช้ไฟล์เสียงในสื่อสังคมออนไลน์ เช่น การโพสต์เสียงที่บันทึกจากงานประชุมสัมมนา ผู้เข้าร่วมประชุมได้นำไปโพสต์ผ่านสื่อสังคมออนไลน์เพื่อให้ผู้ที่ขาดการประชุมได้เข้ามาฟังในภายหลัง เป็นต้น

6. สื่อมัลติมีเดีย (Multimedia) หรือสื่อประสม เป็นการเผยแพร่สารสนเทศทั้งข้อความ ภาพ เสียง และวิดีโอ สารสนเทศจากสื่อสังคมออนไลน์ประเภทนี้ จะเป็นประโยชน์ต่อผู้พิการทางสายตา หรือทางการได้ยินเป็นอย่างมาก เนื่องจากการนำเสนอที่หลากหลาย

7. ข้อความหลายมิติ/สื่อหลายมิติ (Hypertext/Hypermedia) เป็นสารสนเทศที่นำเสนอการเชื่อมโยงไปยังแหล่งข้อมูลอื่น ๆ เพื่อเป็นการรวบรวมแหล่งข้อมูลที่เกี่ยวข้องไว้ในหมวดหมู่เดียวกัน ข้อความหลายมิติเป็นตัวอักษรหรือข้อความสามารถคลิกเชื่อมโยงไปยังข้อมูลอื่นได้ ส่วนสื่อหลายมิติสามารถแสดงผลแบบมีปฏิสัมพันธ์ได้ เช่น บรรณารักษ์ได้โพสต์ลิงค์สำหรับการเชื่อมโยงไปยังห้องสมุดของสถาบันต่าง ๆ ไว้บนเฟซบุ๊ก เพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกให้กับนักศึกษาในการค้นข้อมูล เป็นต้น ปัจจุบันมีการสร้างข้อความเป็นดรรชนีค้นเรื่องที่เรียกว่า แฮชแท็ก (Hashtag) โดยเป็นการสร้างดรรชนีคำค้นจากเรื่องราวที่นำเสนอและสามารถคลิกการเชื่อมโยงคำดังกล่าวไปยังแหล่งอื่นได้

8. ไฟล์คอมพิวเตอร์ เป็นสารสนเทศที่นำเสนอไฟล์เอกสาร เพื่อให้ผู้ใช้ได้ทำการดาวน์โหลดไปใช้งาน เช่น อาจารย์ผู้สอนได้อัปโหลดไฟล์เอกสารการสอนเพื่อให้นักศึกษาดาวน์โหลดสำหรับอ่านก่อนเข้าเรียน เป็นต้น

ประเภทของสารสนเทศที่ไม่มีคุณภาพ

สารสนเทศที่ไม่มีคุณภาพและแพร่หลายอย่างกว้างขวางในปัจจุบัน แบ่งได้ 3 ประเภท ดังนี้ (แววตา เตชะทวีวรรณ. 2559: 48)

1. สารสนเทศผิดพลาด (Misinformation) หมายถึง ข้อมูลข่าวสารที่ไม่ตรงกับข้อเท็จจริง และแพร่กระจายออกไปโดยผู้สร้างและผู้เผยแพร่ตั้งใจหรือไม่ตั้งใจให้เกิดผลต่อผู้รับข้อมูลเข้าใจผิดหรือรับรู้ที่ไม่ถูกต้อง เช่น ข้อมูลที่ส่งต่อในสื่อสังคมออนไลน์ต่าง ๆ โดยผู้ส่งต่อไม่ได้พิจารณาข้อเท็จจริงเสียก่อน การเผยแพร่ข้อมูลวิจัยที่ผิดทำให้ผู้อื่นนำไปใช้งานเกิดความเสียหาย ผู้สื่อข่าวไม่ตรวจสอบข้อเท็จจริงก่อนรายงานข่าวทำให้ข้อมูลที่ไม่ถูกต้องนั้นเผยแพร่สู่สาธารณะ เป็นต้น

2. สารสนเทศบิดเบือน (Disinformation) หมายถึง สารสนเทศที่ไม่ถูกต้องและถูกเผยแพร่อย่างตั้งใจโดยการบิดเบือนข้อเท็จจริงเพื่อวัตถุประสงค์ใดวัตถุประสงค์หนึ่ง เช่น การแพร่ข่าวว่าพืชบางอย่างใช้รักษาโรคมะเร็งได้ ส่งให้พืชนั้นเป็นที่ต้องการและราคาสูงขึ้น อาจมีผลข้างเคียงต่อสุขภาพหากรับประทานมากเกินไป งานวิจัยที่รายงานผลการวิจัยเพื่อประโยชน์ทางการค้าของสินค้าของบริษัทใดบริษัทหนึ่ง เป็นต้น สารสนเทศบิดเบือนนี้ รวมถึงสารสนเทศชวนเชื่อในทางที่ผิด (Wrong propaganda) ที่สร้างขึ้นเพื่อสนับสนุนแนวคิดใดแนวคิดหนึ่งให้บรรลุวัตถุประสงค์ ในการมีอิทธิพลเหนืออารมณ์ ทัศนคติ ความเห็นหรือการกระทำของกลุ่มเป้าหมายทั้งด้านอุดมคติทางการเมือง ความเชื่อ หรือธุรกิจ โดยการ

สื่อสารผ่านช่องทางการสื่อสาร เช่น มีกระบวนการเผยแพร่ข่าวสารเกี่ยวกับโทษของน้ำมันหมู โดยเผยแพร่บทความในนิตยสารสุขภาพ สอดแทรกในรายการโทรทัศน์ และแพร่ข่าวในสื่อมวลชนต่าง ๆ จนทำให้แม่บ้านที่เคยใช้น้ำมันหมูเปลี่ยนไปใช้น้ำมันพืชแทน เป็นต้น

3. สารสนเทศแห่งความเกลียดชัง (Hate speech) หรือมีชื่อเรียกอย่างอื่นว่า ประทุษวาจา ซึ่งหมายถึง ข้อความ คำพูดหรือการแสดงออกทางความหมายใด ๆ เกี่ยวกับอคติหรืออัตลักษณ์ของคนส่วนใหญ่ เช่น เชื้อชาติ เพศ ขาดิกำเนิด ความพิการ สีผิว รสนิยมทางเพศ อาชีพ ศาสนา อุดมการณ์ทางการเมือง เป็นต้น โดยมุ่งหวังให้เกิดความขัดแย้ง หรือยุยงส่งเสริมให้เกิดการเกลียดชังในกลุ่มคน ทำให้เกิดการเหยียดหยามศักดิ์ศรี ลดทอนคุณค่าความเป็นมนุษย์ ตลอดจนการส่งเสริมให้เกิดความรุนแรงได้ เช่น เสียดสี ควายแดง พวกแก้ว แจ็ก เป็นต้น

การใช้สารสนเทศจากสื่อสังคมออนไลน์เพื่อการศึกษา

การเรียนการสอนในยุคปัจจุบันโดยเฉพาะในระดับอุดมศึกษา คงไม่สามารถหลีกเลี่ยงการทำงานโดยใช้เทคโนโลยีไปได้ เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์สร้างความสะดวกรวดเร็วในการบันทึกข้อมูล มีความสามารถในการค้นหาข้อมูลและความรู้ต่าง ๆ ได้อย่างกว้างขวางและรวดเร็ว รวมถึงการใช้เป็นเครื่องมือในการติดต่อสนทนาระหว่างผู้สอนและผู้เรียน นักศึกษาในระดับอุดมศึกษาขณะนี้เติบโตไปพร้อมกับการติดต่อสื่อสารและการรับรู้ข้อมูลจากสื่อออนไลน์ (มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย. 2558: ออนไลน์) สารสนเทศที่มีอยู่มากมายในโลกอินเทอร์เน็ตนั้นสามารถนำมาใช้เป็นสื่อการสอนร่วมสมัยได้ ทั้งข้อเขียน ข่าว บทความ ภาพ เพลง ภาพยนตร์ ฯลฯ ที่ปรากฏอยู่ทั่วไปในเว็บไซต์ การใช้สื่อออนไลน์จึงมีส่วนร่วมอย่างสำคัญในการสนับสนุนเป้าหมายหลักและยุทธศาสตร์สำคัญ ในการพัฒนาคนตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559) (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2554: 39) ที่เน้นการพัฒนาคนให้มีการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องและส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต เนื่องจากพบว่ามาตรฐานความสามารถของผู้เรียนในเรื่องการคิดวิเคราะห์ การสังเคราะห์ การมีวิจารณญาณและการคิดสร้างสรรค์มีค่อนข้างต่ำ ซึ่งการใช้สื่อออนไลน์เหล่านี้นอกจากจะสร้างความตื่นตาตื่นใจและความสนุกสนานเพลิดเพลินแก่ผู้เรียนแล้ว ยังมีส่วนสร้างเสริมคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนทั้งในเรื่องของการรวมพลังสร้างสรรค์สังคมและอนุรักษ์วัฒนธรรมไทยด้วย เมื่อโลกในความเป็นจริงของผู้เรียนมีพฤติกรรมที่เปลี่ยนไป โลกในการเรียนรู้ของพวกเขาต้องเปลี่ยนตามไปด้วย ผู้เรียนได้นำประสบการณ์จากการใช้สื่อออนไลน์ที่รายล้อมอยู่รอบตัวมาใช้ในการสังเกต พินิจพิจารณา วิเคราะห์ทั้งด้านภาษา สังคมและสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป ส่วนอาจารย์ผู้สอนก็ยังคงมีภาระในการค้นหาสื่อออนไลน์ที่เหมาะสมและหลากหลายสำหรับผู้เรียน

ปัจจุบันการใช้สารสนเทศบนสื่อออนไลน์อุดมไปด้วยเทคโนโลยีและการสื่อสารสมัยใหม่ที่เปิดโอกาสให้เกิดการเรียนรู้และสามารถเรียนรู้เป็นรายบุคคลและเป็นกลุ่มได้ เทคโนโลยีเหล่านี้ช่วยให้เกิดการเรียนรู้โดยใช้ประสาทสัมผัสหลายอย่างในการสะท้อนความคิดเห็น รวมทั้งการร่วมมือกันในการเรียนรู้ก็ไม่มีจำกัดเวลา สถานที่หรือโครงสร้างของรูปแบบการเรียนรู้ (แก้วตา กรุงวงศ์. 2555:

128) เทคโนโลยีเหล่านี้ยังสามารถช่วยกระตุ้นและสนับสนุนให้เกิดกระบวนการค้นหาความรู้ ช่วยให้ผู้เรียนสร้างความรู้ความเข้าใจใหม่ ๆ ขึ้น ไม่ได้เป็นเพียงการส่งต่อหรือถ่ายโอนความรู้หรือข้อมูลเท่านั้น และยังรวมถึงการมีปฏิสัมพันธ์ด้วยเทคโนโลยีของข้อมูลข่าวสารและการสื่อสารทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงวิธีการของการเรียนการสอนอย่างมากมาย ผู้เรียนไม่ต้องการข้อมูลที่ย่อมาแล้วและนำมาส่งต่อให้ แต่ผู้เรียนต้องการที่จะเรียนรู้โดยการกระทำ ซึ่งเขาสามารถสร้างความเข้าใจขึ้นมาได้เองโดยการใช้พื้นฐานของการทดลอง การลองผิดลองถูก ตลอดจนการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน

การใช้สารสนเทศจากสื่อสังคมออนไลน์เพื่อการศึกษาในระดับอุดมศึกษา มีหลายรูปแบบ ดังนี้ (กานดา รุณนะพงศา สายแก้ว; วิทย์ ครุฑคำ และ อนันต์ เจ้าสกุล. 2560: ออนไลน์; แนวทางเตชาทวีวรรณ. 2559: 20-29; และ แอนณา อิมจำลอง)

1. การใช้สารสนเทศจากเว็บไซต์เพื่อการศึกษา เว็บไซต์ที่ให้บริการสารสนเทศสำหรับการเรียนการสอน ได้แก่

1.1 เว็บเสิร์ชเอนจิน (Search engine) หรือ โปรแกรมค้นหา เป็นเว็บไซต์สำหรับค้นหาสารสนเทศบนอินเทอร์เน็ตและสามารถเชื่อมโยงไปยังเว็บไซต์ที่มีสารสนเทศที่ต้องการ เช่น Google, Yahoo, Dogpile, ipl2 เป็นต้น

1.2 เว็บฐานข้อมูลออนไลน์ เป็นฐานข้อมูลที่รวบรวมไฟล์เอกสารอิเล็กทรอนิกส์ของสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ รวมทั้งสิ่งพิมพ์ดิจิทัลทั้งที่เป็นหนังสือ บทความวารสารและรายงานการประชุม เพื่อให้บริการผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต และอำนวยความสะดวกแก่ผู้ใช้ที่สามารถเข้าถึงสารสนเทศที่ต้องการได้ตลอดเวลา เว็บฐานข้อมูลออนไลน์ มี 2 ประเภท คือ ฐานข้อมูลบรรณานุกรม เช่น โอแพคของห้องสมุด ฐานข้อมูล ISI: Web of Science ฐานข้อมูล Scopus เป็นต้น และฐานข้อมูลเอกสารฉบับเต็ม เช่น ฐานข้อมูล ScienceDirect, ACM Digital Library, IEEE Electronic Library เป็นต้น

1.3 เว็บไซต์ของสถาบันการศึกษา ให้ข้อมูลเกี่ยวกับสถานศึกษา การบริการ และกิจกรรมต่าง ๆ รวมทั้งผลงานวิชาการของอาจารย์และบุคลากร

1.4 เว็บไซต์ของหน่วยงาน/องค์กรต่าง ๆ เช่น หน่วยงานราชการ บริษัท รัฐวิสาหกิจ องค์กรระหว่างประเทศ เป็นต้น ให้ข้อมูลเกี่ยวกับหน่วยงาน การดำเนินงานของหน่วยงาน ข่าวคราวความเคลื่อนไหวและกิจกรรมต่าง ๆ ผลงานและสิ่งประดิษฐ์ กฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง

1.5 เว็บไซต์สารสนเทศอ้างอิง (Reference web sites) เป็นเว็บไซต์ที่รวบรวมเรื่องราวและข้อเท็จจริงที่สะดวกในการค้นหา เพื่อใช้ประโยชน์ในการค้นคว้าและใช้อ้างอิงเฉพาะเรื่องใดเรื่องหนึ่ง เช่น เว็บพจนานุกรมของราชบัณฑิตยสถาน เว็บสารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน เว็บสำนักงานสถิติแห่งชาติ เว็บนามสงเคราะห์หน่วยราชการไทย เป็นต้น

1.6 เว็บไซต์การเข้าถึงแบบเสรี (Open Access: OA) เป็นเว็บไซต์ฐานข้อมูลเอกสารวิชาการอิเล็กทรอนิกส์ที่อนุญาตให้บุคคลทั่วไปสามารถเข้าถึงแบบออนไลน์ได้โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย และมีข้อจำกัดด้านลิขสิทธิ์น้อยที่สุด เช่น Public Library of Science (Plos) BioMed Central (BC)

เป็นต้น ผู้ใช้สามารถตรวจสอบรายชื่อวารสารที่ให้บริการการเข้าถึงแบบเสรีได้จากเว็บไซต์นามานุกรมการเข้าถึงแบบเสรี เช่น Directory of Open Access: DOAJ, OMICS Group เป็นต้น ซึ่งเว็บไซต์ห้องสมุดมหาวิทยาลัยหลายแห่ง มีการเชื่อมโยงไปยังเว็บไซต์การเข้าถึงแบบเสรีเพื่ออำนวยความสะดวกแก่นักศึกษาและคณาจารย์

2. การใช้สารสนเทศจากเฟซบุ๊กเพื่อการศึกษา ผู้สอนสามารถใช้เฟซบุ๊กเป็นช่องทางสื่อสารในแต่ละรายวิชา โดยโพสต์ข้อความเนื้อหาในรายวิชาที่สอน การแจ้งให้ผู้เรียนทราบถึงข้อกำหนดต่าง ๆ ในการเรียน รวมทั้งการเชื่อมโยงไปยังเอกสารประกอบการเรียน เว็บไซต์เนื้อหาการเรียนการสอน และแหล่งการเรียนรู้เพิ่มเติมต่าง ๆ นอกจากนี้เฟซบุ๊กทำให้ผู้สอนและผู้เรียนสามารถแบ่งปันสารสนเทศ แสดงความคิดเห็น และสะท้อนคิดการเรียนการสอนต่าง ๆ ซึ่งการแสดงความคิดเห็นระหว่างผู้เรียนและผู้สอนส่วนใหญ่เป็นการถามและตอบคำถามที่ผู้เรียนต้องการคำตอบจากผู้สอนเพื่อคลี่คลายปัญหา และข้อสงสัยจากห้องเรียนเพื่อให้ได้คำตอบที่ชัดเจน และยังช่วยสร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนและผู้สอนได้อย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้การโพสต์ข้อความเพื่อตั้งคำถามในสิ่งที่ผู้เรียนไม่ทราบและต้องการทราบข้อเท็จจริงแต่ไม่กล้าที่จะสอบถามผู้สอนในห้องเรียนจึงใช้ช่องทางการสื่อสารนี้เพื่อหลีกเลี่ยงการเผชิญหน้าได้

การแบ่งปันสารสนเทศบนเฟซบุ๊ก เป็นการแบ่งปันที่แฝงด้วยองค์ความรู้โดยโพสต์เป็นข้อความเชิงบรรยายความหมายของรายการประเภทต่าง ๆ รวมทั้งการยกตัวอย่างเพื่อให้เกิดความชัดเจน เช่น ภาพประกอบ รายการเอกสาร โครงสร้างต่าง ๆ เป็นต้น การอธิบายความหมายเพิ่มเติมทำให้ผู้เรียนเข้าใจในเนื้อหาเพิ่มขึ้น เพื่อนำเสนองานที่ถูกต้องมากที่สุด ผู้สอนได้อธิบายหลักการนำเสนอและอธิบายเนื้อหาและรายละเอียดที่คิดว่าเกี่ยวข้องกับผู้เรียนอย่างครบถ้วนและเป็นประโยชน์กับผู้เรียน ช่วยให้ผู้เรียนสามารถเข้ามาอ่านบททวนและสามารถโหลดเอกสารตัวอย่างได้ตลอดเวลา ช่วยให้สามารถนำเสนองานได้อย่างมีประสิทธิภาพไม่เกิดความหวาดกลัวเหมือนเรียนในห้องเรียน หากมีข้อสงสัยหรือต้องการเอกสารเพิ่มเติมก็สามารถสอบถามผ่านทางเฟซบุ๊กได้ทันทีและผู้สอนก็สามารถเข้ามาตอบและอธิบายรายละเอียดเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับงานตามที่ผู้เรียนต้องการและสามารถแก้ไขได้ในทันทีหากมีข้อผิดพลาด

การแสดงความคิดเห็นผ่านเฟซบุ๊ก ทำให้มีการแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ซึ่งกันและกันระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียน และระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน โดยมีผู้โพสต์คำถามขึ้นมาและบุคคลอื่นร่วมกันอภิปรายหรือแสดงความคิดเห็น ทุกคำถามอาจมีการตอบซ้ำหรือเร็วแล้วแต่สถานการณ์ ด้วยจำนวนสมาชิกไม่มากเกินไปการตอบคำถามจึงมีความใกล้ชิดและทั่วถึง การแสดงความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอนเน้นการแสดงความคิดเห็นเชิงวิชาการในผลงานที่ส่งเพื่อให้ผู้เรียนปรับแก้ไขงานให้ดีขึ้น การเสนอแนะของผู้สอนแสดงให้เห็นถึงความเอาใจใส่ต่อผู้เรียน ทำให้ทั้งผู้สอนและผู้เรียนมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเพิ่มเติมจากในห้องเรียนเป็นการเพิ่มช่องทางการสื่อสารและใช้สื่อให้เป็นประโยชน์มากขึ้น นอกจากนี้การโพสต์ข้อความต่าง ๆ มีการยืนยันวันและเวลา ซึ่งหากมีการกำหนด

กิจกรรมตามช่วงเวลาก็สามารถใช้ตรวจสอบและควบคุมการเรียนการสอนได้

3. การใช้สารสนเทศจากทวิตเตอร์เพื่อการศึกษา ผู้สอนสามารถใช้ทวิตเตอร์ในการโพสต์ข้อความขนาดสั้นที่เกี่ยวกับการเรียนการสอนแก่ผู้เรียน รวมทั้งผู้เรียนสามารถแบ่งปันผลงานของตนผ่านทวิตเตอร์ได้เช่นกัน โดยการแจ้งหรือแนะนำให้ผู้เรียนติดตามการเผยแพร่ข้อมูลของผู้เชี่ยวชาญในหัวข้อที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน (Subject matter expert) ทำให้ได้ความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับการเรียนการสอนและความสนใจ เช่น @mashable ให้ข้อมูลเกี่ยวกับเว็บเทคโนโลยี ซึ่งเหมาะกับการเรียนการสอนวิชาเอกซ์เอ็มแอลและเว็บเซอร์วิส เป็นต้น รวมทั้งการนำเสนอและติดตามหัวข้อที่สนใจโดยใช้แท็กที่ขึ้นต้นด้วย # (hash tag) ซึ่งหากผู้เรียนคลิกที่แท็กดังกล่าวก็จะเห็นข้อความทวิตที่มีแท็กเหล่านั้น เช่น ในการสอนวิชาเอกซ์เอ็มแอลและเว็บเซอร์วิส ให้นักศึกษาค้นหาทวิตต่าง ๆ ที่มี #xml โดยการคลิกที่แท็กดังกล่าวที่บัญชีทวิตเตอร์ เป็นต้น นอกจากนี้การใช้ทวิตเตอร์สำหรับสร้างชุมชนที่สนใจในเรื่องเดียวกันหรือร่วมเรียนรายวิชาเดียวกัน โดยใช้แท็กที่ขึ้นต้นด้วย # เช่น ในวิชาเอกซ์เอ็มแอลและเว็บเซอร์วิส ใช้แท็กที่ขึ้นต้นด้วย #xmlws เป็นต้น และใช้ฟังก์ชันรายชื่อของทวิตเตอร์เพื่อดูข้อความทวิตของผู้เรียนทุกคน การใช้ฟังก์ชันรายชื่อนี้เปรียบเสมือนการสร้างกลุ่ม ในที่นี้ก็คือกลุ่มของบัญชีทวิตเตอร์ของผู้เรียนในรายวิชา เช่น ได้สร้างกลุ่ม <http://twitter.com/krunapon/xmlws> สำหรับผู้เรียนรายวิชาเอกซ์เอ็มแอลและเว็บเซอร์วิส เป็นต้น ทำให้ผู้สอนและผู้เรียนในกลุ่มดังกล่าวติดตามบัญชีทวิตเตอร์ของทุกคนและเห็นข้อความที่ทุกคนโพสต์ ทำให้ผู้สอนสามารถเข้าใจสิ่งที่ผู้เรียนคิดและกำลังทำอะไรได้ดียิ่งขึ้น

4. การใช้สารสนเทศจากเทคโนโลยีคลาวด์ เทคโนโลยีคลาวด์เป็นการทำงานของระบบคอมพิวเตอร์บนอินเทอร์เน็ต ซึ่งประมวลผลโดยทำงานแบบพร้อมขยายตัว (Scalability) และเสมือนจริง (Virtualization) สามารถให้บริการผู้ใช้ใน 4 รูปแบบ คือ บริการโครงสร้างพื้นฐาน (Infrastructure-as-a-Service หรือ IaaS) บริการแพลตฟอร์ม (Platform-as-a-service หรือ PaaS) บริการซอฟต์แวร์ (Software-as-a-service หรือ SaaS) และบริการอื่น ๆ (Cloud service level agreements หรือ SLAS) ในการเรียนการสอนสามารถนำเทคโนโลยีคลาวด์มาใช้เป็นเครื่องมือ เช่น การเรียนระบบปฏิบัติการผ่านคลาวด์ โดยเครื่องคอมพิวเตอร์ในห้องเรียนไม่จำเป็นต้องมีระบบปฏิบัติการดังกล่าว แต่สามารถใช้งานได้จากระบบคลาวด์ที่ให้บริการ การทำงานร่วมกันบน Google Docs โดยผู้เรียนร่วมกันเขียนผลงานและผู้สอนสามารถเข้ามาตรวจหรือให้คำแนะนำได้ การใช้ Google Drive ในการแลกเปลี่ยนและแบ่งปันไฟล์ข้อมูลต่าง ๆ เป็นต้น

การใช้สารสนเทศจากสื่อสังคมออนไลน์สำหรับการศึกษาสามารถประยุกต์ได้หลากหลายวิธี และจากหลายเครื่องมือ ซึ่งนอกจากจะตอบสนองกิจกรรมการเรียนการสอนสมัยใหม่ที่เรียกว่า การสอนเชิงรุก แล้วยังสอดคล้องกับพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนในยุคดิจิทัลที่สารสนเทศส่วนใหญ่อยู่บนอินเทอร์เน็ต

ทักษะการประเมินสารสนเทศ

ความหมายของทักษะการประเมินสารสนเทศ

สมชาย วรรณฐานไกร (2548: 131) ได้ให้ความหมายของการประเมินสารสนเทศ หมายถึง กระบวนการอย่างเป็นระบบเพื่อตรวจสอบความสำคัญและคุณค่าของสารสนเทศว่าตรงตามวัตถุประสงค์หรือความต้องการของแต่ละบุคคลหรือไม่ โดยกระบวนการดังกล่าวต้องอาศัยทั้งการวิเคราะห์ (Analysis) และการสังเคราะห์ (Synthesis) เพื่อประเมินว่าสารสนเทศที่ผ่านการสังเคราะห์แล้วนั้นสามารถตอบคำถามที่กำหนดไว้หรือตรงกับความต้องการหรือไม่ จากนั้นเขียนเป็นบทสรุปหรือสาระสังเขป

เอกภพ อินทรภู (2558: ออนไลน์) ได้ให้ความหมายของการประเมินสารสนเทศ หมายถึง การตรวจสอบ การวิเคราะห์ และสังเคราะห์สารสนเทศที่ค้นคืนได้นั้นสามารถตอบคำถามที่ตั้งไว้ครอบคลุมทุกประเด็น มีคำอธิบายที่เป็นเหตุเป็นผล และมีเอกสารอ้างอิงที่มีความน่าเชื่อถือ

แววตา เตชาทวีวรรณ (2559: 41) ได้ให้ความหมายของการประเมินสารสนเทศ หมายถึง กระบวนการอย่างเป็นระบบเพื่อตรวจสอบความสำคัญและคุณค่าสารสนเทศว่าตรงตามความต้องการของบุคคลหรือไม่ รวมทั้งพิจารณาคุณลักษณะที่เหมาะสมของสารสนเทศ ได้แก่ ความถูกต้องของข้อมูล ความทันสมัยของเนื้อหา ความน่าเชื่อถือทางวิชาการ และความครบถ้วนสมบูรณ์ของเนื้อหา เพื่อให้ได้สารสนเทศที่มีคุณภาพและนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างแท้จริง

กล่าวโดยสรุป การประเมินสารสนเทศ หมายถึง กระบวนการอย่างเป็นระบบเพื่อตรวจสอบความสำคัญและคุณค่าของสารสนเทศว่าตรงตามความต้องการของบุคคลหรือไม่ โดยกระบวนการดังกล่าวต้องอาศัยการวิเคราะห์และสังเคราะห์สารสนเทศที่ค้นคืนได้นั้นว่าสามารถตอบคำถามที่กำหนดไว้ได้หรือไม่ รวมทั้งพิจารณาคุณลักษณะที่เหมาะสมของสารสนเทศ เพื่อให้ได้สารสนเทศที่มีคุณภาพและนำไปใช้ประโยชน์ได้

ความสำคัญของทักษะการประเมินสารสนเทศ

การประเมินทรัพยากรสารสนเทศมีวัตถุประสงค์สำคัญประการหนึ่งเพื่อพิจารณาว่าแหล่งข้อมูลที่นำมาใช้ศึกษาอ้างอิงมีความน่าเชื่อถือมากน้อยเพียงใด เพราะหากข้อมูลที่นำมาใช้มีความน่าเชื่อถือมีคุณภาพ ผลงานทางวิชาการของเราก็น่าจะมีคุณภาพด้วย (นฤมล กิจไพศาลรัตน. 2557: 175-176) ดังนั้น ในการคัดเลือกข้อมูลมาใช้ประโยชน์เพื่อการอ้างอิงหรือเพื่อประกอบการศึกษาค้นคว้าจึงต้องพิจารณาว่าข้อมูลที่นำมาใช้เป็นข้อมูลที่มีคุณภาพ ถูกต้องน่าเชื่อถือ กล่าวคือเป็นข้อมูลที่ผ่านการตรวจสอบและประเมินคุณภาพจากผู้ทรงคุณวุฒิมาเรียบร้อยแล้วอย่างเป็นอิสระและปราศจากอคติใด ๆ แต่ผู้อ่านจะทราบได้อย่างไรว่าข้อมูลหรือเนื้อหาเหล่านั้นผ่านการประเมินแล้ว ในเบื้องต้นที่ง่ายที่สุดที่จะตรวจสอบได้ว่าเนื้อหาเหล่านั้นได้รับการประเมินมาแล้วหรือไม่ พิจารณาได้จากผู้จัดพิมพ์ โดยปกติหนังสือ วารสาร หรือเอกสารการประชุมที่ได้รับการตีพิมพ์โดยสำนักพิมพ์ที่มีชื่อเสียงทั้งในและต่างประเทศไม่ว่าจะเป็นสำนักพิมพ์ Routledge, Polity Press, Palgrave Macmillan หรือสำนักพิมพ์ของมหาวิทยาลัย เช่น Oxford University Press, Cambridge University Press, Cornell

University Press, MIT Press, Harvard University Press สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และสำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ หรือองค์กรวิชาชีพต่าง ๆ เช่น ISEAS (International of Southeast Asian Studies) ประเทศสิงคโปร์ จะต้องได้รับการตรวจประเมินจากผู้ทรงคุณวุฒิก่อน นั้นหมายความว่า ก่อนที่หนังสือ บทในหนังสือ บทความวารสาร หรือเอกสารการประชุมจะได้รับการยอมรับให้ตีพิมพ์ ผลงานทางวิชาการเหล่านี้จะถูกส่งไปยังผู้เชี่ยวชาญแต่ละสาขาเพื่อการตรวจประเมิน เนื้อหา ก่อน หรืออย่างน้อยที่สุดก็ต้องผ่านการตรวจประเมินจากบรรณาธิการหรือกองบรรณาธิการ วิธีการ เช่นนี้ทำให้ผู้อ่านแน่ใจได้ว่า ผลงานเหล่านั้นมีคุณภาพและน่าเชื่อถือ

นอกจากการประเมินความน่าเชื่อถือของแหล่งข้อมูลที่จะนำมาใช้ประโยชน์ด้วยวิธีง่าย ๆ โดยพิจารณาจากสำนักพิมพ์หรือผู้จัดพิมพ์ดังกล่าวแล้ว ยังมีประเด็นที่ควรพิจารณาควบคู่กันไปคือ พิจารณาว่าเนื้อหาสาระเกี่ยวข้องกับเรื่องที่ศึกษาหรือไม่ ลักษณะข้อมูลเป็นอย่างไร มีความน่าเชื่อถือมากน้อยเพียงใด ดังนั้นจะต้องรู้จักคัดเลือกแหล่งข้อมูลที่มีประโยชน์และเหมาะสมในการนำไปศึกษาหรืออ้างอิงอย่างระมัดระวัง โดยการประเมินสารสนเทศมีความสำคัญต่อบุคคล ดังนี้ (แววตา เตหาทวีวรรณ. 2559: 47)

1. การตัดสินใจในชีวิตประจำวัน บุคคลจำเป็นต้องใช้สารสนเทศในการตัดสินใจหรือดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น การซื้อสินค้า การดูแลสุขภาพ การลงทุน เป็นต้น แต่เนื่องจากสารสนเทศที่นำมาใช้นั้นมีจำนวนมาก และอาจเป็นสารสนเทศที่ถูกต้องหรือเป็นเท็จ จึงต้องประเมินสารสนเทศก่อนนำไปใช้เพื่อไม่ให้ตัดสินใจผิดพลาด หรือไม่สามารถใช้ประโยชน์ตามความต้องการได้อย่างแท้จริง

2. การศึกษาและงานด้านวิชาการ ผู้เรียนจำเป็นต้องประเมินสารสนเทศเพื่อนำไปใช้ในการพัฒนาความรู้ของตน รวมทั้งเรียบเรียงผลงานทางวิชาการตามที่ได้รับมอบหมายในชั้นเรียนหรือการทำผลงานตามข้อกำหนดของสถานศึกษาหรือหน่วยงานที่สังกัด เช่น รายงาน บทความ โครงการ งานวิจัย วิทยานิพนธ์ สารนิพนธ์ เป็นต้น การนำสารสนเทศที่สืบค้นได้มาเรียบเรียงผลงานวิชาการนั้น หากเป็นสารสนเทศที่มีคุณค่าและใช้อ้างอิงได้นั้น ย่อมทำให้ผลงานมีคุณภาพและมีความน่าเชื่อถือ

3. การพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคม การได้รับสารสนเทศที่ถูกต้องและมีคุณค่า ทำให้บุคคลสามารถสร้างเสริมภูมิปัญญา เพิ่มพูนความรู้ ขยายโลกทัศน์ เพิ่มประสิทธิภาพในการเรียนและการทำงานหาเลี้ยงชีพ ตลอดจนพัฒนาตนเองได้อย่างต่อเนื่องจนกลายเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพ มีศักยภาพ ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเองและครอบครัว รวมทั้งสามารถสร้างความเจริญแก่สังคมและ เศรษฐกิจของประเทศชาติ ดังนั้นบุคคลจำเป็นต้องมีทักษะในการประเมินสารสนเทศ เพื่อสามารถ เลือกสรรสารสนเทศที่มีคุณภาพ ตรงกับความต้องการ และนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างแท้จริง

มาตรฐานการรู้สารสนเทศ

การรู้สารสนเทศมีผู้พัฒนามาตรฐานและกรอบแนวคิดสำหรับชีวิตหรือเป็นแนวทางในการ พัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศที่เหมาะสมสำหรับประชาชนทั่วไป กลุ่มเด็กเล็ก นักเรียน นักศึกษา จนถึง

กลุ่มอาชีพต่าง ๆ ซึ่งมามาตรฐานการรู้สารสนเทศที่มีชื่อเสียง ได้แก่

1. สมาคมห้องสมุดวิทยาลัยและวิจัยแห่งสหรัฐอเมริกา (Association of college & research libraries. 2000: Online) ได้กำหนดมาตรฐานการรู้สารสนเทศไว้ทั้งหมด 5 มาตรฐาน ดังนี้

มาตรฐานที่ 1 นักศึกษาสามารถกำหนดลักษณะและขอบเขตของสารสนเทศที่ต้องการได้

มาตรฐานที่ 2 นักศึกษาสามารถเข้าถึงสารสนเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

มาตรฐานที่ 3 นักศึกษาสามารถประเมินสารสนเทศและแหล่งสารสนเทศได้อย่างมีวิจารณญาณ และสามารถเลือกสารสนเทศที่มีคุณค่าได้

มาตรฐานที่ 4 นักศึกษาสามารถใช้สารสนเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพเพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ได้

มาตรฐานที่ 5 นักศึกษาสามารถเข้าใจในเรื่องเศรษฐกิจ กฎหมาย และสังคมสำหรับการใช้และเข้าถึงสารสนเทศอย่างมีจริยธรรมและถูกต้องตามกฎหมาย

2. มาตรฐานการรู้สารสนเทศสำหรับประชาชน ของหนูไกร บุตตะวงษ์ (2550: 21-26) ซึ่งได้วิเคราะห์คำตอบของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับมาตรฐาน ตัวบ่งชี้ และลักษณะการรู้สารสนเทศสำหรับประชาชนทั่วไป ได้ทั้งหมด 5 มาตรฐาน 10 ตัวบ่งชี้ 39 ลักษณะดังนี้

มาตรฐานที่ 1 การระบุความต้องการสารสนเทศและกำหนดขอบเขตสารสนเทศที่ต้องการ

ตัวบ่งชี้ 1.1 ผู้รู้สารสนเทศสามารถระบุความต้องการสารสนเทศ ลักษณะการรู้สารสนเทศมีดังนี้

1.1.1 ระบุปัญหา สาเหตุที่ต้องการสารสนเทศ

1.1.2 กำหนดขอบเขตสารสนเทศและทรัพยากรสารสนเทศที่ต้องการ

1.1.3 ตัดสินใจได้ว่ามีความพอใจในสารสนเทศที่ค้นพบหรือต้องการสารสนเทศอื่น

เพิ่มเติม

ตัวบ่งชี้ 1.2 ผู้รู้สารสนเทศสามารถระบุประเภทและรูปแบบของสารสนเทศที่ต้องการ ลักษณะการรู้สารสนเทศมีดังนี้

1.2.1 สืบหาแหล่งสารสนเทศที่ตรงกับความต้องการ

1.2.2 ระบุแหล่งสารสนเทศในชุมชนและแหล่งสารสนเทศอื่น ๆ ที่ตรงกับความต้องการ

1.2.3 จำแนกความแตกต่างของสารสนเทศและแหล่งสารสนเทศในรูปแบบต่าง ๆ เช่น หนังสือพิมพ์ โทรทัศน์ วิทยุ อินเทอร์เน็ต ฐานข้อมูล เป็นต้น

1.2.4 จำแนกสารสนเทศตามแหล่งที่มา เช่น สารสนเทศปฐมภูมิ สารสนเทศทุติยภูมิ สารสนเทศตติยภูมิ เป็นต้น

1.2.5 เลือกใช้สารสนเทศตามความต้องการ เช่น บุคคล เอกสาร หรือสื่ออื่น ๆ

ตัวบ่งชี้ 1.3 ผู้รู้สารสนเทศสามารถพิจารณาค่าใช้จ่ายและประโยชน์ที่ได้รับจาก

สารสนเทศที่ต้องการ ลักษณะการรู้สารสนเทศมีดังนี้

- 1.3.1 พิจารณาประโยชน์ที่ได้รับจากการนำสารสนเทศไปใช้
- 1.3.2 เปรียบเทียบค่าใช้จ่ายและความคุ้มค่าจากการค้นหาสารสนเทศจากแหล่งต่าง ๆ
- 1.3.3 เลือกเข้าถึงสารสนเทศที่เสียค่าใช้จ่ายและไม่เสียค่าใช้จ่าย
- 1.3.4 กำหนดช่วงเวลาในการค้นหาสารสนเทศและการนำสารสนเทศไปใช้

มาตรฐานที่ 2 การเข้าถึงสารสนเทศและแหล่งสารสนเทศ

ตัวบ่งชี้ 2.1 ผู้รู้สารสนเทศสามารถเลือกวิธีการค้นหาสารสนเทศหรือเลือกเครื่องมือเข้าถึงสารสนเทศที่ต้องการ ลักษณะการรู้สารสนเทศมีดังนี้

- 2.1.1 คัดเลือกเครื่องมือที่เหมาะสมเพื่อเข้าถึงสารสนเทศที่ต้องการใช้
- 2.1.2 ใช้เครื่องมือเข้าถึงสารสนเทศในการค้นหาสารสนเทศรูปแบบต่าง ๆ
- 2.1.3 ปรึกษากับผู้เชี่ยวชาญด้านสารสนเทศหรือศึกษาคู่มือเกี่ยวกับเครื่องมือเข้าถึงสารสนเทศ

เข้าถึงสารสนเทศ

ตัวบ่งชี้ 2.2 ผู้รู้สารสนเทศสามารถกำหนดวิธีการค้นหาสารสนเทศ ลักษณะการรู้สารสนเทศมีดังนี้

- 2.2.1 ใช้ทักษะวิธีการค้นหาที่หลากหลาย เช่น การใช้คอมพิวเตอร์ การสำรวจ การสัมภาษณ์ หรือวิธีการอื่น ๆ ที่เหมาะสม

มาตรฐานที่ 3 การประเมินค่าสารสนเทศและแหล่งสารสนเทศ

ตัวบ่งชี้ 3.1 ผู้รู้สารสนเทศสามารถประเมินค่าสารสนเทศและแหล่งสารสนเทศที่เข้าถึงอย่างมีวิจรรย์ญาณ ลักษณะการรู้สารสนเทศมีดังนี้

- 3.1.1 ปริมาณและความสอดคล้องกับเรื่องที่ต้องการ
- 3.1.2 ใช้เหตุผลในการยอมรับหรือปฏิเสธสารสนเทศที่ค้นพบ
- 3.1.3 ใช้ความรู้และประสบการณ์เดิมเพื่อเชื่อมความรู้หรือสิ่งที่ค้นพบ
- 3.1.4 เปรียบเทียบสารสนเทศเรื่องเดียวกันกับจากหลาย ๆ แหล่ง
- 3.1.5 เปรียบเทียบความรู้ใหม่กับความรู้ที่มีอยู่เดิม เพื่อให้ทราบถึงความแตกต่าง

ของสารสนเทศ

3.1.6 ตรวจสอบความน่าเชื่อถือของสารสนเทศ เช่น ความน่าเชื่อถือของผู้ที่เป็นเจ้าของสารสนเทศ

มาตรฐานที่ 4 การจัดการสารสนเทศ

ตัวบ่งชี้ 4.1 ผู้รู้สารสนเทศสามารถสรุป ถอดความหรือบันทึกสารสนเทศ ลักษณะการรู้สารสนเทศมีดังนี้

- 4.1.1 รวบรวม บันทึก จัดลำดับความสำคัญของสารสนเทศ

4.1.2 จัดเก็บสารสนเทศไว้ใช้งาน

4.1.3 อ่านข้อความและสรุปใจความสำคัญของเรื่องเป็นคำพูดของตนเอง

4.1.4 คัดเลือกเทคโนโลยีที่เหมาะสมเพื่อจัดการสารสนเทศที่ต้องการ เช่น การถ่ายเอกสาร การสแกนเอกสาร เป็นต้น

ตัวบ่งชี้ 4.2 ผู้รู้สารสนเทศสามารถเผยแพร่สารสนเทศไปสู่บุคคลอื่นได้ด้วยวิธีการที่เหมาะสม ลักษณะการรู้สารสนเทศมีดังนี้

4.2.1 เลือกใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมเพื่อเผยแพร่สารสนเทศ

4.2.2 เผยแพร่สารสนเทศไปสู่บุคคลอื่นได้ด้วยวิธีการที่เหมาะสม

มาตรฐานที่ 5 การใช้สารสนเทศและการเข้าถึงสารสนเทศ

ตัวบ่งชี้ 5.1 ผู้รู้สารสนเทศปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ นโยบายในการเข้าถึงสารสนเทศและการใช้สารสนเทศ ลักษณะการรู้สารสนเทศมีดังนี้

5.1.1 ไม่แอบอ้างเอาผลงานหรือความคิดของผู้อื่นมาเป็นของตน

5.1.2 ปฏิบัติตามนโยบายของหน่วยงานในการเข้าถึงสารสนเทศ

5.1.3 ปฏิบัติตามกฎหมาย และ พ.ร.บ. ที่เกี่ยวกับทรัพย์สินทางปัญญา ลิขสิทธิ์ และใช้อย่างถูกต้อง

5.1.4 อ้างอิงแหล่งสารสนเทศได้อย่างเหมาะสม

5.1.5 จัดหา จัดเก็บ และเผยแพร่สารสนเทศอย่างถูกต้องกฎหมาย

ตัวบ่งชี้ 5.2 ผู้รู้สารสนเทศเข้าใจบริบททางวัฒนธรรม จริยธรรม กฎหมาย และสังคมที่แวดล้อมสารสนเทศ ลักษณะการรู้สารสนเทศมีดังนี้

5.2.1 เคารพและปฏิบัติตามได้สอดคล้องกับสิทธิหน้าที่ของประชาชนตามที่กฎหมายกำหนด

5.2.2 มีความเข้าใจสิทธิของตนเองเกี่ยวกับการใช้สารสนเทศตาม พ.ร.บ. ข้อมูลข่าวสารของทางราชการ พ.ศ. 2540

5.2.3 มีความเข้าใจการเข้าถึงสารสนเทศที่ไม่เสียค่าใช้จ่ายกับที่เสียค่าใช้จ่ายและใช้อย่างถูกต้อง

3. มาตรฐานการรู้สารสนเทศของคณะกรรมการบรรณารักษ์มหาวิทยาลัยแห่งออสเตรเลีย (Council of Australian University Librarians. 2004: Online) ได้กำหนดมาตรฐานการรู้สารสนเทศสำหรับบุคคลไว้ดังนี้

มาตรฐานที่ 1 ผู้รู้สารสนเทศสามารถระบุถึงความต้องการสารสนเทศ โดยกำหนดลักษณะและขอบเขตของสารสนเทศได้

มาตรฐานที่ 2 ผู้รู้สารสนเทศสามารถค้นหาสารสนเทศที่ต้องการได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

มาตรฐานที่ 3 ผู้รู้สารสนเทศสามารถประเมินสารสนเทศได้อย่างมีวิจารณญาณและมีกระบวนการแสวงหาสารสนเทศได้อย่างเป็นระบบ

มาตรฐานที่ 4 ผู้รู้สารสนเทศสามารถจัดการกับสารสนเทศที่มีการเก็บรวบรวมไว้ และสารสนเทศที่มีการสร้างขึ้นใหม่ได้

มาตรฐานที่ 5 ผู้รู้สารสนเทศสามารถประยุกต์ใช้สารสนเทศเดิมที่มีอยู่ให้เข้ากับสารสนเทศที่เกิดขึ้นใหม่ ในการสร้างแนวคิดหรือสร้างความเข้าใจใหม่ ๆ ได้

มาตรฐานที่ 6 ผู้รู้สารสนเทศสามารถใช้สารสนเทศด้วยความเข้าใจรวมถึงการยอมรับในประเด็นทางวัฒนธรรม จริยธรรม เศรษฐกิจ กฎหมาย และสังคมสำหรับการใช้สารสนเทศนั้น

4. มาตรฐานการรู้สารสนเทศของสมาคมห้องสมุดวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยแห่งชาติของอังกฤษ (Society of National and University Libraries. 2011: Online) ได้ทำการพัฒนาโมเดลของการรู้สารสนเทศที่เรียกว่า Seven Pillars of Information Literacy โดยได้กำหนดทักษะ 7 ด้านของการเป็นผู้รู้สารสนเทศดังนี้

1. สามารถระบุความต้องการสารสนเทศของตนเองได้
2. สามารถประเมินความรู้ปัจจุบันและระบุปัญหาได้
3. สามารถสร้างกลยุทธ์สำหรับการค้นหาสารสนเทศจากแหล่งต่าง ๆ ได้
4. สามารถค้นหาและเข้าถึงสารสนเทศที่ต้องการได้
5. สามารถตรวจสอบกระบวนการวิจัย เปรียบเทียบ และประเมินสารสนเทศที่ค้นได้จากแหล่งต่าง ๆ
6. สามารถจัดการกับสารสนเทศได้อย่างมีอาชีพและมีจริยธรรม
7. สามารถประยุกต์ใช้ความรู้ที่ได้รับ นำเสนอผลการวิจัย สังเคราะห์สารสนเทศทั้งเก่าและใหม่เพื่อสร้างความรู้ใหม่ ๆ และเผยแพร่สารสนเทศในหลายรูปแบบ

มาตรฐานการรู้สารสนเทศที่มีการพัฒนาจนเป็นที่ยอมรับดังกล่าวข้างต้นล้วนมีจุดประสงค์เพื่อพัฒนาบุคคลหรือผู้เรียนให้เป็นผู้รู้สารสนเทศที่สามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเองและเป็นการเรียนรู้ตลอดชีวิต สอดคล้องกับทักษะของบุคคลในศตวรรษที่ 21 ที่ต้องรู้เท่าทันสารสนเทศที่มีจำนวนมหาศาลและสื่อสาธารณะที่รายล้อมอยู่ในชีวิตประจำวัน รวมทั้งสื่อสังคมออนไลน์ที่เกี่ยวข้องกับชีวิตในยุคดิจิทัล

เกณฑ์การประเมินสารสนเทศ

ก่อนการเลือกใช้สารสนเทศจากสื่อสังคมออนไลน์ ต้องมีการพิจารณา เปรียบเทียบ และประเมินด้วยความระมัดระวัง ซึ่งได้มีผู้เสนอเกณฑ์ในการพิจารณาทรัพยากรสารสนเทศไว้ดังนี้

ลานนุซซี แมงกรัม และสตริทชาร์ท (Iannuzzi; Mangrum; & Strichart. 1999: 147) ได้เสนอแนวคิดการประเมินสารสนเทศอินเทอร์เน็ตโดยมีหลักเกณฑ์พิจารณา ดังนี้

1. ขอบเขต
 - 1.1 มีความครอบคลุมครบทุกหัวข้อหรือไม่

- 1.2 มีความครอบคลุมเชิงลึกหรือไม่
- 1.3 ข้อมูลมีปริมาณเพิ่มขึ้นหรือไม่ซ้ำกันกับหัวข้อที่ต้องการหรือไม่
2. การให้ข้อมูล
 - 2.1 มีสื่อที่ช่วยเพิ่มข้อมูลหรือไม่
 - 2.2 ข้อมูลที่นำเสนอมีความเป็นจริงหรือไม่
 - 2.3 ให้ข้อมูลที่เป็นหลักฐานอ้างอิงหรือไม่
 - 2.4 มีข้อสรุปในเชิงตรรกะหรือไม่ มีการเชื่อมโยงไปยังข้อมูลเพิ่มเติมหรือไม่
 - 2.5 เป็นข้อมูลที่ปราศจากอคติหรือไม่
 - 2.6 เป็นข้อมูลที่สอดคล้องกับข้อมูลจากที่อื่น ๆ หรือไม่
3. ความน่าเชื่อถือ
 - 3.1 มีคุณสมบัติของผู้เสนอหรือไม่
 - 3.2 มีข้อมูลเกี่ยวกับผู้เขียนหรือไม่
 - 3.3 ผู้เขียนมีวุฒิการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อหรือไม่
 - 3.4 ผู้เขียนมีความเชี่ยวชาญด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อหรือไม่
 - 3.5 เป็นผู้เขียนที่มีความร่วมกับสถาบันการศึกษาหรือองค์กรที่มีความน่าเชื่อถือหรือไม่
4. ความเกี่ยวข้อง
 - 4.1 เป็นข้อมูลที่มีอยู่ในหัวข้อที่ต้องการหรือไม่
 - 4.2 ข้อมูลที่ให้ไว้เหมาะสำหรับการทบทวนวรรณกรรมหรือไม่
 - 4.3 เป็นข้อมูลที่ตรวจสอบการใช้จากแหล่งอื่น ๆ ได้หรือไม่
5. ทันสมัย
 - 5.1 มีวันที่ระบุไว้บนเว็บไซต์หรือไม่
 - 5.2 มีข้อมูลเพียงพอสำหรับความเป็นปัจจุบันตามความมุ่งหมายหรือไม่
 - 5.3 หากไม่คำนึงถึงวันที่ แต่ยังเป็นข้อมูลที่ยังเป็นประโยชน์หรือไม่

สมชาย วรรณญาณไกร (2548: 131-139) ได้เสนอเกณฑ์สำหรับประเมินสารสนเทศบนเว็บไซต์ไว้ดังนี้

1. ผู้รับผิดชอบ (Authority) หมายถึง บุคคลหรือองค์กรที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการกระทำให้เกิดสารสนเทศขึ้นมา เนื่องจากผู้สร้างหรือผู้รับผิดชอบเว็บไซต์ไม่จำกัดว่าเป็นใคร ดังนั้น การรู้ข้อมูลเกี่ยวกับผู้รับผิดชอบจึงเป็นสิ่งที่สำคัญอย่างยิ่ง เพื่อที่สามารถรู้ได้ว่าเว็บไซต์นั้น ๆ มีความน่าเชื่อถือมากเพียงใด โดยพิจารณาจาก

1.1 กรณีผู้รับผิดชอบเป็นบุคคลจะต้องพิจารณาจากความรู้ความสามารถ ความเชี่ยวชาญ ความชำนาญ และการยอมรับของสังคม โดยพิจารณาจากคุณวุฒิการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน ตำแหน่งหน้าที่รับผิดชอบ ประสบการณ์ในงานเขียน เป็นต้น

1.2 กรณีผู้แต่งเป็นองค์กรหรือสถาบัน จะพิจารณาจากชื่อเสียงขององค์กรและการยอมรับในวงวิชาชีพนั้น ๆ หรือพิจารณาจากประสบการณ์ในการดำเนินงานว่ามีความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับข้อมูลที่นำมาเผยแพร่บนอินเทอร์เน็ตมากนักน้อยเพียงใดซึ่งส่วนใหญ่จะพิจารณาจากองค์กรหรือหน่วยงานที่ทำงานโดยไม่มุ่งหวังผลกำไรเป็นหลัก เช่น หน่วยงานการศึกษา หน่วยงานราชการ องค์กรระหว่างประเทศ เป็นต้น

1.3 ผู้ดูแลเว็บไซต์ สามารถติดต่อกับผู้ดูแลได้ มีการระบุหมายเลขโทรศัพท์ ที่อยู่ หรือที่อยู่ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ไว้ จะเป็นการเสียโอกาสอย่างยิ่งถ้าเข้าไปเยี่ยมเว็บไซต์หนึ่งแล้วพบว่าเว็บไซต์นั้นไม่สามารถส่งคำติชมหรือคำร้องขอใด ๆ ไปยังผู้ดูแลเว็บไซต์ได้เลย คำติชมโดยตรงจากผู้ใช้อาจเป็นสิ่งที่มีค่ามาก สำหรับการปรับปรุงคุณภาพของเว็บไซต์ให้ดียิ่ง ๆ ขึ้นไป

1.4 ผู้สนับสนุน ประกอบด้วย

- 1.4.1 ตัวแทนรัฐบาล: สหพันธรัฐ รัฐ เมือง ประเทศ
- 1.4.2 หน่วยงานทางการศึกษา: มหาวิทยาลัย วิทยาลัย โรงเรียน
- 1.4.3 องค์กรทางธุรกิจ: บริษัท
- 1.4.4 สมาคม: อาชีพ การค้า บันเทิง
- 1.4.5 สื่อสารมวลชน: โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ วิทยุ
- 1.4.6 บุคคล: ข้อมูลส่วนบุคคล หรือกลุ่มบุคคล

1.5 ผู้ดูแลรักษาเครื่องให้บริการ โดยดูจากชื่อโดเมนในยูอาร์แอล ซึ่งสามารถพิจารณาคุณค่าของเนื้อหาบนเว็บไซต์ได้ การที่เราจะรู้ว่าเว็บเป็นขององค์กรประเภทใดก็สามารถดูได้จากชื่อโดเมนหรือที่อยู่ของเว็บไซต์เว็บต่อไป

- 1.5.1 .gov เกี่ยวกับรัฐบาล
- 1.5.2 .mil เกี่ยวกับการทหาร
- 1.5.3 .edu เกี่ยวกับการศึกษา
- 1.5.4 .com เกี่ยวกับองค์กรธุรกิจ
- 1.5.5 .org เกี่ยวกับสมาคมหรือองค์กรที่ไม่เกี่ยวกับการค้า
- 1.5.6 .net เกี่ยวกับเครือข่ายคอมพิวเตอร์
- 1.5.7 .int เกี่ยวกับองค์กรต่างประเทศ
- 1.5.8 .jp .th .uk และอื่น ๆ นั้น เป็นการบอกถึงประเทศ เช่น .th หมายถึง

ประเทศไทย

1.6 ข้อมูลที่นำเสนอได้มาจากแหล่งใด มีหลักฐานอ้างอิงเกี่ยวกับตัวบุคคลหรือแหล่งข้อมูล มีแนวทางในการตรวจสอบแหล่งที่มา

1.7 มีการเชื่อมโยงไปยังผู้รับผิดชอบหรือผู้สนับสนุน สามารถตรวจสอบและรับรู้ข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับผู้รับผิดชอบหรือผู้สนับสนุนได้จากบรรณารักษ์

1.8 มีการจดลิขสิทธิ์

1.9 มีการดูแลเว็บไซต์ที่ดี

2. ความถูกต้อง (Accuracy) แหล่งข้อมูลและข้อเท็จจริงที่นำมาสร้างเว็บสามารถแยกแยะเป็นประเด็นต่าง ๆ สามารถตรวจสอบย้อนหลังได้ มีความเที่ยงตรง แม่นยำในประเด็นดังนี้

2.1 ข้อมูลมีความถูกต้องเพียงใดหรือมีข้อผิดพลาดหรือพิจารณาจากการสะกดคำ ตัวเลขสถิติต่าง ๆ ความละเอียดของข้อมูล เว็บไซต์ที่ให้ข้อมูลผิดพลาดอยู่บ่อย ๆ ก็คงจะไม่มีใครอยากเข้ามาดูเว็บไซต์อีกอย่างแน่นอน

2.2 ข้อควรระวัง บางครั้งการเลือกแหล่งข้อมูลข่าวสารหรือเว็บไซต์ที่คิดว่าน่าเชื่อถือแล้วอาจไม่ใช่ว่าการรับประกันว่าสิ่งนั้นเป็นจริงทั้งหมด เพราะอินเทอร์เน็ตเป็นแหล่งที่ให้อิสระกับทุกคน มีสิทธิที่จะแสดงความคิดเห็น ดังนั้น จึงทำให้ไม่ได้ข้อเท็จจริงทั้งหมด

2.3 สามารถตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาได้ ซึ่งจะต้องมีแหล่งอ้างอิงแหล่งข้อมูล ควรจะมีความน่าเชื่อถือและมีความชัดเจน ไม่ว่าจะเป็นต้นฉบับหรือนำมาจากแหล่งอื่น ส่วนใหญ่เว็บไซต์จะไม่ค่อยมีการอ้างอิงเหมือนบทความวิชาการหรือหนังสือ ประเด็นในการพิจารณามีดังนี้

2.3.1 ข้อมูลมีความถูกต้องและเหมาะสมกับผู้ใช้

2.3.2 ผู้รับผิดชอบหรือผู้แต่งมีคุณสมบัติเพียงพอในการเขียนเอกสาร

2.3.3 ถ้ามีการโฆษณาบนเว็บแล้วมีการแบ่งแยกออกจากเนื้อหา

2.3.4 การโฆษณาไม่ผลต่อเนื้อหาของเว็บไซต์

2.3.5 ข้อมูลมีความสม่ำเสมอ มีการเปลี่ยนแปลงเหมือนกับแหล่งอื่น

3. จุดประสงค์ (Objective) จุดมุ่งหมายในการสร้างชัดเจนและบอกความสัมพันธ์ของสิ่งที่ต้องการนั้นชัดเจน ประเด็นในการพิจารณาวัตถุประสงค์มีดังต่อไปนี้

3.1 วัตถุประสงค์ของเว็บไซต์มีความชัดเจน เช่น เพื่อข่าวสารข้อมูล การศึกษา สถาบันการค้า ความบันเทิง การชักจูงใจ หรือส่วนบุคคล เป็นต้น

3.2 การกำหนดกลุ่มเป้าหมาย เช่น กลุ่มผู้ใช้ทั่วไป กลุ่มนักเรียน นักศึกษา กลุ่มเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน กลุ่มผู้ทำวิจัย เป็นต้น

3.3 การกำหนดกลุ่มผู้ใช้เว็บไซต์ เช่น เด็ก วัยรุ่น ผู้ใหญ่ เป็นต้น

3.4 สอดคล้องกับสารสนเทศที่นำเสนอบนเว็บ

3.5 สามารถหาคำตอบจากสารสนเทศบนเว็บได้

3.6 ผู้ใช้อ่านเข้าใจง่ายและควรใช้ประโยคบอกเล่า

3.7 มีความสัมพันธ์ต่อเนื่องกันในวัตถุประสงค์แต่ละข้อและไม่มีความซ้ำซ้อน

4. ความเป็นปัจจุบัน (Currency) เว็บเพจที่สร้างขึ้นนั้นต้องแสดงวันที่ที่เป็นปัจจุบันด้วย เช่น วันเวลาที่สร้าง และวันเวลาที่มีการแก้ไขครั้งล่าสุด เป็นต้น ข้อมูลที่ดีจะต้องมีความเป็นปัจจุบันและทันสมัย เพราะข้อมูลอาจมีคุณค่าและประโยชน์อยู่ในระยะเวลาใดเวลาหนึ่งเท่านั้น หรือบางครั้งข้อมูล

อาจมีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา เช่น ข้อมูลที่เกี่ยวกับตลาดหลักทรัพย์ ข้อมูลด้านธุรกิจ และข้อมูลด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เป็นต้น ประเด็นในการพิจารณามีดังต่อไปนี้

- 4.1 การระบุวันเดือนปีแจ้งไว้ที่หน้าโฮมเพจหรือในส่วนอื่น ๆ ของเว็บ
- 4.2 วันเวลาที่เว็บไซต์เผยแพร่
- 4.3 วันเวลาที่แสดงความเป็นปัจจุบันของข้อมูล
- 4.4 วันเวลาที่มีการปรับข้อมูลให้เป็นปัจจุบันครั้งสุดท้าย
- 4.5 ความถี่ในการปรับปรุงข้อมูล
- 4.6 วันเวลาของเอกสารที่ใช้อ้างอิง
- 4.7 วันเวลาในการโฆษณาเผยแพร่
- 4.8 ข้อมูลมีความสอดคล้องกับเวลาทำการปรับข้อมูลให้เป็นปัจจุบัน
 - 4.8.1 วันที่จดลิขสิทธิ์
 - 4.8.2 การเชื่อมโยงระหว่างเว็บไซต์มีการปรับปรุงข้อมูล
 - 4.8.3 การเชื่อมโยงไปยังเว็บไซต์อื่นสามารถทำได้

5. ความครอบคลุม (Coverage) การสร้างเว็บไซต์ต้องให้ตรงกับวิธีการค้นหาข้อมูลในเว็บไซต์ชัดเจน ประเด็นในการพิจารณา ได้แก่

- 5.1 เว็บไซต์มีความบรรลุนิติประสงค์และมีความครอบคลุมหัวเรื่องต่าง ๆ ทั้งหมดของเว็บไซต์
- 5.2 ความลึกซึ้งและความครอบคลุมของข้อมูลที่เสนอมีความเพียงพอ เช่น ครอบคลุมเนื้อหาอะไรบ้าง จุดเน้นของการนำเสนอข้อมูลของเว็บไซต์คืออะไร ขอบเขตของเนื้อหาเน้นเฉพาะเนื้อหาเรื่องนั้นหรือรวมไปถึงเนื้อหาอื่นที่เกี่ยวข้องด้วย เช่น เนื้อหาที่มีความลึกซึ้งเพียงใด ระดับของรายละเอียดของเนื้อหาที่นำเสนอเป็นอย่างไร มีความสัมพันธ์กับระดับของผู้ใช้ เป็นต้น
- 5.3 ช่วงเวลา สารสนเทศที่นำเสนอได้จำกัดช่วงเวลาไว้นานอน
- 5.4 รูปแบบ เช่น มีการเชื่อมโยงไปยังเว็บอื่น มีการกำหนดขอบเขตที่ใช้ในการเชื่อมโยงอย่างไร เป็นต้น
- 5.5 การยกเว้นในส่วนที่ยากเกินกว่าที่จะเข้าใจหรืออธิบายไม่ได้
- 5.6 ขอบเขตของข้อมูลมีความเป็นปัจจุบัน
- 5.7 แหล่งจดหมายเหตุในการที่ต้องการหางานเขียนเก่า ๆ ที่ผ่านมา
- 5.8 การเชื่อมโยงไปยังเว็บไซต์อื่นที่มีข้อมูลที่เกี่ยวข้องกัน เพื่อหาข้อมูลเพิ่มเติม
- 5.9 การเชื่อมโยงไปยังเว็บไซต์อื่นมีความชัดเจนถึงสิ่งที่ต้องการนำเสนอ

ขงูฏำรณัฏฐ์ กุณนินติ (2553: 27-28) เนะนนำเกณัฏฐ์ประเมณัฏฐ์พยำกรจากอินเทอร์เน็ท ดั่งนี้

1. ความน่ำเชือถือ เช่น ผู้แต่งเป็นนักวิชาการหรือผู้เชียวชาญในสาขาวิชำนั้ ๆ
2. คุณภาพหรือคุณค่านั้ เช่น ผ่านกระบวนการตรวจสอบเนื้อหาโดยผู้ทรงคุณวุฒิในสาขา

นั้น ๆ มีบรรณาธิการและพิสูจน์อักษรก่อนการเผยแพร่ มีความถูกต้องทันสมัยและคงเส้นคงวาของเนื้อหา มีการอ้างอิงหรือรายการบรรณานุกรมประกอบ

3. ความสะดวกในการใช้ เช่น ใช้ได้หลายคนพร้อมกัน วิธีการสืบค้นง่าย เหมาะสำหรับผู้ใช้
4. เนื้อหามีความครอบคลุมเพียงพอ เช่น ครอบคลุมเนื้อหาที่ผู้ใช้ต้องการ
5. ราคา ยุติธรรมและอยู่ภายใต้งบประมาณของห้องสมุด
6. ความต้องการด้านเครื่องมือและโปรแกรม มีโปรแกรมดาวน์โหลดที่หาได้ง่าย
7. การปรับปรุงและความถี่ในการปรับปรุงเป็นปัจจุบัน
8. ความรู้ที่จำเป็นของผู้ใช้ เช่น จำเป็นต้องรู้วิธีสืบค้นอย่างมีประสิทธิภาพ
9. ความชำนาญของผู้ผลิต สำนักพิมพ์หรือหน่วยงานที่จัดพิมพ์มีชื่อเสียง
10. ความสัมพันธ์กับทรัพยากรอื่น ๆ
11. รูปแบบ มีรูปแบบให้เลือกแสดงบนหน้าจอ
12. ลิขสิทธิ์ สิทธิและความเป็นธรรมในการใช้
13. ความมั่นคงและเชื่อถือได้ เช่น เครื่องคอมพิวเตอร์แม่ข่าย เป็นต้น
14. มีเว็บไซต์อื่นเชื่อมโยงมาหาหรือไม่
15. มีผลงานอื่น ๆ ของผู้เขียนที่สามารถเชื่อมโยงไปได้หรือไม่
16. ควรมีการระบุจุดประสงค์ของเว็บไซต์
17. มีความเที่ยง มีความเป็นกลาง ความเที่ยงของข้อมูล
18. ความถูกต้อง ควรตรวจสอบความครบถ้วนกับเว็บไซต์อื่น ๆ ในหัวเรื่องเดียวกัน
19. ผู้จัดทำ/หน่วยงานเจ้าของ เป็นหน่วยงานราชการ สถาบันการศึกษา วิจัย และเป็นที่ยอมรับ มีที่อยู่ของเว็บมาสเตอร์ (Web master) ที่จะติดต่อกลับ
20. ความทันสมัย ความทันสมัยของข้อมูลไม่ใช่เรื่องที่สำคัญที่สุดของเว็บไซต์ เช่น สาขาประวัติศาสตร์ไม่จำเป็นต้องมีข้อมูลที่ทันสมัย ในขณะที่ทางวิทยาศาสตร์หรือตัวเลขทางเศรษฐกิจย่อมต้องการตัวเลขที่ทันสมัย เป็นต้น

ประสาท เนืองเฉลิม (2553: 158) ได้เสนอเกณฑ์การประเมินคุณค่างานวิชาการออนไลน์ ดังนี้

1. ความสมบูรณ์ครบถ้วนของเนื้อหา เอกสารที่ปรากฏบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต จะต้องเขียนครบถ้วนสมบูรณ์ตามขอบข่ายของเนื้อหาที่ผู้แต่งต้องการนำเสนอ หากมีอ้างอิงแหล่งที่มาของเอกสารด้วย ก็จะเป็นการดี ได้แก่ ชื่อหนังสือ ชื่อบทความ ชื่อวารสาร ชื่อผู้แต่ง เป็นต้น หรือการสแกนบางส่วนหรือทั้งหมดจากต้นฉบับในรูป PDF ก่อนที่จะนำมาเสนอบนอินเทอร์เน็ตหรือฐานข้อมูลออนไลน์
2. ความครบถ้วนสมบูรณ์ทางวิชาการ เอกสารที่ปรากฏจะต้องได้รับการพิจารณาจากวัตถุประสงค์ในการเขียนที่ผู้แต่งกำหนด ตรงตามขอบเขตที่วางไว้ เนื้อหาแต่ละหัวข้อแต่ละเรื่องต้องครบถ้วนและเชื่อมโยงกับส่วนอื่น ๆ ด้วย
3. ความถูกต้อง หากไม่แน่ใจในความถูกต้องของเอกสาร ให้ทำการตรวจสอบจากหลาย ๆ

แหล่งข้อมูล เพราะการอ่านเอกสารที่ผิดจะให้ความรู้ที่ผิดไปด้วย และทุกครั้งที่นำความรู้นั้นไปใช้ก็จะทำให้ความผิดพลาดดังกล่าวแผ่ขยายออกไปเรื่อย ๆ

4. ความทันสมัย ความรู้สมัยใหม่มักได้รับการยืนยันจากผลงานในอดีตรดับหนึ่งว่ามีความถูกต้องหรือมีข้อผิดพลาดน้อย และต้องได้รับการยืนยันหรือเผยแพร่โดยหน่วยงานที่เป็นที่รู้จัก

5. วารสารหรือสำนักพิมพ์ ชื่อวารสารจะเป็นตัวบ่งบอกความน่าเชื่อถือได้ระดับหนึ่ง เช่น การเผยแพร่ผลงานวิจัยของครูภายในกลุ่มโรงเรียน อาจจะมี ความน่าเชื่อถือน้อยกว่าได้รับการเผยแพร่วารสาร ทั้งนี้เนื่องจากวารสารมีผู้ทรงคุณวุฒิประจำวารสารเป็นผู้คอยทำหน้าที่ตรวจสอบความถูกต้องทางวิชาการก่อนจัดพิมพ์เผยแพร่ บางสำนักพิมพ์เป็นที่รู้จักกันดีก็จะมีมาตรฐานในการจัดพิมพ์เช่นเดียวกับวารสาร

6. การมีตัวตนของผู้แต่งในผลงาน ตัวตนของผู้แต่งที่ปรากฏในเอกสารที่แสดงถึงลำดับความคิด การเรียบเรียงภาษา การอธิบาย วิเคราะห์ ตีความ ประเมินค่าด้วยความรู้และความคิดของผู้แต่ง จึงทำให้ผลงานมีลักษณะเฉพาะ ถ้ามองวิชาการที่สืบค้นมาเป็นบุคคลที่เป็นที่รู้จักกันดีในสาขาวิชานั้น ๆ ก็ จะได้รับการประเมินค่าของผลงานอยู่ในระดับน่าเชื่อถือ แต่ถ้าค้นงานมาแล้ว ชื่อผู้แต่งเป็นผู้ที่ไม่ค่อยเป็นที่รู้จักกันดีก็ต้องใช้วิจารณญาณในการอ้างอิงงานวิชาการนั้น

7. ความเป็นเหตุเป็นผล การมีหลักฐานอ้างอิง ข้อพิสูจน์เกี่ยวกับที่มาที่ไปของเอกสารและมีการอธิบายความสัมพันธ์เชิงสาเหตุที่ได้จากการอ่านงาน เป็นอีกมาตรฐานหนึ่งในด้านคุณค่าทางวิชาการ เนียล (Niall. 2012: 152-156) ได้เสนอเกณฑ์การประเมินสารสนเทศออนไลน์ไว้ดังนี้

1. ความน่าเชื่อถือ

- 1.1 มีความชัดเจนว่าใครเป็นผู้รับผิดชอบในเอกสารหรือไม่
- 1.2 มีข้อมูลเกี่ยวกับบุคคลหรือองค์กรที่รับผิดชอบในหน้าเว็บหรือไม่
- 1.3 มีการระบุเกี่ยวกับเรื่องลิขสิทธิ์หรือไม่
- 1.4 เอกสารที่อยู่บนเว็บมีการเน้นย้ำสำหรับผู้รับผิดชอบหรือไม่

2. ความถูกต้อง

- 2.1 มีแหล่งที่มาที่สามารถระบุไว้อย่างชัดเจนเพื่อให้สามารถตรวจสอบได้
- 2.2 มีการตรวจสอบการป้อนข้อมูลจากบรรณาธิการหรือไม่
- 2.3 มีการสะกดและหลักไวยากรณ์ที่ถูกต้องหรือไม่

3. วัตถุประสงค์

- 3.1 มีอคติหรือความเกี่ยวข้องกันอย่างไรหรือไม่
- 3.2 มีวัตถุประสงค์เพื่อการโฆษณาเพื่อสร้างข้อมูลที่แตกต่างหรือไม่

4. ความทันสมัย

- 4.1 เอกสารที่เผยแพร่มีการระบุวันที่ในการเผยแพร่หรือไม่
- 4.2 มีการแสดงวันที่เมื่อเอกสารถูกสร้างขึ้นครั้งแรกที่เผยแพร่บนเว็บหรือไม่

4.3 มีการแสดงวันที่เมื่อเอกสารถูกปรับปรุงใหม่หรือไม่

ศิริลักษณ์ แซ่บ้าง (2556: 24-25; อ้างอิงจาก Smith. 1997: 9-14) ได้เสนอเกณฑ์สำหรับประเมินสารสนเทศบนอินเทอร์เน็ตไว้ ดังนี้

1. ขอบเขต

- 1.1 ความกว้าง ครอบคลุมเนื้อหาทั้งหมดในเรื่องที่เสนอหรือไม่
- 1.2 ความลึก ให้อยู่ละเอียดของเนื้อหาเพียงใด
- 1.3 เวลา สารสนเทศนั้นจำกัดอยู่ในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่งอย่างชัดเจนหรือไม่
- 1.4 รูปแบบของสารสนเทศเป็นอย่างไร

2. เนื้อหา

2.1 ความถูกต้อง พิจารณาโดยตรวจสอบกับแหล่งสารสนเทศอื่น ๆ หรือตรวจสอบสารสนเทศในส่วนที่ตนมีความรู้เป็นพิเศษ

2.2 ความน่าเชื่อถือ สารสนเทศนั้นมีความเกี่ยวข้องกับสถาบันหรือบุคคลที่มีชื่อเสียงหรือไม่ ผู้เขียนมีความเชี่ยวชาญในสาขานั้น ๆ หรือไม่ สามารถตรวจสอบความจริงจากสารสนเทศนั้นได้หรือไม่

2.3 ความทันสมัย มีการปรับปรุงสารสนเทศบ่อยครั้งเพียงใด มีการระบุถึงวันที่ที่ปรับปรุงแก้ไขข้อมูลหรือไม่ องค์การหรือบุคคลผู้จัดทำยังคงดูแลรับผิดชอบอยู่อย่างต่อเนื่องหรือไม่

2.4 ลักษณะเฉพาะ สารสนเทศนั้นยังสามารถพบได้ในรูปแบบอื่น ๆ อีกหรือไม่ มีข้อดีอย่างไร หากเป็นแหล่งทรัพยากรที่ได้มาจากรูปแบบอื่นต้องพิจารณาว่ามีองค์ประกอบครบถ้วนเช่นเดียวกับแหล่งที่มาหรือไม่ หรือมีการเพิ่มเติมสิ่งใดเข้าไปหรือไม่

2.5 การเชื่อมโยงไปยังแหล่งอื่น มีการเชื่อมโยงที่ทันสมัยและเชื่อมโยงไปยังแหล่งทรัพยากรที่เหมาะสมหรือไม่

2.6 คุณภาพการเขียน เขียนได้ถูกต้องและสื่อสารได้ชัดเจนหรือไม่

3. การออกแบบกราฟิกหรือสื่อประสม

3.1 มีการออกแบบที่น่าสนใจหรือไม่

3.2 เทคนิคพิเศษ ที่นำมาช่วยสนับสนุนให้ดีขึ้น หรือทำให้เกิดความสับสน หรือเป็นตัวแทนให้กับเนื้อหาได้หรือไม่

3.3 เสียงหรือภาพเคลื่อนไหวที่นำมาใช้มีความเหมาะสมเป็นไปตามจุดประสงค์หรือไม่

4. วัตถุประสงค์ เป้าหมายของแหล่งทรัพยากรคืออะไร มีการบอกไว้อย่างชัดเจนหรือไม่ และบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้หรือไม่

5. บทวิจารณ์ มีคำวิจารณ์ หรือมีผู้กล่าวถึงข้อดี ข้อด้อยของเว็บไซต์นั้น ๆ โดยแหล่งอื่นหรือไม่อย่างไร

6. ความสามารถในการทำงาน

6.1 ความง่ายในการใช้งาน แสดงคำสั่งได้อย่างชัดเจนหรือไม่ มีข้อมูลเพื่อช่วยเหลือผู้ใช้หรือไม่ ผู้ใช้สามารถอ่านได้อย่างสะดวกหรือไม่

6.2 ความต้องการของคอมพิวเตอร์ ทรัพยากรนั้นสามารถเข้าถึงได้ด้วยอุปกรณ์และซอฟต์แวร์ที่เป็นมาตรฐานทั่วไป หรือต้องการซอฟต์แวร์พิเศษอื่นใดเพิ่มเติมหรือไม่

6.3 การสืบค้น สามารถสืบค้นสารสนเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพเพียงใด

6.4 ความสามารถในการเลือกอ่านและการจัดระเบียบ มีรูปแบบการจัดระเบียบสารสนเทศที่เป็นระบบอย่างเหมาะสมเพื่อความสะดวกในการเข้าถึงหรือไม่

6.5 การมีปฏิสัมพันธ์ ส่วนที่ช่วยสร้างปฏิสัมพันธ์กับผู้ใช้ เช่น แบบฟอร์มสามารถใช้งานได้หรือไม่ และเพิ่มคุณค่าให้กับเว็บไซต์หรือไม่

6.6 การเชื่อมต่อ สามารถเข้าถึงได้อย่างสม่ำเสมอหรือไม่

7. ค่าใช้จ่าย ต้องเสียค่าใช้จ่ายในการเข้าถึงข้อมูลและค่าใช้จ่ายทางด้านลิขสิทธิ์หรือไม่

นฤมล กิจไพศาลรัตน์ (2557: 190-192) ได้เสนอเกณฑ์สำหรับประเมินแหล่งข้อมูลออนไลน์ ดังนี้

1. ความน่าเชื่อถือของแหล่งข้อมูล ถ้าเป็นแหล่งข้อมูลประเภทสิ่งพิมพ์ เราสามารถพิจารณาความน่าเชื่อถือที่ชัดเจนได้จากชื่อผู้เขียน หน่วยงานหรือสถาบันที่สังกัด และสำนักพิมพ์ผู้จัดพิมพ์ หนังสือหรือสิ่งพิมพ์นั้น ข้อมูลเหล่านี้จะปรากฏชัดในตัวเล่ม เช่น ที่หน้าปกในของหนังสือ ในขณะที่เป็นแหล่งข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์จะสังเกตได้ยากกว่าแต่เราสามารถหาคำตอบได้ เช่น

1.1 มีการแสดงให้เห็นชัดเจนหรือไม่ว่าใครเป็นผู้รับผิดชอบแหล่งข้อมูลนี้ ซึ่งอาจเป็นได้ทั้งผู้เขียน หน่วยงาน เจ้าของเว็บ หรือสำนักพิมพ์ ถ้าตรวจสอบดูไม่พบในตัวข้อมูลก็อาจจะปรากฏที่หน้าแรกของเว็บ

1.2 มีข้อมูลเกี่ยวกับผู้เขียนหรือผู้รับผิดชอบแหล่งข้อมูลนั้น ๆ หรือไม่ เพื่อช่วยประกอบการพิจารณาความน่าเชื่อถือของข้อมูล

1.3 มีข้อความแสดงลิขสิทธิ์ของข้อมูลหรือไม่ เพราะในกรณีไม่ปรากฏชื่อผู้เขียนก็จะช่วยให้ผู้อ่านทราบได้ว่าใครเป็นผู้รับผิดชอบข้อมูลนั้น เช่น ข้อความว่า “การผลิตและการลอกเลียนหนังสือเล่มนี้ไม่ว่ารูปแบบใด ๆ ทั้งสิ้น ต้องได้รับอนุญาตเป็นลายลักษณ์อักษรจากสำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย”

1.4 ถ้าแหล่งข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ที่มีเป็นฉบับพิมพ์ควบคู่ด้วยจะทำให้ความน่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้น เพราะโดยทั่วไปแหล่งข้อมูลที่เป็นฉบับพิมพ์มีความน่าเชื่อถือมากกว่าที่เป็นฉบับอิเล็กทรอนิกส์

2. ความถูกต้อง มีประเด็นควรพิจารณาและให้ความสำคัญในประเด็นความถูกต้อง ได้แก่

2.1 มีการอ้างอิงหรือไม่ ประเด็นการอ้างอิงเป็นสิ่งจำเป็นขั้นพื้นฐานสำหรับผลงานวิชาการ ไม่ว่าจะเป็นอ้างอิงแบบเชิงบรรณานุกรมหรือแบบนาม-ปีก็ตาม

2.2 เนื้อหาได้ผ่านการตรวจสอบจากบรรณาธิการ กองบรรณาธิการ หรือได้รับ

การประเมินจากผู้ทรงคุณวุฒิหรือไม่ เพราะหากผ่านการประเมินย่อมเป็นสิ่งยืนยันได้ว่าเนื้อหามีความถูกต้องน่าเชื่อถือ

2.3 การใช้ภาษา เช่น การสะกดคำหรือการใช้ไวยากรณ์ถูกต้องหรือไม่ เพราะหากเรื่องง่าย ๆ ผู้เขียนยังไม่รอบครอบ เช่น สะกดคำผิด เขียนภาษาไม่ถูกต้อง อาจทำให้ผู้อ่านไม่มั่นใจในเนื้อหาว่าถูกต้องน่าเชื่อถือได้

3. ความไม่มีอคติ ในการศึกษาวิจัยที่ตีนั้นผู้ทำการวิจัยต้องไม่มีอคติในการทำงานโดยการบิดเบือนหลักฐานหรือข้อเท็จจริงต่าง ๆ รวมทั้งการสร้างหลักฐานเท็จเพื่อให้ได้ผลตามที่ต้องการ ดังนั้นแหล่งข้อมูลที่จะนำมาใช้ประโยชน์ต้องเป็นแหล่งข้อมูลที่ไม่ใช่การโฆษณาชวนเชื่อ เพื่อให้ผู้อ่านคล้อยตาม เช่น ประเภทบทความจากหนังสือพิมพ์ ซึ่งมักจะเขียนเอนเอียงไปทางใดทางหนึ่ง ข้อมูลลักษณะเช่นนี้จะทำให้เกิดปัญหาตามมาเพราะทำให้ผู้อ่านมักรู้สึกถึงความมีอคติของผู้เขียน

4. ความทันสมัย การนำข้อมูลใด ๆ มาใช้ควรตรวจสอบความทันสมัยของเนื้อหาในแหล่งข้อมูลนั้น ๆ ด้วย เช่น คู่มือพิมพ์ของหนังสือ บทความวารสาร หรือวันเดือนปีที่มีการปรับปรุงข้อมูลครั้งล่าสุดของแหล่งข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ เช่น ต้องการข้อมูลเศรษฐกิจประเทศไทย ข้อมูลที่จะนำมาใช้ควรเป็นตัวเลขเศรษฐกิจปัจจุบันจึงจะเป็นข้อมูลที่น่าเชื่อถือและเป็นประโยชน์ แต่อย่างไรก็ตามมีบางกรณีข้อมูลที่เป็นประโยชน์กลับเป็นข้อมูลเก่า เช่น กรณีการศึกษาเรื่องสงครามเวียดนาม เนื่องจากเป็นเหตุการณ์ประวัติศาสตร์ที่เกิดขึ้นระหว่างเวียดนามเหนือและเวียดนามใต้ใน ค.ศ. 1995-1997 ยาวนานถึง 20 ปี ข้อมูลที่นำมาอ้างอิงควรเป็นข้อมูลของสิ่งพิมพ์ที่ตีพิมพ์ภายในปี ค.ศ. 1975 หรือภายหลังจากนั้นอีกไม่นาน เพราะเรียกได้ว่าเป็นข้อมูลร่วมสมัย แต่อาจเป็นแหล่งข้อมูลที่เกิดขึ้นภายหลังซึ่งเกิดจากการตีความใหม่หรือเป็นมุมมองใหม่ที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าใหม่ หรือมีหลักฐานใหม่ก็จะสามารถนำมาอ้างอิงได้

ห้องสมุดสถาบันโพลีเทคนิคเวอร์จิเนีย (Virginia Polytechnic Institute and State University Library. 2015: Online) ได้เสนอแนวคิดการประเมินสารสนเทศอินเทอร์เน็ตโดยมีหลักเกณฑ์พิจารณา ดังนี้

1. ความน่าเชื่อถือ

1.1 เป็นผู้แต่งที่มีความเกี่ยวข้องกับสถาบันการศึกษาหรือองค์กรที่มีความน่าเชื่อถือหรือไม่

1.2 เผยแพร่หรือตีพิมพ์ในที่ที่มีชื่อเสียงและมีความน่าเชื่อถือหรือไม่

1.3 มีความเชี่ยวชาญในเรื่องที่เสนอหรือไม่

2. ความครอบคลุม

2.1 เป็นสารสนเทศที่มีความเกี่ยวข้องกับหัวข้อที่ต้องการหรือไม่

2.2 มีข้อมูลที่สามารถพบได้จากที่อื่น ๆ อีกหรือไม่

3. วัตถุประสงค์

3.1 เป็นการนำเสนอข้อเท็จจริงและไม่เป็นการแสดงความคิดเห็นที่เอนเอียงหรือไม่

3.2 มีโฆษณาแอบแฝงหรือเชื่อมโยงไปยังแหล่งสนับสนุนหรือไม่

4. ความถูกต้อง

4.1 เป็นสารสนเทศที่เชื่อถือได้และปราศจากข้อผิดพลาด

4.2 มีการปรับปรุงหรือตรวจสอบสารสนเทศหรือไม่

5. ความทันสมัย

5.1 มีข้อมูลวันที่ระบุชัดเจนหรือไม่

5.2 สามารถค้นพบได้เมื่อมีการปรับปรุงล่าสุดหรือไม่

5.3 มีการเชื่อมโยงไปยังสารสนเทศที่ยังสามารถใช้งานได้หรือไม่

แวนดา เตซาทวิวรรณ (2559: 54-56) ได้เสนอเกณฑ์สำหรับประเมินสารสนเทศไว้ ดังนี้

1. ความเกี่ยวข้อง (Relevance) พิจารณาเนื้อหาของสารสนเทศที่ได้รับนั้นว่าเกี่ยวข้องกับเรื่องที่ต้องการหรือไม่ โดยกำหนดขอบเขตความต้องการสารสนเทศของตนเองก่อนว่าเนื้อหาที่ต้องการนั้นคืออะไร และต้องใช้ทรัพยากรสารสนเทศประเภทใดจึงจะเหมาะสม เช่น หนังสือ ตำรา วารสาร เป็นต้น เพื่อให้ได้สารสนเทศตรงตามความต้องการมากที่สุด กรณีสืบค้นรายชื่อทรัพยากรสารสนเทศของห้องสมุดจากโอแพค (OPAC) สามารถพิจารณาเบื้องต้นได้จาก ชื่อเรื่อง หัวเรื่อง และคำสำคัญ หากไม่พบความชัดเจนอาจพิจารณาเพิ่มเติมจากตัวเล่มหนังสือ โดยดูจากสารบัญว่ามีเนื้อหาตรงกับความต้องการหรือไม่ เช่น ต้องการทำโครงการเรื่อง “การบริหารจัดการขยะประเภทเครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์” สารสนเทศที่เกี่ยวข้องคือ “การกำจัดขยะ” และ “ขยะอิเล็กทรอนิกส์” เป็นต้น

2. ความทันต่อเหตุการณ์ (Timeliness/Currency) สารสนเทศที่ได้รับควรมีเนื้อหาทันสมัยสอดคล้องกับสถานการณ์ที่ต้องการใช้งาน รวมทั้งมีการปรับปรุงข้อมูลให้ทันสมัยอยู่เสมอ ซึ่งพิจารณาได้จากปีพิมพ์ของเอกสาร ปีที่เผยแพร่ข้อมูลบนเว็บไซต์ หรือปัลลิกสิทธิ์ รวมทั้งพิจารณาครั้งที่พิมพ์ เพราะหากมีการพิมพ์หลายครั้งแสดงว่ามีการปรับปรุงเนื้อหาอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ยังมีปัจจัยที่ต้องนำมาพิจารณาด้วย ได้แก่

2.1 สาขาวิชาของสารสนเทศ สารสนเทศด้านวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและด้านธุรกิจ ควรมีความทันสมัย ทันต่อสถานการณ์ตลอดเวลา เนื่องจากมีความเปลี่ยนแปลงและก้าวหน้าทางวิทยาการเกิดขึ้นเสมอ อายุสารสนเทศด้านนี้ไม่ควรเกิน 5 ปี และหากเป็นงานวิจัยไม่ควรเกิน 10 ปี ส่วนสารสนเทศทางด้านประวัติศาสตร์ ทฤษฎีหรือข้อเท็จจริงที่ได้รับการยอมรับแล้ว ความทันสมัยของสารสนเทศนี้อาจเป็นประเด็นรอง

2.2 ปีพิมพ์ ปัลลิกสิทธิ์ และครั้งที่พิมพ์ ควรเป็นปีพิมพ์และครั้งที่พิมพ์ล่าสุด ทั้งนี้ควรพิจารณาโดยรอบคอบว่าปีพิมพ์ใหม่หรือครั้งที่พิมพ์ใหม่มีการเปลี่ยนแปลงหรือปรับปรุงเนื้อหาอย่างแท้จริงหรือไม่ เนื่องจากสิ่งพิมพ์บางรายการระบุปีพิมพ์และครั้งที่พิมพ์ใหม่เพื่อเพิ่มจำนวนการพิมพ์เท่านั้น แต่เนื้อหาภายในแทบไม่ได้ปรับปรุงสาระสำคัญใด ๆ เลย

2.3 กรณีสารสนเทศนั้นไม่ระบุปีพิมพ์หรือปีที่เผยแพร่ ให้พิจารณาองค์ประกอบอื่น ๆ ได้แก่

2.3.1 ปีพิมพ์ของรายการอ้างอิงหรือบรรณานุกรมของสารสนเทศที่ประเมิน ซึ่งสามารถสะท้อนความทันสมัยของสารสนเทศนั้นได้ด้วยเช่นกัน

2.3.2 พิจารณาข้อเท็จจริงจากเนื้อหาสารสนเทศว่ามีความทันสมัยมากน้อยเพียงใด เช่น การอ้างสถิติต่าง ๆ ว่าเป็นข้อมูลของปีใด เป็นต้น

2.3.3 หากเป็นเว็บไซต์ให้พิจารณาว่า ผู้จัดทำเว็บไซต์มีการปรับปรุงเนื้อหาต่าง ๆ บนเว็บไซต์อย่างสม่ำเสมอหรือไม่ รวมทั้งตรวจสอบการเชื่อมโยง (Link) ต่าง ๆ บนเว็บไซต์ว่ายังใช้งานได้หรือไม่

3. ความน่าเชื่อถือ (Authority) พิจารณาผู้ผลิตเนื้อหาสารสนเทศและผู้เกี่ยวข้อง ได้แก่ ผู้เขียน บรรณาธิการ ผู้รวบรวม ผู้จัดทำหรือสำนักพิมพ์ ว่ามีความน่าเชื่อถือและเป็นที่ยอมรับในสาขาวิชา หรือหัวข้อเรื่องที่ต้องการหรือไม่ เช่น เรื่องเกี่ยวกับนาฏศิลป์ไทย ผู้เขียนควรมีวุฒิการศึกษาด้านนาฏศิลป์ ที่เกี่ยวข้อง เป็นศิลปิน หรือเป็นหน่วยงานภาครัฐ/เอกชนที่ทำงานเกี่ยวข้องกับศิลปวัฒนธรรม เป็นต้น องค์ประกอบในการพิจารณาความน่าเชื่อถือ ได้แก่

3.1 ผู้แต่ง ควรมีความรู้และประสบการณ์เป็นที่ยอมรับในสาขาวิชานั้น โดยระบุชื่ออย่างชัดเจน และหากมีประวัติของผู้แต่ง เช่น การศึกษา การทำงาน ผลงานที่ผ่านมา เป็นต้น รวมทั้งที่อยู่ ที่ทำงาน หรืออีเมลที่ติดต่อได้ ย่อมแสดงถึงความมีตัวตนและน่าเชื่อถือในผลงานของเขา

3.2 ผู้จัดทำที่เป็นหน่วยงาน ควรเป็นหน่วยงานของรัฐ สถานศึกษา หรือสถาบันที่เป็นที่ยอมรับในสาขาวิชานั้น ในกรณีเป็นเว็บไซต์ให้พิจารณากลุ่มชื่อโดเมน (Domain name) ว่าเป็นเว็บไซต์ที่จัดทำโดยหน่วยงานใดและมีความเหมาะสมกับสารสนเทศที่ต้องการหรือไม่ เช่น ในงานด้านวิชาการ ผู้จัดทำเป็นหน่วยงานของรัฐหรือสถาบันศึกษาย่อมมีความน่าเชื่อถือมากกว่าหน่วยงานทางการค้า เว็บไซต์ของหน่วยงานทางการค้าย่อมให้ข้อมูลทางธุรกิจของตนเองได้ถูกต้องกว่าหน่วยงานอื่น เป็นต้น ชื่อโดเมนของเว็บไซต์ที่ใช้โดยทั่วไป ได้แก่ สถาบันการศึกษาใช้ .edu/.ac หน่วยงานรัฐใช้ .gov/.go หน่วยงานไม่หวังผลกำไรใช้ .org/.or กลุ่มเครือข่ายเฉพาะด้านใช้ .net และหน่วยงานทางการค้าใช้ .com/.biz นอกจากนี้ควรพิจารณาว่ามีเว็บไซต์อื่นเชื่อมโยง (Link) มายังเว็บไซต์ดังกล่าวนี้ด้วย เพื่อแสดงถึงความน่าเชื่อถือหรือเป็นที่รู้จักกันดี

3.3 สำนักพิมพ์ ควรเป็นสำนักพิมพ์ที่ผลิตผลงานที่เป็นที่ยอมรับในสาขาวิชานั้น ซึ่งในด้านวิชาการมักเชื่อถือสำนักพิมพ์ของสถาบันการศึกษามากกว่าสำนักพิมพ์เอกชนที่อาจมีวัตถุประสงค์ทางการค้า นอกจากนี้แต่ละสำนักพิมพ์มีชื่อเสียงในการจัดพิมพ์หนังสือในแต่ละสาขาวิชาแตกต่างกัน จึงควรพิจารณาในเรื่องนี้ประกอบด้วย สำนักพิมพ์ที่มีความน่าเชื่อถือในการผลิตสิ่งพิมพ์วิชาการ ได้แก่ สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยในประเทศไทย เช่น สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เป็นต้น สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยต่างประเทศ เช่น Oxford University Press,

Cambridge University Press เป็นต้น สำนักพิมพ์เอกชนในประเทศไทย เช่น อัมรินทร์ ศักดิ์สยาม เป็นต้น และสำนักพิมพ์เอกชนในต่างประเทศ เช่น Blackwell, Longman, Prentice-Hill, Pearson, McGraw-Hill, H.W. Wilson, Elsevier เป็นต้น

3.4 การตรวจสอบจากผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer review) ซึ่งแสดงว่าสารสนเทศนั้นผ่านการกลั่นกรองคุณภาพทำให้น่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ควรตรวจสอบคุณภาพของกองบรรณาธิการของแหล่งผลิตสารสนเทศว่าประกอบด้วยนักวิชาการและนักวิจัยที่มีชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับในวงการหรือไม่ รวมทั้งการอ้างอิงองค์กรสากลต่าง ๆ ที่กำกับดูแลและควบคุมมาตรฐานทางวิชาการนั้น ๆ โดยเฉพาะเว็บไซต์การเข้าถึงแบบเสรี (Open access) และสำนักพิมพ์วารสารวิชาการจำนวนมากเผยแพร่เอกสารวิชาการที่ไม่ผ่านการกลั่นกรองคุณภาพจากผู้ทรงคุณวุฒิ จึงมีบรรณารักษ์ของมหาวิทยาลัยโคโรราโดเดนเวอร์ ชื่อ เจฟฟรีย์ บิลล์จัดทำเว็บไซต์ Scholarly Open Access (<http://scholarlyoa.com>) เฝ้าติดตามและรายงานชื่อสำนักพิมพ์หรือองค์กรและเว็บไซต์ที่ไม่ได้มาตรฐาน เรียกว่า Beall's List เพื่อให้นักวิชาการหลีกเลี่ยงหรือระมัดระวังการใช้เอกสารวิชาการจากสำนักพิมพ์หรือองค์กร และเว็บไซต์ดังกล่าว รวมทั้งการส่งผลงานไปตีพิมพ์ด้วย

4. ความถูกต้อง (Accuracy) พิจารณาเนื้อหาของสารสนเทศว่าถูกต้องหรือไม่ โดยมีหลักฐานหรือแหล่งที่มาของเนื้อหาที่เชื่อถือได้ ข้อมูลมีความเที่ยงธรรมเป็นกลางไม่มีอคติที่อาจเกิดจากความแตกต่างทางด้านความเชื่อและวัฒนธรรม โดยไม่มีเจตนาชักจูงผู้อ่านไปทางใดทางหนึ่ง และไม่ใช่โฆษณาชวนเชื่อหรือโฆษณาสินค้าแอบแฝงอยู่ ทั้งนี้อาจทำให้สารสนเทศนั้นบิดเบือนจากความเป็นจริง การตรวจสอบความถูกต้องของสารสนเทศ พิจารณาได้จาก

- 4.1 มีการอ้างอิงและบรรณานุกรม เพื่อพิจารณาความน่าเชื่อถือของแหล่งที่มา
- 4.2 การนำเสนออย่างชัดเจนว่าส่วนใดเป็นข้อเท็จจริงหรือความคิดเห็น กรณีข้อขัดแย้งควรเสนอข้อมูลทั้งสองด้าน เพื่อแสดงถึงความไม่อคติ
- 4.3 มีโฆษณาที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาที่นำเสนอหรือไม่ หากมีอาจให้สารสนเทศที่ลำเอียง
- 4.4 เป็นสารสนเทศปฐมภูมิหรือไม่ เพราะในเรื่องเดียวกันสารสนเทศปฐมภูมีย่อมมีความน่าเชื่อถือมากกว่าสารสนเทศทุติยภูมิที่เกิดจากการเรียบเรียงใหม่หรือเล่าต่อกันมา

5. ความครอบคลุม (Coverage) ไม่มีสารสนเทศใดที่ให้ข้อมูลได้ครอบคลุมหรือครบถ้วนตามหัวข้อโครงการที่จะศึกษา จึงต้องสืบค้นสารสนเทศจากหลายแหล่งเพื่อรวบรวมให้ได้เนื้อหาตามต้องการ ความครอบคลุม หมายถึง การนำเสนอสารสนเทศเฉพาะเรื่องที่ต้องการได้อย่างครบถ้วนสมบูรณ์ที่สุด และเป็นการนำเสนอทุกด้าน ซึ่งพิจารณาได้ดังนี้

5.1 ความสมบูรณ์ของเนื้อหา โดยเรื่องเดียวกันควรเปรียบเทียบว่าสารสนเทศแหล่งใดที่ให้เนื้อหาครบถ้วนมากที่สุด ซึ่งพิจารณาได้จากสารบัญ คำนำ บทนำ และบทคัดย่อ หรือเปรียบเทียบกับสิ่งพิมพ์อื่นที่มีเนื้อหาเดียวกัน กรณีที่เป็นเว็บไซต์สามารถเปรียบเทียบกับเว็บไซต์อื่นในเรื่องเดียวกัน ทั้งนี้สารสนเทศที่มีเนื้อหาครบถ้วน ย่อมให้เนื้อหาละเอียดเชิงลึก มีเนื้อหาตรงตามวัตถุประสงค์ของการใช้งาน

5.2 วัตถุประสงค์ของการจัดทำ ซึ่งควรระบุไว้อย่างชัดเจน วัตถุประสงค์เป็นการบอกขอบเขตของเนื้อหาและกลุ่มเป้าหมายของการเผยแพร่สารสนเทศว่าต้องการนำเสนอสำหรับผู้อ่านกลุ่มใดสาขาวิชาใด เช่น งานวิชาการเชิงลึกสำหรับนักวิจัยและกลุ่มคนที่ศึกษาเรื่องนั้นโดยเฉพาะ หนังสือตำราสำหรับนิสิตนักศึกษา งานเขียนสำหรับผู้อ่านที่เป็นคนทั่วไป เป็นต้น ทำให้ผู้อ่านพิจารณาได้ว่าสารสนเทศนั้นตรงตามความต้องการหรือเหมาะสมกับตนเองหรือไม่ สำหรับหนังสือ วารสาร และสิ่งพิมพ์อื่น ๆ พิจารณาได้จากคำนำ ผู้จัดพิมพ์และสำนักพิมพ์ หากเป็นเว็บไซต์พิจารณาได้จากผู้จัดทำเว็บไซต์หรือเจ้าของเว็บไซต์ ควรมีการระบุอย่างชัดเจนในเมนู “เกี่ยวกับ” หรือ “About us” รวมทั้งพิจารณาทุนในการจัดทำเว็บไซต์และลิขสิทธิ์ว่าเป็นของบุคคลหรือหน่วยงานใด

5.3 เนื้อหาครอบคลุมทุกด้าน ไม่เลือกนำเสนอด้านใดด้านหนึ่ง ควรมีการแนะนำหรือเชื่อมโยงไปยังข้อมูลที่เกี่ยวข้องและด้านตรงข้าม เพื่อให้ผู้อ่านรับสารสนเทศครบถ้วน สามารถใช้วิจารณ์ญาณในการรับรู้สารสนเทศที่มีคุณภาพ ทั้งนี้การได้รับสารสนเทศที่ไม่ครบถ้วนอาจทำให้สำคัญผิด ดังนั้นจึงควรพิจารณาความครบถ้วนในทุก ๆ ประเด็นของเนื้อหาสารสนเทศ

จากการศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับเกณฑ์การประเมินสารสนเทศ ตามที่มีผู้เสนอไว้สามารถสรุปได้ ดังตาราง 1

ตาราง 1 สรุปเกณฑ์การประเมินสารสนเทศออนไลน์ที่ได้จากการทบทวนวรรณกรรม

เกณฑ์พิจารณา	ผู้แต่ง (ปีพิมพ์)	ลานซุซึ แมงกัม และสตรีทชาร์ท (1999)	สมชาย วรรณญาณไกร (2548)	ชญาภรณ์ กุสณิต (2553)	ประสาท เนื่องเฉลิม (2553)	เนยล (2012)	ศิริลักษณ์ แซ่ป่าง (2556)	นฤมล กิจไพศาลรัตน์ (2558)	ห้องสมุดสถาบันโพลีเทคนิค เวอร์จิเนีย (2015)	แววตา เตชาทวีวรรณ (2559)
ความน่าเชื่อถือ		x	x	x	x	x	x	x	x	x
ความถูกต้อง/เที่ยงตรง/ไม่มีอคติ		x	x	x	x	x	x	x	x	x
ความทันสมัย/ทันต่อเหตุการณ์		x	x	x	x	x	x	x	x	x
ความเกี่ยวข้อง/วัตถุประสงค์		x	x	x		x	x		x	x
ความครอบคลุม/ครบถ้วน		x	x		x		x		x	x
ความสามารถในการทำงาน				x			x			
ค่าใช้จ่าย				x			x			
ความต้องการด้านเครื่องมือ				x						
ความรู้ที่จำเป็นของผู้ใช้				x						

จากเกณฑ์การประเมินสารสนเทศจากตารางข้างต้น ผู้วิจัยสังเคราะห์เกณฑ์การประเมินสารสนเทศจากสื่อสังคมออนไลน์ที่มีการอ้างอิงถึงส่วนใหญ่ 5 ข้อ ดังตาราง 2

ตาราง 2 เกณฑ์การประเมินสารสนเทศจากสื่อสังคมออนไลน์และข้อควรพิจารณา

เกณฑ์ประเมิน	ข้อควรพิจารณา
1. ความน่าเชื่อถือ	- มีการแสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่าใครเป็นผู้เขียนหรือผู้รับผิดชอบแหล่งข้อมูล - มีข้อมูลเกี่ยวกับผู้เขียนหรือผู้รับผิดชอบแหล่งข้อมูล เช่น ประวัติการศึกษา ประวัติการทำงาน เป็นต้น - ผู้เขียนหรือผู้รับผิดชอบมีความเชี่ยวชาญในเรื่องที่นำเสนอ - หากผู้เขียนเป็นหน่วยงานหรือองค์การสามารถดูจากชื่อโดเมน เช่น .gov เกี่ยวกับรัฐบาล .edu/.ac เกี่ยวกับการศึกษา .net เกี่ยวกับกลุ่มเครือข่ายเฉพาะด้าน .org/.or กลุ่มเครือข่ายเฉพาะด้านและ .com เกี่ยวกับองค์กรธุรกิจ เป็นต้น - มีการอ้างอิงแหล่งที่มาของข้อมูล หรือรายการบรรณานุกรม - มีข้อความแสดงลิขสิทธิ์ของข้อมูล - หากข้อมูลที่น่าสนใจมีต้นฉบับพิมพ์ด้วยจะทำให้มีความน่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้น
2. ความถูกต้อง / ความเที่ยงตรง / ไม่อคติ	- เนื้อหาได้ผ่านการตรวจสอบจากบรรณาธิการหรือผู้ทรงคุณวุฒิ - การใช้ภาษา การสะกดคำ ไวยากรณ์ หรือตัวเลขสถิติต่าง ๆ - ข้อมูลที่น่าสนใจมีความเป็นกลาง ไม่เอนเอียงไปข้างใดข้างหนึ่ง - ข้อมูลที่น่าสนใจมีความเป็นจริง - เป็นข้อมูลที่ปราศจากอคติ - เป็นข้อมูลที่ปราศจากการโฆษณาชวนเชื่อ
3. ความทันสมัย / ทันต่อเหตุการณ์	- ตรวจสอบวันเดือนปีที่มีการปรับปรุงล่าสุดของแหล่งข้อมูล - ตรวจสอบการเชื่อมโยงว่ายังสามารถใช้งานได้ - หากเป็นสารสนเทศทางด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี ธุรกิจ หรือเศรษฐกิจควรจะต้องมีความทันสมัย - หากเป็นสารสนเทศทางประวัติศาสตร์ความทันสมัยถือว่าไม่ใช่ประเด็นหลัก - สามารถค้นพบได้เมื่อมีการปรับปรุงข้อมูล

ตาราง 2 (ต่อ)

เกณฑ์ประเมิน	ข้อควรพิจารณา
4. ความเกี่ยวข้อง / วัตถุประสงค์	- เป็นข้อมูลที่มีความเกี่ยวข้องกับหัวข้อที่ต้องการ - พิจารณาข้อมูลว่ามีวัตถุประสงค์สำหรับผู้ใช้กลุ่มใด
5. ความครอบคลุม / ครบถ้วน	- ข้อมูลมีความครอบคลุมครบทั้งหมดในเรื่องที่เสนอ - ข้อมูลที่น่าเสนอเป็นข้อมูลเชิงลึก มีเนื้อหาที่เพียงพอกับการนำไปใช้

สื่อสังคมออนไลน์มีสารสนเทศที่เพิ่มขึ้นตลอดเวลาและไม่จำกัด ไม่ว่าบุคคลใดก็สามารถสร้างสารสนเทศบนเว็บไซต์ได้ จึงทำให้สื่อสังคมออนไลน์เป็นทั้งแหล่งวิชาการและแหล่งแสวงหาผลประโยชน์ต่าง ๆ ดังนั้นการมีเกณฑ์สำหรับประเมินสารสนเทศจากสื่อสังคมออนไลน์ช่วยให้สามารถพิจารณาคุณภาพของสารสนเทศก่อนนำไปใช้ว่ามีความน่าเชื่อถือ เหมาะสมแก่การนำไปสร้างสรรค์ผลงาน หรือใช้ประกอบการสร้างองค์ความรู้หรือไม่ หากผู้ใช้สารสนเทศมีทักษะสามารถประเมินสารสนเทศที่มาจากสื่อสังคมออนไลน์ได้ ก็จะทำให้ผลงานทางด้านวิชาการมีคุณภาพ และเป็นการสร้างความน่าเชื่อถือให้กับผู้สร้างผลงาน

ปัจจัยที่มีผลต่อทักษะการประเมินสารสนเทศจากสื่อสังคมออนไลน์

ความหมายของการประเมินสารสนเทศจากสื่อสังคมออนไลน์

การประเมินสารสนเทศจากสื่อสังคมออนไลน์ เป็นคำที่มีความสำคัญมากในปัจจุบัน เนื่องจากวิวัฒนาการของเทคโนโลยีที่ก้าวหน้าทำให้สารสนเทศมีการเผยแพร่อย่างกว้างขวางมากยิ่งขึ้น จากที่เคยอยู่ในห้องสมุดก็ขยายขอบเขตการเข้าถึงด้วยช่องทางของสื่อสังคมออนไลน์มากยิ่งขึ้น ดังนั้น คำว่าการประเมินสารสนเทศจากสื่อสังคมออนไลน์ หมายถึง กระบวนการอย่างเป็นระบบเพื่อตรวจสอบความสำคัญและคุณภาพของสารสนเทศและข้อมูลข่าวสารที่น่าเสนอบนเว็บไซต์ที่เป็นช่องทางติดต่อสื่อสารระหว่างผู้ส่งสารและผู้รับสาร รวมทั้งการพิจารณาคุณลักษณะที่เหมาะสมของสารสนเทศเพื่อให้ได้สารสนเทศที่มีคุณภาพและนำไปใช้ประโยชน์ได้

ทั้งนี้ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับทักษะการประเมินสารสนเทศ หมายถึง องค์ประกอบที่เกี่ยวข้องหรือเป็นสาเหตุของการประเมินสารสนเทศในแต่ละบุคคล โดยตัวแปรปัจจัยที่ใช้ในการศึกษานี้ ผู้วิจัยสังเคราะห์จากวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จำนวน 9 ตัวแปร ได้แก่ ตัวแปรเพศ (ชูชีพ มามาก; แววดา เตชาทวิวรรณ; อารีย์ ชื่นวัฒนา. 2553) ชั้นปี (จันทร์ฉาย วีระชาติ. 2555) กลุ่มสาขาวิชา (ปภาดา เจริญกัก. 2547) ผลการเรียน (ชูชีพ มามาก; แววดา เตชาทวิวรรณ; อารีย์ ชื่นวัฒนา. 2553) ประเภทสถาบันอุดมศึกษา ระยะเวลาในการใช้อินเทอร์เน็ต สื่อสังคมออนไลน์ที่ใช้ประจำ (Bhaskaran; Kumar; &

Janodia. 2017; Hocevar; Flanagan; & Metzger. 2014; Osatuyi. 2013) การคิดอย่างมีเหตุผลและการคิดอย่างมีวิจารณญาณ (บรรจง อมรชีวิน. 2556; สิริอร วิชชาวุธ. 2555) โดยบุปผา เมฆสีทองคำ (2554: 119) ได้กล่าวถึงคุณลักษณะที่มีผลต่อการรับรู้และการตัดสินใจเลือกใช้สารสนเทศที่ได้รับ ดังนี้

1. อายุ เป็นปัจจัยที่มีผลต่อการเข้าถึงและการตอบสนองต่อสื่อ ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบระหว่างผู้ที่มีอายุมากกับคนวัยหนุ่มสาวพบว่า ผู้ที่มีอายุมากมีระดับของการเข้าถึงสื่อใหม่น้อยกว่าคนวัยหนุ่มสาวแต่มีความเข้าใจอย่างพินิจพิเคราะห์สูงกว่า

2. สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม หมายถึง รายได้ การศึกษา และระดับชั้นทางสังคมซึ่งล้วนมีผลต่อการเข้าถึง ความเข้าใจและการสร้างสรรค์ในมิติของการรู้เท่าทันสื่อ เช่น รายได้มีความสำคัญต่อการเข้าถึงสื่อหรือการศึกษามีความสำคัญอย่างมากต่อความเข้าใจอย่างพินิจพิเคราะห์

3. เพศ เป็นปัจจัยที่มีนัยสำคัญที่เชื่อมโยงกับทักษะระดับสูงที่เพิ่มขึ้นโดยอยู่บนพื้นฐานของการเข้าถึงสื่อ เช่น เพศชายมีโอกาสในการสร้างเนื้อหาบนเว็บไซต์มากกว่าเพศหญิง เป็นต้น

4. ความพิการหรือการไร้ความสามารถ ซึ่งเป็นอุปสรรคสำคัญของประชาชนอย่างมีนัยสำคัญ แต่ทั้งนี้ขึ้นกับลักษณะและการใช้เทคโนโลยี

5. การออกแบบของเทคโนโลยีและเนื้อหา พบว่าถ้าสื่อและแบบเรียนทางการสื่อสารและเทคโนโลยีได้รับการออกแบบมาอย่างดี ดังนั้นความจำเป็นในเรื่องของทักษะการรู้เท่าทันสื่อของประชาชนก็จะลดน้อยลง แต่ถ้าหากว่าการออกแบบเทคโนโลยีและเนื้อหาไม่มีคุณภาพย่อมมีผลทำให้ความจำเป็นในการรู้เท่าทันสื่อของประชาชนเพิ่มมากขึ้น

6. ความตระหนักของผู้บริโภค ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการก่อให้เกิดความเชื่อถือนในเนื้อหาสื่อตลอดจนสถาบันสื่อและในบริบทที่เป็นข้อกำหนดของสื่ออันจะเป็นการลดความเชื่อที่ไร้เหตุผล

7. คุณค่าที่รับรู้ได้ เช่น อินเทอร์เน็ตเป็นสื่อมีคุณค่าที่รับรู้ได้จึงทำให้การรู้เท่าทันสื่อสามารถเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ

8. ความสามารถในการตน เป็นองค์ประกอบสำคัญของการรู้เท่าทันสื่อโดยเป็นการผสมผสานเชื่อมโยงระหว่างทักษะและความมั่นใจในตนเองในการใช้สื่อซึ่งนำไปสู่การค้นคว้าและการเรียนรู้ที่มากขึ้น

9. เครือข่ายทางสังคม มีบทบาทสำคัญต่อบุคคลในการส่งเสริมเพื่อให้ได้รับและคงไว้ซึ่งการเข้าถึงสื่อโดยเฉพาะเครือข่ายที่ไม่เป็นทางการจะช่วยส่งเสริมทุนทางสังคมในชุมชนได้เป็นอย่างดี

10. ส่วนประกอบทางครอบครัว กล่าวคือ ครอบครัวที่มีเด็ก ๆ ในบ้านจะช่วยเพิ่มการรู้เท่าทันสื่อในแง่ของการเข้าถึงสื่อใหม่ได้ง่ายขึ้น โดยเด็ก ๆ สามารถทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในเรื่องของช่องว่างระหว่างวัยและช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้ปกครองของตนอย่างไม่เป็นทางการ

11. สถานที่ทำงาน (Work) ช่วยทำให้บุคคลที่ทำงานกับเทคโนโลยีสื่อใหม่ได้มีโอกาสเรียนรู้และเพิ่มประสบการณ์มากขึ้นส่งผลให้การรู้เท่าทันสื่อเพิ่มขึ้น

12. ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้องกับสถาบัน (Institutional Stakeholders) โดยผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งหลายไม่ว่าจะเป็นนักศึกษา กลุ่มผู้บริโภค โรงงานอุตสาหกรรมและรัฐบาลล้วนมีส่วน

เกี่ยวข้องร่วมกันในการทำให้ประชาชนมีประสบการณ์และความชำนาญด้านสื่อ ข้อมูลข่าวสารและการสื่อสารได้อย่างลึกซึ้งและกว้างขวางซึ่งย่อมส่งผลให้การรู้เท่าทันสื่อเพิ่มมากขึ้น

ปัจจัยการคิดอย่างมีเหตุผล

การคิดอย่างมีเหตุผล หมายถึง การคิดที่ผ่านกระบวนการคิด ด้วยหลักของตรรกะและเหตุผล โดยการนำเอาข้อมูลด้านข้อเท็จจริงและหลักเหตุผลมาสร้างความสัมพันธ์กัน จนสามารถคิดคำนวณและค้นหาความเป็นจริงได้ การคิดอย่างมีเหตุผลจะช่วยให้สามารถแก้ปัญหาต่าง ๆ ในการทำงานและกิจกรรมต่าง ๆ รวมถึงปัญหาที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลได้ตรงประเด็นและถูกต้องมากขึ้น โดยมีขั้นตอนของการเรียนรู้ทักษะการคิดอย่างมีเหตุผล แบ่งเป็น 3 ขั้น ดังนี้ (สิริอร วิชชาวุธ. 2555: 63-69)

1. ขั้นการรู้คิด ผู้เรียนจะเรียนรู้การทำพฤติกรรมต่าง ๆ หรือทักษะต่าง ๆ จากคำสอน ตัวอย่างหรือคู่มือ ว่างานนั้น ๆ จะต้องทำอะไร เช่น การหายใจในขณะว่ายน้ำแบบฟรีสไตล์ต้องหายใจให้เต็มปอด กลั้นลมหายใจก้มหน้าลงไปใต้น้ำ พร้อมกับยกแขนว่ายน้ำไปข้างหน้า แขนซ้ายว่ายตามเมื่อแขนขวาถอยมาด้านหลังและไหลช่วยยกขึ้นเหนือน้ำ ให้ตะแคงหน้าไปทางไหลขวาให้พิน้ำพร้อมกับที่ไหลยกขึ้นพอดี เมื่อหน้าพ้นน้ำแล้วให้หายใจออกและหายใจเข้าทันที กลั้นลมหายใจและคว่ำหน้าลงไปใต้น้ำขณะที่แขนขวาว์ออกไปด้านหน้า เป็นต้น ในขั้นตอนการรู้คิดมนุษย์ทุกคนจะใช้วิธีการแก้ปัญหาโดยทั่วไป โดยทักษะทุกอย่างเริ่มต้นจากการหาทางที่จะบรรลุเป้าหมายของตนหรือการหาข้อสรุปว่าจะแก้ปัญหาใหม่ ๆ ที่ตนประสบอยู่อย่างไร เมื่อบุคคลต้องทำสิ่งใหม่ ๆ ที่ตนไม่เคยทำมาก่อน เขาจะพยายามจัดระเบียบข้อมูลและหาข้อสรุปสำหรับการแก้ปัญหา เริ่มด้วยการรับข้อมูลและเก็บข้อมูลที่เกี่ยวข้องกัปัญหานั้น ๆ เช่น การรับข้อมูลเกี่ยวกับปริมาณของน้ำจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ โดยมีผู้ทรงคุณวุฒิที่ตนเชื่อถือได้ให้ข้อมูลว่าน้ำจะท่วมในเขตที่ตนพักอาศัย หลังจากที่ได้รับข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาที่ตนเผชิญอยู่ บุคคลจะคิดและตัดสินใจว่าตนต้องทำอะไรและอย่างไร เช่น การสร้างกำแพงกันประตู่หรือบ้านตนเองให้สูงขึ้น แต่มีบ้านบางหลังไม่เตรียมการกันกำแพงใด ๆ ไว้เลย สิ่งที่น่าสนใจ คือ ประชาชนเหล่านี้ไม่ได้กันกำแพงบ้านทุกหลัง ทั้งความสูงและความหนาแน่นของกำแพงก็ต่างกัน วิธีการก่อบุนก็ต่างกัน ไม่ว่าจะเหมือนกันหรือต่างกันอย่างไร ทุกคนมีกระบวนการที่จะแก้ปัญหาป้องกันน้ำท่วมบ้านของตน การตัดสินใจแก้ปัญหาในครั้งนี้ขึ้นอยู่กับการมีทักษะในการแก้ปัญหาและตัดสินใจ ทั้งการได้รับและการใช้ข้อมูลที่แตกต่างกัน

2. ขั้นสร้างความสัมพันธ์เชื่อมโยง ก่อนลงมือปฏิบัติ ผู้เรียนจะนำเอาข้อมูลที่ได้ในขั้นรู้คิดมาสร้างความสัมพันธ์เชื่อมโยงประสานข้อมูลและความรู้ที่ได้ว่าขั้นตอนการทำพฤติกรรมจะต้องทำอะไรและลำดับการกระทำเป็นอย่างไ ะไรควรทำก่อน อะไรควรทำทีหลังและจะต้องทำอย่างไร จากนั้นจึงลงมือปฏิบัติซึ่งจะเริ่มต้นอย่างช้า ๆ ไปก่อน หลังจากทำพฤติกรรมแต่ละขั้นแล้ว ก็จะสังเกตพฤติกรรมที่ตนทำ ถ้ายังไม่สามารถปฏิบัติได้ถูกต้องนักก็จะแก้ไขการกระทำของตนจากการป้อนข้อมูลกลับ เช่น คิดว่าต้องหายใจให้เต็มปอดก่อนก้มหน้ากลั้นหายใจลงไปใต้น้ำ เป็นต้น เมื่อผู้เรียนเริ่มปฏิบัติตามขั้นตอนได้สัมพันธ์กันดีและคล่องแคล่วว่องไว แสดงว่ามีการประสานงานระหว่างอวัยวะต่าง ๆ ของร่างกาย

เป็นไปตามที่ต้องการดีขึ้น การใช้ความคิดจากข้อมูล คำแนะนำ คำสอนและข้อมูลป้อนกลับจะลดน้อยลง รูปแบบการกระทำจะเป็นวงจร เรียนรู้ข้อมูล วางแผน ลงมือปฏิบัติ ตรวจสอบ แก้ไขและเรียนรู้ผลสรุป ซึ่งความคิดจะเกิดขึ้นในทุกขั้นตอนของวงจรในขณะทำพฤติกรรมเกิดขึ้น

3. ขั้นทำได้โดยอัตโนมัติ เมื่อบุคคลสามารถทำพฤติกรรมตามขั้นตอนได้อย่างต่อเนื่องและรวดเร็วยิ่งขึ้น การใช้การคิดที่จะตัดสินใจว่าจะเลือกทำอะไรก่อนหลังกลายเป็นความจำลึกซึ่งภายใน และสามารถปฏิบัติได้โดยอัตโนมัติ เช่น การหายใจในขณะที่ว่ายน้ำท่าฟรีสไตล์ เกิดขึ้นโดยไม่ต้องคิดว่าจะต้องเงยหน้าหายใจอย่างไร จะต้องยกแขนใดขึ้นก่อนผู้ว่ายดูคล้ายจะไม่ต้องคิดและทำได้โดยอัตโนมัติ เป็นต้น

ในระยะแรกของการเรียนรู้เพื่อที่จะมีทักษะต่าง ๆ นั้น มักต้องอาศัยเวลาในการคิดพิจารณาข้อมูลที่จะใช้และหาความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลกับการปฏิบัติ เมื่อมีการฝึกปฏิบัติบ่อย ๆ มีความชำนาญในการเลือกและใช้ข้อมูลที่จะนำมาตัดสินใจได้อย่างรวดเร็ว การกระทำต่อสิ่งเร้าจะมีลักษณะคล้ายเป็นไปตามอัตโนมัติ นอกจากนี้การคิดอย่างมีเหตุผลยังเป็นความสามารถในการคิดหาสาเหตุทั้งที่เป็นการคิดหาเหตุผลแบบอุปมาน ที่เป็นการคิดโดยอาศัยสิ่งเร้าหลาย ๆ ประการมาเป็นข้อมูลที่จะสรุปเป็นกฎหรือหลักการ เช่น ให้หาตัวเลขต่อไปเป็นเลขอะไรในชุด เช่น 2, 4, 8, 16... เป็นต้น และการคิดหาเหตุผลแบบอนุมานเป็นการคิดโดยมีหลักเกณฑ์ หรือสิ่งที่กำหนดไว้แล้วมาเป็นข้อสรุป เช่น จำปุนเป็นน้องของจำปี จำปีเป็นพี่ของจำปา จำปาเป็นน้องของจำเปลือย จำปุนเป็นพี่ของจำเปลือย เป็นต้น

ถามว่า จำปุนกับจำปา ใครเป็นพี่ และจำปีกับจำเปลือย ใครเป็นน้อง

ตอบ จำปุนเป็นพี่จำปา และจำเปลือยเป็นน้อง

อย่างไรก็ตามการคิดอย่างมีเหตุผลก็ยังมีสาเหตุของการคิดที่อาจทำให้เกิดผลกระทบต่อกิจกรรมการประเมินสารสนเทศโดยเกิดจากข้อบกพร่อง ดังนี้ (กันยา สุวรรณแสง. 2554: 121)

1. ขาดความรู้ ขาดประสบการณ์ สำหรับเป็นพื้นฐานในการคิด
2. ขาดความสุขุม รอบคอบ ไม่พิจารณาให้ถี่ถ้วน ตัดสินใจเร็วเกินไป
3. มีความลำเอียง หรือความรังเกียจเดียดฉันท์ในเวลาคิด
4. เกิดอารมณ์อย่างแรงในขณะที่คิด
5. การตั้งความหวังไว้ล่วงหน้า ทำให้เกิดความเบี่ยงเบนไปโดยไม่รู้ตัว
6. เชื่อผู้อื่นง่าย เช่น การหลงเชื่อคำโฆษณา เป็นต้น
7. เลือกข้อมูลไม่เหมาะสม
8. ขาดความเข้าใจและความเชื่อมั่นอย่างถ่องแท้

ปัจจัยการคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณ

การคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณมีผู้ให้ความหมายไว้ ดังนี้

บรรจง อมรชีวัน (2556: 2) ได้ให้ความหมายว่า การคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณ คือ ความสามารถที่จะคิดได้อย่างกระจ่างแจ่มแจ้งและอย่างมีเหตุผล และยังรวมถึงความสามารถในการที่จะคิดได้อย่างมีอิสระและการสะท้อนคิด การคิดอย่างไตร่ตรอง

ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ (2556: 110) ได้ให้ความหมายว่า การคิดอย่างมีวิจารณญาณ คือ กระบวนการคิดระดับสูง ที่ เป็นความสามารถทางด้านปัญญาขั้นสูงและต้องใช้ความสามารถที่หลากหลายในการคิด เพื่อพิจารณาไตร่ตรองอย่างรอบคอบเพื่อการตัดสินใจ ได้แก่ ความสามารถในการคิดรวบยอด การประยุกต์ใช้ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และการประเมิน เพื่อนำข้อมูลที่ได้รวบรวมมาอย่างรอบด้าน ทั้งข้อมูลเชิงวิชาการ ข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อม และข้อมูลส่วนตัวของผู้คิด ให้เกิดความชัดเจนถูกต้องแม่นยำ เกี่ยวข้องตรงประเด็น สม่าเสมอ คงเส้นคงวา มีหลักฐานตรวจสอบได้ มีเหตุผล มีความลุ่มลึก มีความกว้างขวาง และเป็นธรรมไม่ลำเอียง นำไปสู่การสรุปและการตัดสินใจเกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ ที่เป็นปัญหาอย่างถูกต้องเหมาะสม

ปราณี สุรสิทธิ์ (2557: 32) ได้ให้ความหมายว่า การคิดอย่างมีวิจารณญาณ คือ กระบวนการคิดพิจารณาไตร่ตรอง หาเหตุผล บนพื้นฐานของข้อมูลซึ่งมีการจำแนกแยกแยะเป็นอย่างดีแล้ว เพื่อนำไปสู่ข้อสรุปในการประเมินว่าสิ่งใดควรเชื่อสิ่งใดควรทำและสามารถตัดสินใจได้

กล่าวโดยสรุป การคิดอย่างมีวิจารณญาณ หมายถึง กระบวนการคิดอย่างเป็นระบบ เพื่อพิจารณาไตร่ตรอง แยกแยะ และนำไปสู่การตัดสินใจในการเชื่อหรือทำในสิ่งใดโดยปราศจากอคติและความลำเอียง โดยารคิดอย่างมีวิจารณญาณเป็นตัวบ่งชี้ของมาตรฐานการรู้สารสนเทศของสมาคมห้องสมุดวิทยาลัยและวิจัยแห่งสหรัฐอเมริกา (Association of college & research libraries. 2000: Online) มาตรฐานที่ 3 นักศึกษาสามารถประเมินสารสนเทศและแหล่งสารสนเทศได้อย่างมีวิจารณญาณ และสามารถเลือกสารสนเทศที่มีคุณค่าได้

ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ จะประกอบไปด้วยทักษะต่าง ๆ ที่จำเป็นต้องได้รับการฝึกฝน ดังนี้ (ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ. 2556: 126)

1. ทักษะการนิยามปัญหา การให้ความกระจ่างกับปัญหา คิดให้ชัดเจน สามารถรู้และเข้าใจสถานการณ์ปัญหาที่แท้จริงได้ สามารถระบุและจัดลำดับความรุนแรงของปัญหาได้ ระบุสาระสำคัญ จุดเด่นของปัญหา หรือเรื่องราวต่าง ๆ ได้
2. ทักษะการรวบรวมข้อมูล มีทักษะด้านการสื่อสาร การอ่าน การเขียน การฟัง การพูด การใช้เครื่องมือเทคโนโลยีต่าง ๆ โดยสามารถเลือกข้อมูลที่เหมาะสมและไม่เหมาะสมได้ มีความรู้สึกไวต่อข้อมูลและการได้มาซึ่งข้อมูลต่าง ๆ
3. ทักษะการวิเคราะห์ข้อมูล เป็นทักษะในการสังเกต การจำแนก แยกแยะข้อมูลได้ ระบุรายละเอียดของข้อมูล สามารถเปรียบเทียบความเหมือนและ จัดกลุ่ม จัดลำดับความสำคัญของข้อมูลได้
4. ทักษะการสังเคราะห์ข้อมูล เป็นทักษะในการตีความข้อมูล และเลือกใช้ข้อมูลได้ สามารถนำข้อมูลเหล่านั้นมาประมวลแล้วสรุปเป็นความคิดได้
5. ทักษะการประเมินข้อมูลและการประเมินความสำคัญของหลักฐาน ความเหมาะสมของข้อมูล และประเมินข้อโต้แย้งได้อย่างถูกต้อง การเปรียบเทียบ ชั่งน้ำหนักจากข้อมูลที่มีอยู่ว่าข้อมูลใดจริง ข้อมูลใดเท็จ ข้อมูลใดเกี่ยวข้องหรือไม่เกี่ยวข้อง

6. ทักษะการตัดสินใจได้ดี ถูกต้องชัดเจน เป็นประโยชน์ รวดเร็ว และมีเหตุผล

การคิดอย่างมีวิจารณญาณนับว่าเป็นเรื่องสำคัญมากสำหรับการพิจารณาตัดสินใจ ถึงแม้คนที่มีการศึกษาสูงก็ยังพบว่าการคิดแบบนี้เป็นเรื่องยากและมีความซับซ้อน โดยปัญหาในการคิดอย่างมีวิจารณญาณสามารถเกิดได้จากหลายสาเหตุ ดังเช่น การขาดข้อมูลภูมิหลังที่เกี่ยวข้อง การขาดทักษะการอ่านที่ดี การมีอคติ การมีความเชื่อที่ผิด ๆ การคิดแบบถือพวกพ้อง การทำตามแบบกัน การอธิบายแบบหาเหตุผลเข้าของตนเอง การมีอารมณ์มากเกินไป การมีความลำเอียง การกลัวการเปลี่ยนแปลง เป็นต้น อาจพิจารณาจากประเด็นสำคัญ ๆ บางประการได้ ดังนี้ (ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ. 2556: 127)

1. การคิดแบบถืออัตตาหรือเอาตัวเองเป็นศูนย์กลาง เป็นการคิดแบบเห็นแก่ตัว เอาประโยชน์เข้ากับตนเอง คนที่คิดแบบนี้จะมีมุมมองทางผลประโยชน์ อาจแบ่งออกเป็น 2 แบบที่พบโดยทั่วไป คือ

1.1 การคิดแบบมองผลประโยชน์ตนเอง เป็นการมองแบบเอาประโยชน์หรือปกป้องประโยชน์ของตนเอง อาทิ หมอก็ไม่อยากให้มีกฎหมายให้คนไข้ฟ้องร้องตนเองได้ง่ายจากการกระทำผิดพลาดของตนเอง แต่พวกทนายอยากให้มีการฟ้องกันง่าย ๆ เพื่อตนเองจะได้มีงานทำ

1.2 การคิดแบบมีอคติเข้าข้างตนเอง เป็นการคิดที่มองว่าตนเองดีกว่าคนอื่น มักจะพบกับคนที่มักคุยโวโอ้อวดหรือประเภทำตัวเป็นพหูสูตรที่รู้ไปทุกอย่างที่มักกล่าวอ้างว่าฉลาดหรือมีความรู้เกินกว่าที่เป็นอยู่จริง

2. การคิดแบบถือพวก เป็นการคิดที่เอาแต่ประโยชน์ของกลุ่ม โดยละทิ้งในเรื่องเหตุผลไป เว้นแต่ว่าเหตุผลนั้นบังเอิญนำไปสู่ผลประโยชน์ของกลุ่มตน การคิดในลักษณะนี้อาจแบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ

2.1 การมีอคติเชิงกลุ่ม เป็นการมองว่ากลุ่มตนเองดีกว่ากลุ่มอื่น นักสังคมวิทยามองว่าการคิดในลักษณะดังกล่าวนี้เป็นเรื่องปกติของมนุษย์ตั้งแต่เดิม และเป็นแทบทุกวัฒนธรรมที่มักจะมองมุมเดียวกับคนในกลุ่มนั้น ก็เป็นเพราะว่ามีอะไรที่คล้ายกันจึงอยู่ในกลุ่มเดียว

2.2 การปฏิบัติตามกัน คือพฤติกรรมของคนเราที่มักจะปฏิบัติตามฝูงชนอื่น แบบที่ไม่ต้องคิดเลยว่าได้ อาจเชื่อต่ออำนาจหน้าที่ มาตรฐานการปฏิบัติของกลุ่ม รวมทั้งความเชื่อความปรารถนาที่จะเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มนับว่าเป็นแรงจูงใจอันสำคัญ ด้วยเหตุผลนี้การยอมจำนนต่อกลุ่มดังกล่าวจึงนับว่าเป็นการบั่นทอนต่อการคิดอย่างมีวิจารณญาณไปโดยปริยาย

3. การคิดเชิงสัมพัทธ์ เป็นมุมมองที่มองความจริงเรื่องหนึ่งบนความคิดเห็นที่แตกต่าง แบ่งออกเป็น 2 รูปแบบ คือ

3.1 ทฤษฎีว่าด้วยความรู้ ขึ้นอยู่กับประสบการณ์ของตัวเองและความรู้นอกเหนือธรรมชาติ

3.2 ความสัมพันธ์เชิงวัฒนธรรมในแบบสัมพัทธ์เชิงบุคคล นั้นมองว่าความจริงเป็นเรื่องของความคิดเห็นแต่ละคน ด้วยเหตุนี้อะไรก็ตามที่คนหนึ่งเชื่อว่าเป็นจริง มันก็จะเป็นจริงสำหรับคน ๆ นั้น และก็ไม่มีความจริงสัมบูรณ์หรือเป็นภาววิสัยแต่อย่างใด ความจริงที่เป็นอยู่เป็นอิสระต่อความเชื่อ

ของแต่ละคน ตัวอย่างเช่น นาย ก มองว่าการทำแท้งไม่ได้เป็นสิ่งที่ผิดเสมอไป ส่วนนางสาว ข มองว่าการทำแท้งไม่ว่ากรณีใดเป็นเรื่องที่ผิด ความเชื่อของคนสองคนจึงนับว่าเป็นจริงในความคิดของเขา

จากผลการวิเคราะห์วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประเมินสารสนเทศ ทำให้ทราบปัจจัยที่มีผลต่อการประเมินสารสนเทศ ผู้วิจัยจึงใช้เป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือวิจัยสำหรับวัดความสามารถในทักษะการประเมินสารสนเทศจากสื่อสังคมออนไลน์ เพื่อให้ทราบถึงทักษะการประเมินสารสนเทศและปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับทักษะการประเมินสารสนเทศจากสื่อสังคมออนไลน์ของนักศึกษาและนำไปรายงานผลการวิจัยต่อไป

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในต่างประเทศ

โอซาตซุยิ (Osatuyi. 2013) ศึกษาการแบ่งปันข้อมูลบนเว็บไซต์สื่อสังคมออนไลน์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อรายงานผลสำรวจจากการตรวจสอบข้อมูล 4 ด้าน ได้แก่ ความละเอียดอ่อน, ความรู้สึก, ข้อมูลทางการเมืองและข้อมูลที่ไม่เป็นทางการ ที่เผยแพร่ในเทคโนโลยีสื่อสังคมออนไลน์ 5 ประเภท ได้แก่ เว็บไซต์สื่อสังคมออนไลน์ ไมโครบล็อก วิกี ฟอรัม และบล็อก ซึ่งได้ศึกษาประเด็นเกี่ยวกับความน่าเชื่อถือของการเผยแพร่สารสนเทศในบริบทของการสื่อสารผ่านเครือข่ายคอมพิวเตอร์ กลุ่มตัวอย่างคือนักศึกษาในวิทยาลัยที่เปิดทำเรียนการสอนการสอนทางด้านวิศวกรรมศาสตร์ ตั้งแต่ระดับชั้นที่ 1 ไปจนถึงระดับชั้นปีที่มีความอาวุโส จำนวน 122 คน เครื่องมือที่ใช้คือ แบบสอบถามออนไลน์ และได้รับการตอบแบบสอบถามกลับทั้งสิ้น 114 คน โดยแบ่งเป็นเพศชาย จำนวน 91 คน และเพศหญิง จำนวน 23 คน ผลการศึกษาพบว่า 1) ด้านความน่าเชื่อถือ ลักษณะของข้อมูลที่ใช้ระบุความ น่าเชื่อถือสำหรับแบ่งปันบนสื่อสังคมออนไลน์ คือ หัวข้อสำหรับการสนทนา โดยการเชื่อมโยงไปยังแหล่งข้อมูลอื่น ๆ ที่เป็นวิธีการแสดงความน่าเชื่อถือของข้อมูลที่ใช้ร่วมกันจากเว็บไซต์ไมโครบล็อก วิกี ฟอรัม และบล็อก ซึ่งวิธีนี้ยังถูกใช้เป็นตัวบ่งชี้ความน่าเชื่อถือของเว็บไซต์สื่อสังคมออนไลน์ เช่น ยูทูบ, บลิพ และ วิมีโอ โดยพบว่าค่าเฉลี่ยของผู้ใช้จะกล่าวถึงหัวข้อที่สนใจเพื่อแสดงความน่าเชื่อถือของข้อมูลจากเว็บไซต์เครือข่ายสังคมออนไลน์ ($\bar{X}=8.40$) ฟอรัม ($\bar{X}=5.32$) บล็อก ($\bar{X}=5.31$) เว็บไซต์ไมโครบล็อก ($\bar{X}=5.01$) ตามลำดับ โดยเสนอแนะให้ผู้ผลิตข้อมูลกำหนดความน่าเชื่อถือโดยการแบ่งปันในสื่อสังคมออนไลน์เหล่านี้โดยวิธีรวมถึงไปยังแหล่งข้อมูลอื่น ๆ ที่กล่าวถึงหัวข้อที่น่าสนใจในเรื่องเดียวกัน ส่วน วิกี ($\bar{X}=4.36$) แสดงให้เห็นว่าผู้ผลิตข้อมูลมีแนวโน้มที่จะสร้างความน่าเชื่อถือผ่านข้อความ โดยวิกิมักถูกใช้เป็นแหล่งสารสนเทศในระดับอุดมศึกษา 2) ด้านการแบ่งปันข้อมูล พบว่า ผู้ใช้ที่แบ่งปันข้อมูลส่วนบุคคลผ่านเว็บไซต์เครือข่ายสังคมออนไลน์ไม่พบความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับผู้ใช้ไมโครบล็อก วิกี ฟอรัม และบล็อก การแบ่งปันข้อมูลที่เป็นข่าวด่วน ข่าวสุขภาพและวารสารการศึกษาผู้ใช้ส่วนใหญ่จะแบ่งปันผ่านเว็บไซต์เครือข่ายสังคมออนไลน์ ไมโครบล็อก ฟอรัม และบล็อก แต่ไม่แบ่งปันผ่านวิกิ สำหรับการแบ่งปันข้อมูลทางการเมืองส่วนใหญ่จะใช้เว็บไซต์เครือข่ายสังคมออนไลน์และไมโครบล็อกโดยที่ ฟอรัม บล็อก

และวิกิ ไม่ใช้ในการแบ่งปันข้อมูลทางการเมือง และการแบ่งปันข้อมูลที่ไม่เป็นทางการมีความคล้ายคลึงกับข้อมูลทางการเมืองโดยพบว่าเว็บไซต์เครือข่ายสังคมออนไลน์และไมโครบล็อกจะถูกนำมาใช้ในการแบ่งปันข้อมูลที่ไม่เป็นทางการ ในทำนองเดียวกันฟอรัม บล็อก และวิกิได้รับการระบุว่าไม่ใช่สำหรับการแบ่งปันข้อมูลที่ไม่เป็นทางการด้วย

คิม ซิน และยูลี (Kim; Sin; & Yoo-Lee. 2014) ศึกษาการใช้สื่อสังคมออนไลน์เป็นแหล่งสารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ในด้านประเภทของสื่อสังคมออนไลน์ที่ใช้เป็นแหล่งข้อมูล เหตุผลในการใช้ และวิธีประเมินคุณภาพของสารสนเทศที่ได้รับจากแหล่งสื่อสังคมออนไลน์ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักศึกษาของมหาวิทยาลัยวิจัยของรัฐแห่งหนึ่งในทางตะวันตกกลางของประเทศสหรัฐอเมริกา ที่สมัครใจเข้าร่วมการวิจัย จำนวน 833 คน ซึ่งส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ศึกษาอยู่ในชั้นปีที่ 3 และชั้นปีที่ 4 ในสาขาวิชาสังคมศาสตร์ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามออนไลน์ โดยส่งคำเชิญชวนทางอีเมลไปยังนักศึกษามากกว่า 40,000 คน ผลการวิจัย พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่ใช้วิกิพีเดีย จำนวน 821 คน (ร้อยละ 98.6) รองลงมา คือ เฟซบุ๊ก จำนวน 797 คน (ร้อยละ 95.7) แพลตฟอร์มที่ใช้น้อยที่สุดคือ ทวิตเตอร์ จำนวน 208 คน (ร้อยละ 25) เหตุผลสำคัญในการใช้สื่อสังคมออนไลน์เป็นแหล่งสารสนเทศคือ ใช้วิกิพีเดีย เพราะต้องการทราบความเป็นมาหรือข้อมูลเบื้องต้น ใช้เฟซบุ๊ก เพราะต้องการติดต่อกับผู้อื่น ใช้เว็บประเภท User reviews เช่น Amazon.com เพราะต้องการได้รับความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะจากผู้อื่น ใช้เว็บแบ่งปันวิดีโอ เช่น ยูทูบ เพราะต้องการการพักผ่อนหย่อนใจ ใช้เว็บตอบคำถาม เช่น for instance, Yahoo! Answer เป็นต้น เพราะต้องการหาคำตอบแนวทางแก้ปัญหาหรือคำแนะนำในการใช้งานต่าง ๆ ใช้เว็บบล็อก เพราะต้องการได้รับความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะจากผู้อื่น และใช้ไมโครบล็อก เช่น ทวิตเตอร์ เพราะต้องการอัปเดตข่าวสารต่าง ๆ ในด้านการประเมินคุณภาพสารสนเทศวิธีการอันดับแรกที่ใช้กับแหล่งสารสนเทศต่าง ๆ คือ ถ้าใช้วิกิพีเดียจะตรวจสอบโดยเปรียบเทียบกับแหล่งข้อมูลอื่นหรือแหล่งข้อมูลที่เป็นทางการ (External/official sources) ถ้าใช้เว็บสื่อสังคมออนไลน์ จะตรวจสอบจากปฏิกิริยาหรือความคิดเห็นของผู้อื่น ถ้าใช้เว็บประเภท User reviews จะตรวจสอบความสม่ำเสมอของคำวิจารณ์ต่าง ๆ ถ้าใช้เว็บแบ่งปันวิดีโอ จะตรวจสอบคุณภาพของภาพ/วิดีโอ/เสียง และถ้าใช้เว็บตอบคำถาม จะตรวจสอบจากปฏิกิริยาหรือความคิดเห็นของผู้อื่น นอกจากนี้ยังมีวิธีการที่ใช้มากที่สุดในการประเมินองค์ประกอบของสารสนเทศที่ได้รับ ได้แก่ ถ้าเป็นผู้แต่งจะตรวจสอบว่าผู้ให้ความคิดเห็นใช้ผลิตภัณฑ์ตรงกับตนเองหรือไม่ ถ้าเป็นเนื้อหาจะตรวจสอบจำนวนผู้ให้ความคิดเห็นว่าเป็นด้วยและไม่เห็นด้วยมากน้อยกว่ากัน ถ้าเป็นปีเผยแพร่จะตรวจสอบวันที่ที่ผู้แสดงความคิดเห็นโพสต์ ถ้าเป็นหมายเหตุจะตรวจสอบหมายเหตุที่ระบุ “อยู่ในระหว่างดำเนินการ” หรือ “สมบูรณ์แล้ว” ถ้าเป็นคุณลักษณะทางกายภาพจะตรวจสอบคุณภาพของภาพ/วิดีโอ/เสียง ถ้าเป็นการอ้างอิงจะตรวจสอบจำนวนของการเชื่อมโยงหรือการอ้างอิง และถ้าเป็นรูปแบบจะตรวจสอบสไตล์การเขียนหรือการขัดแย้ง

โฮคัวร์ ฟลานากิน และเม็ทซ์เกอร์ (Hocevar; Flanagan; & Metzger. 2014) ศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการรับรู้ความสามารถในตนเอง (Self-efficacy) จากสื่อสังคมออนไลน์หรือความสามารถ

ในการรับรู้ของบุคคลในการเข้าถึงผลลัพธ์ที่ต้องการในสภาพแวดล้อมสื่อทางสังคมออนไลน์ และศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ความสามารถในตนเองจากสื่อสังคมออนไลน์และวิธีที่บุคคลประเมินสารสนเทศออนไลน์ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้ใช้อินเทอร์เน็ตที่เป็นผู้ใหญ่อายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไปในประเทศสหรัฐอเมริกา จำนวน 3,568 คน ซึ่งเก็บรวบรวมโดยองค์กรด้านวิจัยมืออาชีพ ในเครือข่ายความรู้ (Knowledge Networks) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามออนไลน์ ตัวแปรต้น คือ การรับรู้ความสามารถในตนเองด้านการใช้อินเทอร์เน็ตใน ประกอบด้วย 1) ทักษะในการใช้สื่อสังคมออนไลน์ 2) ความสามารถหรือความสำเร็จในการค้นหาสารสนเทศที่ต้องการ 3) ระดับการสร้างเนื้อหาออนไลน์ และ 4) ระดับการบริโภคเนื้อหาบนสื่อสังคมออนไลน์ (ความถี่ในการใช้) ตัวแปรตาม คือ วิธีที่บุคคลประเมินสารสนเทศออนไลน์ ประกอบด้วย การรับรู้ความน่าเชื่อถือสารสนเทศจากสื่อสังคมออนไลน์ด้วยตนเอง (Perceived trustworthiness) การประเมินความน่าเชื่อถือจากสังคม (Social credibility assessment) และการใช้สื่อทางสังคมเพื่อการตรวจสอบข้อมูลออนไลน์ (Use of social media for online information verification) ผลการวิจัย พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้นกับตัวแปรตาม พบว่า การรับรู้ความสามารถในตนเองในการใช้อินเทอร์เน็ตมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 กับวิธีที่บุคคลประเมินสารสนเทศออนไลน์ทั้ง 3 วิธี คือ การรับรู้ความน่าเชื่อถือสารสนเทศจากสื่อสังคมออนไลน์ด้วยตนเอง ($r = .24, p < .001$) การประเมินความน่าเชื่อถือจากสังคม ($r = .30, p < .001$) และการใช้สื่อทางสังคมเพื่อการตรวจสอบข้อมูลออนไลน์ ($r = .50, p < .001$) ซึ่งแสดงว่าผู้ใช้ที่มีรับรู้ความสามารถของตนเองในการใช้สื่อสังคมออนไลน์สูงกว่ามักเชื่อสารสนเทศจากสื่อสังคมออนไลน์ โดยพิจารณาจากโดเมนข้อมูลและผู้ผลิตข้อมูล นอกจากนี้ยังพึ่งพาความคิดเห็นของผู้อื่นจากสื่อสังคมออนไลน์มากขึ้นเช่นกันในการประเมินหรือตรวจสอบข้อมูลออนไลน์ที่พวกเขาได้รับ ซึ่งแสดงว่า ผู้ใช้สนใจการสื่อสารกับผู้อื่นที่ไม่รู้จักและมีพฤติกรรมทางสังคมมากขึ้นโดยมีแนวโน้มที่จะแสวงหาและได้รับอิทธิพลจากข้อมูลจากคนอื่น

ฟลัด และคนอื่นๆ (Flood.; et al. 2015) ศึกษาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและทักษะการรู้สารสนเทศ และผลกระทบที่เกี่ยวข้องกับสารสนเทศออนไลน์กับกลุ่มนักเรียนระดับมัธยม มีวัตถุประสงค์เพื่อตรวจสอบประสิทธิภาพนักเรียนที่ลงทะเบียนในรายวิชาไอแพด 101 (iPad101) ว่ามีความแตกต่างในด้านทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและและการรู้สารสนเทศผ่านการเข้าถึงสารสนเทศจากอินเทอร์เน็ต โดยเปรียบเทียบกับนักเรียนที่ลงทะเบียนเรียนในรูปแบบเดิมที่มีการจำกัดการเข้าถึงอินเทอร์เน็ต กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ นักเรียนกลุ่มที่ลงทะเบียนในรายวิชาไอแพด 101 และกลุ่มที่ลงทะเบียนเรียนแบบดั้งเดิม จากโรงเรียนมัธยมทางตอนใต้ของรัฐเพนซิลเวเนีย ประกอบด้วย โรงเรียนในเขตเทศบาล 13 แห่ง โรงเรียนมัธยม 2 แห่ง และโรงเรียนมัธยมตอนปลาย 1 แห่ง จำนวนนักเรียน 8,337 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบประเมิน ผลการวิจัยพบว่าการตรวจสอบการรู้สารสนเทศของนักเรียนมีความซับซ้อนมากเนื่องจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ของโรงเรียนและความแตกต่างของนักเรียนแต่ละคน การศึกษาครั้งนี้ได้ผลลัพธ์คือการปฏิเสธสมมติฐาน จึงเป็นเรื่อง

ยากที่จะสามารถสรุปประสิทธิภาพของนักเรียนที่ลงทะเบียนเรียนโปรแกรมไอแพด 101 กับนักเรียนที่มีข้อจำกัดด้วยเทคโนโลยีที่เรียนในรูปแบบเดิมได้ การศึกษากลุ่มตัวอย่างที่มากขึ้นอาจนำไปสู่การหาข้อสรุปเพิ่มเติมได้ การตรวจสอบประสิทธิภาพของโปรแกรมไอแพด 101 เกี่ยวกับทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและทักษะการรู้สารสนเทศจะเป็นประโยชน์ในการให้ความรู้แก่นักเรียน การสอนทักษะเหล่านี้ควรได้รับการพิจารณาสำหรับการใช้วางแผนในหลักสูตรของโรงเรียน เนื่องจากการคิดอย่างมีวิจารณญาณเป็นพื้นฐานของการคิดอย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งผลกระทบจากเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณได้ดึงดูดความสนใจของนักวิจัยในเรื่องของการวิเคราะห์ การสังเคราะห์ การประเมิน และการให้เหตุผลผ่านสารสนเทศที่เผยแพร่บนอินเทอร์เน็ต โดยที่ทักษะการรู้สารสนเทศมีความเชื่อมโยงกับทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ โดยเฉพาะกับนักเรียนที่ไม่สามารถแยกแยะข้อมูลได้โดยปราศจากเครื่องมือของการคิดอย่างมีวิจารณญาณเนื่องจากไม่ใช่ความชอบตามธรรมชาติของบุคคล นอกจากนี้ครูผู้สอนจะต้องได้รับการมอบหมายให้ทำหน้าที่สอนความรู้เหล่านี้ให้เหมาะสมในทักษะดังกล่าว

ซาอิดและแอนเดอร์สัน (Saeed; & Anderson. 2016) ประเมินคุณภาพและการอ่านของสารสนเทศบนอินเทอร์เน็ตเกี่ยวกับเนื้องอกของเยื่อหุ้มสมอง (Meningiomas) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ โปรแกรมค้นหา Google, Bing, Yahoo, Ask และ AOL โดยสืบค้นคำว่า "Meningiomas" และนำผลการสืบค้น 20 รายการแรกของแต่ละเว็บ รวม 100 รายการ มาประเมินด้านคุณภาพของเนื้อหา (Quality) และความง่ายในการอ่าน (Readability) โดยสืบค้นในเดือนสิงหาคม ค.ศ. 2015 ผลการสืบค้นพบว่ามีเว็บไซต์ที่ซ้ำซ้อนกัน (Duplicated) 67 เว็บ ไม่เกี่ยวข้อง (Irrelevant) 3 เว็บ และรูปแบบไม่ถูกต้อง (Incorrect format) 1 เว็บ ดังนั้นคงเหลือเว็บที่นำมาวิเคราะห์ จำนวน 29 เว็บ การประเมินคุณภาพใช้ 1) เครื่องมือ DISCERN มีข้อคำถาม 16 ข้อ ซึ่งพัฒนาโดยโปรแกรมวิจัยและพัฒนาบริการสุขภาพระดับสูงแห่งชาติ (National Health Service Executive Research and Development Programme) ซึ่งเป็นการช่วยเหลือพื้นฐานแก่ผู้ใช้ในการเลือกและใช้สารสนเทศเกี่ยวกับสุขภาพที่มีคุณภาพดี โดยเว็บไซต์ที่มีคะแนนตั้งแต่ 16 ถึง 80 และระดับคะแนนสูงกว่า ซึ่งระดับคะแนนที่สูงกว่าถือว่ามีคุณภาพและน่าเชื่อถือ 2) ศูนย์สำหรับควบคุมและป้องกันโรค (Center for Disease Control and Prevention: CDC) และ 3) ดัชนีการสื่อสารที่ชัดเจน (Clear Communication Index: CCI) ซึ่ง CDC และ CCI ได้พัฒนาเครื่องมือเกณฑ์แบบ Evidence-based ในการตรวจสอบคุณภาพของสารสนเทศ ส่วนการประเมินการอ่านใช้เครื่องมือการวัดที่เรียกว่า Flesch Reading Ease (FRE) ซึ่งกำหนดระดับการอ่านของแต่ละเกรดโดยวัดเป็นค่าตัวเลข มีคะแนนตั้งแต่ 0 ถึง 100 และ Flesch-Kincaid (FK) ซึ่งเป็นเครื่องมือที่เป็นที่นิยม โดยใช้สูตรคำนวณค่าคะแนนรวมต่อคำ/ประโยค (total words/sentences) ต่อพยางค์และจำนวนคำทั้งหมด (total syllables/total words) ข้อมูลที่ได้นำมาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรม SPSS 18.0 ใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) กรณีวิเคราะห์เป็นรายคู่ใช้ Mann-Whitney U และ Kruskal-Wallis H test ที่ระดับ $p < .05$ นอกจากนี้ยังใช้ Bland-Altman plot ในการวิเคราะห์วัดความสอดคล้องระหว่าง DISCERN และคะแนน CDC, CCI ผลการวิจัยพบว่า เว็บที่นำมา

วิเคราะห์ จำนวน 29 เว็บ มีผู้แต่งที่เป็นแพทย์และนักวิชาการ จำนวน 19 เว็บ เขียนโดยผู้ที่เกี่ยวข้องด้านการแพทย์/วิชาการ จำนวน 7 เว็บ และไม่ระบุ จำนวน 3 เว็บ ซึ่งทั้งหมดมีเพียงร้อยละ 34 ที่ผ่านการรับรองของ HONcode และ TIS ในด้านการอ่าน พบว่า เว็บทั้งหมดโดยรวมมีคะแนน FRE= 43.1 (S.D.=13.3) จากค่ามาตรฐาน 37.7-67 คะแนน ซึ่งคะแนนสูงแสดงว่าอ่านง่าย ผลคะแนนนี้แสดงว่าเว็บอยู่ในเกณฑ์ยากต่อการอ่าน (Average difficult to read) ซึ่งคะแนน FRE ก็ให้ผลลัพธ์ทำนองเดียวกัน เมื่อวิเคราะห์รายคู่ไม่พบว่ามีนัยยะสำคัญทางสถิติ เมื่อนำผลการวิเคราะห์มาพล็อตกราฟ Bland Altman พบว่า เว็บที่เขียนโดยแพทย์และนักวิชาการมีความน่าเชื่อถือมากกว่าเว็บที่ไม่ระบุผู้แต่งอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 เมื่อเปรียบเทียบเว็บที่ได้รับการรับรอง/ไม่รับรองจาก HONcode/Tis-certified พบว่า ไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ นอกจากนี้ยังพบว่าเพียงหนึ่งในสาม เว็บไซต์เท่านั้นที่ผ่านการรับรอง จากผลการวิจัยที่พบว่าเนื้อหาของเว็บส่วนใหญ่อ่านยากนั้น ผู้วิจัยได้วิเคราะห์จากเกณฑ์การประเมินสำหรับคนอายุตั้ง 12 ปี เมื่อเทียบกับคะแนนที่ได้ เว็บเหล่านี้น่าจะเหมาะสมสำหรับคนอายุตั้งแต่ 14 ปีขึ้นไป

บาสคาราน คูมาร์ และจาโนเดีย (Bhaskaran; Kumar; & Janodia. 2014) ศึกษาการใช้สื่อสังคมออนไลน์สำหรับการแสวงหาสารสนเทศด้านสุขภาพ โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบสะดวก กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ประชาชนอายุระหว่าง 18-45 ปี ที่อยู่ในเขตเมืองและเขตชนบทในประเทศอินเดีย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม ซึ่งได้รับการตอบกลับมาและมีความสมบูรณ์จำนวน 156 ชุด สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ สถิติเชิงพรรณนา ผลการวิจัยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 18-27 ปี อยู่ในเขตเมืองของประเทศอินเดีย ประกอบด้วยนักศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 113 คน (ร้อยละ 72.5) รองลงมา คือ นักศึกษาระดับปริญญาโท จำนวน 39 คน (ร้อยละ 25) และนักศึกษาระดับปริญญาเอก จำนวน 4 คน (ร้อยละ 2.5) ส่วนใหญ่ศึกษาในสาขาวิทยาศาสตร์สุขภาพ จำนวน 78 คน (ร้อยละ 50) รองลงมา คือ สาขาเทคโนโลยี จำนวน 51 คน (ร้อยละ 33) สาขาการจัดการ จำนวน 23 คน (ร้อยละ 15) และอื่น ๆ จำนวน 4 คน (ร้อยละ 2) ผู้ตอบแบบสอบถามได้จัดอันดับตามความต้องการใช้งานสื่อสังคมออนไลน์ ดังนี้ ส่วนใหญ่เลือกใช้ Whatsapp เป็นอันดับ 1 จำนวน 54 คน อันดับ 2 คือ Facebook จำนวน 40 คน อันดับ 3 Youtube จำนวน 37 คน อันดับ 4 คือ Twitter จำนวน 30 คน อันดับ 5 คือ Blogs จำนวน 15 คน และอันดับสุดท้ายคือ Linkedin ผู้ตอบแบบสอบถามมีแนวโน้มเชื่อถือข้อมูลจากสื่อสังคมออนไลน์ที่มีการแชร์หากได้รับการพิสูจน์และมีหลักฐานอ้างอิง การค้นหาสารสนเทศบนสื่อสังคมออนไลน์ที่มีความเกี่ยวข้องด้านสุขภาพ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามร้อยละ 35 เชื่อถือข้อมูลด้านสุขภาพที่ค้นพบ ร้อยละ 32 ยังไม่ไว้วางใจสารสนเทศด้านสุขภาพที่ค้นพบ และร้อยละ 33 ไม่เชื่อถือสารสนเทศด้านสุขภาพจากสื่อสังคมออนไลน์ จากการสอบถามเพิ่มเติมในการใช้สื่อสังคมออนไลน์เพื่อการเข้าถึงสารสนเทศด้านสุขภาพในประเทศอินเดีย พบว่า มีการสนับสนุนให้ใช้สื่อสังคมออนไลน์เพื่อรับสารสนเทศด้านสุขภาพ จำนวน 60 คน (ร้อยละ 38) สื่อสังคมออนไลน์ต้องได้รับการควบคุมอย่างใกล้ชิดสำหรับการค้นหาสารสนเทศด้านสุขภาพ จำนวน 56 คน (ร้อยละ 36) และไม่ยอมให้มี

การใช้สื่อสังคมออนไลน์เพื่อค้นหาข้อมูลด้านสุขภาพ จำนวน 40 คน (ร้อยละ 26)

งานวิจัยในประเทศ

ดวงกมล อุ่นจิตติ (2545) ศึกษาสภาพโดยทั่วไปเกี่ยวกับการรู้สารสนเทศของนิสิตปริญญาตรี มหาวิทยาลัยบูรพา และศึกษาเปรียบเทียบระดับการรู้สารสนเทศของนิสิตปริญญาตรี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ นิสิตระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 ปีการศึกษา 2545 รวม 7 คณะ ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (stratified random sampling) โดยใช้คณะเป็นตัวแบ่งได้ กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 320 คน เครื่องมือที่ใช้ได้แก่ แบบสอบถามซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ 1. สอบถามสถานภาพโดยทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม 2. แบบทดสอบวัดความรู้ความสามารถเกี่ยวกับการรู้สารสนเทศ จำนวนทั้งสิ้น 36 ข้อ และ 3. แบบประเมินตนเองในการรู้สารสนเทศ จำนวน 17 ข้อ ได้รับแบบสอบถามกลับมาจำนวนทั้งสิ้น 320 ฉบับ (ร้อยละ 100) วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสถิติสำเร็จรูป จากการศึกษาพบว่านิสิตปริญญาตรีมีระดับการรู้สารสนเทศโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อเปรียบเทียบระดับการรู้สารสนเทศของนิสิตที่ศึกษาในกลุ่มสาขาวิชาที่ต่างกันพบว่า นิสิตกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีมีระดับการรู้สารสนเทศแตกต่างจากนิสิตกลุ่มสาขาวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนักศึกษาที่ศึกษากลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมีระดับการรู้สารสนเทศสูงกว่า กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์และสังคมศาสตร์ นิสิตปริญญาตรีประเมินการรู้สารสนเทศของตนเองอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อเปรียบเทียบการประเมินตนเองของนิสิตที่ศึกษาในกลุ่มสาขาวิชาที่ต่างกันพบว่า แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ นอกจากนี้ยังพบว่าระดับการรู้สารสนเทศกับการประเมินตนเองของนิสิตปริญญาตรีไม่มีความสัมพันธ์กัน

ปภาดา เจียวก๊ก (2547) ศึกษาการรู้สารสนเทศของนิสิตปริญญาตรี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการรู้สารสนเทศ และเปรียบเทียบระดับการรู้สารสนเทศของนิสิตปริญญาตรี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำแนกตามเพศ ชั้นปี กลุ่มสาขาวิชา และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มตัวอย่างเป็นนิสิตระดับปริญญาตรี ประจำปีการศึกษา 2545 จำนวน 465 คน ใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบสมมติฐานโดยใช้ T-test และ F-test ผลการวิจัยพบว่า นิสิตส่วนใหญ่มีการรู้สารสนเทศโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า นิสิตมีความสามารถในการใช้สารสนเทศอยู่ในระดับสูง รองลงมาคือความสามารถในการเข้าถึงสารสนเทศ และความสามารถในการประเมินสารสนเทศอยู่ในระดับปานกลาง ตามลำดับ นิสิตที่มีเพศต่างกันมีการรู้สารสนเทศโดยรวมและรายด้านไม่ต่างกัน นิสิตที่ศึกษาในชั้นปีที่ต่างกันมีการรู้สารสนเทศโดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีความสามารถแตกต่างกันในด้านการประเมินสารสนเทศและความสามารถในการใช้สารสนเทศ อย่างมีนัยสำคัญที่ .05 เมื่อทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ พบว่า ด้านการประเมินสารสนเทศไม่แตกต่างกัน ส่วนด้านการใช้สารสนเทศ พบว่า นิสิตชั้นปีที่ 4 มีความสามารถในการใช้สารสนเทศมากกว่า นิสิตชั้นปีที่ 2 นิสิตที่ศึกษากลุ่มสาขาวิชา

ต่างกัน มีการรู้สารสนเทศโดยรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ พบว่า นิสิตกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์การแพทย์มีการรู้สารสนเทศโดยรวมทุกด้านมากกว่านิสิตกลุ่มสาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ธรรมชาติ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า นิสิตที่ศึกษากลุ่มสาขาแตกต่างกันมีความสามารถในการเข้าถึงสารสนเทศแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ความสามารถในการใช้สารสนเทศแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนความสามารถในการประเมินสารสนเทศไม่พบความแตกต่าง เมื่อทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ พบว่า นิสิตกลุ่มวิทยาศาสตร์การแพทย์ มีความสามารถในการเข้าถึงสารสนเทศมากกว่านิสิตทั้ง 4 กลุ่มขึ้นไป ในขณะที่เดียวกันกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์ธรรมชาติ มีความสามารถในการเข้าถึงสารสนเทศมากกว่านิสิตกลุ่มสาขาศึกษาศาสตร์ด้วย ส่วนความสามารถในการใช้สารสนเทศเมื่อนำมาทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ไม่พบความแตกต่าง

นภัทร ภัทรเดชากุล (2552) ศึกษาการประเมินสารสนเทศบนเว็บไซต์ของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐในประเทศไทย ประชากร คือ เว็บไซต์ของมหาวิทยาลัยภาครัฐในประเทศไทยที่อยู่ในอันดับที่ 1-10 โดยการใช้เกณฑ์การจัดอันดับมหาวิทยาลัยในประเทศไทยโดย Webometrics Ranking of world Universities ในเดือนมกราคม พ.ศ. 2552 เครื่องมือการวิจัย คือ แบบตรวจสอบรายการที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ และค่าร้อยละ ผลการศึกษาพบว่า เว็บไซต์มหาวิทยาลัยภาครัฐในประเทศไทยที่อยู่ในอันดับที่ 1-10 มีการนำเสนอสารสนเทศที่เป็นประโยชน์ครบถ้วนตามเกณฑ์ ทั้งในด้านกลุ่มเป้าหมาย ความน่าเชื่อถือ ความถูกต้อง วัตถุประสงค์ ความครอบคลุม ความเป็นปัจจุบัน รูปแบบการเขียน เนื้อหาข้อมูล และข้อมูลที่สถาบันอุดมศึกษาต้องรายงานตามเกณฑ์สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า สถาบันอุดมศึกษาของรัฐบางแห่ง ต้องมีการปรับปรุงการนำเสนอสารสนเทศให้มีความครอบคลุม ง่ายต่อการค้นหาและมีความทันสมัยกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน

จารุณี สุปินะเจริญ (2553) ศึกษาและเปรียบเทียบความสามารถด้านการรู้สารสนเทศของนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน จำแนกตามกลุ่มสาขาวิชา กลุ่มตัวอย่างเป็นนิสิตปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 ประจำปีการศึกษา 2550 จำนวน 363 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ F-test ผลการวิจัยพบว่า 1) นิสิตมีความสามารถด้านการรู้สารสนเทศโดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง 2) ผลการเปรียบเทียบความสามารถด้านการรู้สารสนเทศของนิสิตทั้ง 4 กลุ่มสาขาวิชา โดยภาพรวมพบว่า ไม่มีความแตกต่างกันทางสถิติ เมื่อเปรียบเทียบเป็นรายมาตรฐาน พบว่า นิสิตมีความสามารถแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ในมาตรฐานที่ 1 ความสามารถในการกำหนดชนิดและขอบเขตของสารสนเทศที่ต้องการ ส่วนมาตรฐานอื่นไม่พบความแตกต่าง เมื่อทดสอบเป็นรายคู่ พบว่า นิสิตกลุ่มสาขาวิชา มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มีความสามารถในการกำหนดชนิดและขอบเขตของสารสนเทศที่ต้องการมากกว่านิสิตกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์เกษตร ส่วนคู่อื่นไม่พบความแตกต่างทางสถิติ

ชูชีพ มามาก แววดา เตชาทวิวรรณ และอารีย์ ชื่นวัฒนา (2553) ศึกษาและเปรียบเทียบระดับการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร จำแนกตาม เพศ ชั้นปี ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักศึกษาปริญญาตรี ภาคปกติ คณะบริหารธุรกิจ ชั้นปีที่ 2-4 จำนวน 403 คน โดยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบทดสอบวัดระดับการรู้สารสนเทศโดยใช้เกณฑ์มาตรฐานทักษะสามมิติสารสนเทศสำหรับนักศึกษาทางธุรกิจ ของแนนซี เอ. คันนิงแฮม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานทดสอบสมมติฐานโดยใช้ค่า t-test และ F-test ผลการวิจัยพบว่า ระดับการรู้สารสนเทศทางธุรกิจของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเอกชนในเขตกรุงเทพมหานครโดยรวม พบว่าอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่านักศึกษามีระดับการรู้สารสนเทศปานกลางเกือบทุกด้าน ได้แก่ ความสามารถกำหนดลักษณะและขอบเขตของสารสนเทศที่ต้องการได้ ความสามารถในการวิจารณ์งานในการประเมินสารสนเทศและแหล่งสารสนเทศ รวมทั้งเชื่อมโยงสารสนเทศที่ได้กับความรู้ที่มีอยู่เดิมความสามารถใช้สารสนเทศให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และความสามารถเข้าใจประเด็นทางเศรษฐกิจ กฎหมาย และสังคมที่เกี่ยวกับการเข้าถึงสารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพและถูกกฎหมาย ยกเว้นความสามารถเข้าถึงสารสนเทศที่ต้องการได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล อยู่ในระดับต่ำ เมื่อเปรียบเทียบระดับการรู้สารสนเทศทางธุรกิจของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร จำแนกตามตัวแปรพบว่า นักศึกษาที่มีเพศต่างกัน มีระดับการรู้สารสนเทศแตกต่างกัน ทั้งโดยรวมและรายด้าน โดยนักศึกษาเพศชายมีระดับการรู้สารสนเทศมากกว่าเพศหญิง นักศึกษาที่ศึกษาในชั้นปีที่ต่างกัน มีระดับการรู้สารสนเทศแตกต่างกัน ทั้งโดยรวมและรายด้าน โดยนักศึกษาชั้นปีที่ 3 และชั้นปีที่ 4 มีระดับการรู้สารสนเทศมากกว่านักศึกษาชั้นปีที่ 2 นักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกัน มีระดับการรู้สารสนเทศแตกต่างกันทั้งโดยรวมและรายด้าน โดยนักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีและปานกลางมีระดับการรู้สารสนเทศมากกว่านักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนพอใช้ นักศึกษาที่มีความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ต่างกัน มีระดับการรู้สารสนเทศแตกต่างกันทั้งโดยรวมและรายด้าน โดยนักศึกษาที่มีความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์อยู่ในระดับมากมีระดับการรู้สารสนเทศมากกว่านักศึกษาที่มีความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ปานกลางและน้อย

เมธาวี พิชะพัฒน์ (2553) ศึกษาความน่าเชื่อถือของเครือข่ายสังคมทวิตเตอร์และสื่อกระแสหลัก โดยการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ความน่าเชื่อถือในการบอกต่อเรื่องราวทางสังคมในเครือข่ายสังคมทวิตเตอร์ของผู้ใช้ เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของความน่าเชื่อถือระหว่างการนำเสนอเรื่องราวทางสังคมในเครือข่ายสังคมทวิตเตอร์กับสื่อกระแสหลัก และเพื่อวิเคราะห์แรงจูงใจในการนำเสนอและบอกต่อเรื่องราวทางสังคมของผู้ใช้งานเครือข่ายสังคมทวิตเตอร์ ระเบียบวิธีวิจัยที่ใช้ ได้แก่ การวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) และการสัมภาษณ์เจาะลึก

(In-depth interview) ผลการวิจัยพบว่า การนำเสนอและบอกต่อเรื่องราวทางสังคมในเครือข่ายสังคมทวิตเตอร์มีความน่าเชื่อถือต่ำ เนื่องจากผู้ใช้มีการนำเสนอ และบอกต่อข้อมูลข่าวสารด้วยความรวดเร็ว และขาดการกลั่นกรองตรวจสอบความถูกต้องก่อนการนำเสนอและบอกต่อ ความน่าเชื่อถือเกิดจากผู้ใช้มีความไว้วางใจในความเชี่ยวชาญของแหล่งสาร และมีความใกล้ชิดกับแหล่งสาร โดยมีหลักฐานและอารมณ์ความรู้สึกของผู้ใช้ขณะนั้นเป็นส่วนประกอบของความน่าเชื่อถือด้วย การนำเสนอเรื่องราวทางสังคมของสื่อกระแสหลักมีความน่าเชื่อถือกว่าเครือข่ายสังคมทวิตเตอร์ เพราะสื่อกระแสหลักมีการกลั่นกรองตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลข่าวสารก่อนการนำเสนอ และแหล่งสารในสื่อกระแสหลักมีจรรยาปฏิบัติมากกว่าแหล่งสารในเครือข่ายสังคมทวิตเตอร์ แต่ผู้ใช้เครือข่ายสังคมทวิตเตอร์มีความเห็นว่า สื่อกระแสหลักและเครือข่ายสังคมทวิตเตอร์มีความน่าเชื่อถือใกล้เคียงกัน เพราะทั้งสื่อกระแสหลักและเครือข่ายสังคมทวิตเตอร์มีการแข่งขันในเรื่องความเร็วในการนำเสนอ ทำให้มีการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลข่าวสารน้อยลง แรงจูงใจในการนำเสนอและบอกต่อข้อมูลข่าวสารในเครือข่ายสังคมทวิตเตอร์เกิดจากความต้องการ ได้แก่ ความต้องการความสำเร็จ ความต้องการอำนาจ ความต้องการทำร้ายผู้อื่นหรือตนเอง ความต้องการมีเพื่อน และความต้องการด้านอื่น ๆ

ขจรจิต บุณนา (2554) ศึกษาความคิดเห็นของวัยรุ่นตอนต้นต่อการรู้เท่าทันสื่อ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมการเปิดรับสื่อ ระดับการรู้เท่าทันสื่อของวัยรุ่นตอนต้น และความคิดเห็นของวัยรุ่นตอนต้นต่อการรู้เท่าทันสื่อจำแนกตามลักษณะทางประชากร และพฤติกรรมการเปิดรับสื่อโดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลจากวัยรุ่นตอนต้น จำนวน 400 คน ในเขตกรุงเทพมหานคร การวิเคราะห์ข้อมูลใช้ค่าความถี่ ร้อยละ การทดสอบค่าที (t-test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (OnewayANOVA) ผลการวิจัยพบว่า วัยรุ่นที่มีเพศ อายุ ลักษณะการอยู่อาศัย ความบ่อยครั้งของการเปิดรับสื่อ และช่วงเวลาที่เปิดรับสื่อของวัยรุ่นตอนต้นที่ต่างกัน ทำให้มีความคิดเห็นต่อการรู้เท่าทันสื่อแตกต่างกัน ผลการศึกษาพบว่า ผลการวิเคราะห์พบว่า โดยภาพรวมกลุ่มตัวอย่างมีระดับการรู้เท่าทันสื่ออยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.46$) เมื่อแยกพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดซึ่งมีระดับการรู้เท่าทันสื่ออยู่ในระดับมาก คือ วัยรุ่นตอนต้นทราบเสมอว่าตนเองเปิดรับสื่อเพื่อวัตถุประสงค์ใด ($\bar{X} = 3.69$) รองลงมา คือ วัยรุ่นตอนต้นรู้จักคัดเลือก รับรู้ จดจำเฉพาะข้อมูลที่สอดคล้องและตรงกับความต้องการของตนเท่านั้น และวัยรุ่นตอนต้นสามารถแยกแยะข้อมูลที่เปิดรับจากสื่อได้ว่า ข้อมูลใดคือเนื้อหาและข้อมูลใดคือโฆษณาแฝง ซึ่งมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน ($\bar{X} = 3.63$ และ 3.61 ตามลำดับ)

จันทร์ฉาย วีระชาติ (2555) ศึกษาปัจจัยการเรียนรู้ที่ส่งผลต่อทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาทักษะการรู้สารสนเทศและปัจจัยการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต โดยจำแนกตามระดับชั้นปี คณะที่สังกัด ระดับผลการเรียน การเรียนวิชาพื้นฐานเกี่ยวกับการใช้ห้องสมุด และการเข้าอบรมการใช้ห้องสมุด กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรีระดับชั้นปีที่ 1-4 ปีการศึกษา 2554 จำนวน 392 คน เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลคือแบบทดสอบ วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าร้อยละ

ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน t-test และ One-Way ANOVA ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษามีทักษะการรู้สารสนเทศโดยรวมทุกมาตรฐานอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายมาตรฐาน พบว่า นักศึกษามีทักษะการรู้สารสนเทศมาตรฐานที่ 1 การกำหนดลักษณะและขอบเขตความต้องการของสารสนเทศได้อยู่ในระดับสูง ส่วนมาตรฐานอื่น ๆ อยู่ในระดับปานกลาง ผลการเปรียบเทียบนักศึกษาทั้ง 4 ชั้นปี พบว่ามาตรฐานที่ 3 การประเมินสารสนเทศและแหล่งที่มีอย่างมีวิจารณญาณ รวมทั้งเชื่อมโยงสารสนเทศที่ได้รับกับความรู้เดิมได้ นักศึกษามีทักษะแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อทดสอบรายคู่พบว่า นักศึกษาชั้นปีที่ 1 และชั้นปีที่ 3 มีทักษะการรู้สารสนเทศแตกต่างจากชั้นปีที่ 4 เมื่อจำแนกตามคณะที่สังกัดพบว่า นักศึกษาคณะบัญชีมีทักษะการรู้สารสนเทศแตกต่างกับนักศึกษาคณะนิติศาสตร์ คณะวิศวกรรมศาสตร์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ และคณะเทคโนโลยีสารสนเทศ ส่วนนักศึกษา คณะเศรษฐศาสตร์ และคณะนิเทศศาสตร์ มีทักษะการรู้สารสนเทศแตกต่างกับนักศึกษาคณะนิติศาสตร์ และคณะเทคโนโลยีสารสนเทศ จำแนกตามระดับผลการเรียน โดยรวมพบว่า นักศึกษาที่มีผลการเรียนสูงมีทักษะการรู้สารสนเทศแตกต่างกับนักศึกษาที่มีผลการเรียนต่ำ เมื่อเปรียบเทียบทักษะการรู้สารสนเทศมาตรฐาน 3 พบว่านักศึกษาที่มีเกรดเฉลี่ย 3.51-4.00 มีทักษะการรู้สารสนเทศแตกต่างจากนักศึกษาที่มีเกรดเฉลี่ย 2 หรือต่ำกว่า อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนักศึกษาที่มีเกรดเฉลี่ย 3.51-4.00 มีทักษะการรู้สารสนเทศมากกว่านักศึกษาที่มีเกรดเฉลี่ย 2 หรือต่ำกว่า

อิสริยา หมีเงิน (2557) ได้ศึกษาการตระหนักรู้จริยธรรมสารสนเทศในการใช้เฟซบุ๊กของนิสิตปริญญาตรี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการตระหนักรู้จริยธรรมสารสนเทศในการใช้เฟซบุ๊กของนิสิตปริญญาตรี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในด้านสิทธิความเป็นส่วนตัว ความถูกต้องของสารสนเทศ สิทธิความเป็นเจ้าของสารสนเทศ และการเข้าถึงสารสนเทศตามสิทธิ โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากนิสิตปริญญาตรี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย รวมทั้งสิ้น 393 คน ผลการวิจัยพบว่า นิสิตปริญญาตรี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยตระหนักรู้จริยธรรมสารสนเทศด้านสิทธิความเป็นส่วนตัวในระดับมาก ปานกลาง และน้อย โดยเรื่องที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่นิสิตตระหนักรู้ คือ การตั้งรหัสผ่านเฟซบุ๊กที่คาดเดาง่าย มีความเสี่ยงต่อการถูกเจาะระบบ ด้านความถูกต้องของสารสนเทศ นิสิตตระหนักรู้ในระดับมาก และปานกลาง เรื่องที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่นิสิตตระหนักรู้ คือ การแชร์ข้อมูลควรพิจารณาความน่าเชื่อถือของแหล่งที่มา ด้านสิทธิความเป็นส่วนตัว นิสิตตระหนักรู้ในระดับมาก ปานกลาง และน้อย โดยเรื่องที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่นิสิตตระหนักรู้ คือ การโพสต์ผลงานที่ลอกเลียนจากผู้อื่น ทำให้เข้าใจผิดว่าเป็นความคิดของตนเอง ถือเป็นการละเมิดสิทธิความเป็นส่วนตัว และด้านการเข้าถึงสารสนเทศตามสิทธิ นิสิตตระหนักรู้ในระดับมาก และปานกลาง โดยเรื่องที่นิสิตตระหนักรู้มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การส่งข้อความหลอกลวงเพื่อขโมยข้อมูลบนเฟซบุ๊กเป็นการเข้าถึงที่ก่อให้เกิดความเสียหาย

คันธรส ชานาญกิจ และจาริณี อ้วนขานา (2558) ได้ศึกษาเจตคติ ความพึงพอใจและการใช้ประโยชน์สื่อสังคมออนไลน์ของนักศึกษาและบุคลากร คณะสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเจตคติ ความพึงพอใจและการใช้ประโยชน์สื่อสังคมออนไลน์

ของนักศึกษาและบุคลากรคณะสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 240 คน ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาคือแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ความถี่ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมุติฐานได้แก่ t-test ที่ระดับค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 95% ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีการศึกษาระดับปริญญาตรี มีเจตคติต่อสื่อสังคมออนไลน์ในเชิงบวกและลบเท่า ๆ กัน ส่วนใหญ่ให้ความสำคัญมากกับความทันสมัย สะดวกรวดเร็วของข้อมูล การได้รับข้อมูลที่เป็นประโยชน์จากสื่อสังคมออนไลน์ในขณะเดียวกัน กลุ่มตัวอย่างรู้สึกไม่แน่ใจในความปลอดภัยในการใช้งานสื่อสังคมออนไลน์ มีความกังวลในการกลั่นแกล้งกันผ่านสังคมออนไลน์และไม่แน่ใจว่าเวลาที่ใช้ไปกับสื่อสังคมออนไลน์สูญเสียไปอย่างไรประโยชน์หรือไม่ ด้านความพึงพอใจพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจในการได้พูดคุยสนทนาผ่านสื่อสังคมออนไลน์มากที่สุด รองลงมาคือพอใจในความรวดเร็วและใช้งานง่ายตามลำดับ กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจน้อยที่สุดในเรื่องของความน่าเชื่อถือของข้อมูลที่ได้จากสื่อสังคมออนไลน์ ด้านการใช้ประโยชน์ส่วนใหญ่มีการใช้ประโยชน์ในด้านวิชาการ เช่น ค้นหาข้อมูลข่าวสารมากที่สุด รองลงมาคือใช้ประโยชน์ในเรื่องของการสื่อสารกับบุคคลที่ต้องการ และมีการใช้งานด้านการพักผ่อนหย่อนใจด้วยการเล่นเกมน้อยที่สุด

จากการศึกษางานวิจัยในต่างประเทศและในประเทศที่เกี่ยวกับการประเมินสารสนเทศ สรุปประเด็นสำคัญจากงานวิจัย ดังนี้

1. การประเมินทักษะการรู้สารสนเทศ มาตรฐานที่ 3 “นักศึกษาสามารถประเมินสารสนเทศและแหล่งสารสนเทศได้อย่างมีวิจารณญาณ และสามารถเลือกสารสนเทศที่มีคุณค่าได้” ได้แก่ งานวิจัยของ ปภาดา เจียวกัก (2547) จารุณี สุปิ่นะเจริญ (2553) ชูชีพ มามาก แววดา เตชาทวิวรรณ และอารีย์ ชื่นวัฒนา (2553) และจันทร์ฉาย วีระชาติ (2555) ซึ่งพบว่า นักศึกษามีการรู้สารสนเทศ มาตรฐานที่ 3 อยู่ในระดับปานกลาง

2. การเปรียบเทียบตัวแปรที่มีผลต่อการประเมินสารสนเทศ มาตรฐานที่ 3 “นักศึกษาสามารถประเมินสารสนเทศและแหล่งสารสนเทศได้อย่างมีวิจารณญาณ และสามารถเลือกสารสนเทศที่มีคุณค่าได้” ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ปรากฏดังตาราง 3

ตาราง 3 สรุปตัวแปรจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประเมินสารสนเทศ

ตัวแปรอิสระ	งานวิจัยของ (ปี)	ผลการวิจัย
เพศ	ปภาดา เจียวก๊ก (2547)	นักศึกษาที่มีเพศต่างกันมีความสามารถในการประเมินสารสนเทศไม่แตกต่างกัน
	ชูชีพ มามาก; แววดา เตชา ทวีวรรณ; อารีย์ ชื่นวัฒนา. (2553)	เพศชายมีความสามารถในการประเมินสารสนเทศมากกว่าเพศหญิง
ชั้นปี	ชูชีพ มามาก; แววดา เตชา ทวีวรรณ; อารีย์ ชื่นวัฒนา. (2553)	นักศึกษาที่ศึกษาชั้นปีต่างกันมีความสามารถในการประเมินสารสนเทศไม่แตกต่างกัน
	จันทร์ฉาย วีระชาติ (2555)	นักศึกษาที่ศึกษาชั้นปีที่ 1 และชั้นปีที่ 3 มีความสามารถในการประเมินสารสนเทศมากกว่าชั้นปีที่ 4
กลุ่มสาขาวิชา	ปภาดา เจียวก๊ก (2547)	นักศึกษาที่ศึกษากลุ่มสาขาวิชาต่างกันมีความสามารถในการประเมินสารสนเทศไม่แตกต่างกัน
	จารุณี สุปินะเจริญ (2553)	นักศึกษาที่มีศึกษากลุ่มสาขาวิชาต่างกันมีความสามารถในการประเมินสารสนเทศไม่แตกต่างกัน
ผลการเรียน	ปภาดา เจียวก๊ก (2547)	นักศึกษาที่มีผลการเรียนดีมากและดีมีความสามารถในการประเมินสารสนเทศมากกว่านักศึกษาที่มีผลการเรียนพอใช้
	ชูชีพ มามาก (2553)	นักศึกษาที่มีผลการเรียนดีและปานกลางมีความสามารถในการประเมินสารสนเทศมากกว่านักศึกษาที่มีผลการเรียนพอใช้
	จันทร์ฉาย วีระชาติ (2555)	นักศึกษาที่มีเกรดเฉลี่ย 3.51-4.00 มีความสามารถในการประเมินสารสนเทศมากกว่า นักศึกษาที่มีเกรดเฉลี่ย 2 หรือต่ำกว่า
สื่อสังคมออนไลน์ที่ใช้ประจำ	โอชาตุย (2013) โฮค์วาร์ ฟลานากิน และเม็ทซ์เกอร์ (2014)	นักศึกษาประเมินความน่าเชื่อถือจากสารสนเทศจากเว็บไซต์สื่อสังคม ไมโครบล็อก ฟอรัมออนไลน์ บล็อก และวิกิ แตกต่างกันตามทักษะการใช้งานสื่อสังคมออนไลน์

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้วิธีวิจัยเชิงปริมาณ โดยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. การกำหนดกลุ่มประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง
2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

การกำหนดกลุ่มประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักศึกษาระดับปริญญาตรีในเขตกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2560 ประกอบด้วย นักศึกษามหาวิทยาลัยของรัฐ 20 แห่ง จำนวน 329,293 คน และ นักศึกษามหาวิทยาลัยเอกชน 26 แห่ง จำนวน 127,174 คน รวม 456,467 คน (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. 2560 : ออนไลน์)

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักศึกษาระดับปริญญาตรีที่ศึกษาในมหาวิทยาลัยของรัฐและมหาวิทยาลัยเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2560 โดยผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) โดยแบ่งมหาวิทยาลัยเป็น 2 ประเภท ได้แก่ มหาวิทยาลัยของรัฐและมหาวิทยาลัยเอกชน โดยจับสลากรายชื่อมหาวิทยาลัยประเภทละ 3 แห่ง รวมเป็น 6 แห่ง ดังนี้ มหาวิทยาลัยของรัฐ ได้แก่ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ และมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ ส่วนมหาวิทยาลัยเอกชน ได้แก่ มหาวิทยาลัยศรีปทุม มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต และมหาวิทยาลัยหอการค้าไทย จากนั้นใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นตามสัดส่วน (Proportional stratified random sampling) ซึ่งได้กลุ่มตัวอย่างไม่น้อยกว่าจำนวนขั้นต่ำตามสูตรการกำหนดกลุ่มตัวอย่างของยามานะ (Yamane. 1967: 886-887) ที่ค่าความเชื่อมั่น 95% ดังนี้

$$n = \frac{456467}{1 + 456467 (0.05)^2}$$

n = จำนวนของกลุ่มตัวอย่าง

N = จำนวนรวมของประชากรทั้งหมด

e = ค่าความผิดพลาดที่ยอมรับได้ (กำหนดให้ 5%)

นอกจากนี้ได้คำนวณหากลุ่มตัวอย่างตามสัดส่วนของประชากรในแต่ละชั้นโดยใช้สูตร ดังนี้

$$\text{ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง } S = \frac{\text{จำนวนประชากรชั้น } S \times \text{ขนาดกลุ่มตัวอย่าง}}{\text{ประชากรทั้งหมด}}$$

ตาราง 4 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างของนักศึกษา

สถาบันอุดมศึกษา	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
มหาวิทยาลัยของรัฐ		
1. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	24,934	94
2. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ	17,369	65
3. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	21,408	80
มหาวิทยาลัยเอกชน		
1. มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต	10,279	39
2. มหาวิทยาลัยศรีปทุม	16,724	63
3. มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย	15,720	59
รวม	106,434	400

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แบบวัดทักษะการประเมินสารสนเทศและปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งผู้วิจัยสร้างตามขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทฤษฎีการประเมินสารสนเทศและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการประเมินสารสนเทศ เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบวัด

2. สร้างแบบวัด โดยผู้วิจัยสร้างข้อคำถามเองทั้งหมด ยกเว้นข้อคำถามเกี่ยวกับการคิดอย่างมีเหตุผลและการคิดอย่างมีวิจารณญาณ โดยใช้แนวทางการสร้างข้อคำถามจากงานวิจัยของวรรณาเปลี่ยนพุ่ม (2552) และมัทธราวัลย์ วรหาญ (2551) โดยแบ่งแบบวัด เป็น 4 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบวัด ได้แก่ เพศ ชั้นปี กลุ่มสาขาวิชา ประเภทสถาบันอุดมศึกษา ผลการเรียน ระยะเวลาในการใช้อินเทอร์เน็ต และสื่อสังคมออนไลน์ที่ใช้ประจำ ซึ่งเป็นข้อคำถามแบบให้เลือกตอบและเขียนข้อความ จำนวน 6 ข้อ

ตอนที่ 2 การคิดอย่างมีเหตุผล ได้แก่ ความสามารถด้านจำแนกประเภท การหาความสัมพันธ์ และการวิเคราะห์เพื่อหาตัวร่วม เป็นข้อคำถามแบบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 15 ข้อ

ตอนที่ 3 การคิดอย่างมีวิจารณญาณ เป็นข้อคำถามแบบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 15 ข้อ

ตอนที่ 4 ทักษะการประเมินสารสนเทศจากสื่อสังคมออนไลน์ เป็นข้อคำถามปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 17 ข้อ

3. นำแบบวัดไปปรึกษาต่อประธานและกรรมการควบคุมปริญญาโท เพื่อขอคำแนะนำในการปรับปรุงแก้ไขแบบวัด

4. นำแบบวัดเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิด้านการรู้สารสนเทศ เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร จำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของข้อคำถามกับความมุ่งหมายของการวิจัย โดยพิจารณาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) และสำนวนภาษา จากนั้นนำผลการประเมินของผู้ทรงคุณวุฒิมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) คัดเลือกข้อที่มีค่า IOC ระหว่าง 0.67 - 1.00 และปรับแก้ตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ ทำให้มีข้อคำถามในแบบวัดแต่ละตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบวัด ได้แก่ เพศ ชั้นปี กลุ่มสาขาวิชา ประเภทสถาบันอุดมศึกษา ผลการเรียนรู้ ระยะเวลาในการใช้อินเทอร์เน็ต และสื่อสังคมออนไลน์ที่ใช้ประจำ ซึ่งเป็นข้อคำถามแบบให้เลือกตอบและเขียนข้อความ จำนวน 6 ข้อ

ตอนที่ 2 การคิดอย่างมีเหตุผลประกอบด้วยความสามารถด้านจำแนกประเภท การหาความสัมพันธ์ และการวิเคราะห์เพื่อหาตัวร่วม ซึ่งเป็นข้อคำถามแบบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 12 ข้อ

ตอนที่ 3 การคิดอย่างมีวิจารณญาณ ซึ่งเป็นข้อคำถามแบบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 10 ข้อ

ตอนที่ 4 ทักษะการประเมินสารสนเทศจากสื่อสังคมออนไลน์ ซึ่งเป็นข้อคำถามแบบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 15 ข้อ

5. นำแบบวัดที่ผ่านการตรวจคุณภาพและปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิมาทดลองใช้กับนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาระดับปริญญาตรีของสถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์ จำนวน 40 คน แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์หาความยากง่าย ค่าอำนาจจำแนก ทั้งนี้การหาความเชื่อมั่นของแบบวัดใช้การวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) ซึ่งพบว่าข้อคำถามของแบบวัดตอนที่ 2 การคิดอย่างมีเหตุผล มีค่าความยากง่าย 0.68 ค่าอำนาจจำแนก 0.38 และความเชื่อมั่น 0.79 แบบวัดตอนที่ 3 การคิดอย่างมีวิจารณญาณ มีค่าความยากง่าย 0.46 ค่าอำนาจจำแนก 0.38 และค่าความเชื่อมั่น 0.76 แบบวัดตอนที่ 4 ทักษะการประเมินสารสนเทศ มีค่าความยากง่าย 0.40 ค่าอำนาจจำแนก 0.36 และค่าความเชื่อมั่น 0.73 โดยรวมข้อคำถามทั้งหมดในแบบวัดมีค่าความเชื่อมั่น คือ 0.80 นับว่าเป็นแบบวัดที่มีคุณภาพสามารถนำไปใช้เก็บข้อมูลได้

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยขอหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ส่งถึงอธิการบดี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ มหาวิทยาลัยศรีปทุม มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย และคณบดีของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อแจ้งวัตถุประสงค์และขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากนักศึกษาพร้อมแบบแบบวัดทักษะการประเมินสารสนเทศและปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ที่ใช้เก็บข้อมูล จำนวน 1 ฉบับ หลังจากนั้นผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลจากนักศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 คน โดยแจกแบบวัดด้วยตนเอง ซึ่งแจกแบบวัดทั้งหมดจำนวน 460 ฉบับ ได้รับกลับคืนมา จำนวน 456 ฉบับ คัดเฉพาะฉบับที่สมบูรณ์ได้ จำนวน 441 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 95 ของแบบวัดที่แจกไปทั้งหมด ซึ่งมากกว่าจำนวนที่คำนวณจากสูตรของยามาเน่ (Yamane, 1967: 886-887) โดยผู้วิจัยใช้แบบวัดทั้งหมด 441 ฉบับ ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังตาราง 5

ตาราง 5 จำนวนแบบวัดทักษะการประเมินสารสนเทศและปัจจัยที่เกี่ยวข้องที่ใช้เก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง

ชื่อมหาวิทยาลัย	จำนวน แบบวัดที่แจก	จำนวนแบบวัด ที่ตอบกลับและสมบูรณ์	ร้อยละ ที่ตอบกลับ
1. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	104	98	94.00
2. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ	75	75	100.00
3. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	90	84	93.00
4. มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์	49	47	95.00
5. มหาวิทยาลัยศรีปทุม	73	68	93.00
6. มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย	69	68	98.00
รวม	460	441	95.00

การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบวัดทักษะการประเมินสารสนเทศและปัจจัยที่เกี่ยวข้อง และดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วยโปรแกรมคำนวณสำเร็จรูป เพื่อจัดกระทำและวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบวัดตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบวัด โดยการแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ

2. วิเคราะห์แบบวัดตอนที่ 2 การคิดอย่างมีเหตุผล เป็นข้อคำถามปรนัย 4 ตัวเลือก โดยกำหนดเกณฑ์การตรวจให้คะแนน คือ ตอบถูกได้ 1 คะแนน ตอบผิด ได้ 0 คะแนน คะแนนเต็ม 12 คะแนน จากนั้นนำผลรวมของคะแนนแต่ละคนมาแปลผลโดยใช้เกณฑ์การหาอันตรายภาคชั้น 3 ช่วง ห่างกันช่วงละ 4 คะแนน ดังนี้ (บุญเรียง ขจรศิลป์. 2542: 12-13)

คะแนน	การแปลความหมาย
9 - 12	การคิดอย่างมีเหตุผลอยู่ในระดับสูง
5 - 8	การคิดอย่างมีเหตุผลอยู่ในระดับปานกลาง
0 - 4	การคิดอย่างมีเหตุผลอยู่ในระดับต่ำ

3. วิเคราะห์แบบวัดตอนที่ 3 การคิดอย่างมีวิจารณญาณ เป็นข้อคำถามปรนัย 4 ตัวเลือก โดยกำหนดเกณฑ์การตรวจให้คะแนน คือ ตอบถูกได้ 1 คะแนน ตอบผิด ได้ 0 คะแนน คะแนนเต็ม 10 คะแนน จากนั้นนำผลรวมของคะแนนแต่ละรายมาแปลผลโดยใช้เกณฑ์การหาอันตรายภาคชั้น 3 ช่วง ห่างกันช่วงละ 3 คะแนน ดังนี้ (บุญเรียง ขจรศิลป์. 2542: 12-13)

คะแนน	การแปลความหมาย
8 - 10	การคิดอย่างมีวิจารณญาณอยู่ในระดับสูง
4 - 7	การคิดอย่างมีวิจารณญาณอยู่ในระดับปานกลาง
0 - 3	การคิดอย่างมีวิจารณญาณอยู่ในระดับต่ำ

4. วิเคราะห์แบบวัดตอนที่ 4 ทักษะการประเมินสารสนเทศ โดยกำหนดเกณฑ์การตรวจให้คะแนน คือ ตอบถูกได้ 1 คะแนน ตอบผิด ได้ 0 คะแนน ซึ่งคะแนนเต็ม 15 คะแนน จากนั้นนำผลรวมของคะแนนแต่ละรายมาแปลผลโดยใช้เกณฑ์การหาอันตรายภาคชั้น 3 ช่วง ห่างกันช่วงละ 5 คะแนน ดังนี้ (บุญเรียง ขจรศิลป์. 2542: 12-13)

คะแนน	การแปลความหมาย
11 - 15	ทักษะการประเมินสารสนเทศอยู่ในระดับสูง
6 - 10	ทักษะการประเมินสารสนเทศอยู่ในระดับปานกลาง
0 - 5	ทักษะการประเมินสารสนเทศอยู่ในระดับต่ำ

5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยนำมาข้อมูลมาวิเคราะห์สถิติ ดังนี้

5.1 ข้อมูลส่วนบุคคล วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่และค่าร้อยละ

5.2 ข้อมูลแบบวัดการคิดอย่างมีเหตุผล การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และทักษะการประเมินสารสนเทศ วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่และแปลผลคะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนด

5.3 ทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร เพศ ชั้นปี กลุ่มสาขาวิชา ผลการเรียนรู้ ระยะเวลาในการใช้อินเทอร์เน็ต สื่อสังคมออนไลน์ที่ใช้ประจำ การคิดอย่างมีเหตุผล และการคิดอย่างมีวิจารณญาณ กับทักษะการประเมินสารสนเทศจากสื่อสังคมออนไลน์โดยโดยใช้สถิติ Chi-square

5.4 หาค่าความสัมพันธ์ของปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับทักษะการประเมินสารสนเทศ

จากสื่อสังคมออนไลน์ เนื่องจากข้อมูลเป็นแบบจัดอันดับ (Ordinal scale) จึงใช้สถิติค่าสหสัมพันธ์ของซอมเมอร์ส (Somers'd) และแปลความหมายของค่าสหสัมพันธ์ ดังนี้ (อนุวัติ คุณแก้ว. 2560: 379)

0.80 – 1.00	แสดงว่า	มีความสัมพันธ์กันสูงมาก
0.60 – 0.79	แสดงว่า	มีความสัมพันธ์กันสูง
0.40 – 0.59	แสดงว่า	มีความสัมพันธ์กันปานกลาง
0.20 – 0.39	แสดงว่า	มีความสัมพันธ์กันน้อย
0.01 – 0.19	แสดงว่า	มีความสัมพันธ์กันน้อยมาก
0.00	แสดงว่า	ไม่มีความสัมพันธ์กัน
หากมีค่าติดลบ	แสดงว่า	มีความสัมพันธ์ด้านตรงกันข้ามกัน

5.5 เปรียบเทียบทักษะการประเมินสารสนเทศจากสื่อสังคมออนไลน์ จำแนกตามปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กัน โดยใช้สถิติ t-test และวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way Analysis of Variance-ANOVA) ใช้สถิติ F-test หากพบความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จะทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่โดยใช้วิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (LSD: Least Significant Difference) (อนุวัติ คุณแก้ว. 2560: 199-257)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับทักษะการประเมินสารสนเทศจากสื่อสังคมออนไลน์ ของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในเขตกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลและแปลผลข้อมูลดังนี้

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลและแปลความหมาย การวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

n	แทน	จำนวนนักศึกษา ผู้ตอบแบบวัดที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง
χ^2	แทน	ค่าสถิติการทดสอบไคสแควร์ (Chi-square test)
Sig.	แทน	ค่าความน่าจะเป็นสำหรับบอกนัยสำคัญทางสถิติ (Significant)
$\bar{X}$	แทน	คะแนนเฉลี่ย
SD	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
df	แทน	ขั้นของความเป็นอิสระ (Degree of freedom)
SS	แทน	ผลบวกกำลังสองของคะแนน (Sum of square)
MS	แทน	ค่าเฉลี่ยของผลบวกกำลังสองของคะแนน (Mean of square)
Somers'd	แทน	ระดับความสัมพันธ์ในการวัดตัวแปรมาตราจัดอันดับ
F	แทน	ค่าที่ใช้พิจารณา F-distribution
t	แทน	ค่าที่ใช้พิจารณา t-distribution
*	แทน	มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
**	แทน	มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

1. ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบวัดทักษะการประเมินสารสนเทศและปัจจัยที่เกี่ยวข้อง
2. ทักษะการประเมินสารสนเทศจากสื่อสังคมออนไลน์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในเขตกรุงเทพมหานคร
3. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับทักษะการประเมินสารสนเทศจากสื่อสังคมออนไลน์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในเขตกรุงเทพมหานคร
4. เปรียบเทียบทักษะการประเมินสารสนเทศจากสื่อสังคมออนไลน์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในเขตกรุงเทพมหานคร จำแนกตามตัวแปรปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กัน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบวัดแบบทักษะการประเมินสารสนเทศและปัจจัยที่เกี่ยวข้อง
ดังตาราง 6

ตาราง 6 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบวัดทักษะการประเมินสารสนเทศและปัจจัยที่เกี่ยวข้อง

	สถานภาพ	จำนวน	ร้อยละ
เพศ	ชาย	217	49.21
	หญิง	224	50.79
	รวม	441	100.00
ชั้นปี	ชั้นปีที่ 1	105	23.82
	ชั้นปีที่ 2	172	39.00
	ชั้นปีที่ 3	110	24.94
	ชั้นปีที่ 4 หรือสูงกว่า	54	12.24
	รวม	441	100.00
กลุ่มสาขาวิชา	มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์	287	65.08
	วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	125	28.34
	วิทยาศาสตร์สุขภาพ	29	6.58
	รวม	441	100.00
ประเภทมหาวิทยาลัย	มหาวิทยาลัยของรัฐ	257	58.28
	มหาวิทยาลัยเอกชน	184	41.72
	รวม	441	100.00
ผลการเรียน	ดีเลิศ (3.51-4.00)	63	14.29
	ดี (3.00-3.50)	174	39.68
	ปานกลาง (2.51-2.99)	167	37.87
	ค่อนข้างต่ำ (2.00-2.50)	36	8.16
	รวม	441	100.00
ระยะเวลาในการใช้อินเทอร์เน็ต	0-4 ชั่วโมง/วัน	20	4.54
	5-8 ชั่วโมง/วัน	189	42.86
	9-12 ชั่วโมง/วัน	169	38.32
	12 ชั่วโมงขึ้นไป/วัน	63	14.29
	รวม	441	100.00

ตาราง 6 (ต่อ)

	สถานภาพ	จำนวน	ร้อยละ
สื่อสังคมออนไลน์ที่ใช้ประจำ	Bloggang	18	4.08
	Facebook	135	30.61
	Twitter	71	16.10
	Youtube	56	12.70
	Google plus	119	26.98
	Pantip	42	9.52
	รวม	441	100.00

จากตาราง 6 แสดงว่านักศึกษาที่ตอบแบบวัดทักษะการประเมินสารสนเทศและปัจจัยที่เกี่ยวข้องจำนวน 441 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 224 คน (ร้อยละ 50.79) กำลังศึกษาในระดับชั้นปีที่ 2 จำนวน 172 คน (ร้อยละ 39.00) รองลงมาคือ กำลังศึกษาในระดับชั้นปีที่ 3 จำนวน 110 คน (ร้อยละ 24.94) กำลังศึกษาในระดับชั้นปีที่ 1 จำนวน 105 คน (ร้อยละ 23.82) และกำลังศึกษาในระดับชั้นปีที่ 4 หรือสูงกว่า จำนวน 54 คน (ร้อยละ 12.24) กลุ่มสาขาวิชาที่ศึกษาส่วนใหญ่ คือ กลุ่มสาขาวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ จำนวน 287 คน (ร้อยละ 65.08) ส่วนใหญ่ศึกษาในมหาวิทยาลัยของรัฐ จำนวน 257 คน (ร้อยละ 58.28) มีผลการเรียนอยู่ในระดับดี จำนวน 174 คน (ร้อยละ 39.68) มีระยะเวลาในการใช้อินเทอร์เน็ตส่วนใหญ่ คือ 5-8 ชั่วโมงต่อวัน จำนวน 189 คน (ร้อยละ 42.86) และสื่อสังคมออนไลน์ที่ใช้ประจำ คือ Facebook จำนวน 135 คน (ร้อยละ 30.61)

ตาราง 7 ระดับการคิดอย่างมีเหตุผลของนักศึกษา

ระดับการคิดอย่างมีเหตุผล	จำนวน	ร้อยละ
สูง	122	27.66
ปานกลาง	298	67.57
ต่ำ	21	4.77
รวม	441	100.00

จากตาราง 7 แสดงว่านักศึกษาส่วนใหญ่มีการคิดอย่างมีเหตุผลอยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 298 คน (ร้อยละ 67.57) รองลงมา คือ ระดับสูง จำนวน 122 คน (ร้อยละ 27.66) และระดับต่ำ จำนวน 21 คน (ร้อยละ 4.77)

ตาราง 8 ระดับการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษา

ระดับการคิดอย่างมีวิจารณญาณ	จำนวน	ร้อยละ
สูง	25	5.67
ปานกลาง	253	57.37
ต่ำ	163	36.96
รวม	441	100.00

จากตาราง 8 แสดงว่านักศึกษาส่วนใหญ่มีการคิดอย่างมีวิจารณญาณอยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 253 คน (ร้อยละ 57.37) รองลงมา คือ ระดับต่ำ จำนวน 163 คน (ร้อยละ 36.96) และระดับสูง จำนวน 25 คน (ร้อยละ 5.67)

2. ทักษะการประเมินสารสนเทศจากสื่อสังคมออนไลน์ของนักศึกษา ดังตาราง 9

ตาราง 9 ระดับทักษะการประเมินสารสนเทศจากสื่อสังคมออนไลน์ของนักศึกษา

ระดับทักษะการประเมินสารสนเทศ	จำนวน	ร้อยละ
สูง	75	17.01
ปานกลาง	159	36.28
ต่ำ	207	46.71
รวม	441	100.00

จากตาราง 9 แสดงว่านักศึกษาส่วนใหญ่มีทักษะการประเมินสารสนเทศจากสื่อสังคมออนไลน์อยู่ในระดับต่ำ จำนวน 207 คน (ร้อยละ 46.71) รองลงมา คือ ระดับปานกลาง จำนวน 159 คน (ร้อยละ 36.28) และระดับสูงจำนวน 75 คน (ร้อยละ 17.01)

3. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับทักษะการประเมินสารสนเทศจากสื่อสังคมออนไลน์ของนักศึกษา ดังปรากฏในตาราง 10 - ตาราง 19

ตาราง 10 การทดสอบความสัมพันธ์ของปัจจัยเพศกับทักษะการประเมินสารสนเทศจากสื่อสังคมออนไลน์
ของนักศึกษา

ระดับทักษะการประเมินสารสนเทศ	เพศ		
	ชาย	หญิง	รวม
สูง	36	39	75
ปานกลาง	72	87	159
ต่ำ	109	98	207
รวม	217	224	441

$$\chi^2 = 1.720 \quad \text{Sig.} = 0.366$$

จากตาราง 10 แสดงว่าผลการทดสอบสมมติฐานหาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยเพศกับทักษะการประเมินสารสนเทศจากสื่อสังคมออนไลน์ของนักศึกษา โดยใช้สถิติ Chi-square พบว่า ค่า Sig. เท่ากับ 0.366 ซึ่งมากกว่า .05 หมายความว่า ปัจจัยเพศกับทักษะการประเมินสารสนเทศจากสื่อสังคมออนไลน์ไม่มีความสัมพันธ์กัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 1

ตาราง 11 การทดสอบความสัมพันธ์ของปัจจัยชั้นปีกับทักษะการประเมินสารสนเทศจากสื่อสังคมออนไลน์
ของนักศึกษา

ระดับทักษะ	ชั้นปี				รวม
	ชั้นปีที่ 1	ชั้นปีที่ 2	ชั้นปีที่ 3	ชั้นปีที่ 4 หรือสูงกว่า	
สูง	10	22	28	17	75
ปานกลาง	37	64	38	20	159
ต่ำ	58	86	44	17	207
รวม	105	172	110	54	441

$$\chi^2 = 22.007^{**} \quad \text{Sig.} = 0.001$$

$$\text{Somers'd} = 0.171^{**} \quad \text{Sig.} = 0.000$$

จากตาราง 11 แสดงว่าผลการทดสอบสมมติฐานหาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยชั้นปีกับทักษะการประเมินสารสนเทศจากสื่อสังคมออนไลน์ของนักศึกษา โดยใช้สถิติ Chi-square พบว่า ค่า Sig. เท่ากับ 0.001 ซึ่งน้อยกว่า .01 หมายความว่า ปัจจัยชั้นปีกับทักษะการประเมินสารสนเทศจากสื่อสังคมออนไลน์มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 2 เมื่อพิจารณาหาระดับความสัมพันธ์ของปัจจัยชั้นปีโดยใช้สถิติ Somers'd พบว่ามีค่าเท่ากับ 0.171 แสดงว่าปัจจัยชั้นปีกับทักษะการประเมินสารสนเทศจากสื่อสังคมออนไลน์มีความสัมพันธ์กันในระดับน้อยมาก

ตาราง 12 การทดสอบความสัมพันธ์ของปัจจัยกลุ่มสาขาวิชากับทักษะการประเมินสารสนเทศจากสื่อสังคมออนไลน์ของนักศึกษา

ระดับทักษะการประเมินสารสนเทศ	กลุ่มสาขาวิชา			รวม
	มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์	วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	วิทยาศาสตร์สุขภาพ	
สูง	44	17	14	75
ปานกลาง	113	36	10	159
ต่ำ	130	72	5	207
รวม	287	125	29	441

$$\chi^2 = 29.361^{**}$$

$$\text{Sig.} = 0.000$$

$$\text{Somers'd} = -0.022^{**}$$

$$\text{Sig.} = 0.000$$

จากตาราง 12 แสดงว่าผลการทดสอบสมมติฐานหาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยกลุ่มสาขาวิชากับทักษะการประเมินสารสนเทศจากสื่อสังคมออนไลน์ของนักศึกษา โดยใช้สถิติ Chi-square พบว่า ค่า Sig. เท่ากับ 0.000 ซึ่งน้อยกว่า .01 หมายความว่า ปัจจัยกลุ่มสาขาวิชากับทักษะการประเมินสารสนเทศจากสื่อสังคมออนไลน์มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 3 เมื่อพิจารณาหาระดับความสัมพันธ์ของปัจจัยกลุ่มสาขาวิชาโดยใช้สถิติ Somers'd พบว่ามีค่าเท่ากับ -0.022 แสดงว่าปัจจัยกลุ่มสาขาวิชากับทักษะการประเมินสารสนเทศจากสื่อสังคมออนไลน์มีความสัมพันธ์ในระดับน้อยมาก

ตาราง 13 การทดสอบความสัมพันธ์ของปัจจัยประเภทสถาบันอุดมศึกษากับทักษะการประเมินสารสนเทศจากสื่อสังคมออนไลน์ของนักศึกษา

ระดับทักษะการประเมินสารสนเทศ	ประเภทสถาบันอุดมศึกษา		
	มหาวิทยาลัยของรัฐ	มหาวิทยาลัยเอกชน	รวม
สูง	62	13	75
ปานกลาง	81	78	159
ต่ำ	114	93	207
รวม	257	184	441

$$\chi^2 = 22.740^{**} \quad \text{Sig.} = 0.000$$

$$\text{Somers'd} = 0.125^{**} \quad \text{Sig.} = 0.004$$

จากตาราง 13 แสดงว่าผลการทดสอบสมมติฐานหาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยประเภทสถาบันอุดมศึกษากับทักษะการประเมินสารสนเทศจากสื่อสังคมออนไลน์ของนักศึกษา โดยใช้สถิติ Chi-square พบว่า ค่า Sig. เท่ากับ 0.000 ซึ่งน้อยกว่า .01 หมายความว่า ปัจจัยประเภทสถาบันอุดมศึกษากับทักษะการประเมินสารสนเทศจากสื่อสังคมออนไลน์มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 4 เมื่อพิจารณาหาความสัมพันธ์ของปัจจัยกลุ่มสาขาวิชาโดยใช้สถิติ Somers'd พบว่ามีค่าเท่ากับ 0.125 แสดงว่าปัจจัยประเภทสถาบันอุดมศึกษากับทักษะการประเมินสารสนเทศจากสื่อสังคมออนไลน์มีความสัมพันธ์กันในระดับน้อยมาก

ตาราง 14 การทดสอบความสัมพันธ์ของปัจจัยผลการเรียนกับทักษะการประเมินสารสนเทศจากสื่อสังคมออนไลน์ของนักศึกษา

ระดับทักษะการประเมินสารสนเทศ	ผลการเรียน				รวม
	ดีเลิศ	ดี	ปานกลาง	ค่อนข้างต่ำ	
สูง	16	25	25	9	75
ปานกลาง	23	68	57	11	159
ต่ำ	24	82	85	16	207
รวม	63	175	167	36	441

$$\chi^2 = 7.643 \quad \text{Sig.} = 0.265$$

จากตาราง 14 แสดงว่าผลการทดสอบสมมติฐานหาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยผลการเรียนกับทักษะการประเมินสารสนเทศจากสื่อสังคมออนไลน์ของนักศึกษา โดยใช้สถิติ Chi-square พบว่าค่า Sig. เท่ากับ 0.265 ซึ่งมากกว่า .05 หมายความว่า ปัจจัยผลการเรียนกับทักษะการประเมินสารสนเทศจากสื่อสังคมออนไลน์ไม่มีความสัมพันธ์กัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 5

ตาราง 15 การทดสอบความสัมพันธ์ของปัจจัยระยะเวลาในการใช้อินเทอร์เน็ตกับทักษะการประเมินสารสนเทศจากสื่อสังคมออนไลน์ของนักศึกษา

ระดับทักษะการประเมินสารสนเทศ	ระยะเวลาในการใช้อินเทอร์เน็ต				รวม
	0-4 ชั่วโมง	5-8 ชั่วโมง	9-12 ชั่วโมง	มากกว่า 12 ชั่วโมง	
สูง	5	33	24	13	75
ปานกลาง	6	76	52	25	159
ต่ำ	9	80	93	25	207
รวม	20	189	169	63	441

$$\chi^2 = 8.628 \quad \text{Sig.} = 0.196$$

จากตาราง 15 แสดงว่าผลการทดสอบสมมติฐานหาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยระยะเวลาในการใช้อินเทอร์เน็ตกับทักษะการประเมินสารสนเทศจากสื่อสังคมออนไลน์ของนักศึกษา โดยใช้สถิติ Chi-square พบว่า ค่า Sig. เท่ากับ 0.196 ซึ่งมากกว่า .05 หมายความว่า ปัจจัยระยะเวลาในการใช้อินเทอร์เน็ตกับทักษะการประเมินสารสนเทศจากสื่อสังคมออนไลน์นี้ไม่มีความสัมพันธ์กัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 6

ตาราง 16 การทดสอบความสัมพันธ์ของปัจจัยสื่อสังคมออนไลน์ที่ใช้ประจำกับทักษะการประเมินสารสนเทศจากสื่อสังคมออนไลน์ของนักศึกษา

ระดับทักษะ การประเมิน สารสนเทศ	สื่อสังคมออนไลน์ที่ใช้ประจำ						รวม
	bloggang	Facebook	Twitter	Youtube	Google Plus	Pantip	
สูง	5	19	19	15	8	9	75
ปานกลาง	6	60	17	19	47	10	159
ต่ำ	7	56	35	22	64	23	207
รวม	18	135	71	56	119	42	441

$$\chi^2 = 28.306^{**} \quad \text{Sig.} = 0.002$$

$$\text{Somers'd} = 0.082^* \quad \text{Sig.} = 0.037$$

จากตาราง 16 แสดงว่าผลการทดสอบสมมติฐานหาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยสื่อสังคมออนไลน์ที่ใช้ประจำกับทักษะการประเมินสารสนเทศจากสื่อสังคมออนไลน์ของนักศึกษา โดยใช้สถิติ Chi-square พบว่า ค่า Sig. เท่ากับ 0.002 ซึ่งน้อยกว่า .01 หมายความว่า ปัจจัยสื่อสังคมออนไลน์ที่ใช้ประจำกับทักษะการประเมินสารสนเทศจากสื่อสังคมออนไลน์มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 7 เมื่อพิจารณาหาระดับความสัมพันธ์ของปัจจัยสื่อสังคมออนไลน์ที่ใช้ประจำโดยใช้สถิติ Somers'd พบว่ามีค่าเท่ากับ 0.082 แสดงว่าปัจจัยสื่อสังคมออนไลน์ที่ใช้ประจำกับทักษะการประเมินสารสนเทศจากสื่อสังคมออนไลน์มีความสัมพันธ์กันในระดับน้อยมาก

ตาราง 17 การทดสอบความสัมพันธ์ของปัจจัยการคิดอย่างมีเหตุผลกับทักษะการประเมินสารสนเทศจากสื่อสังคมออนไลน์ของนักศึกษา

ระดับทักษะ การประเมินสารสนเทศ	ระดับการคิดอย่างมีเหตุผล			
	สูง	ปานกลาง	ต่ำ	รวม
สูง	43	27	5	75
ปานกลาง	55	97	7	159
ต่ำ	24	174	9	207
รวม	122	198	21	441

$$\chi^2 = 67.038^{**} \quad \text{Sig.} = 0.000$$

$$\text{Somers'd} = 0.305 \quad \text{Sig.} = 0.000$$

จากตาราง 17 แสดงว่าผลการทดสอบสมมติฐานหาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการคิดอย่างมีเหตุผลกับทักษะการประเมินสารสนเทศจากสื่อสังคมออนไลน์ของนักศึกษา โดยใช้สถิติ Chi-square พบว่า ค่า Sig. เท่ากับ 0.000 ซึ่งน้อยกว่า .01 หมายความว่า ปัจจัยการคิดอย่างมีเหตุผลกับทักษะการประเมินสารสนเทศจากสื่อสังคมออนไลน์มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 8 เมื่อพิจารณาหาระดับความสัมพันธ์ของปัจจัยการคิดอย่างมีเหตุผลโดยใช้สถิติ Somers'd พบว่ามีค่าเท่ากับ 0.305 แสดงว่าปัจจัยการคิดอย่างมีเหตุผลกับทักษะการประเมินสารสนเทศจากสื่อสังคมออนไลน์มีความสัมพันธ์กันในระดับน้อย

ตาราง 18 การทดสอบความสัมพันธ์ของปัจจัยการคิดอย่างมีวิจารณญาณกับทักษะการประเมินสารสนเทศจากสื่อสังคมออนไลน์ของนักศึกษา

ระดับทักษะ การประเมินสารสนเทศ	ระดับการคิดอย่างมีวิจารณญาณ			รวม
	สูง	ปานกลาง	ต่ำ	
สูง	9	51	15	75
ปานกลาง	11	94	54	159
ต่ำ	5	108	94	207
รวม	25	253	163	441

$$\chi^2 = 22.365^{**} \quad \text{Sig.} = 0.000$$

$$\text{Somers'd} = 0.198^{**} \quad \text{Sig.} = 0.000$$

จากตาราง 18 แสดงว่าผลการทดสอบสมมติฐานหาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการคิดอย่างมีวิจารณญาณกับทักษะการประเมินสารสนเทศจากสื่อสังคมออนไลน์ของนักศึกษา โดยใช้สถิติ Chi-square พบว่า ค่า Sig. เท่ากับ 0.000 ซึ่งน้อยกว่า .01 หมายความว่า ปัจจัยการคิดอย่างมีวิจารณญาณกับทักษะการประเมินสารสนเทศจากสื่อสังคมออนไลน์มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 9 เมื่อพิจารณาหาระดับความสัมพันธ์ของปัจจัยการคิดอย่างมีวิจารณญาณโดยใช้สถิติ Somers'd พบว่ามีค่าเท่ากับ 0.198 แสดงว่าปัจจัยการคิดอย่างมีวิจารณญาณกับทักษะการประเมินสารสนเทศจากสื่อสังคมออนไลน์มีความสัมพันธ์กันในระดับน้อยมาก

ตาราง 19 สรุปปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับทักษะการประเมินสารสนเทศจากสื่อสังคมออนไลน์

ปัจจัย	χ^2	Sig.	Somers'd	ระดับความสัมพันธ์
ชั้นปี	22.007**	0.001	0.171	น้อยมาก
กลุ่มสาขาวิชา	29.361**	0.000	-0.022	น้อยมาก
ประเภทสถาบันอุดมศึกษา	22.740**	0.000	0.125	น้อยมาก
สื่อสังคมออนไลน์ที่ใช้ประจำ	28.306**	0.002	0.082	น้อยมาก
การคิดอย่างมีเหตุผล	67.038**	0.000	0.305	น้อย
การคิดอย่างมีวิจารณญาณ	22.365**	0.000	0.198	น้อยมาก

จากตาราง 19 สรุปผลการทดสอบสมมติฐานปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับทักษะการประเมินสารสนเทศจากสื่อสังคมออนไลน์ โดยวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติ Chi-square พบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับทักษะการประเมินสารสนเทศจากสื่อสังคมออนไลน์ มี 6 ปัจจัย คือ ชั้นปี กลุ่มสาขาวิชา ประเภทสถาบันอุดมศึกษา สื่อสังคมออนไลน์ที่ใช้ประจำ การคิดอย่างมีเหตุผล และการคิดอย่างมีวิจารณญาณ โดยมีความสัมพันธ์กันทางสถิติอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 เมื่อเปรียบเทียบระดับความสัมพันธ์โดยใช้สถิติ Somers'd พบว่า ปัจจัยการคิดอย่างมีเหตุผลมีความสัมพันธ์ระดับน้อย ส่วนปัจจัยชั้นปี ปัจจัยกลุ่มสาขาวิชา ปัจจัยประเภทสถาบันอุดมศึกษา ปัจจัยสื่อสังคมออนไลน์ที่ใช้ประจำ และปัจจัยการคิดอย่างมีวิจารณญาณมีความสัมพันธ์มีความสัมพันธ์ระดับน้อยมาก

4. เปรียบเทียบทักษะการประเมินสารสนเทศจากสื่อสังคมออนไลน์ของนักศึกษา จำแนกตามปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กัน ดังปรากฏในตาราง 20 - ตาราง 30

ตาราง 20 เปรียบเทียบทักษะการประเมินสารสนเทศจากสื่อสังคมออนไลน์ของนักศึกษา จำแนกตามปัจจัยชั้นปี

ทักษะการประเมิน สารสนเทศ	แหล่งความ แปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig
รวม	ระหว่างกลุ่ม	12.383	3	4.128	7.839**	.000
	ภายในกลุ่ม	230.106	437	.527		
	รวม	242.490	440			

จากตาราง 20 เปรียบเทียบทักษะการประเมินสารสนเทศจากสื่อสังคมออนไลน์ของนักศึกษา จำแนกตามปัจจัยชั้นปีด้วยค่าสถิติ F-test โดยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (ANOVA) พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 10

เพื่อให้ทราบว่านักศึกษาชั้นปีใดบ้างที่มีทักษะการประเมินสารสนเทศจากสื่อสังคมออนไลน์แตกต่างกันจึงนำไปทดสอบเป็นรายคู่ด้วยวิธี LSD ดังตาราง 21

ตาราง 21 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ของทักษะการประเมินสารสนเทศจากสื่อสังคมออนไลน์ของนักศึกษา
จำแนกตามปัจจัยชั้นปี

ชั้นปี	ผลต่าง Sig.					สรุปความแตกต่างรายคู่
	$\bar{X}$	ชั้นปีที่ 2	ชั้นปีที่ 1	ชั้นปีที่ 3	ชั้นปีที่ 4 หรือสูงกว่า	
ชั้นปีที่ 2	5.31	-	0.171	0.011**	0.001**	(ชั้นปี 2, ชั้นปี 3) (ชั้นปี 2, ชั้นปี 4 หรือสูงกว่า)
ชั้นปีที่ 1	5.32	-	-	0.000**	0.000**	(ชั้นปี 1, ชั้นปี 3) (ชั้นปี 1, ชั้นปี 4 หรือสูงกว่า)
ชั้นปีที่ 3	6.55	-	-	-	0.228	-
ชั้นปีที่ 4 หรือสูงกว่า	7.11	-	-	-	-	-

จากตาราง 21 แสดงว่า นักศึกษาชั้นปีที่ 3 และชั้นปีที่ 4 หรือสูงกว่า มีทักษะการประเมินสารสนเทศจากสื่อสังคมออนไลน์มากกว่านักศึกษาชั้นปีที่ 1 และชั้นปีที่ 2

ตาราง 22 เปรียบเทียบทักษะการประเมินสารสนเทศจากสื่อสังคมออนไลน์ของนักศึกษา จำแนกตาม
ปัจจัยกลุ่มสาขาวิชา

ทักษะการประเมิน สารสนเทศ	แหล่งความ แปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig
	ระหว่างกลุ่ม	13.253	2	6.626	12.661**	.000
รวม	ภายในกลุ่ม	229.237	438	.523		
	รวม	242.490	440			

จากตาราง 22 เปรียบเทียบทักษะการประเมินสารสนเทศจากสื่อสังคมออนไลน์ของนักศึกษา
จำแนกตามปัจจัยกลุ่มสาขาวิชาด้วยค่าสถิติ F-test โดยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว
(ANOVA) พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 10

เพื่อให้ทราบว่านักศึกษากลุ่มสาขาวิชาใดบ้างที่มีทักษะการประเมินสารสนเทศจากสื่อสังคม
ออนไลน์แตกต่างกันจึงนำไปทดสอบเป็นรายคู่ด้วยวิธี LSD ดังตาราง 23

ตาราง 23 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ของทักษะการประเมินสารสนเทศจากสื่อสังคมออนไลน์ของนักศึกษา จำแนกตามปัจจัยกลุ่มสาขาวิชา

กลุ่มสาขาวิชา	ผลต่าง Sig.				สรุปความแตกต่างรายคู่
	$\bar{X}$	วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์	วิทยาศาสตร์สุขภาพ	
วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	4.98	-	0.071	0.000**	(วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, วิทยาศาสตร์สุขภาพ)
มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์	6.08	-	-	0.000**	(มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, วิทยาศาสตร์สุขภาพ)
วิทยาศาสตร์สุขภาพ	7.28	-	-	-	

จากตาราง 23 แสดงว่านักศึกษาที่ศึกษาในกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพมีทักษะการประเมินสารสนเทศจากสื่อสังคมออนไลน์มากกว่านักศึกษาที่ศึกษาในกลุ่มสาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์และกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

ตาราง 24 เปรียบเทียบทักษะการประเมินสารสนเทศจากสื่อสังคมออนไลน์ของนักศึกษา จำแนกตามปัจจัยประเภทสถาบันอุดมศึกษา

ทักษะการประเมินสารสนเทศ	มหาวิทยาลัย ของรัฐ		มหาวิทยาลัย เอกชน		t	Sig.
	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD		
รวม	6.05	3.22	5.57	2.27	3.278**	0.001

จากตาราง 24 เปรียบเทียบทักษะการประเมินสารสนเทศจากสื่อสังคมออนไลน์ของนักศึกษา จำแนกตามปัจจัยประเภทสถาบันอุดมศึกษา ด้วยค่าสถิติ t-test มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 10 โดยนักศึกษาที่ศึกษาในมหาวิทยาลัยของรัฐมีทักษะการประเมินสารสนเทศจากสื่อสังคมออนไลน์มากกว่านักศึกษาที่ศึกษาในมหาวิทยาลัยเอกชน

ตาราง 25 เปรียบเทียบทักษะการประเมินสารสนเทศจากสื่อสังคมออนไลน์ของนักศึกษา จำแนกตามปัจจัยสื่อสังคมออนไลน์ที่ใช้ประจำ

ทักษะการประเมิน สารสนเทศ	แหล่งความ แปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig
	ระหว่างกลุ่ม	6.353	5	1.271	2.341*	.041
รวม	ภายในกลุ่ม	236.137	435	.543		
	รวม	242.490	440			

จากตาราง 25 เปรียบเทียบทักษะการประเมินสารสนเทศจากสื่อสังคมออนไลน์ของนักศึกษา จำแนกตามปัจจัยสื่อสังคมออนไลน์ที่ใช้ประจำด้วยค่าสถิติ F-test โดยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (ANOVA) พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 10

เพื่อให้ทราบว่านักศึกษาที่ใช้สื่อสังคมออนไลน์ใดบ้างมีทักษะการประเมินสารสนเทศจากสื่อสังคมออนไลน์แตกต่างกันจึงนำไปทดสอบเป็นรายคู่ด้วยวิธี LSD ดังตาราง 26

ตาราง 26 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ของทักษะการประเมินสารสนเทศจากสื่อสังคมออนไลน์ของนักศึกษา จำแนกตามปัจจัยสื่อสังคมออนไลน์ที่ใช้ประจำ

สื่อสังคมออนไลน์ ที่ใช้ประจำ	ผลต่าง Sig.							สรุปความแตกต่างรายคู่
	$\bar{X}$	Bloggang	Pantip	Google plus	Twitter	Facebook	Youtub e	
Bloggang	4.28	-	0.285	0.054	0.557	0.379	0.945	-
Pantip	4.98	-	-	0.300	0.452	0.649	0.167	-
Google plus	5.12	-	-	-	0.127	0.034*	0.004**	(Google plus, Facebook) (Google plus, Youtube)
Twitter	6.09	-	-	-	-	0.652	0.446	
Facebook	6.41	-	-	-	-	-	0.204	
Youtube	6.88	-	-	-	-	-	-	

จากตาราง 26 แสดงว่า นักศึกษาที่ใช้ Facebook และ Youtube เป็นประจำ มีทักษะการประเมินสารสนเทศจากสื่อสังคมออนไลน์มากกว่านักศึกษาที่ใช้ Google plus

ตาราง 27 เปรียบเทียบทักษะการประเมินสารสนเทศจากสื่อสังคมออนไลน์ของนักศึกษา จำแนกตามปัจจัยการคิดอย่างมีเหตุผล

ทักษะการประเมิน สารสนเทศ	แหล่งความ แปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig
	ระหว่างกลุ่ม	36.724	2	18.362	39.086**	.000
รวม	ภายในกลุ่ม	205.766	438	.470		
	รวม	242.490	440			

จากตาราง 27 เปรียบเทียบทักษะการประเมินสารสนเทศจากสื่อสังคมออนไลน์ของนักศึกษา จำแนกตามปัจจัยการคิดอย่างมีเหตุผลด้วยค่าสถิติ F-test โดยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (ANOVA) พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 10

เพื่อให้ทราบว่านักศึกษาที่มีการคิดอย่างมีเหตุผลระดับใดบ้างมีทักษะการประเมินสารสนเทศจากสื่อสังคมออนไลน์แตกต่างกันจึงนำไปทดสอบเป็นรายคู่ด้วยวิธี LSD ดังตาราง 28

ตาราง 28 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ของทักษะการประเมินสารสนเทศจากสื่อสังคมออนไลน์ของนักศึกษา จำแนกตามปัจจัยการคิดอย่างมีเหตุผล

ระดับการคิด อย่างมีเหตุผล	ผลต่าง Sig.				
	$\bar{X}$	ต่ำ	ปานกลาง	สูง	สรุปความแตกต่างรายคู่
ต่ำ	4.19	-	0.051	0.033*	(ต่ำ, สูง)
ปานกลาง	4.91	-	-	0.000**	(ปานกลาง, สูง)
สูง	8.42	-	-	-	

จากตาราง 28 แสดงว่า นักศึกษาที่มีการคิดอย่างมีเหตุผลระดับสูง มีทักษะการประเมินสารสนเทศจากสื่อสังคมออนไลน์มากกว่าระดับปานกลางและระดับต่ำ

ตาราง 29 เปรียบเทียบทักษะการประเมินสารสนเทศจากสื่อสังคมออนไลน์ของนักศึกษา จำแนกตามปัจจัยการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

ทักษะการประเมิน สารสนเทศ	แหล่งความ แปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig
	ระหว่างกลุ่ม	12.260	2	6.130	11.662**	.000
รวม	ภายในกลุ่ม	230.230	438	.526		
	รวม	242.490	440			

จากตาราง 29 เปรียบเทียบทักษะการประเมินสารสนเทศจากสื่อสังคมออนไลน์ของนักศึกษา จำแนกตามปัจจัยการคิดอย่างมีวิจารณญาณด้วยค่าสถิติ F-test โดยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (ANOVA) พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 10

เพื่อให้ทราบว่านักศึกษาที่มีการคิดอย่างมีวิจารณญาณระดับใดบ้างมีทักษะการประเมินสารสนเทศจากสื่อสังคมออนไลน์แตกต่างกันจึงนำไปทดสอบเป็นรายคู่ด้วยวิธี LSD ดังตาราง 30

ตาราง 30 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ของทักษะการประเมินสารสนเทศจากสื่อสังคมออนไลน์ของนักศึกษา จำแนกตามปัจจัยการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

ระดับการคิดอย่างมี วิจารณญาณ	ผลต่าง Sig			
	$\bar{X}$	ต่ำ	ปานกลาง	สูง
ต่ำ	4.76	-	0.000**	0.000**
ปานกลาง	4.85	-	-	0.000**
สูง	5.85	-	-	-

จากตาราง 30 แสดงว่านักศึกษาที่มีการคิดอย่างมีวิจารณญาณระดับสูงและระดับปานกลาง มีทักษะการประเมินสารสนเทศจากสื่อสังคมออนไลน์มากกว่าระดับต่ำ โดยที่นักศึกษาที่มีการคิดอย่างมีวิจารณญาณระดับสูงมีทักษะการประเมินสารสนเทศจากสื่อสังคมออนไลน์มากกว่าระดับปานกลาง

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับทักษะการประเมินสารสนเทศจากสื่อสังคมออนไลน์ ของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในเขตกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยได้สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ดังนี้

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาทักษะการประเมินสารสนเทศจากสื่อสังคมออนไลน์ ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ในเขตกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับทักษะการประเมินสารสนเทศจากสื่อสังคมออนไลน์ ของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในเขตกรุงเทพมหานคร
3. เพื่อเปรียบเทียบทักษะการประเมินสารสนเทศจากสื่อสังคมออนไลน์ ของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในเขตกรุงเทพมหานคร จำแนกตามตัวแปรปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กัน

สมมติฐานการวิจัย

1. ปัจจัยเพศของนักศึกษามีความสัมพันธ์กับทักษะการประเมินสารสนเทศจากสื่อสังคมออนไลน์
2. ปัจจัยชั้นปีของนักศึกษามีความสัมพันธ์กับทักษะการประเมินสารสนเทศจากสื่อสังคมออนไลน์
3. ปัจจัยกลุ่มสาขาวิชาของนักศึกษามีความสัมพันธ์กับทักษะการประเมินสารสนเทศจากสื่อสังคมออนไลน์
4. ปัจจัยประเภทสถาบันอุดมศึกษาของนักศึกษามีความสัมพันธ์กับทักษะการประเมินสารสนเทศจากสื่อสังคมออนไลน์
5. ปัจจัยผลการเรียนของนักศึกษามีความสัมพันธ์กับทักษะการประเมินสารสนเทศจากสื่อสังคมออนไลน์
6. ปัจจัยระยะเวลาในการใช้อินเทอร์เน็ตของนักศึกษามีความสัมพันธ์กับทักษะการประเมินสารสนเทศจากสื่อสังคมออนไลน์
7. ปัจจัยสื่อสังคมออนไลน์ที่ใช้ประจำของนักศึกษามีความสัมพันธ์กับทักษะการประเมินสารสนเทศจากสื่อสังคมออนไลน์
8. ปัจจัยการคิดอย่างมีเหตุผลของนักศึกษามีความสัมพันธ์กับทักษะการประเมินสารสนเทศจากสื่อสังคมออนไลน์

9. ปัจจัยการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาที่มีความสัมพันธ์กับทักษะการประเมินสารสนเทศจากสื่อสังคมออนไลน์

10. นักศึกษาที่มีปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กันต่างกัน มีทักษะการประเมินสารสนเทศจากสื่อสังคมออนไลน์แตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักศึกษาระดับปริญญาตรีในเขตกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2560 ประกอบด้วย นักศึกษามหาวิทยาลัยของรัฐ 20 แห่ง จำนวน 329,293 คน และมหาวิทยาลัยเอกชน 26 แห่ง จำนวน 127,174 คน รวมนักศึกษาจำนวน 456,467 คน (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. 2560: ออนไลน์) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักศึกษาระดับปริญญาตรีในเขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งได้จากวิธีการสุ่มอย่างง่าย โดยการแบ่งมหาวิทยาลัยเป็น 2 ประเภท ได้แก่ มหาวิทยาลัยของรัฐและมหาวิทยาลัยเอกชน และจับสลากรายชื่อมหาวิทยาลัยประเภทละ 3 แห่ง รวมเป็น 6 แห่ง ดังนี้ มหาวิทยาลัยของรัฐ ได้แก่ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ และมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ส่วนมหาวิทยาลัยเอกชน ได้แก่ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย และมหาวิทยาลัยศรีปทุม จากนั้นใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นตามสัดส่วน ซึ่งได้กลุ่มตัวอย่างไม่น้อยกว่าจำนวนขั้นต่ำตามสูตรการกำหนดกลุ่มตัวอย่างของยามานะ (Yamane. 1967: 886-887) ที่ค่าความเชื่อมั่น 95%

2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบวัดทักษะการประเมินสารสนเทศและปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วยข้อคำถาม 4 ตอน โดยแบบวัดดังกล่าวผ่านการตรวจสอบคุณภาพโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 คน ซึ่งตรวจสอบความตรงของเนื้อหาและนำมาคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC ระหว่าง 0.67-1.00 และปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ โดยมีข้อคำถามทั้งหมด 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล จำนวน 6 ข้อ เป็นข้อคำถามแบบเลือกตอบและเขียนข้อความ

ตอนที่ 2 การคิดอย่างมีเหตุผล จำนวน 12 ข้อ เป็นข้อคำถามแบบปรนัย 4 ตัวเลือก

ตอนที่ 3 การคิดอย่างมีวิจารณญาณ จำนวน 10 ข้อ เป็นข้อคำถามแบบปรนัย 4 ตัวเลือก

ตอนที่ 4 ทักษะการประเมินสารสนเทศ จำนวน 15 ข้อ เป็นข้อคำถามแบบปรนัย 4 ตัวเลือก

จากนั้นนำแบบวัดทักษะการประเมินสารสนเทศและปัจจัยที่เกี่ยวข้องไปทดลองใช้กับนักศึกษาระดับปริญญาตรี สถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์ ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 40 คน และนำผลมาวิเคราะห์หาค่าความยากง่าย ค่าอำนาจจำแนก ทั้งนี้การหาค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดใช้การวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) ซึ่งพบว่าข้อคำถามของแบบวัดตอนที่ 2 การคิดอย่างมีเหตุผล มีค่าความยากง่าย 0.68 ค่าอำนาจจำแนก 0.38 และความเชื่อมั่น 0.79 แบบวัดตอนที่ 3 การคิดอย่างมีวิจารณญาณ มีค่าความยากง่าย 0.46 ค่าอำนาจจำแนก 0.38 และค่าความเชื่อมั่น 0.76 แบบวัดตอนที่ 4 ทักษะการประเมินสารสนเทศ มีค่าความยากง่าย 0.40 ค่าอำนาจจำแนก

0.36 และค่าความเชื่อมั่น 0.73 โดยรวมข้อคำถามทั้งหมดในแบบวัดมีค่าความเชื่อมั่น คือ 0.80 นับว่าเป็นแบบวัดที่มีคุณภาพสามารถนำไปใช้เก็บข้อมูลได้

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยขอหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ส่งถึงอธิการบดี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ มหาวิทยาลัยศรีปทุม มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย และคณบดีของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการแจกและเก็บแบบวัดทักษะการประเมินสารสนเทศและปัจจัยที่เกี่ยวข้องด้วยตนเอง โดยแจกแบบวัด จำนวน 460 ฉบับ ได้แบบวัดกลับคืนและมีความสมบูรณ์ จำนวน 441 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 95 ของแบบวัดที่แจกทั้งหมด ซึ่งผู้วิจัยใช้แบบวัดที่สมบูรณ์ทั้งหมดในการวิเคราะห์ข้อมูล

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป เพื่อจัดกระทำข้อมูลและวิเคราะห์ด้วยสถิติ ดังนี้

4.1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบวัด วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ

4.2 ข้อมูลแบบวัดตอนที่ 2 การคิดอย่างมีเหตุผล ตอนที่ 3 การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และตอนที่ 4 ทักษะการประเมินสารสนเทศ ตรวจสอบให้คะแนนข้อถูกได้ 1 คะแนน ข้อผิดได้ 0 คะแนน

4.3 ทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรปัจจัย เพศ ชั้นปี กลุ่มสาขาวิชา ผลการเรียนรู้ระยะเวลาในการใช้อินเทอร์เน็ต สื่อสังคมออนไลน์ที่ใช้ประจำ การคิดอย่างมีเหตุผล และการคิดอย่างมีวิจารณญาณ กับทักษะการประเมินสารสนเทศจากสื่อสังคมออนไลน์โดยโดยใช้สถิติ Chi-Square

4.4 หาค่าความสัมพันธ์ของปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับทักษะการประเมินสารสนเทศจากสื่อสังคมออนไลน์โดยใช้สถิติค่าสหสัมพันธ์ของซอมเมอร์ส (Somers'd) และแปลความหมายของค่าสหสัมพันธ์ (อนูวัติ คุณแก้ว. 2560: 379)

4.5 เปรียบเทียบทักษะการประเมินสารสนเทศจากสื่อสังคมออนไลน์ จำแนกตามปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กัน โดยใช้สถิติ t-test และวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way Analysis of Variance-ANOVA) ใช้สถิติ F-test หากพบความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จะทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่โดยใช้วิธี LSD (Least Significant Difference) (อนูวัติ คุณแก้ว. 2560: 199-257)

สรุปผลการวิจัย

1. ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบวัดทักษะการประเมินสารสนเทศและปัจจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่านักศึกษาที่ตอบแบบวัด จำนวน 441 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 224 คน (ร้อยละ 50.79) กำลังศึกษาในระดับชั้นปีที่ 2 จำนวน 172 คน (ร้อยละ 39.00) ศึกษาหลักสูตรนานาชาติและสังคมศาสตร์ จำนวน 287 คน (ร้อยละ 65.08) ส่วนใหญ่ศึกษาในมหาวิทยาลัยของรัฐ จำนวน 257 คน (ร้อยละ 58.28) มีผลการเรียนอยู่ในระดับดี จำนวน 174 คน (ร้อยละ 39.68) มีระยะเวลาในการใช้อินเทอร์เน็ตส่วนใหญ่ คือ 5-8 ชั่วโมง/วัน จำนวน 189 คน (ร้อยละ 42.86) และสื่อสังคมออนไลน์

ส่วนใหญ่ที่ใช้ประจำ คือ Facebook จำนวน 135 คน (ร้อยละ 30.61)

2. ทักษะการประเมินสารสนเทศจากสื่อสังคมออนไลน์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า อยู่ในระดับต่ำ จำนวน 207 คน (ร้อยละ 46.71)

3. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับทักษะการประเมินสารสนเทศจากสื่อสังคมออนไลน์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในเขตกรุงเทพมหานคร พบปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กัน ได้แก่ ชั้นปี ($x^2 = 22.007$) กลุ่มสาขาวิชา ($x^2 = 29.361$) ประเภทสถาบันอุดมศึกษา ($x^2 = 22.740$) สื่อสังคมออนไลน์ที่ใช้ประจำ ($x^2 = 28.306$) การคิดอย่างมีเหตุผล ($x^2 = 67.038$) และการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ($x^2 = 22.365$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 2, 3, 4, 7, 8 และ 9 และไม่เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 1, 5 และ 6 เมื่อหาระดับความสัมพันธ์จากค่าสถิติ Somers's d พบว่า ปัจจัยการคิดอย่างมีเหตุผลมี (0.305) มีความสัมพันธ์ในระดับน้อย ส่วนปัจจัยชั้นปี (0.171) กลุ่มสาขาวิชา (-0.022) ประเภทสถาบันอุดมศึกษา (0.125) สื่อสังคมออนไลน์ที่ใช้ประจำ (0.082) และการคิดอย่างมีวิจารณญาณ (0.198) มีความสัมพันธ์ในระดับน้อยมาก

4. การเปรียบเทียบทักษะการประเมินสารสนเทศจากสื่อสังคมออนไลน์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า นักศึกษาที่มีปัจจัยชั้นปี ปัจจัยกลุ่มสาขาวิชา ปัจจัยประเภทสถาบันอุดมศึกษา ปัจจัยสื่อสังคมออนไลน์ที่ใช้ประจำ ปัจจัยการคิดอย่างมีเหตุผลและปัจจัยการคิดอย่างมีวิจารณญาณต่างกัน มีทักษะการประเมินสารสนเทศจากสื่อสังคมออนไลน์แตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 10 ดังนี้

4.1 นักศึกษาชั้นปีที่ 3 และชั้นปีที่ 4 หรือสูงกว่า มีทักษะการประเมินสารสนเทศจากสื่อสังคมออนไลน์มากกว่านักศึกษาชั้นปีที่ 1 และชั้นปีที่ 2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4.2 นักศึกษาที่ศึกษากลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพมีทักษะการประเมินสารสนเทศจากสื่อสังคมออนไลน์มากกว่านักศึกษาที่ศึกษาในกลุ่มสาขาวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์และกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4.3 นักศึกษาที่ศึกษาในมหาวิทยาลัยของรัฐมีทักษะการประเมินสารสนเทศจากสื่อสังคมออนไลน์มากกว่านักศึกษาที่ศึกษาในมหาวิทยาลัยเอกชน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4.4 นักศึกษาที่ใช้ Facebook และ Youtube มีทักษะการประเมินสารสนเทศจากสื่อสังคมออนไลน์มากกว่านักศึกษาที่ใช้ Google plus อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4.3 นักศึกษาที่มีการคิดอย่างมีเหตุผลระดับสูง มีทักษะการประเมินสารสนเทศจากสื่อสังคมออนไลน์มากกว่าระดับปานกลางและระดับต่ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4.4 นักศึกษาที่มีการคิดอย่างมีวิจารณญาณระดับสูงและระดับปานกลาง มีทักษะการประเมินสารสนเทศจากสื่อสังคมออนไลน์มากกว่าระดับต่ำ และนักศึกษาที่มีการคิดอย่างมีวิจารณญาณระดับสูงมีทักษะการประเมินสารสนเทศมากกว่าระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผล

ผลการวิจัยมีประเด็นที่น่าสนใจที่ผู้วิจัยนำมาอภิปราย ดังนี้

1. ทักษะการประเมินสารสนเทศจากสื่อสังคมออนไลน์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในเขตกรุงเทพมหานครโดยรวมอยู่ในระดับต่ำ ทั้งนี้เนื่องจากสารสนเทศจากสื่อสังคมออนไลน์ในปัจจุบันมีความหลากหลายประเภท เช่น เว็บไซต์ สื่อโซเชียลมีเดีย เว็บไซต์ขายสินค้าออนไลน์ ทวิตเตอร์ เป็นต้น และมีการพัฒนาเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ทำให้ผู้ใช้เรียนรู้การใช้งานได้ไม่ครบถ้วนหรือไม่คล่องแคล่ว รวมทั้งมีความหลากหลายรูปแบบในการนำเสนอทั้งข้อความ ภาพ ภาพเคลื่อนไหวและเสียง (ณัฐกร สงคราม. 2553: 5; ทวีศักดิ์ กาญจนสุวรรณ; และกิตติ รักดีวิวัฒนะกุล. 2552: 88; ธรรมพร สมประสงค์. 2557: ออนไลน์; วัฒน ภูวทิศ. 2554: 166-168) ซึ่งสามารถสร้างความสนใจและชักชวนให้หลงเชื่อได้ง่าย จากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศทำให้ทุกคนสามารถสร้างเนื้อหาสารสนเทศขึ้นมาเองได้อย่างง่ายและรวดเร็ว ทำให้มีสารสนเทศที่เผยแพร่บนสื่อสังคมออนไลน์จำนวนมาก โดยไม่มีหน่วยงานใดมารับรองคุณภาพหรือควบคุมการแพร่กระจายของสารสนเทศเหล่านั้นได้ สารสนเทศจากสื่อสังคมออนไลน์จึงมีทั้งที่มีคุณภาพและไม่มีคุณภาพ สารสนเทศที่ไม่มีคุณภาพ ได้แก่ สารสนเทศผิดพลาด ที่ให้ข้อมูลไม่ตรงกับข้อเท็จจริงโดยการกระทำที่ผิดพลาด สารสนเทศที่บิดเบือน ที่เกิดจากเจตนาให้สารสนเทศที่ไม่ถูกต้องโดยหวังผล และสารสนเทศประทุษวาจา ที่สร้างอคติและส่งเสริมด้านลบต่าง ๆ ซึ่งสาเหตุของการเชื่อสารสนเทศที่ไม่มีคุณภาพเหล่านี้ อาจมาจากการสำคัญผิดเข้าใจว่าข้อเท็จจริงเป็นอีกอย่าง เชื่อเพราะอคติหรือลำเอียงจึงรับรู้สารสนเทศเพียงด้านเดียวที่ต้องการ หรือเชื่อเพราะสารสนเทศเหล่านั้นให้เหตุผลและผลแบบตรรกะซึ่งไม่ตรงกับข้อเท็จจริง (แววตา เตชาทวีวรรณ. 2559: 48-54) เหล่านี้ล้วนเป็นสาเหตุทำให้นักศึกษาขาดทักษะการประเมินสารสนเทศ นอกจากนี้การประเมินสารสนเทศจำเป็นต้องอาศัยการวิเคราะห์และสังเคราะห์สารสนเทศที่ได้รับโดยพิจารณาคุณลักษณะที่เหมาะสมของสารสนเทศ ตามเกณฑ์การพิจารณาสารสนเทศที่มีคุณภาพซึ่งปรากฏอยู่ในแบบวัดของการวิจัยที่ประกอบไปด้วยเกณฑ์การพิจารณา 5 ด้าน คือ ความน่าเชื่อถือ ความถูกต้อง ความทันสมัย ความเกี่ยวข้อง และความครอบคลุม เพื่อให้ได้สารสนเทศที่มีคุณภาพและนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างแท้จริง (แววตา เตชาทวีวรรณ. 2559: 54-56; สมชาย วรรณญาณไกร. 2548: 131-139; Virginia Polytechnic Institute and State University Library. 2015: ออนไลน์; Iannuzzi, P.; Mangrum, Charles T., II; & Strichart, Stephen S. 1999: 147) นอกจากนี้ทักษะการประเมินสารสนเทศเป็นกระบวนการอย่างเป็นระบบเพื่อตรวจสอบความสำคัญและคุณค่าของสารสนเทศว่าตรงตามความต้องการของบุคคลและใช้ประโยชน์ได้หรือไม่ (แววตา เตชาทวีวรรณ. 2559: 47; สมชาย วรรณญาณไกร. 2548: 131) และจัดเป็นทักษะหนึ่งของการรู้สารสนเทศ (Association of college & research libraries. 2000: Online) ซึ่งนักศึกษาต้องได้รับการฝึกฝนและเรียนรู้ตั้งแต่ระดับการศึกษาขั้นต้นจนถึงระดับอุดมศึกษาเช่นเดียวกับการคิดวิเคราะห์และสังเคราะห์ แต่สถาบันการศึกษาในประเทศไทยส่วนใหญ่ยังขาดการเรียนการสอนในรายวิชาการรู้สารสนเทศ และยังคงใช้การเรียนการสอนแบบเดิมหรือผู้สอนเป็นศูนย์กลาง (Teacher-based

approach) ซึ่งไม่มีการส่งเสริมการคิดวิเคราะห์สังเคราะห์ จึงทำให้นักศึกษาขาดทักษะการประเมินสารสนเทศ

ผลการวิจัยนี้ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยการประเมินการรู้สารสนเทศของนักศึกษาที่ผ่านมา ได้แก่ งานวิจัยของปภาดา เจียวกิก (2547) จารุณี สุปินะเจริญ (2553) ชูชีพ มามาก แววดา เตชาทวิวรรณ อารีย์ ชื่นวัฒนา (2553) และ จันทรฉาย วีระชาติ (2555) ที่พบว่า การรู้สารสนเทศ มาตรฐานที่ 3 ทักษะการประเมินสารสนเทศ หรือความสามารถในการใช้วิจารณ์ญาณในการประเมินสารสนเทศและแหล่งสารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะงานวิจัยดังกล่าวเน้นการศึกษาการรู้สารสนเทศในภาพรวม ข้อคำถามด้านการประเมินสารสนเทศมีจำนวนน้อย อาจไม่เพียงพอต่อการประเมินทักษะดังกล่าว รวมทั้งงานวิจัยเหล่านี้ศึกษาในยุคที่สื่อสังคมออนไลน์ไม่แพร่หลายเช่นปัจจุบัน จึงเป็นการประเมินสารสนเทศจากสื่อดั้งเดิมซึ่งเป็นสิ่งพิมพ์ จึงทำให้ผลการวิจัยแตกต่างกัน

2. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับทักษะการประเมินสารสนเทศจากสื่อสังคมออนไลน์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในเขตกรุงเทพมหานคร ได้แก่

2.1 ชั้นปี มีความสัมพันธ์กับทักษะการประเมินสารสนเทศจากสื่อสังคมออนไลน์ เนื่องจากระบบการศึกษาระดับปริญญาตรีทั่วไปมีการแบ่งการเรียนการสอนในหลักสูตรเป็น 4 ชั้นปี โดยเริ่มจากรายวิชาที่มีเนื้อหาพื้นฐานไปสู่รายวิชาที่มีเนื้อหาเฉพาะหรือเชิงลึกในแต่ละสาขาวิชา นักศึกษาชั้นปีที่ 1 จึงเรียนรายวิชาพื้นฐานของหลักสูตรที่ศึกษา รวมถึงพื้นฐานการรู้สารสนเทศสำหรับการศึกษา เช่น วิชาการใช้ห้องสมุด วิชาทักษะการรู้สารสนเทศ เป็นต้น โดยเนื้อหาของหลักสูตรจะสอนทฤษฎีและการปฏิบัติที่เพิ่มในแต่ละปี จึงทำให้นักศึกษาได้เพิ่มพูนความรู้และทักษะการปฏิบัติมากขึ้น ทำให้นักศึกษาในระดับชั้นปีที่สูงมีความรู้ความสามารถและข้อมูลที่จะเปรียบเทียบความรู้เดิมกับความรู้ใหม่ที่ได้รับ และทราบความแตกต่างของสารสนเทศที่ได้รับจากแหล่งต่าง ๆ (หนูไกร บุตตะวงษ์. 2550: 20) นอกจากนี้การศึกษาในปัจจุบันมีการใช้สื่อสังคมออนไลน์เป็นเครื่องมือสำหรับการติดต่อ สื่อสาร แลกเปลี่ยนข้อมูลทางวิชาการระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียน ผู้สอนและผู้เรียน และการสร้างเครือข่ายทางวิชาการด้านต่าง ๆ (นฤมล กิจไพศาลรัตน. 2557: 85) ทำให้นักศึกษามีทักษะในการแสวงหาความรู้ตามหัวข้อที่สนใจได้ นอกจากนี้ประสบการณ์การเรียนในระดับมหาวิทยาลัยที่นักศึกษาได้รับการพัฒนาเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องทุกชั้นปี และในบางหลักสูตรต้องมีการค้นคว้าเชิงลึกเพื่อทำโครงงานหรือสารนิพนธ์ในชั้นปีที่ 4 หรือปีสุดท้ายก่อนจบ จึงทำให้นักศึกษาสามารถพิจารณาสารสนเทศที่มีประโยชน์และนำมาใช้งานได้

2.2 กลุ่มสาขาวิชา มีความสัมพันธ์กับทักษะการประเมินสารสนเทศจากสื่อสังคมออนไลน์ เนื่องจากการศึกษาระดับอุดมศึกษาแบ่งสาขาวิชาได้เป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ ซึ่งศึกษาเกี่ยวกับสุขภาพของมนุษย์และสัตว์เพื่อนำความรู้มาประยุกต์ใช้สำหรับพัฒนาสุขภาพ การรักษาโรค และการทำความเข้าใจการทำงานของร่างกายของมนุษย์และสัตว์ กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ซึ่งศึกษาเกี่ยวกับเรื่องราวและสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นตามปรากฏการณ์ทางธรรมชาติ รวมถึงเกี่ยวข้องกับสิ่งมีชีวิตและไม่มีชีวิต พลังงานและวัตถุต่าง ๆ และกลุ่มสาขาวิชา

มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ซึ่งศึกษาเกี่ยวกับสภาพสังคมและพฤติกรรมของมนุษย์ ส่วนในหลักการทางมนุษย์จะมุ่งเน้นการเรียนการสอนเพื่อสร้างมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งคุณธรรมและจริยธรรม (มหาวิทยาลัยมหิดล. 2560: ออนไลน์) ความหลากหลายของสาขาวิชานี้ทั้งโดยธรรมชาติของสาขาวิชาและการออกแบบหลักสูตรทำให้เนื้อหาและวิธีการเรียนการสอนมีความแตกต่างกัน นักศึกษาที่ศึกษาในกลุ่มสาขาวิชาแตกต่างกันมีการใช้สารสนเทศแตกต่างกันตามแต่ละสาขาวิชาและวิธีการเรียน เช่น กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีและกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพมีการใช้สารสนเทศที่ทันสมัยเนื่องจากมีความเปลี่ยนแปลงและก้าวหน้าทางวิทยาการด้านนี้อย่างรวดเร็วและตลอดเวลา ส่วนสาขาวิชาสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ยังมีความสนใจ สารสนเทศทางประวัติศาสตร์ ทัศนวิทยาหรือข้อเท็จจริงที่ได้รับการยอมรับแล้วนั้น ความทันสมัยของสารสนเทศอาจเป็นประเด็นรอง เป็นต้น (แววตา เตชะทวิวรรณ. 2559: 54) เพื่อสามารถนำไปใช้ตามวัตถุประสงค์ที่แตกต่างกันออกไป

2.3 ประเภทสถาบันอุดมศึกษา มีความสัมพันธ์กับทักษะการประเมินสารสนเทศจากสื่อสังคมออนไลน์ เนื่องจากการศึกษาระดับอุดมศึกษาแบ่งสถานศึกษาเป็น 2 กลุ่มใหญ่ คือ มหาวิทยาลัยของรัฐและมหาวิทยาลัยเอกชนโดยมหาวิทยาลัยของรัฐได้รับการสนับสนุนงบประมาณส่วนใหญ่จากทางภาครัฐเพื่อดำเนินการตามพันธกิจที่รัฐบาลมอบหมาย ส่วนมหาวิทยาลัยเอกชนที่เปิดการเรียนการสอนภายใต้รูปแบบการบริหารงานแบบเอกชนแต่ยังอยู่ภายใต้การควบคุมของรัฐ โดยงบประมาณส่วนใหญ่มาจากค่าบำรุงการศึกษาของนักศึกษาในมหาวิทยาลัย ปัจจุบันมหาวิทยาลัยของรัฐบางแห่งมีการออกนอกระบบเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐแต่ก็ยังคงได้รับงบประมาณสนับสนุนจากรัฐบาล แต่มีความคล่องตัวในการบริหารจัดการได้ใกล้เคียงกับมหาวิทยาลัยเอกชน (นิชานต์ สิงห์พุดธางกูร. 2551: 126) นอกจากนี้มหาวิทยาลัยของรัฐซึ่งได้รับเงินอุดหนุนจากภาครัฐมีทรัพยากรและแหล่งสารสนเทศสนับสนุนการเรียนการสอนมากกว่ามหาวิทยาลัยเอกชนหลายแห่งซึ่งส่วนใหญ่เป็นมหาวิทยาลัยขนาดเล็กจากลักษณะการดำเนินงานที่ต่างกันทั้งด้านการบริหารจัดการและทรัพยากรที่อาจส่งผลต่อการเรียนรู้ของนักศึกษา จึงทำให้เป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับทักษะการประเมินสารสนเทศ

2.4 สื่อสังคมออนไลน์ที่ใช้ประจำ มีความสัมพันธ์กับทักษะการประเมินสารสนเทศจากสื่อสังคมออนไลน์ เนื่องจากสื่อสังคมออนไลน์ที่ใช้งานบนอินเทอร์เน็ตผ่านเครื่องคอมพิวเตอร์และอุปกรณ์สื่อสารต่าง ๆ นั้น สามารถเชื่อมโยงผู้ใช้งานเป็นเครือข่าย ผู้ใช้ทุกคนมีส่วนร่วมและแบ่งปันเนื้อหาหรือแสดงความคิดเห็นต่าง ๆ บนเครือข่ายได้ (Steiner. 2012: 1) จึงเป็นสื่อที่ได้รับความนิยมเป็นอย่างมาก มีการพัฒนาเครื่องมือและฟังก์ชันการใช้งานที่หลากหลายประเภท เช่น เว็บบล็อกเป็นสื่อส่วนบุคคลที่ใช้เผยแพร่ข้อมูล ข่าวสาร บันทึกส่วนตัว และแบ่งปันให้บุคคลอื่น ซึ่งสามารถเข้าไปอ่านหรือแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมได้ เว็บเครือข่ายสังคมออนไลน์เป็นเว็บไซต์เครือข่ายทางสังคมที่ใช้สำหรับเชื่อมต่อระหว่างบุคคลและกลุ่มบุคคลผ่านระบบอินเทอร์เน็ต เพื่อให้เกิดเป็นกลุ่มสังคมออนไลน์ ไมโครบล็อกเป็นเว็บเซอร์วิสที่ให้บริการแก่บุคคลทั่วไปสำหรับส่งข้อความสั้น ๆ เพื่อแสดงสถานะของตนเองหรือแจ้งข่าวสารแก่กลุ่มเพื่อน วิดีโอออนไลน์ เป็นเว็บไซต์ที่ให้บริการวิดีโอออนไลน์โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย เนื้อหาที่น่าสนใจใน

วิดีโอออนไลน์ไม่ถูกจำกัดโดยผังรายการที่แน่นอนและตายตัว เป็นต้น (พิชิต วิจิตรบุญรักษ์. 2554: 100; วัฒน ภูวทิศ. 2554: 166-168) จากความหลากหลายและประโยชน์ในการใช้งานตามความเหมาะสมของผู้ใช้ ประกอบกับการเรียนการสอนในปัจจุบันที่ใช้สื่อสังคมออนไลน์เป็นสื่อในการสอน รวมทั้งเป็นการติดต่อสื่อสารระหว่างนักศึกษาด้วยกันและนักศึกษากับอาจารย์ จึงทำให้สื่อสังคมออนไลน์ที่นักศึกษาใช้ประจำเป็นปัจจัยที่สัมพันธ์ต่อทักษะการประเมินสารสนเทศของนักศึกษา ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของโฮคัวร์ ฟลานากิน และเม็ทซ์เกอร์ (Hocevar; Flanagan; & Metzger. 2014) และงานวิจัยของคิม ซิน และยูลี (Kim; Sin; & Yoo-Lee. 2014) ที่พบว่าทักษะการใช้สื่อสังคมออนไลน์ส่งผลต่อทักษะการประเมินสารสนเทศของนักศึกษา

2.5 การคิดอย่างมีเหตุผล มีความสัมพันธ์กับทักษะการประเมินสารสนเทศจากสื่อสังคมออนไลน์ เนื่องจากการมีเหตุผลเป็นการคิดวิเคราะห์วิจารณ์ที่เกิดจากกระบวนการทางสมอง โดยใช้เหตุผลในการที่จะลงความเห็นเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างข้อเท็จจริงและปรากฏการณ์ ในการแก้ปัญหา โดยพิจารณาถึงสถานการณ์หรือข้อมูลต่าง ๆ ว่ามีข้อเท็จจริงเพียงใด (สมจิต อินทรชาติ. 2553: 7) ซึ่งการคิดเป็นพื้นฐานของสติปัญญา ความเข้าใจ การใช้เหตุผล การตัดสินใจและแก้ปัญหาสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ สถาบันอุดมศึกษามีภารกิจที่แตกต่างจากสถาบันอื่น คือ เป็นสถาบันที่เน้นความเป็นเลิศทางวิชาการ จึงควรส่งเสริมและพัฒนาให้นักศึกษาของสถาบันมีการพัฒนาทักษะการคิด โดยเชื่อมั่นว่าการคิดเป็นศักยภาพของบุคคลที่สามารถพัฒนาได้ (ไพฑูรย์ สีนลารัตน์ วาสนา วิสฤตาภา และนักรบ หมี่แสน. 2560: 222) ทั้งนี้ นักศึกษาที่มีความสามารถในการคิดอย่างมีเหตุผล มีพัฒนาการ 3 ขั้น คือ ขั้นรู้คิด นักศึกษาจะเรียนรู้การทำพฤติกรรมต่าง ๆ จากคำสอน ตัวอย่างหรือคู่มือว่างานนั้น ๆ จะต้องทำอย่างไร ขั้นสร้างความสัมพันธ์เชื่อมโยง นักศึกษาจะนำเอาข้อมูลที่ได้ในขั้นรู้คิดมาสร้างความสัมพันธ์เชื่อมโยงประสานข้อมูลและความรู้ว่าขั้นตอนจะต้องทำอะไรและลำดับการกระทำเป็นอย่างไร และขั้นทำได้โดยอัตโนมัติ เมื่อนักศึกษาสามารถทำพฤติกรรมตามขั้นตอนได้อย่างต่อเนื่องและรวดเร็วยิ่งขึ้นการใช้การคิดที่จะตัดสินใจว่าจะเลือกทำอะไรก่อนหลังกลายเป็นความจำลึกซึ่งภายในและสามารถปฏิบัติได้โดยอัตโนมัติ (สิริอร วิชชาวุธ. 2555: 63-69) สถาบันอุดมศึกษามุ่งพัฒนาการคิดอย่างมีเหตุผลเพื่อให้ นักศึกษาเกิดปัญหาในการเรียนรู้ และพัฒนาการคิดได้ตามขั้นตอนความสามารถในการคิดอย่างมีเหตุผล ทำให้การคิดอย่างมีเหตุผลมีความสัมพันธ์กับทักษะการประเมินสารสนเทศ โดยการพัฒนาการคิดดังกล่าว ทำให้นักศึกษาสามารถพิจารณาและประเมินสารสนเทศโดยใช้หลักเกณฑ์อย่างสมเหตุสมผล มีกระบวนการทำงานอย่างเป็นระบบ ตั้งแต่การกำหนดเป้าหมาย รวบรวมข้อมูลเชิงประจักษ์ ค้นคว้าหาความรู้ ทฤษฎี หลักการณ ตั้งข้อสันนิษฐาน ตีความหมาย และหาข้อสรุปได้ (ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ. 2553: 4-5) ซึ่งล้วนมีผลต่อการเรียนรู้ของนักศึกษาในปัจจุบันที่ต้องเผชิญกับสารสนเทศที่ไม่สามารถจำกัดปริมาณและคุณภาพ

2.6 การคิดอย่างมีวิจรรย์ญาณ มีความสัมพันธ์กับทักษะการประเมินสารสนเทศจากสื่อสังคมออนไลน์ เนื่องจากการคิดอย่างมีวิจรรย์ญาณเป็นกระบวนการคิด พิจารณา ไตร่ตรอง และหา

เหตุผลบนพื้นฐานของข้อมูลซึ่งมีการจำแนกแยกแยะ เพื่อนำไปสู่ข้อสรุปในการประเมินว่าสิ่งใดควรเชื่อถือ สิ่งใดควรทำ และสามารถตัดสินใจได้ (ปราณี สุรสิทธิ์. 2557: 32) ซึ่งการคิดอย่างมีวิจารณญาณต้องประกอบด้วยทักษะต่าง ๆ ที่มีความสำคัญ ได้แก่ ทักษะการนิยามปัญหา โดยสามารถระบุปัญหาสาระสำคัญ บอกจุดเด่นหรือเรื่องราวต่าง ๆ ได้ ทักษะการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล โดยสามารถสังเกต จำแนกแยกแยะและเปรียบเทียบข้อมูลได้ ทักษะการสังเคราะห์ข้อมูลโดยสามารถระบุความน่าเชื่อถือของข้อมูล และสามารถนำข้อมูลมาประมวลแล้วสรุปเป็นความคิดได้ และทักษะการประเมินและตัดสินใจข้อมูล โดยสามารถระบุได้ว่าข้อมูลใดเป็นอคติและระบุได้ว่าข้อมูลนั้นมีคุณค่าหรือไม่เพื่อนำไปแก้ไขปัญหาลงมือปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพ (ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ. 2556: 126) นอกจากนี้การคิดอย่างมีวิจารณญาณเป็นกระบวนการที่ได้รับการยอมรับและมีความสำคัญต่อการเรียนรู้ การพัฒนาองค์ความรู้ และการแสวงหาสารสนเทศ (Weiler. 2004: 47) จากกระบวนการและองค์ประกอบของการคิดอย่างมีวิจารณญาณดังกล่าว จึงมีความสัมพันธ์ต่อทักษะการประเมินสารสนเทศของนักศึกษาที่ต้องแสวงหาสารสนเทศที่มีคุณภาพมาใช้ในการเรียน

3. การเปรียบเทียบทักษะการประเมินสารสนเทศจากสื่อสังคมออนไลน์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในเขตกรุงเทพมหานคร จำแนกตามปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กัน และวิเคราะห์ความแตกต่างรายคู่ ดังนี้

3.1 ปัจจัยชั้นปี ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาที่ศึกษาในชั้นปีที่ 4 และชั้นปีที่ 3 มีทักษะการประเมินสารสนเทศมากกว่านักศึกษาที่ศึกษาในชั้นปีที่ 2 และชั้นปีที่ 1 เนื่องจากการศึกษาระดับปริญญาตรีในชั้นปีที่ 1 และชั้นปีที่ 2 ส่วนใหญ่เป็นการศึกษาวิชาพื้นฐาน จะค่อยเพิ่มความรู้และการปฏิบัติเฉพาะด้านและเชิงลึกของเนื้อหาสาระในหลักสูตรในชั้นปีที่สูงขึ้น ทำให้นักศึกษาที่ศึกษาในชั้นปีที่สูงกว่าย่อมมีวิสัยทัศน์ วุฒิภาวะ ประสบการณ์ความรู้ และประสบการณ์ ชีวิตมากกว่านักศึกษาที่ศึกษาในชั้นปีที่ต่ำกว่า รวมทั้งระบบการศึกษาในระดับอุดมศึกษานั้นการศึกษาค้นคว้าจากแหล่งสารสนเทศที่หลากหลายย่อมเพิ่มประสบการณ์การเรียนรู้จากแหล่งต่าง ๆ อีกทั้งสื่อสังคมออนไลน์ที่แพร่หลายในปัจจุบันเป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งของการศึกษา ทำให้นักศึกษาในชั้นปีที่สูงกว่าย่อมมีประสบการณ์และความสามารถในการใช้สื่อสังคมออนไลน์ในการศึกษามากกว่านักศึกษาที่เรียนในชั้นปีที่ต่ำกว่าทำให้เกิดการเรียนรู้จากการลองผิดลองถูกได้มากกว่า ผลการวิจัยนี้ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของจันทร์ฉาย วีระชาติ (2555) ที่พบว่านักศึกษาที่ศึกษาชั้นปีที่ 1 และชั้นปีที่ 3 มีความสามารถในการประเมินสารสนเทศมากกว่านักศึกษาชั้นปีที่ 4 ซึ่งอาจเป็นเพราะการใช้แบบวัดที่ใช้แตกต่างกันและเป็นการศึกษาสารสนเทศที่เน้นสื่อเดิมที่เป็นสิ่งพิมพ์มากกว่าสื่อสังคมออนไลน์

3.2 นักศึกษาที่ศึกษาในกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพมีทักษะการประเมินสารสนเทศมากกว่ากลุ่มสาขาวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ และกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เนื่องจากการเรียนในสาขาวิทยาศาสตร์สุขภาพซึ่งศึกษาเกี่ยวกับสุขภาพของมนุษย์และสัตว์เพื่อนำความรู้มาประยุกต์ใช้สำหรับพัฒนาสุขภาพ การรักษาโรค และการทำความเข้าใจการทำงานของร่างกายของ

มนุษย์และสัตว์ (มหาวิทยาลัยมหิดล. 2560: ออนไลน์) ทำให้ต้องเน้นการปฏิบัติและทดลองตามหลักการวิทยาศาสตร์ รวมทั้งต้องการความถูกต้องแม่นยำของสารสนเทศ เนื่องจากเป็นวิชาชีพที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพและชีวิต ทำให้ได้รับการฝึกฝนในการประเมินและเลือกใช้สารสนเทศที่ถูกต้องมีคุณภาพ เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างแม่นยำและตรงความต้องการอย่างมีประสิทธิภาพ ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของบาสคาราน คูมาร์ และจาโนเดีย (Bhaskaran; Kumar; & Janodia; 2014: 268) ที่พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่ไม่เชื่อถือสารสนเทศจากสื่อสังคมออนไลน์ และเลือกที่จะเชื่อสารสนเทศที่ได้รับการพิสูจน์และมีหลักฐานอ้างอิง ทั้งนี้สารสนเทศด้านสุขภาพที่มาจากสื่อสังคมออนไลน์ต้องได้รับการควบคุมคุณภาพ เพราะอาจเกิดความเสี่ยงต่อชีวิตและสุขภาพของมนุษย์หากได้รับสารสนเทศที่ไม่ถูกต้อง ทำให้นักศึกษาด้านวิทยาศาสตร์สุขภาพได้เรียนรู้และมีวิจารณญาณในการพิจารณาคุณภาพของสารสนเทศที่ได้รับ ซึ่งต่างจากกลุ่มสาขาวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ที่เน้นความถูกต้องแม่นยำเช่นนั้น แต่สามารถนำสารสนเทศทั้งที่มีคุณภาพและไม่มีคุณภาพมาศึกษาวิเคราะห์ทางพฤติกรรมศาสตร์หรือสังคมศาสตร์เพื่อตอบโจทย์ทางสังคมได้ ส่วนนักศึกษากลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่มีความคุ้นเคยกับเทคโนโลยีและสื่อออนไลน์ต่าง ๆ จึงทำให้ประมาทหรือไว้วางใจสารสนเทศที่มาจากสื่อสังคมออนไลน์มากกว่า ซึ่งผลการวิจัยนี้ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของปาดา เจียวัก (2547) และจารุณี สุปนะเจริญ (2553) ที่พบว่า นักศึกษาที่ศึกษากลุ่มสาขาวิชาต่างกันมีความสามารถในการประเมินสารสนเทศไม่แตกต่างกัน

3.3 นักศึกษาที่ศึกษาในมหาวิทยาลัยของรัฐมีทักษะการประเมินสารสนเทศมากกว่า นักศึกษาที่ศึกษาในมหาวิทยาลัยเอกชน ทั้งนี้เนื่องจากมหาวิทยาลัยของรัฐได้รับงบประมาณสนับสนุนจากภาครัฐ (นิขานท์ สิงหพุทธางกูร. 2551: 126) และส่วนใหญ่เป็นมหาวิทยาลัยขนาดใหญ่ มีจำนวนนักศึกษา หลักสูตร อาจารย์ บุคลากรและทรัพยากรการเรียนรู้จำนวนมาก ดังนั้นการบริหารจัดการ ระบบการเรียนการสอนและทรัพยากรการเรียนรู้ย่อมแตกต่างกับมหาวิทยาลัยเอกชน โดยเฉพาะมหาวิทยาลัยของรัฐมีจำนวนหลักสูตร อาจารย์และนักศึกษามากกว่า นักศึกษาของมหาวิทยาลัยของรัฐจึงศึกษาในสภาพแวดล้อมทางการศึกษาที่หลากหลายทั้งสาขาวิชาและทรัพยากรต่าง ๆ รวมทั้งการอยู่ในสังคมกายภาพขนาดใหญ่ ทำให้ได้รับประสบการณ์ทางวิชาการและทักษะการเรียนรู้ค่อนข้างสมบูรณ์ นอกจากนี้มหาวิทยาลัยของรัฐหลายแห่งที่เป็นมหาวิทยาลัยเก่าแก่จะมีนักเรียนจำนวนมากต้องการเข้าศึกษาต่อ จึงสามารถคัดเลือกนักเรียนที่เรียนดีเข้ามาเป็นนักศึกษาของมหาวิทยาลัย ซึ่งมีความพร้อมและมุ่งมั่นในการศึกษามากกว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยของรัฐจึงมีทักษะการประเมินสารสนเทศมากกว่านักศึกษาของมหาวิทยาลัยเอกชน

3.4 นักศึกษาที่ใช้ Facebook และ Youtube มีทักษะการประเมินสารสนเทศมากกว่า นักศึกษาที่ใช้ Google plus เนื่องจาก Facebook และ Youtube เป็นเว็บสื่อสังคมออนไลน์ที่มีผู้ใช้งานจำนวนมาก โดยเฉพาะประเทศไทยมีการใช้ Facebook ในอันดับต้นของโลก จึงทำให้ได้รับประสบการณ์การรับรู้สารสนเทศที่หลากหลายมากกว่า นักศึกษาที่ใช้ Google plus ที่มีผู้ใช้งานน้อยกว่า เมื่อมี

ประสบการณ์การใช้มากย่อมเกิดทักษะการประเมินสารสนเทศมากขึ้นจากประสบการณ์ที่หลากหลายดังกล่าว ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของคิม ซิน และยูลี (Kim; Sin; & Yoo-Lee. 2014) ที่ศึกษาการประเมินสารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี พบว่านักศึกษาที่ใช้ Facebook และ Youtube มีวิธีการตรวจสอบคุณภาพของสารสนเทศเพื่อให้ได้สารสนเทศที่ถูกต้องตรงความต้องการ เช่น การตรวจสอบจากปฏิกิริยาหรือความคิดเห็นของผู้อื่น ตรวจสอบคุณภาพของภาพ วิดีโอ และเสียง ตรวจสอบผู้แต่งหรือผู้สร้างเนื้อหา หากมีการอ้างอิงจะตรวจสอบจำนวนของการเชื่อมโยงหรือการอ้างอิง เป็นต้น และงานวิจัยของโฮคัวร์ ฟลานากิน และเม็ทซ์เกอร์ (Hocevar; Flanagan; & Metzger. 2014) ที่พบว่านักศึกษาที่มีทักษะการใช้สื่อสังคมออนไลน์สูงจะมีทักษะการประเมินสารสนเทศจากสื่อสังคมออนไลน์สูงตามด้วย นอกจากนี้การใช้ Facebook และ Youtube มีการประชาสัมพันธ์วิธีการประเมินสารสนเทศทั้งสื่อของรัฐและเอกชน จึงทำให้นักศึกษาที่ใช้งานสื่อสังคมออนไลน์ดังกล่าวรับรู้และระมัดระวังสารสนเทศที่ได้รับ

3.5 นักศึกษาที่มีการคิดอย่างมีเหตุผลและการคิดอย่างมีวิจารณญาณในระดับสูงกว่ามีทักษะการประเมินสารสนเทศมากกว่านักศึกษามีการคิดอย่างมีเหตุผลและการคิดอย่างมีวิจารณญาณในระดับต่ำกว่า เนื่องจากการคิดอย่างมีเหตุผลและการคิดอย่างมีวิจารณญาณเป็นการคิดระดับสูงต่างกับการคิดแบบพื้นฐานทั่วไป ซึ่งประกอบด้วย การรู้คิด การสร้างความสัมพันธ์เชื่อมโยง การทำได้โดยอัตโนมัติ การนิยามปัญหา การรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล การสังเคราะห์ข้อมูล การประเมินและตัดสินใจ (สิริอร วิชชาวุธ. 2555: 63-69; ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ. 2556: 126) ทำให้มีการแยกแยะข้อมูลที่เป็นข้อเท็จจริงและองค์ประกอบอื่นที่ไม่ใช่ข้อเท็จจริงได้ การใช้ข้อมูลและเหตุผลพิสูจน์ข้อเท็จจริงของข้อมูล และการใช้วิจารณญาณคัดกรองข้อมูลที่ได้รับเหล่านี้ล้วนเป็นทักษะสำคัญในการประเมินสารสนเทศ นอกจากนี้ศึกษาที่มีความสามารถในการคิดอย่างมีเหตุผลต่ำทำให้การประเมินสารสนเทศผิดพลาด ซึ่งเกิดจากการขาดทักษะการอ่านที่ดี ขาดข้อมูลหรือภูมิหลังที่เกี่ยวข้องมาช่วยตัดสินใจ รวมทั้งนักศึกษามีการคิดอย่างมีวิจารณญาณในระดับต่ำ ทำให้มีอคติ ความเชื่อที่ผิด ๆ การคิดแบบถือพวกพ้อง และการทำตามแบบกัน จึงทำให้มีทักษะในการประเมินสารสนเทศน้อยลง ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของฟlood และคนอื่น ๆ (Flood; Kuhne; Long; & Marino. 2015) ที่ศึกษาพบว่า ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณมีความเชื่อมโยงหรือสัมพันธ์กับทักษะการรู้สารสนเทศโดยเฉพาะการประเมินสารสนเทศ เนื่องจากการคิดอย่างมีวิจารณญาณเป็นเครื่องมือสำหรับการวิเคราะห์ สังเคราะห์ ประเมิน และให้เหตุผลเพื่อคัดกรองสารสนเทศออนไลน์ ดังนั้นนักศึกษามีการคิดอย่างมีเหตุผลและการคิดอย่างมีวิจารณญาณในระดับสูงกว่าจึงมีทักษะการประเมินสารสนเทศที่มากกว่านักศึกษามีการคิดดังกล่าวน้อยกว่า

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับสถาบันอุดมศึกษา

1. สถาบันอุดมศึกษาควรกำหนดนโยบายส่งเสริมทักษะการประเมินสารสนเทศจากสื่อสังคมออนไลน์ รวมทั้งการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการคิดอย่างมีเหตุผล โดยบูรณาการในการเรียนการสอนและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ต่าง ๆ เช่น การฝึกอบรม การสอนแทรกในรายวิชาต่าง ๆ การสอนรายวิชาการรู้สารสนเทศ การแนะนำแหล่งสารสนเทศที่มีคุณภาพ การให้คำปรึกษาหรือแนะนำจากอาจารย์ผู้สอน เป็นต้น

2. ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาควรจัดกิจกรรมส่งเสริมทักษะการประเมินสารสนเทศจากสื่อสังคมออนไลน์ ในหัวข้อต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น การรู้เท่าทันสื่อ แหล่งสารสนเทศที่น่าเชื่อถือ วิธีการเข้าถึงและสืบค้นสารสนเทศที่ต้องการ การรณรงค์ไม่แชร์ (Share) ข้อมูลผิด เป็นต้น โดยจัดในรูปแบบกิจกรรมที่หลากหลาย เช่น กิจกรรมภายในห้องสมุด นิทรรศการ การฝึกอบรม กิจกรรมออนไลน์บนสื่อสังคมออนไลน์ของห้องสมุด เป็นต้น

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาทักษะการประเมินสารสนเทศจากสื่อสังคมออนไลน์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี โดยใช้วิธีวิจัยแบบอื่น ได้แก่ วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ หรือวิธีวิจัยแบบผสมวิธี เพื่อให้ได้ผลการวิจัยเชิงลึก

2. ควรมีการศึกษาทักษะการประเมินสารสนเทศจากสื่อสังคมออนไลน์กับกลุ่มตัวอย่างอื่นที่ไม่ใช่นักศึกษาระดับปริญญาตรี เช่น นักเรียน ครู/อาจารย์ นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา บุคคลอาชีพต่าง ๆ เป็นต้น

3. ควรมีการศึกษาการประเมินสารสนเทศจากแหล่งสารสนเทศหรือสาขาวิชาเฉพาะด้าน เช่น ด้านสุขภาพ ด้านการเมือง ด้านสังคม เป็นต้น

4. ควรศึกษาการประเมินสารสนเทศของนักศึกษาจากการสร้างผลงานทางวิชาการของนักศึกษา เช่น โครงการ รายงาน วิทยานิพนธ์/ปริญญาานิพนธ์ สารนิพนธ์ เป็นต้น

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กันยา สุวรรณแสง. (2554). *จิตวิทยาทั่วไป*. กรุงเทพฯ: รวมสาส์น 1977.
- กานดา รุณนะพงศา สายแก้ว; วิทย์ ครุฑคำ; และ อนันต์ เจ่าสกุล. (2560). *การใช้เฟซบุ๊ก ภูเก็ตดอทคอม เพื่อการเรียนการสอน*. สืบค้นเมื่อ 25 พฤษภาคม 2560, จาก <http://tar.thailis.or.th/handle/123456789/505>
- แก้วตา กรุงวงศ์. (2555, เมษายน). การใช้โซเชียลมีเดียเพื่อการศึกษา. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยหอการค้าไทย*. (ฉบับพิเศษ): 128-137.
- ขจรจิต บุณนาค. (2554). ความคิดเห็นของวัยรุ่นตอนต้นต่อการรู้เท่าทันสื่อ. ใน *การประชุมวิชาการมหาวิทยาลัยกรุงเทพ ประจำปี 2555*. หน้า 3-11. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- คันธรส ชานาญกิจ; และ จาริณี อ้วนขานนา. (2558, สิงหาคม). เจตคติ ความพึงพอใจและการใช้ประโยชน์สื่อสังคมออนไลน์ของนักศึกษาและบุคลากร คณะสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล. *วารสารการพัฒนางานประจำสู่งานวิจัย*. (2): 43-53.
- จันทร์ฉาย วีระชาติ. (2555). ปัจจัยการเรียนรู้ที่ส่งผลต่อทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต. วิทยานิพนธ์. ศศ.ม. (บรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์). ชลบุรี: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา. ถ่ายเอกสาร.
- จารุณี สุปิ่นเจริญ. (2553, มกราคม - มิถุนายน). การรู้สารสนเทศของนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. *วารสารมนุษยศาสตร์*. 17(1): 41-57.
- จุฑารัตน์ ศราวณะวงศ์. (2558, กรกฎาคม-ธันวาคม). แนวทางการใช้สื่อสังคมออนไลน์กับงานประชาสัมพันธ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. *วารสารวิจัย สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย*. 8(2): 55-69.
- ชญาภรณ์ กุลนิตติ. (2553). *สารสนเทศและการศึกษาค้นคว้า*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : โอ.เอส. พรีนติ้ง เฮ้าส์.
- ชนิศวรา เลิศอมรพงษ์. (2555, กันยายน-ธันวาคม). สื่อสังคมเครื่องมือส่งเสริมการเรียนรู้ในระดับอุดมศึกษา. *วารสารศึกษาศาสตร์ปริทัศน์*. 27(3): 1-7.
- ชูชีพ มามาก; แหวตา เตชาทวิวรรณ; อารีย์ ชื่นวัฒนา. (2553). การรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร. *วารสารบรรณศาสตร์ มศว*. 3: 1-11.
- ณัฐกร สงคราม. (2553). *การออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์เพื่อการเรียนรู้*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ดวงกมล อุ่ณจิตติ. (2547, มกราคม-มิถุนายน). การประเมินการรู้สารสนเทศของนิสิตปริญญาตรี มหาวิทยาลัยบูรพา. *วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*. 12(15): 85-102.

- ทวีศักดิ์ กาญจนสุวรรณ; และกิตติ รักดีวัฒนกุล. (2552). *เทคโนโลยีมีลต์มีเดีย*. กรุงเทพฯ: เคทีพี คอมพ์ แอนด์ คอนซัลท์.
- ทริยาพรรณ สุภามณี และกาญจนา ธารณะ. (2558, เมษายน-มิถุนายน). สื่อสังคมออนไลน์กับข้อควรพึงคำนึงสำหรับพยาบาล. *พยาบาลสาร*. 42(2): 164-168.
- ธนรัตน์ ธนากิจเจริญสุข. (2559, มกราคม-มิถุนายน). การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้แบบยูบิควิต์ผ่านสื่อสังคมออนไลน์สำหรับนักศึกษาระดับอุดมศึกษา. *วารสารวิชาการศึกษาศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*. 17(1): 16-23.
- ธนะวัชร จริยะภูมิวิ และ พัลลภ พิริยะสุวงศ์. (2559, มกราคม-เมษายน). กิจกรรมการเรียนรู้ด้วยการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ผ่านสื่อสังคมออนไลน์. *วารสารปัญญาภิวัฒน์*. 8(1): 190-199.
- ธรรณพ สมประสงค์. (2557). *Hashtag คืออะไร และวิธีการใช้ #Hashtag ที่เหมาะสม*. สืบค้นเมื่อ 22 กรกฎาคม 2560, จาก <https://www.thanop.com/hashtag>
- นภัทร ภัทรเดชากุล. (2552). *การประเมินสารสนเทศบนเว็บไซต์ของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐในประเทศไทย*. การศึกษาอิสระ ศศ.ม. (บริหารการศึกษา). นนทบุรี: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. ถ่ายเอกสาร.
- นฤมล กิจไพศาลรัตน. (2557). *ค้น-คว้า-อ่าน-เขียน : ทักษะเพื่อการเรียนรู้ทางสังคมศาสตร์*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นิขานท์ สิงห์พุดธางกูร. (2551, ธันวาคม). การศึกษาเปรียบเทียบประสิทธิภาพการบริหารงานระหว่างมหาวิทยาลัยของรัฐ มหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ และมหาวิทยาลัยเอกชน. *วารสาร สอ. ประเทศไทย*. 11(2)
- บรรจง อมรชีวิน. (2556). *การคิดอย่างมีวิจารณญาณ*. กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์.
- บุญเรียง ขจรศิลป์. (2542). *สถิติวิจัย 1*. กรุงเทพฯ: พิธีการพิมพ์.
- บุบผา เมฆสีทองคำ. (2554, มกราคม-มีนาคม). การรู้เท่าทันสื่อ การก้าวทันบนโลกข่าวสาร. *นักบริหาร*. 31(1): 117-123.
- ปภาดา เจียวกัก. (2547). *การรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*. ปริญญานิพนธ์. ศศ.ม. (บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ. (2556). *การพัฒนาการคิด*. กรุงเทพฯ: ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประสาธน์ เนื่องเฉลิม. (2553). *การสืบค้นสารสนเทศผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต*. มหาสารคาม: ภาควิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ปราณี สุรสิทธิ์. (2557). *การวิเคราะห์สถานการณ์ปัจจุบันเพื่อการสื่อสาร*. กรุงเทพฯ: แสงดาว.
- พิชิต วิจิตรบุญรักษ์. (2554, ตุลาคม-ธันวาคม). สื่อสังคมออนไลน์: สื่อแห่งอนาคต. *วารสารนักบริหาร*. 33(4): 99-103.

- ไพฑูรย์ สีนลารัตน์; วาสนา วิสฤตาภา; & นักรบ หมี่แสน. (2560). *อุดมศึกษา สาขาวิชาที่ถูกลืม*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: วิทยาลัยครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- มติชนออนไลน์. (2560). *แท่งแชร์! “ทรมัป” ลงนามเปิดทางชาวเอเชียเข้าสู่รัฐ “ไม่ต้องขอวีซ่า” ที่แขวงพลอม*. สืบค้นเมื่อ 28 มกราคม 2560, จาก <http://www.matichon.co.th/news/441643>.
- มหาวิทยาลัยมหิดล. (2560). *ประกาศมหาวิทยาลัยมหิดล เรื่อง หลักเกณฑ์การพิจารณากำหนดกลุ่มสาขาวิชา ปี พ.ศ.๒๕๖๐*. สืบค้นเมื่อ 6 มิถุนายน 2561, จาก http://www.ce.mahidol.ac.th/web/ce_download/pr/2560/1358.pdf.
- มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย. (2558). *สื่อออนไลน์เพื่อการเรียนการสอน*. สืบค้นเมื่อ 15 มีนาคม 2560, จาก <http://archimedes.utcc.ac.th/wiki/index.php/สื่อออนไลน์เพื่อการเรียนการสอน>.
- มัทธราวัลย์ วรหาญ. (2551). *การศึกษาปัจจัยบางประการที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมบริโภคนิยมและการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนิสิตระดับปริญญาตรี*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การวิจัยการศึกษา). มหาสารคาม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.
- เมธาวิ พิษพัฒน์. (2553). *ความน่าเชื่อถือของเครือข่ายสังคมทวิตเตอร์และสื่อกระแสหลัก*. วิทยานิพนธ์. นศ.ม. (สาขาวิชาการสื่อสารมวลชน). กรุงเทพฯ. บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2556). *สื่อสังคม*. สืบค้นเมื่อ 2 มีนาคม 2560, จาก <http://www.royin.go.th>
- วรรณา เปลี่ยนพุ่ม. (2552). *ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ในเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 3*. ปริญญาโท กศ.ม. (การวิจัยและสถิติทางการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- วัฒน์ ภูวทิศ. (2554, มกราคม-มีนาคม). *การใช้ประโยชน์จากสื่อสังคมออนไลน์และผลกระทบเชิงจริยธรรมในการนำเสนอข่าวสารของผู้สื่อข่าว*. *นักบริหาร*. 31(1): 166-174.
- แววตา เตชาทวิวรรณ. (2559). *การรู้สารสนเทศสำหรับการเรียบเรียงโครงงาน*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ศรีฉัตร ไขยวงค์วิธาน. (2558). *CLICKBAIT กดมาสิ*. สืบค้นเมื่อ 30 มกราคม 2560, จาก <http://horizon.sti.or.th/node/35>
- ศิริลักษณ์ แซ่บ่าง. (2556). *การประเมินสารสนเทศโรคหลอดเลือดสมองบนระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต*. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง. ถ่ายเอกสาร.

สิริอร วิชชาวุธ. (2555, มกราคม-ธันวาคม). ทักษะการคิดอย่างมีเหตุผล: ทำไมคนเราบางคนไม่รู้จักรักคิด.

วารสารจิตวิทยา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. 2(1): 62-71.

สมจิต อินทรชาติ. (2553). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการคิดอย่างมีเหตุผลของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่

4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2. วิทยานิพนธ์ กศ.ม.

(การวิจัยการศึกษา). มหาสารคาม: บัณฑิตมหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.

สมชาย วรรณญาณไกร. (2548). การประเมินสารสนเทศ. ใน *ทักษะการรู้สารสนเทศ*. หน้า 131-139.

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2560). *นักศึกษารวม 2560 ภาคเรียนที่ 2 ใน*

สถาบันอุดมศึกษาทั้งหมด จำแนกตาม สถาบัน/กลุ่มสถาบัน/ระดับการศึกษา/ชื่อหลักสูตร/ชั้นปี (ปีที่1, ปีที่2, ปีที่3, ปีที่4). สืบค้นเมื่อ 4 เมษายน 2561, จาก http://www.info.mua.go.th/information/show_all_statdata_table.php?data_show=2

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2554). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและ*

สังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบเอ็ด (พ.ศ. ๒๕๕๕-๒๕๕๙). กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.

สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2560). *การสำรวจการมี การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารใน*

ครัวเรือน พ.ศ. 2560. กรุงเทพฯ: สำนักงานสถิติแห่งชาติ.

หนูไกร บุตตะวงษ์. (2550, มกราคม-มิถุนายน). มาตรฐาน ตัวบ่งชี้ และลักษณะการรู้สารสนเทศ:

เทคนิคเดลฟาย. *สารมนุษยศาสตร์*. 3(1): 16-28.

อนุวัติ คุณแก้ว. (2560). *สถิติเพื่อการวิจัย*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อิสริยา หมี่เงิน. (2557). *การตระหนักรู้จริยธรรมสารสนเทศในการใช้เฟสบุ๊คของนิสิตปริญญาตรี*

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. วิทยานิพนธ์. อ.ม. (สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.

เอกภพ อินทรภู. (2560). *การประเมินสารสนเทศ*. สืบค้นเมื่อ 1 มีนาคม 2560, จาก

http://www.teacher.ssru.ac.th/aekkaphob_in/file.php/1/PDF_Unit5.pdf

แอนณา อิมจำลอง และวิไลวรรณ จงวิไลเกษม. (2556, มกราคม-มิถุนายน). การใช้เฟสบุ๊คเป็นช่อง

ทางการสื่อสารการเรียนการสอนทางด้านนิเทศศาสตร์. *วารสารนิเทศศาสตร์ธุรกิจบัณฑิต*. 7(2): 75-93.

Association of the College & Research Libraries. (2000). *Information Literacy*

Competency Standards for Higher Education. Retrieved 26 May, 2017, from

<http://www.ala.org/acrl/standards/informationliteracycompetency>

Bhaskaran, Navya; Kumar, Manish; & Janodia, Manthan D. (2017, April-June). Use of Social

Media for Seeking Health Related Information – An Exploratory Study. *Journal of Young Pharmacists*. 9(2): 267-271.

- Council of Australian University Librarians. (2004). *Australian and New Zealand Information Literacy Framework*. Retrieved May 8, 2017, from <http://archive2010.caul.edu.au/content/upload/files/info-literacy/InfoLiteracyFramework.pdf>.
- Flood, Patricia; et al. (2015). *Critical thinking skills and Information Literacy skills: Discerning online information among high school students*. Dissertation (Education). Virginia: Liberty University.
- Hocevar, Kristin Page; Flanagan, Andrew J.; & Metzger, Miriam J. (2014, October). Social media self-efficacy and information evaluation online. *Computers in Human Behavior*. 39: 254-262.
- Iannuzzi, Patricia; Mangrum II, Charles T.; Strichart, Stephen. (1999). *Teaching Information literacy skills*. MA: Needham Heights: Allyn & Bacon.
- Kim, Kyung-Sun; Sin, Sei-Ching Joanna; Yoo-Lee, Eun Young. (2014). Undergraduates' Use of Social Media as Information Sources. *College & Research Libraries*. 75(4): 442-457.
- Niall, Dochartaigh. (2012). *Internet research skills*. London: SAGE.
- Osatuyi, Babajide. (2013, November). Information sharing on social media sites. *Computers in Human Behavior*. 29(6): 2622-2631.
- Saeed, Fozia; & Anderson, Ian. (2016, January). Evaluating the Quality and Readability of Internet Information on Meningiomas. *World Neurosurgery*. 97: 312-316.
- Simon, Kemp. (2017). *The State of the Internet in Q2 2017*. Retrieved May 6, 2017, from <https://wearesocial.com/special-reports/state-internet-q2-2017>
- Smith, Alastair G.. (1997). Testing the Surf: Criteria for Evaluating Internet Information resources. *The Public-Access Computer Systems Review*. 8(3): 5-23.
- Society of National and University Libraries. (2011). *The SCONUL Seven Pillars of Information Literacy*. Retrieved April 19, 2017, from <https://www.sconul.ac.uk/sites/default/files/documents/coremodel.pdf>
- Steiner, Sarah K. (2012). *Strategic planning for social media in libraries*. London: Facet.
- Virginia Polytechnic Institute and State University Library. (2015). *Evaluating Internet information*. Retrieved May 16, 2015, from <http://www.lib.vt.edu/instruct/evaluate>

- Weiler, Angela. (2004). Information-Seeking Behavior in Generation Y Students: Motivation, Critical Thinking, and Learning Theory. *The Journal of Academic Librarianship*. 31(1): 46–53.
- Williamson, Andy. (2013). *Social Media Guidelines for Parliaments*. Geneva: ICA Courand.
- Yamane, Taro. (1967). *Statistics: An Introductory Analysis*. New York: Harper.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

รายนามผู้เชี่ยวชาญ

รายนามผู้เชี่ยวชาญ

ผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจแบบวัดทักษะการประเมินสารสนเทศของนักศึกษา
ระดับปริญญาตรี ได้แก่

1. รองศาสตราจารย์ สมชาย วรรณานุกร	รองศาสตราจารย์ คณะมนุษยศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชนัดถ์ พุนเดช	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สำนักนวัตกรรมการเรียนรู้
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พินดา วราสุนันท์	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะศึกษาศาสตร์และ
พัฒนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
วิทยาเขตกำแพงแสน

ภาคผนวก ข

จดหมายขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญ

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน งานบริหารและธุรการ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โทร. 15664

ที่ ศธ 6918/

วันที่

พฤษภาคม 2561

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน รองศาสตราจารย์สมชาย วรรณานุกร

เนื่องด้วย นายชัยวัฒน์ บุญอาจ นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาสารสนเทศศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญานิพนธ์ เรื่อง “ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับทักษะการประเมินสารสนเทศจากสื่อสังคมออนไลน์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในเขตกรุงเทพมหานคร” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.แววตา เตชะทวิวรรณ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กัมศักดิ์ เอ็งฉ้วน เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาปริญญานิพนธ์

ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแบบสอบถาม ทั้งนี้ นิสิตได้ติดต่อประสานงานเบื้องต้นกับท่านแล้ว และจะประสานงานในรายละเอียดดังกล่าวต่อไป โดยสามารถสอบถามข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่ โทรศัพท์ 086 856 8698

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญให้ นายชัยวัฒน์ บุญอาจ และ ขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สิทธิพงศ์ วัฒนานนท์สกุล)

รองคณบดีฝ่ายบริหารและวางแผน รักษาการแทน

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน งานบริหารและธุรการ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โทร. 15664

ที่ ศธ 6918/

วันที่

พฤษภาคม 2561

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชนัดถ์ พุนเดช

เนื่องด้วย นายชัยวัฒน์ บุญอาจ นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาสารสนเทศศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญานิพนธ์ เรื่อง “ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับทักษะการประเมินสารสนเทศจากสื่อสังคมออนไลน์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในเขตกรุงเทพมหานคร” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.แววตา เตชะทวิวรรณ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กัมศักดิ์ เอ็งฉ้วน เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาปริญญานิพนธ์

ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแบบสอบถาม ทั้งนี้ นิสิตได้ติดต่อประสานงานเบื้องต้นกับท่านแล้ว และจะประสานงานในรายละเอียดดังกล่าวต่อไป โดยสามารถสอบถามข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่ โทรศัพท์ 086 856 8698

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญให้ นายชัยวัฒน์ บุญอาจ และขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สิทธิพงศ์ วัฒนานนท์สกุล)

รองคณบดีฝ่ายบริหารและวางแผน รักษาการแทน

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ที่ ศธ 6918/

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10110

พฤษภาคม 2561

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พินดา วราสุนันท์

เนื่องด้วย นายชัยวัฒน์ บุญอาจ นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาสารสนเทศศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับทักษะการประเมินสารสนเทศจากสื่อสังคมออนไลน์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในเขตกรุงเทพมหานคร” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.แววตา เตชะทวิวรรณ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กัมศักดิ์ เอ็งฉ้วน เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแบบสอบถาม ทั้งนี้ นิสิตได้ติดต่อประสานงานเบื้องต้นกับท่านแล้ว และจะประสานงานในรายละเอียดดังกล่าวต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณ มา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สิทธิพงศ์ วัฒนานนท์สกุล)

รองคณบดีฝ่ายบริหารและวางแผน รักษาการแทน

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0 2649 5064

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติมกรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 086 856 8698

ภาคผนวก ค

จดหมายขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลวิจัย

ที่ ศร 6918/ 1346

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10110

18 พฤษภาคม 2561

เรื่อง ขออนุญาตเคราะห้เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน อธิการบดีจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เนื่องด้วย นายชัยวัฒน์ บุญอาจ นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาสารสนเทศศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญานิพนธ์ เรื่อง “ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับทักษะการประเมินสารสนเทศจากสื่อสังคมออนไลน์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในเขตกรุงเทพมหานคร” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.แววตา เตชะทวิวรรณ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กัมศักดิ์ เอ่งฉ้วน เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาปริญญานิพนธ์

ในการนี้ นิสิตขออนุญาตเคราะห้เก็บข้อมูล โดยใช้แบบสอบถาม เรื่อง “ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับทักษะการประเมินสารสนเทศจากสื่อสังคมออนไลน์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในเขตกรุงเทพมหานคร” กับนิสิตระดับปริญญาตรีปีที่ 1 – 4 เพื่อเป็นข้อมูลในการวิจัย และขอใช้สถานที่ของท่าน ระหว่างเดือนพฤษภาคม 2561 ถึงเดือนสิงหาคม 2561 ทั้งนี้ นิสิตจะเป็นผู้ประสานงานในรายละเอียดดังกล่าว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาขออนุญาตเคราะห้ให้ นายชัยวัฒน์ บุญอาจ เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย และขอขอบพระคุณ มา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สิทธิพงศ์ วัฒนานนท์สกุล)

รองคณบดีฝ่ายบริหารและวางแผน รักษาการแทน

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย ปฏิบัติการแทน

อธิการบดีมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0 2649 5064

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติมกรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 086 856 8698

ที่ ศธ 6918/ 134๖

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10110

1๘ พฤษภาคม 2561

เรื่อง ขออนุญาตขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน อธิการบดีมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ

เนื่องด้วย นายชัยวัฒน์ บุญอาจ นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาสารสนเทศศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญานิพนธ์ เรื่อง “ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับทักษะการประเมินสารสนเทศจากสื่อสังคมออนไลน์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในเขตกรุงเทพมหานคร” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.แววดา เตชะทวิวรรณ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภิมศักดิ์ เอ่งฉ้วน เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาปริญญานิพนธ์

ในการนี้ นิสิตขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูล โดยใช้แบบสอบถาม เรื่อง “ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับทักษะการประเมินสารสนเทศจากสื่อสังคมออนไลน์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในเขตกรุงเทพมหานคร” กับนักศึกษาระดับปริญญาตรีปีที่ 1 – 4 เพื่อเป็นข้อมูลในการวิจัยและขอใช้สถานที่ของท่าน ระหว่างเดือนพฤษภาคม 2561 ถึงเดือนสิงหาคม 2561 ทั้งนี้ นิสิตจะเป็นผู้ประสานงานในรายละเอียดดังกล่าว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาขอความอนุเคราะห์ให้ นายชัยวัฒน์ บุญอาจ เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย และขอขอบพระคุณ มา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สิทธิพงศ์ วัฒนานนท์สกุล)

รองคณบดีฝ่ายบริหารและวางแผน รักษาการแทน

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย ปฏิบัติการแทน

อธิการบดีมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0 2649 5064

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติมกรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 086 856 8698

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน งานบริหารและธุรการ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โทร. 15664

ที่ ศธ 6918/1347

วันที่ 19 พฤษภาคม 2561

เรื่อง ขออนุมัติขอความเห็นชอบเพื่อการวิจัย

เรียน

เนื่องด้วย นายชัยวัฒน์ บุญอาจ นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาสารสนเทศศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญานิพนธ์ เรื่อง “ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับทักษะการประเมินสารสนเทศจากสื่อสังคมออนไลน์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในเขตกรุงเทพมหานคร” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.แววตา เตชะทวิวรรณ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภิมศักดิ์ เอ็งฉ้วน เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาปริญญานิพนธ์

ในการนี้ นิสิตขออนุมัติขอความเห็นชอบ โดยใช้แบบสอบถาม เรื่อง “ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับทักษะการประเมินสารสนเทศจากสื่อสังคมออนไลน์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในเขตกรุงเทพมหานคร” กับนิสิตระดับปริญญาตรีปีที่ 1 – 4 เพื่อเป็นข้อมูลในการวิจัยและขอใช้สถานที่ของท่าน ระหว่างเดือนพฤษภาคม 2561 ถึงเดือนสิงหาคม 2561 ทั้งนี้ นิสิตจะเป็นผู้ประสานงานในรายละเอียดดังกล่าว และสอบถามข้อมูลเพิ่มเติมกรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 086 856 8698

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สิทธิพงศ์ วัฒนานนทสกุล)

รองคณบดีฝ่ายบริหารและวางแผน รักษาการแทน

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ที่ ศร 6918/ ๒๕๖

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10110

๒ พฤษภาคม 2561

เรื่อง ขออนุญาตเผยแพร่ข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน อธิการบดีมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

เนื่องด้วย นายชัยวัฒน์ บุญอาจ นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาสารสนเทศศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญานิพนธ์ เรื่อง “ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับทักษะการประเมินสารสนเทศจากสื่อสังคมออนไลน์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในเขตกรุงเทพมหานคร” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.แววดา เตชะทวีวรรณ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภิมศักดิ์ เอ็งฉ้วน เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาปริญญานิพนธ์

ในการนี้ นิสิตขออนุญาตเผยแพร่ข้อมูล โดยใช้แบบสอบถาม เรื่อง “ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับทักษะการประเมินสารสนเทศจากสื่อสังคมออนไลน์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในเขตกรุงเทพมหานคร” กับนักศึกษาระดับปริญญาตรีปีที่ 1 – 4 เพื่อเป็นข้อมูลในการวิจัยและขอใช้สถานที่ของท่าน ระหว่างเดือนพฤษภาคม 2561 ถึงเดือนสิงหาคม 2561 ทั้งนี้ นิสิตจะเป็นผู้ประสานงานในรายละเอียดดังกล่าว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาขออนุญาตให้ นายชัยวัฒน์ บุญอาจ เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย และขอขอบพระคุณ มา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สิทธิพงศ์ วัฒนานนท์สกุล)

รองคณบดีฝ่ายบริหารและวางแผน รักษาการแทน

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย ปฏิบัติการแทน

อธิการบดีมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0 2649 5064

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติมกรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 086 856 8698

ที่ ศธ 6918/ 1346

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สุขุมวิท 23 เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10110

19 พฤษภาคม 2561

เรื่อง ขออนุญาตเผยแพร่ข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน อธิการบดีมหาวิทยาลัยศรีปทุม

เนื่องด้วย นายชัยวัฒน์ บุญอาจ นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาสารสนเทศศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญานิพนธ์ เรื่อง “ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับทักษะการประเมินสารสนเทศจากสื่อสังคมออนไลน์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในเขตกรุงเทพมหานคร” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.แววตา เตชะทวิวรรณ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กัมศักดิ์ เอ็งฉ้วน เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาปริญญานิพนธ์

ในการนี้ นิสิตขออนุญาตเผยแพร่ข้อมูล โดยใช้แบบสอบถาม เรื่อง “ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับทักษะการประเมินสารสนเทศจากสื่อสังคมออนไลน์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในเขตกรุงเทพมหานคร” กับนักศึกษาระดับปริญญาตรีปีที่ 1 – 4 เพื่อเป็นข้อมูลในการวิจัยและขอใช้สถานที่ของท่าน ระหว่างเดือนพฤษภาคม 2561 ถึงเดือนสิงหาคม 2561 ทั้งนี้ นิสิตจะเป็นผู้ประสานงานในรายละเอียดดังกล่าว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาขออนุญาตให้ นายชัยวัฒน์ บุญอาจ เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย และขอขอบพระคุณ มา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สิทธิพงศ์ วัฒนานนท์สกุล)

รองคณบดีฝ่ายบริหารและวางแผน รักษาการแทน

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย ปฏิบัติการแทน

อธิการบดีมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0 2649 5064

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติมกรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 086 856 8698

ที่ ศธ 6918/ 1346

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10110

14 พฤษภาคม 2561

เรื่อง ขออนุมัติขอความเห็นชอบเพื่อการจัด

เรียน อธิการบดีมหาวิทยาลัยหอการค้าไทย

เนื่องด้วย นายชัยวัฒน์ บุญอาจ นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาสารสนเทศศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญาโท เรื่อง “ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับทักษะการประเมินสารสนเทศจากสื่อสังคมออนไลน์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในเขตกรุงเทพมหานคร” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.แววดา เตชะทวิวรรณ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กัมศักดิ์ เอ็งฉ้วน เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาปริญญาโท

ในการนี้ นิสิตขอความเห็นชอบเพื่อจัด โดยแบบสอบถาม เรื่อง “ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับทักษะการประเมินสารสนเทศจากสื่อสังคมออนไลน์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในเขตกรุงเทพมหานคร” กับนักศึกษาระดับปริญญาตรีปีที่ 1 – 4 เพื่อเป็นข้อมูลในการวิจัยและขอใช้สถานที่ของท่าน ระหว่างเดือนพฤษภาคม 2561 ถึงเดือนสิงหาคม 2561 ทั้งนี้ นิสิตจะเป็นผู้ประสานงานในรายละเอียดดังกล่าว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาขอความเห็นชอบให้ นายชัยวัฒน์ บุญอาจ เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย และขอขอบพระคุณ มา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สิทธิพงศ์ วัฒนานนท์สกุล)

รองคณบดีฝ่ายบริหารและวางแผน รักษาการแทน

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย ปฏิบัติการแทน

อธิการบดีมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0 2649 5064

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติมกรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 086 856 8698

ภาคผนวก ง
ผลการวิเคราะห์ความสอดคล้องของข้อความถาม

ผลการวิเคราะห์ความสอดคล้องของข้อคำถาม

ข้อคำถามของแบบวัดทักษะการประเมินสารสนเทศและปัจจัยที่เกี่ยวข้อง	ผลการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 คน			IOC
	+1	0	-1	
ตอนที่ 2 การคิดอย่างมีเหตุผล ข้อ 7 – 11 ให้พิจารณาว่าตัวเลือกข้อใด<u>ไม่เข้าพวก</u>กับตัวเลือกอื่นในข้อเดียวกัน				
7. [1] ช่างคิด [2] ช่างปั้น [3] ช่างพูด [4] ช่างฝัน	3	-	-	1.00
8. [1] นักแก้ว [2] นกกระจอกเทศ [3] นกนางแอ่น [4] นกพิราบ	2	1	-	0.67
9. [1] มะนาว [2] มะกรูด [3] มะขามป้อม [4] มะขาม	2	1	-	0.67
10. [1] ไทย [2] กัมพูชา [3] จีน [4] สิงคโปร์	3	-	-	1.00
11. [1] เส้นตรง [2] เส้นโค้ง [3] เส้นขนาน [4] เส้นหยัก	1	1	1	0.00
ข้อ 12 - 16 ให้พิจารณาว่าตัวเลือกข้อใด<u>มีความสัมพันธ์</u>ทำนองเดียวกันกับคู่แรก				
12. เรือ <--> สมอ รถยนต์ <--> ? [1] เกียร์ [2] เบรค [3] พวงมาลัย [4] คันเร่ง	3	-	-	1.00
13. ครู <--> โรงเรียน แม่ค้า <--> ? [1] รถเข็น [2] ขาของ [3] ตลาด [4] ผลไม้	3	-	-	1.00

ข้อคำถามของแบบวัดทักษะการประเมินสารสนเทศและปัจจัยที่เกี่ยวข้อง	ผลการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 คน			IOC
	+1	0	-1	
14. ทราย <--> แก้ว ดินเหนียว <--> ? [1] กรวด [2] ซีเมนต์ [3] อิฐ [4] กระดาน	3	-	-	1.00
15. ค้อน <--> ตะปู ? <--> ? [1] งู <--> พังพอน [2] แก้ว <--> น้ำ [3] ดินสอ <--> กระดาษ [4] ช้อน <--> จาน	3	-	-	1.00
16. กรุงเทพฯ <--> เชียงใหม่ ? <--> ? [1] ขอนแก่น <--> ลำพูน [2] ชุมพร <--> ปทุมธานี [3] ชลบุรี <--> พังงา [4] นนทบุรี <--> น่าน	2	1	-	0.67
ข้อ 17 - 21 ให้พิจารณาว่าตัวเลือกข้อใดเป็น <u>ตัวร่วม</u> ของกลุ่มต่อไปนี้ 17. สาธารณสุข คมนาคม แรงงาน [1] การขนส่ง [2] กระทรวง [3] สื่อสารมวลชน [4] พลังงาน	3	-	-	1.00
18. ทหาร ตำรวจ ผู้พิพากษา [1] การทำงาน [2] ความซื่อสัตย์ [3] ประชาชน [4] ข้าราชการ	3	-	-	1.00

ข้อคำถามของแบบวัดทักษะการประเมินสารสนเทศและปัจจัยที่เกี่ยวข้อง	ผลการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 คน			IOC
	+1	0	-1	
19. ปากกา ดินสอ ไม้บรรทัด [1] ครู [2] นักเรียน [3] เครื่องเขียน [4] โรงเรียน	3	-	-	1.00
20. โทรศัพท์ โทรสาร โทรศัพท์ [1] สื่อสาร [2] คมนาคม [3] ขนส่ง [4] พลังงาน	3	-	-	1.00
21. กระดานลื่น ชิงช้า ลูกฟุตบอล [1] เฟอร์นิเจอร์ [2] สนามเด็กเล่น [3] บ้าน [4] พลศึกษา	3	-	-	1.00
ตอนที่ 2 การคิดอย่างมีวิจารณญาณ อ่านข้อความต่อไปนี้แล้วตอบคำถาม ข้อ 22-23 “พื้นที่ทางภาคเหนือตอนบนในช่วงฤดูแล้ง พื้นที่ป่าจะถูกไฟไหม้กินพื้นที่หลายตารางกิโลเมตร ส่งผลกระทบให้พื้นที่ป่าหายไปเป็นจำนวนมาก สัตว์ป่าหายากสูญพันธุ์และลดน้อยลงไปทุกปี การป้องกัน คือ การทำแนวกันไฟ การรณรงค์ให้ชาวบ้านไม่จุดไฟเพื่อล่าสัตว์ พื้นที่เสี่ยงต่อภัยแล้งจะเป็นพื้นที่ประสบปัญหาไฟป่าอย่างรุนแรง ดังนั้นข้อสรุปในตรงนี้ คือ ไฟป่ากับภัยแล้งมาด้วยกันแบบเกาะติด” 22. ปัญหาที่เกิดขึ้นคืออะไร [1] สัตว์ป่าสูญพันธุ์ [2] พื้นที่ป่าโดนทำลาย [3] ชาวบ้านทำลายป่าไม้ [4] เกิดไฟป่าทางภาคเหนือ	3	-	-	1.00

ข้อคำถามของแบบวัดทักษะการประเมินสารสนเทศและปัจจัยที่เกี่ยวข้อง	ผลการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 คน			IOC
	+1	0	-1	
23. ข้อมูลใดไม่เกี่ยวข้องกับบทความ [1] ไฟป่าเกิดขึ้นที่จังหวัดเชียงใหม่ [2] ไฟป่าเกิดจากชาวบ้านจุดขึ้น [3] ไฟป่าป้องกันได้โดยชุดแนวกันไฟ [4] ไฟป่าทำให้สูญเสียทรัพยากรธรรมชาติ	3	-	-	1.00
24. เมื่อเกิดไฟไหม้ป่า นักศึกษาคิดว่าเหตุการณ์ใดจะเกิดเป็นอันดับต่อไป [1] หน้าดินถูกทำลาย [2] ฝนไม่ตกตามฤดูกาล [3] สัตว์ป่าหายากถูกทำลาย [4] พื้นที่ป่าไม่อุดมสมบูรณ์	2	1	-	0.67
25. สิ่งใดส่งผลกระทบต่อตรง ทำให้พื้นที่ป่าหายไปจำนวนมาก [1] การตัดไม้ทำลายป่า [2] การทำไร่เลื่อนลอย [3] ไฟป่าและความแห้งแล้ง [4] การเพิ่มจำนวนของประชากร	2	1	-	0.67
อ่านข้อความต่อไปนี้แล้วตอบคำถาม ข้อ 26-27 “ด้วยวิวัฒนาการที่ล้ำหน้าทำให้พ่อแม่ยุคใหม่เห็นหน้าลูกเป็นครั้งแรกผ่านเครื่องอัลตราซาวด์ โดยไม่ต้องรอคลอด แต่อีกมุมหนึ่งกลับมองว่าการใช้เครื่องอัลตราซาวด์ซึ่งเป็นคลื่นเสียงที่มีความถี่สูงเข้าไปรบกวน จะก่อให้เกิดอันตรายต่อทารกในครรภ์หรือไม่ ทั้งนี้แม้ว่าทางการแพทย์ยังไม่มียืนยันถึงผลกระทบด้านลบของเครื่อง แต่ถ้าเราเลือกใช้อย่างเหมาะสมย่อมก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแน่นอน” 26. ข้อใดไม่เกี่ยวข้องกับข้อความที่อ่าน [1] เครื่องอัลตราซาวด์เป็นคลื่นที่มีความถี่สูง [2] เครื่องอัลตราซาวด์ใช้ตรวจยืนยันของทารกในครรภ์ [3] เครื่องอัลตราซาวด์ทำให้พ่อแม่เห็นหน้าลูกก่อนคลอด [4] ยังไม่มีข้อสรุปถึงผลกระทบของเครื่องอัลตราซาวด์ต่อทารก	3	-	-	1.00

ข้อคำถามของแบบวัดทักษะการประเมินสารสนเทศและปัจจัยที่เกี่ยวข้อง	ผลการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 คน			IOC
	+1	0	-1	
27. เหตุผลข้อใดสนับสนุนข้อความ “การใช้เครื่องอัลตราซาวด์จะก่อให้เกิดอันตรายต่อทารกในครรภ์” [1] วิวัฒนาการอันล้ำหน้า [2] ใช้คลื่นเสียงที่มีความถี่สูง [3] คลื่นเสียงทำให้เด็กพิการ [4] คลื่นเสียงมีผลกระทบต่อเด็ก	3	-	-	1.00
อ่านบทความต่อไปนี้แล้วตอบคำถาม ข้อ 28-30 “เจ้าหน้าที่ตำรวจ สถานีตำรวจภูธรแม่ปิงรับแจ้งมีคนพบวัตถุต้องสงสัย อาจจะเป็นระเบิดจึงรีบเดินทางไปตรวจสอบกระเป๋าเดินทาง นำสุนัขไปดมกลิ่นระเบิด แต่ตรวจสอบไม่ได้ เลยต้องใช้เครื่องเอกซเรย์ตรวจสอบปรากฏว่า ภายในไม่มีระเบิด” 28. ข้อความใดไม่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์ข้างต้น [1] นำสุนัขไปดมกลิ่น [2] ตรวจสอบปรากฏว่า ภายในไม่มีระเบิด [3] ใช้เครื่องเอกซเรย์ตรวจสอบวัตถุต้องสงสัย [4] ตำรวจสถานีตำรวจภูธรแม่ปิงพบวัตถุต้องสงสัย	3	-	-	1.00
29. เมื่อนักศึกษาพบวัตถุต้องสงสัย ควรปฏิบัติอย่างไร [1] แจ้ง รปภ. [2] ชักชวนเพื่อน ๆ ไปเปิดดู [3] นำไปวางไว้ให้ไกลสถานที่ชุมชน [4] ไม่เข้าไปใกล้บริเวณนั้นแล้วรีบแจ้งตำรวจ	3	-	-	1.00
30. “นำสุนัขไปดมกลิ่นระเบิด แต่ตรวจสอบไม่ได้” นักศึกษามีความคิดเห็นอย่างไร [1] ในกระเป๋าไม่มีระเบิด [2] สุนัขไม่พร้อมที่จะทำงาน [3] สุนัขที่นำมาไม่มีความสามารถพอ [4] การใช้ประสาทสัมผัสอาจมีการผิดพลาด	1	1	1	0.00

ข้อคำถามของแบบวัดทักษะการประเมินสารสนเทศและปัจจัยที่เกี่ยวข้อง	ผลการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 คน			IOC
	+1	0	-1	
ให้นักศึกษาอ่านบทความต่อไปนี้แล้วตอบคำถาม ข้อ 31-32 “สมาชิกสภาผู้แทนจังหวัด อำเภอมวยนาฬิกาส่งเลือดในสมองแตก วุฒิตบการถือเหตุเพราะมีแม่ฆ่าทำผู้ชายตายมาแล้วหลายคน จนต้องหาเครื่องรางของขลังป้องกันทั้งปลัดขิกทาเล็บแดง นุ่งผ้าถุง ครูเผยเหตุชาวบ้านไหลตายเป็นเพราะยาฆ่าแมลงที่ชาวบ้านใช้ แพทย์ลงความเห็นว่า เส้นเลือดในสมองแตกเฉียบพลัน และหัวใจหยุดเต้นทันที” 31. จากบทความใจความสำคัญคืออะไร [1] สมาชิกสภาผู้แทนจังหวัดตายเพราะมีแม่ฆ่า [2] สมาชิกสภาผู้แทนจังหวัดตายเพราะกินยาฆ่าแมลง [3] สมาชิกสภาผู้แทนจังหวัดตายเพราะไม่มีเครื่องรางของขลัง [4] สมาชิกสภาผู้แทนจังหวัดตายเพราะเส้นเลือดในสมองแตก	3	-	-	1.00
32. จากบทความนักศึกษาสรุปประเด็นสำคัญได้อย่างไร [1] โรคหอบจะพบเฉพาะพื้นที่เขตร้อนเท่านั้น [2] โรคหอบป้องกันได้โดยงดใช้ยาฆ่าแมลง [3] โรคมีแม่ฆ่าพบในภาคอีสานเท่านั้น [4] โรคมีแม่ฆ่าสามารถป้องกันได้	1	1	1	0.00
ให้นักศึกษาอ่านบทความต่อไปนี้แล้วตอบคำถาม ข้อ 33-34 “ผู้ที่มีคลอเลสเทอรอลสูงและเส้นเลือดหัวใจตีบห้ามรับประทานไข่ นายกสมาคมผู้ผลิตผู้ค้าและส่งออกไข่ไก่ กล่าวว่าอาจเป็นการเข้าใจผิด ความจริงแล้วยังไม่มีงานวิจัยระบุว่าไข่ คือ สาเหตุหลักของโรคคลอเลสเทอรอลสูง จากรายงานการวิจัยของคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ กล่าวว่า เจ้าตัวร้ายคลอเลสเทอรอลไม่ทำให้ผู้ที่มีสุขภาพดีเกิดโรคดังกล่าวได้ หากกินติดต่อกัน จะมีคลอเลสเทอรอลที่มีตัวดีเข้าไปละลายคลอเลสเทอรอลตัวร้ายได้ แต่อธิปไตยกรมอนามัย ออกมาแจ้งว่าอย่าเพิ่งไปเชื่อทีเดียว”				

ข้อคำถามของแบบวัดทักษะการประเมินสารสนเทศและปัจจัยที่เกี่ยวข้อง	ผลการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 คน			IOC
	+1	0	-1	
33. จากบทความข้อความใดถูกต้อง [1] ไข่คือสาเหตุหลักของโรคคอเลสเตอรอลสูง [2] รับประทานไข่จะเป็นโรคคอเลสเตอรอลสูง [3] คอเลสเตอรอลตัวดีจะควบคุมคอเลสเตอรอลตัวร้ายได้ [4] รับประทานไข่วันละฟองจะเสี่ยงต่อการเป็นโรคคอเลสเตอรอลสูง	3	-	-	1.00
34. “ผู้มีคอเลสเตอรอลสูงและเส้นเลือดหัวใจตีบห้ามรับประทานไข่” หากข้อความนี้เป็นจริง เหตุผลใดสนับสนุนข้อความนี้ [1] ไข่มีคอเลสเตอรอลสูง [2] ไข่มีสารอาหารไขมันสูง [3] ไข่มีสารอาหารโปรตีนสูง [4] ไข่มีสารคาร์โบไฮเดรตสูง	3	-	-	1.00
ให้นักศึกษาอ่านบทความต่อไปนี้แล้วตอบคำถาม ข้อ 35-36 “เงินตรา ปัจจัยสำคัญของชีวิตมนุษย์ในปัจจุบัน นำมาซึ่งความสะดวกสบายในการดำรงชีวิต แต่เมื่อมีคุณอนันต์ก็อาจมีโทษมหันต์นำอันตรายที่ไม่คาดคิด เงินตราไม่ว่าจะเป็นธนบัตรหรือเหรียญที่เราใช้กันอยู่ทุกวัน จัดเป็นสิ่งสกปรกอันดับหนึ่งที่เราต้องสัมผัสในชีวิตประจำวัน จากงานวิจัยพบว่า จุลินทรีย์ต่าง ๆ ชอบอาศัยอยู่ตามธนบัตรและเดบิตโต้ได้ดีในลำไส้คน ก่อให้เกิดโรคทางเดินอาหาร จะเป็นการดีถ้าเราเลิกนิสัยเกียจคร้านมือเวลานับเงิน และคอยดูแลไม่ให้เด็กอมเหรียญหรือธนบัตรเล่น แต่วันนี้คุณมีทางเลือกที่ดีที่ทำให้คุณมีสุขภาพชีวิตที่ดีขึ้น สะดวกปลอดภัย ด้วยบริการของบัตรเครดิตเอื้ออาทร” 35. ใจความสำคัญของบทความนี้คืออะไร [1] โทษของเงินตรา [2] ความสำคัญของเงินตรา [3] การใช้บริการบัตรเครดิตเอื้ออาทร [4] การอมเหรียญและธนบัตรของเด็ก ๆ	3	-	-	1.00

ข้อคำถามของแบบวัดทักษะการประเมินสารสนเทศและปัจจัยที่เกี่ยวข้อง	ผลการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 คน			IOC
	+1	0	-1	
36. จากบทความ ข้อความใดเป็นข้อตกลงเบื้องต้น [1] เงินตราเป็นปัจจัยพื้นฐาน [2] จุลินทรีย์ชอบอาศัยอยู่ตามเงิน [3] การใช้บริการบัตรเครดิตเอื้ออาหาร [4] จุลินทรีย์เจริญเติบโตได้ดีในลำไส้คน	3	-	-	1.00
ตอนที่ 4 ทักษะการประเมินสารสนเทศ 37. ในกรณีที่ต้องการทราบ “รายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่อครัวเรือน” เพื่อใช้ทำรายงาน สารสนเทศข้อใดน่าเชื่อถือมากที่สุด [1] “ข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) ปี 2560” จาก https://data.go.th/Datasets.aspx?kw=รายได้เฉลี่ย [2] “สำรวจภาวะเป่าคนไทย: รายได้-รายจ่ายต่อเดือนต่อครัวเรือน” จาก https://today.line.me/th/pc/article/สำรวจภาวะเป่าเงินคนไทย [3] “สถิติรายได้ต่อเดือนของคนไทย” จาก https://pantip.com/topic/36078281 [4] “เศรษฐกิจไทยไตรมาสแรกของปี 2561” จาก https://www.ega.or.th/download/file_c332c6a6f9a569cc2260dd46a122a261.pdf	3	-	-	1.00
38. ข้อใดกล่าวไม่ถูกต้องในการใช้ข้อมูลจากสื่อสังคมออนไลน์ในการทำรายงาน [1] ข้อมูลที่แชร์ต่อ ๆ กันในเฟซบุ๊กแสดงว่าเป็นจริงนำมาใช้ได้ [2] ภาพถ่ายทุกภาพที่โพสต์มีเจ้าของ การนำมาใช้ต้องอ้างอิง [3] ใช้ข้อมูลจากแหล่งที่น่าเชื่อถือเสมอ เช่น สถาบันการศึกษา หน่วยงานราชการ เป็นต้น [4] ต้องตรวจสอบข้อเท็จจริงจากหลาย ๆ แหล่งก่อนนำข้อมูลไปใช้	3	-	-	1.00

ข้อคำถามของแบบวัดทักษะการประเมินสารสนเทศและปัจจัยที่เกี่ยวข้อง	ผลการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 คน			IOC
	+1	0	-1	
39. มีผู้ใช้เฟซบุ๊กคนหนึ่งได้โพสต์บทความเรื่อง “วิธีดำเนินธุรกิจ SME ใน พ.ศ. 2549” เมื่อวันที่ 13 เมษายน 2561 หากนักศึกษาทำรายงานเรื่อง “การประยุกต์เทคโนโลยีสมัยใหม่ที่กับธุรกิจ SME” จะนำบทความดังกล่าวมาใช้หรือไม่ [1] ใช้ เพราะมีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับรายงาน [2] ใช้ เพราะเป็นบทความทางด้านวิชาการ [3] ไม่ใช่ เพราะข้อมูลมีความล้าสมัยเกินไป [4] ไม่ใช่ เพราะไม่มีเนื้อหาเกี่ยวกับเทคโนโลยี	3	-	-	1.00
 ภาพหน้าจอเฟซบุ๊กของกรมสุขภาพจิต เรื่องโรคซึมเศร้า ให้ตอบคำถามข้อ 40 40. ข้อใดใช้พิจารณาความน่าเชื่อถือของข้อมูลเกี่ยวกับโรคซึมเศร้าจากเฟซบุ๊กด้านบน [1] ภาพประกอบดูง่ายและชัดเจน [2] เนื้อหาจัดทำโดยกรมสุขภาพจิต [3] มีผู้แชร์ (Share) จำนวน 2,685 ราย [4] ผู้กดไลค์ (Like) จำนวน 1,200 ราย	3	-	-	1.00

ข้อคำถามของแบบวัดทักษะการประเมินสารสนเทศและปัจจัยที่เกี่ยวข้อง	ผลการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 คน			IOC
	+1	0	-1	
 หมอรรถชัย July 25 at 7:44pm · 🌐 “ตึมน้ำเย็นหลังกินข้าวทำให้เป็นมะเร็ง” เวลาได้กินน้ำเย็น ๆ สักแก้ว หลังอาหารมันรู้สึก ชื่นใจดีใช่ไหมครับ แต่น้ำเย็นจะทำให้ไขมันที่เคลือบเพื่อกันเชื้อเข้าไปจับตัวเป็นไขมันมา ซึ่ง จะส่งผลให้การย่อยอาหารช้าลง ถ้าคราบไขมันทำปฏิกิริยากับกรด มันจะแตกตัวแล้ว ถูกดูดซึมไปที่ลำไส้ ไขมันที่แตกตัวนี้จะดูดซึมได้เร็วกว่าอาหารทั่วไปแล้วจะเคลือบ ลำไส้เราไว้ ในไม่ช้ามันก็จะแปรสภาพเป็นไขมันก้อน ๆ และเป็นบ่อเกิดของมะเร็งใน ที่สุด ดังนั้นควรดื่มน้ำอุ่นหลังอาหารดีกว่า” #มะเร็งลำไส้ #ไร้โรคไร้โรค 2.7K 55 Comments 1K Shares 322 Saves Like Comment Share				
อ่านข้อความจากเฟซบุ๊กของหมอรรถชัยด้านบน และตอบคำถามข้อ 41-42 41. ถ้านักศึกษาทำรายงานเรื่อง “โรคมะเร็งลำไส้” ข้อความข้างต้นถูกต้องไม่ [1] ถูกต้อง เพราะมี hashtag คำว่า #มะเร็งลำไส้ [2] ถูกต้อง เพราะผู้เขียนเป็นแพทย์ [3] ไม่ถูกต้อง เพราะข้อมูลมีเนื้อหาไม่น่าเชื่อถือ [4] ไม่ถูกต้อง เพราะไม่มีการอ้างอิงที่มาของข้อมูล	3	-	-	1.00
42. เมื่อนักศึกษาอ่านข้อความดังกล่าวแล้ว ควรปฏิบัติอย่างไร [1] สนใจที่จะค้นข้อมูลเพิ่มเติมในเว็บไซต์ Google [2] ส่ง Comment เพื่อขอข้อมูลเพิ่มเติมจากหมอรรถชัย [3] กดไลค์เพื่อแสดงความสนใจและสนับสนุนข้อความ [4] กดแชร์เพื่อให้ผู้อื่นทราบและปฏิบัติตามคำแนะนำ	3	-	-	1.00

ข้อความถามของแบบวัดทักษะการประเมินสารสนเทศและปัจจัยที่เกี่ยวข้อง	ผลการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 คน			IOC
	+1	0	-1	
 ภาพหน้าจอเฟซบุ๊กของกรมสุขภาพจิต เรื่องโรคซึมเศร้า ให้ตอบคำถามข้อ 43 43. ข้อใดที่ใช้พิจารณาความน่าเชื่อถือของข้อมูลเกี่ยวกับโรคซึมเศร้าจากเฟซบุ๊กด้านบน [1] ภาพประกอบดูง่ายและชัดเจน [2] เนื้อหาจัดทำโดยกรมสุขภาพจิต [3] มีผู้แชร์ (Share) จำนวน 2,685 ราย [4] ผู้กดไลค์ (Like) จำนวน 1,200 ราย	1	1	1	0.00

ข้อความคำถามของแบบวัดทักษะการประเมินสารสนเทศและปัจจัยที่เกี่ยวข้อง	ผลการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 คน			IOC
	+1	0	-1	
มันมาถึง"ประเทศไทย"แล้วแมลงชนิดนี้เตือนกันให้ทั่ว "แมลง" (หรือหนอน?) ชนิดนี้ (ไม่ทราบว่าจะแปลชื่อเป็นภาษาไทยอย่างไร) ถ้ามาเกาะบนตัวคุณห้ามตบมันเด็ดขาดในตัวมันมีสารพิษชนิดเหลว เมื่อสัมผัสผิวเรา ตายย ลูกเดียวเลยบอกเด็ก ๆ เพื่อน ๆ ด้วยว่าหากมีแมลงแบบนี้มาเกาะใช้ปากเป่าไล่ได้ แล้วห้ามใช้มือตีมันเด็ดขาด หมอแนะนำถ้าแฉะเรื่องนี้ออกไปสักระยะคนอย่างน้อยช่วยชีวิตคนได้ถึงหนึ่งชีวิต เจอแล้วคับ นส.นุรฮาซีกิง อาแว 16 ปี อยู่ ม. 5 รร. ร่มเกล้า ตอนนี้อาศัยอยู่ โรงพยาบาล ตึกกัญญารัตน ชั้น 3 เที่ยง 12#ช่วยกันแฉะ ด้วยนะคร้าา เพื่อความปลอดภัยของลูกหลานคุณ ข้อความจากเฟซบุ๊กข้างต้นเกี่ยวกับแมลงประหลาดที่ส่งต่อ ๆ กัน ให้ตอบคำถามข้อ 44 - 45 44. หากต้องการตรวจสอบข้อเท็จจริงของแมลงตามข่าวนี้ ควรทำอย่างไร [1] ส่ง Comment เพื่อสอบถามผู้โพสต์และคนอื่น ๆ [2] แชรข้อความในกลุ่มเพื่อนเพื่อใหช่วยตรวจสอบ [3] ค้นหาข้อมูลแมลงนี้ในเว็บสหกรณ์การเกษตร [4] โทรศัพท์ถามข้อมูลจากมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	3	-	-	1.00
45. จากข้อความที่แชร์ ข้อใดไม่เป็นจริง [1] อ้างว่าหมอสนับสนุนให้แชร์ข้อมูล [2] พิมพ์ผิดและใช้ภาษาไทยไม่ถูกต้อง [3] เป็นข้อความส่งต่อแบบลูกโซ่ [4] ให้ข้อมูลเกี่ยวกับแมลงครบถ้วน	3	-	-	1.00

ข้อความถามของแบบวัดทักษะการประเมินสารสนเทศและปัจจัยที่เกี่ยวข้อง	ผลการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 คน			IOC
	+1	0	-1	
 จากภาพ Twitter เรื่องเทคโนโลยี MRI ของกรมการแพทย์ด้านบน ให้ตอบคำถามข้อ 46 – 47 46. ข้อใดใช้ในการพิจารณาความทันสมัยหรือไม่ทันสมัยของสารสนเทศที่ได้รับจากทวิตเตอร์นี้ [1] ทันสมัย จากการ Retweet 26 ครั้ง [2] ทันสมัย จากวันที่เผยแพร่ 30 มิถุนายน 2560 [3] ไม่ทันสมัย จากปพลิเคชันของทวิตเตอร์ 2553 [4] ไม่ทันสมัย เปรียบเทียบกับปัจจุบันคือ เดือนพฤษภาคม 2561	3	-	-	1.00
47. ข้อใดกล่าวไม่ถูกต้องเกี่ยวกับทวิตเตอร์ข้างต้น [1] เป็นบทความวิชาการ [2] เป็นการประชาสัมพันธ์ [3] ให้ความรู้แก่ประชาชนทั่วไป [4] ให้ความรู้แก่แพทย์และผู้ที่เกี่ยวข้อง	3	-	-	1.00

ข้อคำถามของแบบวัดทักษะการประเมินสารสนเทศและปัจจัยที่เกี่ยวข้อง		ผลการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 คน			IOC
		+1	0	-1	
 มหาวิทยาลัยประชาชน สุดยอดสาวไทย ดร.แก้มหอม แพทย์ทางเลือก จบปริญญาเอก 5 ใบ ด้านมะเร็งจากอเมริกา สร้างชื่อเป็นหมอคนแรกของโลกที่รักษาโรคไตหาย ได้รับรางวัลการันตีจากสมาพันธ์แพทย์สมุนไพรรักษาโรคไตหายแล้ว พินิจรายได้ต่ออเมริกาเดือนเป็น 100 ล้าน แต่ยอมเงินมาตั้งอโรคารักษาฟรีที่เมืองไทย คิดเงินค่าหมอแค่ 1 บาท ตะเวนรักษาทั่วประเทศมาเป็นปี ของดีแบบนี้ไปอยู่ที่ไหนมาทำไมไม่เป็นข่าว เอ้า...แชร์วนไปให้ถึงมือคนป่วยยากไร้ หมอทางเลือก ดร.แก้มหอม หมอไทยคนแรกจริง-โดววย รับดูแลรักษา คัดส่งส่งคนยาก woman.mhml.com เขียนความคิดเห็น...		สุดยอดสาวไทย ดร.แก้มหอม แพทย์ทางเลือก จบปริญญาเอก 5 ใบ ด้านมะเร็งจากอเมริกา สร้างชื่อเป็นหมอคนแรกของโลกที่รักษาโรคไตหาย ได้รับรางวัลการันตีจากสมาพันธ์แพทย์สมุนไพรรักษาโรคไตหายแล้ว พินิจรายได้ต่ออเมริกาเดือนเป็น 100 ล้าน แต่ยอมเงินมาตั้งอโรคารักษาฟรีที่เมืองไทย คิดเงินค่าหมอแค่ 1 บาท ตะเวนรักษาทั่วประเทศมาเป็นปี ของดีแบบนี้ไปอยู่ที่ไหนมาทำไมไม่เป็นข่าว เอ้า...แชร์วนไปให้ถึงมือคนป่วยยากไร้			
ภาพจากเฟซบุ๊กของมหาวิทยาลัยประชาชน เมื่อวันที่ 29 มกราคม 2561 มีข้อความเกี่ยวกับ ดร.แก้มหอม ซึ่งเป็นแพทย์ทางเลือกรักษาโรคมะเร็งให้นักศึกษาใช้ตอบคำถามข้อ 48 – 50					
48. ข้อความจากเฟซบุ๊กข้างต้น ควรนำไปแชร์ในสื่อสังคมออนไลน์หรือไม่					
[1] แชร์ เพราะเป็นข่าวดีสำหรับผู้ป่วยโรคมะเร็ง [2] แชร์ เพราะมีผู้แชร์ก่อนหน้าถึง 40 ราย [3] ไม่แชร์ เพราะไม่ทราบว่า ดร.แก้มหอมเป็นใคร [4] ไม่แชร์ เพราะมีผู้กดถูกใจน้อยราย		3	-	-	1.00
49. ข้อใดเป็นวัตถุประสงค์ของการโพสต์ข้อความนี้					
[1] ภูมิใจว่าคนไทยเก่งมีความสามารถ [2] นำเสนอเกี่ยวกับสิทธิสตรีไทย [3] ช่วยเหลือต่อผู้ป่วยมะเร็งที่ยากจน [4] โฆษณาการรักษาโรคมะเร็ง		3	-	-	1.00

ข้อคำถามของแบบวัดทักษะการประเมินสารสนเทศและปัจจัยที่เกี่ยวข้อง	ผลการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 คน			IOC
	+1	0	-1	
50. ข้อมูลข้างต้นเกี่ยวข้องกับการทำรายงานเรื่อง “โรคมะเร็งลำไส้ใหญ่” หรือไม่ [1] เกี่ยวข้อง เพราะเป็นเรื่องโรคมะเร็งเหมือนกัน [2] เกี่ยวข้อง เพราะเป็นทางเลือกในการรักษาโรคมะเร็ง [3] ไม่เกี่ยวข้อง เพราะเนื้อหาเกี่ยวกับ ดร.แก้มหอม [4] ไม่เกี่ยวข้อง เพราะเนื้อหาเกี่ยวกับมะเร็งตับ	3	-	-	1.00
51. จงพิจารณาโฆษณาเครื่องสำอางจากเฟซบุ๊กต่อไปนี้ ในกรณีที่นักศึกษาต้องการเลือกใช้สินค้าเครื่องสำอางค์จากโฆษณาดังกล่าว ข้อความโฆษณา: เครื่องสำอาง SKIN FEED จากประเทศเกาหลี ที่ดารา ‘ยุนฮา’ และ ‘ลีมินโฮ’ ใช้เป็นประจำ มีส่วนผสมธรรมชาติที่เป็น Organic ไม่มีสารเคมีผ่านการรับรองจากสถาบันผิวหนังแห่งชาติ ประเทศฝรั่งเศส มีสาขาจำหน่ายทั่วเอเชียและประเทศไทย แป้งพัฟที่ยุนฮาใช้ ราคาตลับละ 2,250 บาท เซรั่มที่ลีมินโฮใช้ ราคาขวดละ 3,500 บาท สั่งซื้อคู่ได้ลด 10% เหลือ 5,750 บาท ค่าส่งฟรี สนใจสั่งซื้อได้ตามไลน์ ID: Nongspong007 โอนเงินแล้วรอรับของภายใน 24 ชั่วโมง				

ข้อความคำถามของแบบวัดทักษะการประเมินสารสนเทศและปัจจัยที่เกี่ยวข้อง	ผลการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 คน			IOC
	+1	0	-1	
[1] ติดต่อสั่งซื้อทันทีเพราะเป็นเครื่องสำอางที่ดารากาฬใช้เป็นประจำ [2] ขอเปรียบเทียบกับเครื่องสำอางค์ยี่ห้ออื่นก่อน เพราะราคาสูงเกินไป [3] เป็นข้อมูลที่น่าเชื่อถือเพราะให้ข้อมูลครบถ้วนทั้งการรับรองราคา และการติดต่อ [4] เป็นข้อมูลที่สามารถขอรายละเอียดเพิ่มเติมได้จากไลน์ ID: Nongpong007	2	-	1	0.33
ไม่ดีแน่หากทานยาพร้อมน้ำผลไม้ ผลการศึกษาของแคนาดา พบว่า น้ำผลไม้บางชนิด เช่น น้ำส้ม น้ำแอปเปิล และน้ำเกรฟฟรุต อาจไปขัดขวางกระบวนการดูดซึมยาในร่างกาย โดยนักวิจัยจากมหาวิทยาลัยเวสต์เทิร์นออนแทรีโอ ในแคนาดา ทดลองให้อาสาสมัครสุขภาพดี ใช้จ่ายแก้แพ้ไซเฟอนาตินควบคู่ไปกับการดื่มน้ำเกรฟฟรุต และอีกกลุ่มรับยาแก้แพ้ประเภทเดียวกันพร้อมดื่มน้ำเปล่า ผลปรากฏว่า กลุ่มที่ดื่มน้ำเกรฟฟรุตจะดูดซึมยาแก้แพ้ได้แค่ครึ่งเดียวเท่านั้น เมื่อเทียบกับกลุ่มที่ดื่มน้ำเปล่า เพราะน้ำผลไม้จะไปขัดขวางไม่ให้ลำไส้เล็กดูดซึมยาเข้าสู่กระแสเลือดได้สะดวก นักวิจัยจึงแนะนำให้คนไข้ควรปรึกษาแพทย์ ว่ายาตัวใดที่ร่างกายดูดซึมได้ไม่ดี ถ้ารับประทานร่วมกับน้ำผลไม้ ข้อความบางส่วนจากเว็บ OKNation Blog เขียนโดย เจ้าชายอสูร โพสต์วันที่ 30 สิงหาคม 2551 ให้ตอบคำถามข้อ 52-53 52. จงพิจารณาความถูกต้องของเนื้อหาบนเว็บบล็อกนี้ [1] ถูกต้อง เพราะเป็นผลวิจัยจากมหาวิทยาลัยในแคนาดา [2] ถูกต้อง เพราะมาจากเว็บ OKNation Blog [3] ไม่ถูกต้อง เพราะไม่รู้จักผู้โพสต์ [4] ไม่ถูกต้อง เพราะไม่มีรายการอ้างอิง	3	-	-	1.00

ข้อคำถามของแบบวัดทักษะการประเมินสารสนเทศและปัจจัยที่เกี่ยวข้อง	ผลการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 คน			IOC
	+1	0	-1	
53. ถ้าต้องการค้นหาข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวจากกูเกิ้ล ต้องใช้คำค้นใด [1] ยา น้ำผลไม้ [2] ยา น้ำเกรพฟรุต [3] น้ำผลไม้ แคนาดา [4] นักวิจัย มหาวิทยาลัยเวสต์เทิร์นออนแทรีโอ	3	-	-	1.00

ดำเนินการแก้ไขข้อคำถามตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ ดังนี้

ข้อ 28 ข้อความใดไม่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์ข้างต้น

“[1] นำสุนัขไปดมกลิ่น

[2] ตรวจสอบปรากฏว่า ภายในไม่มีระเบิด

[3] ใช้เครื่องเอ็กซเรย์ตรวจสอบวัตถุต้องสงสัย

[4] ตำรวจสถานีตำรวจภูธรแม่ปิงพบวัตถุต้องสงสัย” แก้ไขเป็น

28. ข้อความใดไม่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์ข้างต้น

“ [1] เจ้าหน้าที่ตำรวจนำสุนัขไปดมกลิ่น

[2] ภายหลังกระเป๋าดินทางไม่มีระเบิด

[3] ตำรวจใช้เครื่องเอ็กซเรย์ตรวจสอบวัตถุต้องสงสัย

[4] ตำรวจสถานีตำรวจภูธรแม่ปิงพบวัตถุต้องสงสัย”

จากข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิ “โจทย์บางข้อมีความยาว แต่มีข้อคำถามเพียง 2 ข้อ และจำนวนข้อคำถามมากเกินไป” จึงแก้ไขโดย 1) ตัดข้อคำถามที่ได้ค่า IOC น้อยกว่า 0.67 ได้แก่ข้อที่ 11, 30, 32, 43 และ 51 2) ตัดข้อคำถามในบางตอนลง ได้แก่ข้อที่ 15 17 26 27 31 33 และ 34 3) สลับเลขหน้าข้อระหว่างข้อที่ 29 และ 30 ในแบบสอบถามฉบับจริง และ 4) เพิ่มข้อคำถาม 2 ข้อในโจทย์ข้อที่ 27 และ 28 (ในแบบสอบถามฉบับจริง) ดังนี้

27. จากบทความ ข้อความใดไม่ถูกต้อง

[1] เงินเป็นสิ่งสกปรกเพราะมีจุลินทรีย์

[2] การสัมผัสธนบัตรทำให้เป็นโรคทางเดินอาหาร

[3] จุลินทรีย์ที่อยู่ในลำไส้ทำให้เกิดโรคทางเดินอาหาร

[4] เงินตรามีโทษมากกว่ามีประโยชน์ในชีวิตประจำวัน

28. บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่ออะไร

- [1] สร้างสุขนิสัยที่ดีแก่ประชาชน
- [2] เตือนภัยด้านสุขภาพแก่ประชาชน
- [3] ประชาสัมพันธ์ด้านสาธารณสุข
- [4] โฆษณาบัตรเครดิตเอื้ออาทร

ภาคผนวก จ

แบบวัดทักษะการประเมินสารสนเทศและปัจจัยที่เกี่ยวข้อง

**แบบวัดทักษะการประเมินสารสนเทศและปัจจัยที่เกี่ยวข้อง
งานวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับทักษะการประเมินสารสนเทศจาก
สังคมออนไลน์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในเขตกรุงเทพมหานคร**

ผู้วิจัย นายชัยวัฒน์ บุญอาจ
นิสิตระดับปริญญาโท หลักสูตร ศศ.ม. (สารสนเทศศึกษา)
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

คำชี้แจงสำหรับผู้ตอบแบบวัด แบบวัดแบ่งเป็น 4 ตอน จำนวน 43 ข้อ ดังนี้

- ตอนที่ 1 ข้อมูลคุณลักษณะส่วนบุคคล จำนวน 6 ข้อ
- ตอนที่ 2 การคิดอย่างมีเหตุผล จำนวน 12 ข้อ
- ตอนที่ 3 การคิดอย่างมีวิจารณญาณ จำนวน 10 ข้อ
- ตอนที่ 4 ทักษะการประเมินสารสนเทศ จำนวน 15 ข้อ

ตอนที่ 1 ข้อมูลคุณลักษณะส่วนบุคคล (6 ข้อ)

คำชี้แจง ให้ทำเครื่องหมาย ✓ หน้าหมายเลขคำตอบหรือเขียนคำตอบในช่องว่างที่ตรงกับความเป็นจริงของท่าน

1. เพศ [1] ชาย [2] หญิง
2. ชั้นปี [1] ชั้นปีที่ 1 [2] ชั้นปีที่ 2 [3] ชั้นปีที่ 3 [4] ชั้นปีที่ 4 หรือสูงกว่า
3. คณะ..... สาขาวิชา.....
4. เกรดเฉลี่ยรวม.....
5. ความถี่ในการใช้อินเทอร์เน็ต.....ชั่วโมงต่อวัน
6. สื่อสังคมออนไลน์ใดที่ท่านใช้เป็นประจำ (เลือกเพียงคำตอบเดียว)

[1] Bloggang	[2] Facebook
[3] Twitter	[4] Youtube
[5] Google plus	[6] Pantip

18. กระดานลื่น ชิงช้า ลูกฟุตบอล

[1] เฟอร์นิเจอร์

[2] สนามเด็กเล่น

[3] บ้าน

[4] พลศึกษา

ตอนที่ 3 การคิดอย่างมีวิจารณญาณ (10 ข้อ)

คำชี้แจง จงทำเครื่องหมาย ✓ หน้าหมายเลขข้อที่ถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียว

อ่านข้อความต่อไปนี้แล้วตอบคำถาม ข้อ 19-22

พื้นที่ทางภาคเหนือตอนบนในช่วงฤดูแล้ง พื้นที่ป่าจะถูกไฟไหม้กินพื้นที่หลายตารางกิโลเมตร ส่งผลกระทบให้พื้นที่ป่าหายไปเป็นจำนวนมาก สัตว์ป่าหายากสูญพันธุ์และลดน้อยลงไปทุกปี การป้องกัน คือ การทำแนวกันไฟ การรณรงค์ให้ชาวบ้านไม่จุดไฟเพื่อล่าสัตว์ พื้นที่เสี่ยงต่อภัยแล้งจะเป็นพื้นที่ประสบปัญหาไฟป่าอย่างรุนแรง ดังนั้นข้อสรุปในตรงนี้ คือ ไฟป่ากับภัยแล้งมาด้วยกันแบบเกาะติด

19. ปัญหาที่เกิดขึ้นคืออะไร

[1] สัตว์ป่าสูญพันธุ์

[2] พื้นที่ป่าโดนทำลาย

[3] ชาวบ้านทำลายป่าไม้

[4] เกิดไฟป่าทางภาคเหนือ

20. ข้อมูลใดไม่เกี่ยวข้องกับบทความ

[1] ไฟป่าเกิดขึ้นที่จังหวัดเชียงใหม่

[2] ไฟป่าเกิดจากชาวบ้านจุดขึ้น

[3] ไฟป่าป้องกันได้โดยชุดแนวกันไฟ

[4] ไฟป่าทำให้สูญเสียทรัพยากรธรรมชาติ

21. เมื่อเกิดไฟไหม้ป่า นักศึกษาคิดว่าเหตุการณ์ใดจะเกิดเป็นอันดับต่อไป

[1] หน้ดินถูกทำลาย

[2] ฝนไม่ตกตามฤดูกาล

[3] สัตว์ป่าหายากถูกทำลาย

[4] พื้นที่ป่าไม่อุดมสมบูรณ์

22. สิ่งใดส่งผลกระทบโดยตรง ทำให้พื้นที่ป่าหายไปจำนวนมาก

[1] การตัดไม้ทำลายป่า

[2] การทำไร่เลื่อนลอย

[3] ไฟป่าและความแห้งแล้ง

[4] การเพิ่มจำนวนของประชากร

อ่านบทความต่อไปนี้แล้วตอบคำถาม ข้อ 23-24

เจ้าหน้าที่ตำรวจ สถานีตำรวจภูธรแม่ปิงรับแจ้งมีคนพบวัตถุต้องสงสัยอาจจะเป็นระเบิดจึงรีบเดินทางไปตรวจสอบกระเป๋าดูทาง นำสุนัขไปดมกลิ่นระเบิด แต่ตรวจสอบไม่ได้ เลยต้องใช้เครื่องมือเอกซเรย์ตรวจสอบ ปรากฏว่าภายในไม่มีระเบิด

23. ข้อความใดไม่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์ข้างต้น

- [1] เจ้าหน้าที่ตำรวจนำสุนัขไปดมกลิ่น
- [2] ภายกระเป๋าดูทางไม่มีระเบิด
- [3] ตำรวจใช้เครื่องมือเอกซเรย์ตรวจสอบวัตถุต้องสงสัย
- [4] ตำรวจสถานีตำรวจภูธรแม่ปิงพบวัตถุต้องสงสัย

24. เมื่อนักศึกษาพบวัตถุต้องสงสัย ควรปฏิบัติอย่างไร

- [1] แจ้ง รปภ.
- [2] ชักชวนเพื่อน ๆ ไปเปิดดู
- [3] นำไปวางไว้ให้ไกลสถานที่ชุมชน
- [4] ไม่เข้าใกล้บริเวณนั้นแล้วรีบแจ้งตำรวจ

อ่านบทความต่อไปนี้แล้วตอบคำถาม ข้อ 25-28

เงินตรา ปัจจัยสำคัญของชีวิตมนุษย์ในปัจจุบัน นำมาซึ่งความสะดวกสบายในการดำรงชีวิต แต่เมื่อมีคุณอนันต์ก็อาจมีโทษมหันต์นำอันตรายที่ไม่คาดคิด เงินตราไม่ว่าจะเป็นธนบัตรหรือเหรียญที่เราใช้กันอยู่ทุกวัน จัดเป็นสิ่งสกปรกอันดับหนึ่งที่เรากำลังสัมผัสในชีวิตประจำวัน จากงานวิจัยพบว่า จุลินทรีย์ต่าง ๆ ชอบอาศัยอยู่ตามธนบัตรและเต็บโตได้ดีในลำไส้คน ก่อให้เกิดโรคทางเดินอาหาร จะเป็นการดีถ้าเราเลิกนิสัยเสียนิ้วมือเวลานับเงิน และคอยดูแลไม่ให้เด็กอมเหรียญหรือธนบัตรเล่น แต่วันนี้คุณมีทางเลือกที่ดีที่ทำให้คุณมีสุขภาพชีวิตที่ดีขึ้น สะดวก ปลอดภัย ด้วยบริการของบัตรเครดิตเอื้ออาทร

25. ใจความสำคัญของบทความนี้คืออะไร

- [1] โทษของเงินตรา
- [2] ความสำคัญของเงินตรา
- [3] การใช้บริการบัตรเครดิตเอื้ออาทร
- [4] การอมเหรียญและธนบัตรของเด็ก ๆ

26. จากบทความ ข้อความใดเป็นข้อตกลงเบื้องต้น

- [1] เงินตราเป็นปัจจัยพื้นฐาน
- [2] จุลินทรีย์ชอบอาศัยอยู่ตามเงิน
- [3] การใช้บริการบัตรเครดิตเอื้ออาทร
- [4] จุลินทรีย์เจริญเติบโตได้ดีในลำไส้คน

27. จากบทความ ข้อความใดไม่ถูกต้อง

- [1] เงินเป็นสิ่งสกปรกเพราะมีจุลินทรีย์
- [2] การสัมผัสธนบัตรทำให้เป็นโรคทางเดินอาหาร
- [3] จุลินทรีย์ที่อยู่ในลำไส้ทำให้เกิดโรคทางเดินอาหาร
- [4] เงินตรามีโทษมากกว่ามีประโยชน์ในชีวิตประจำวัน

28. บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่ออะไร

- [1] สร้างสุขนิสัยที่ดีแก่ประชาชน
- [2] เตือนภัยด้านสุขภาพแก่ประชาชน
- [3] ประชาสัมพันธ์ด้านสาธารณสุข
- [4] โฆษณาบัตรเครดิตเอื้ออาทร

ตอนที่ 4 ทักษะการประเมินสารสนเทศ (15 ข้อ)

คำชี้แจง จงทำเครื่องหมาย ✓ หน้าหมายเลขข้อที่ถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียว

29. ข้อใดกล่าวไม่ถูกต้องในการใช้ข้อมูลจากสื่อสังคมออนไลน์ในการทำรายงาน

- [1] ข้อมูลที่แชร์ต่อ ๆ กันในเฟซบุ๊กแสดงว่าเป็นจริงนำมาใช้ได้
- [2] ภาพถ่ายทุกภาพที่โพสต์มีเจ้าของ การนำมาใช้ต้องอ้างอิง
- [3] ใช้ข้อมูลจากแหล่งที่น่าเชื่อถือเสมอ เช่น สถาบันการศึกษา หน่วยงานราชการ เป็นต้น
- [4] ต้องตรวจสอบข้อเท็จจริงจากหลาย ๆ แหล่งก่อนนำข้อมูลไปใช้

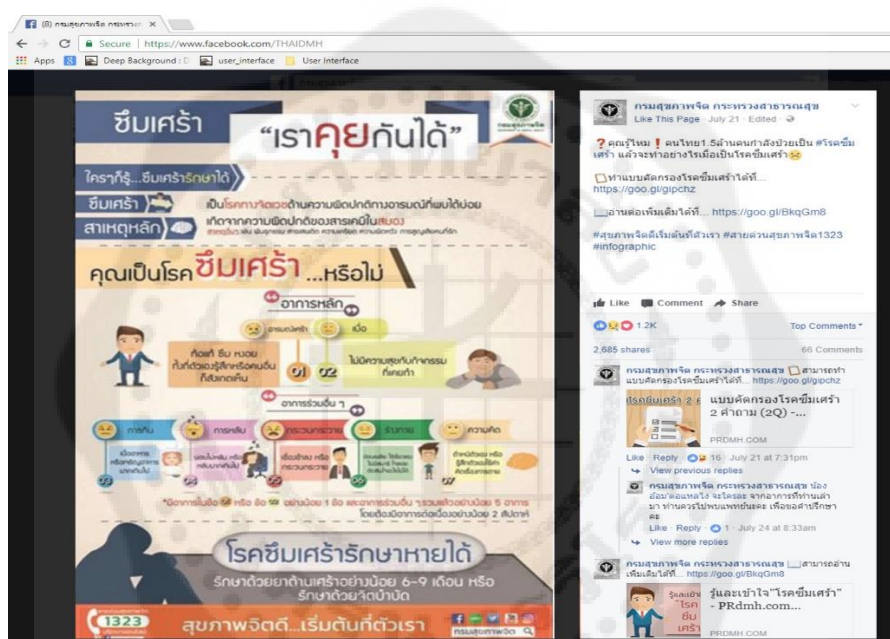
30. ในกรณีที่ต้องการทราบ “รายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่อครัวเรือน” เพื่อใช้ทำรายงาน สารสนเทศข้อใด น่าเชื่อถือมากที่สุด

- [1] “ข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) ปี 2560” จาก <https://data.go.th/Datasets.aspx?kw=รายได้เฉลี่ย>
- [2] “สำรวจกระเป๋าคคนไทย: รายได้-รายจ่ายต่อเดือน ต่อครัวเรือน” จาก <https://today.line.me/th/pc/article/สำรวจกระเป๋าคเงินคนไทย>
- [3] “สถิติรายได้ต่อเดือนของคนไทย” จาก <https://pantip.com/topic/36078281>
- [4] “เศรษฐกิจไทยไตรมาสแรกของปี 2561” จาก https://www.ega.or.th/download/file_c332c6a6f9a569cc2260dd46a122a261.pdf

31. มีผู้ใช้เฟซบุ๊กกรายหนึ่งได้โพสต์บทความเรื่อง “วิธีดำเนินธุรกิจ SME ใน พ.ศ. 2549” เมื่อวันที่ 13 เมษายน 2561 หากนักศึกษาทำรายงาน เรื่อง “การประยุกต์เทคโนโลยีสมัยใหม่ที่กับธุรกิจ SME” จะนำบทความดังกล่าวมาใช้หรือไม่

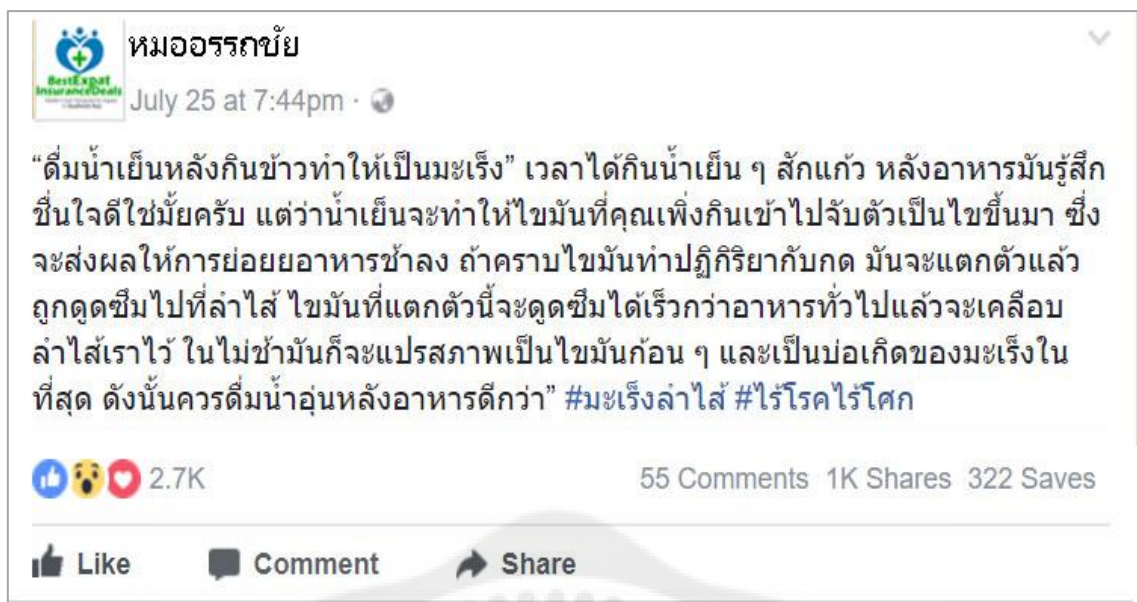
- [1] ใช่ เพราะมีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับรายงาน
- [2] ใช่ เพราะเป็นบทความทางด้านวิชาการ
- [3] ไม่ใช่ เพราะข้อมูลมีความล้าสมัยเกินไป
- [4] ไม่ใช่ เพราะไม่มีเนื้อหาเกี่ยวกับเทคโนโลยี

ภาพหน้าจอเฟซบุ๊กของกรมสุขภาพจิต เรื่องโรคซึมเศร้า ให้ตอบคำถาม ข้อ 32

32. ข้อใดใช้พิจารณาความน่าเชื่อถือของข้อมูลเกี่ยวกับโรคซึมเศร้าจากเฟซบุ๊ก

- [1] ภาพประกอบดูง่ายและชัดเจน
- [2] เนื้อหาจัดทำโดยกรมสุขภาพจิต
- [3] มีผู้แชร์ (Share) จำนวน 2,685 ราย
- [4] ผู้กดไลค์ (Like) จำนวน 1,200 ราย

อ่านข้อความจากเฟสบุ๊กของหมออรรถชัยด้านบน และตอบคำถามข้อ 33-34

33. ถ้านักศึกษาทำรายงานเรื่อง “โรคมะเร็งลำไส้” ข้อความข้างต้นถูกต้องหรือไม่

- [1] ถูกต้อง เพราะมี hashtag คำว่า #มะเร็งลำไส้
- [2] ถูกต้อง เพราะผู้เขียนเป็นแพทย์
- [3] ไม่ถูกต้อง เพราะข้อมูลมีเนื้อหาไม่เพียงพอ
- [4] ไม่ถูกต้อง เพราะไม่มีการอ้างอิงที่มาของข้อมูล

34. เมื่อนักศึกษาอ่านข้อความดังกล่าวแล้ว ควรปฏิบัติอย่างไร

- [1] สนใจที่จะค้นข้อมูลเพิ่มเติมในเว็บไซต์ Google
- [2] ส่ง Comment เพื่อขอข้อมูลเพิ่มเติมจากหมออรรถชัย
- [3] กดไลค์เพื่อแสดงความสนใจและสนับสนุนข้อความ
- [4] กดแชร์เพื่อให้ผู้อื่นทราบและปฏิบัติตามคำแนะนำ

มันมาถึง"ประเทศไทย"แล้วแมลงชนิดนี้เตือนกันให้ทั่ว "แมลง" (หรือหนอน?) ชนิดนี้ (ไม่ทราบว่าจะเปลี่ยนชื่อเป็นภาษาไทยว่าอย่างไร) ถ้ามาเกาะบนตัวคุณห้ามตบมันเด็ดขาดในตัวมันมีสารพิษชนิดเหลว เมื่อสัมผัสผิวหนังเรา ตายยูกเดียวเลยบอกเด็ก ๆ เพื่อน ๆ ด้วยว่าหากมีแมลงแบบนี้มาเกาะใช้ปากเป่าไล่ได้ แล้วห้ามใช้มือตีมันเด็ดขาด หมอเน้นย้ำว่าถ้าแชร์เรื่องนี้ออกไปสักสิบคนอย่างน้อยช่วยชีวิตคนได้ถึงหนึ่งชีวิต เจอแล้วคับ นส.นุรฮาซีกิง อาแว 16 ปี อยู่ ม. 5 รร. ร่มเกล้า ตอนนี้อาศัยอยู่ โรงพยาบาล ตึกกัญญารัตน ชั้น 3 เติง 12 #ช่วยกันแชร์ ด้วยนะคร้าา เพื่อความปลอดภัยของลูกหลานคุณ

ข้อความจากเฟซบุ๊กข้างต้นเกี่ยวกับแมลงประหลาดที่ส่งต่อ ๆ กัน ให้ตอบคำถามข้อ 35 – 36

35. หากต้องการตรวจสอบข้อเท็จจริงของแมลงตามข่าวนี้ ควรทำอะไร

- [1] ส่ง Comment เพื่อสอบถามผู้โพสต์และคนอื่น ๆ
- [2] แชร์ข้อความในกลุ่มเพื่อนเพื่อให้อ่านตรวจสอบ
- [3] ค้นหาข้อมูลแมลงนี้ในเว็บสหกรณ์การเกษตร
- [4] โทรศัพท์ถามข้อมูลจากมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

36. จากข้อความที่แชร์ ข้อใดไม่เป็นจริง

- [1] อ้างว่าหมอสนับสนุนให้แชร์ข้อมูล
- [2] พิมพ์ผิดและใช้ภาษาไทยไม่ถูกต้อง
- [3] เป็นข้อความส่งต่อแบบลูกโซ่
- [4] ให้ข้อมูลเกี่ยวกับแมลงครบถ้วน

เทคโนโลยี MRI เพิ่มประสิทธิภาพการรักษาโรคระบบประสาทและสมอง

สถิติผู้ป่วยหลอดเลือดสมองหน้าใหม่ในแต่ละปีกว่า 150,000 ราย สถาบันประสาทวิทยา กรมการแพทย์ วินิจฉัยและรักษาผู้ป่วยด้วยเทคโนโลยี MRI ลดอัตราความพิการและเสียชีวิต

นายแพทย์ธีรพล พันธานนท์ อธิบดีกรมการแพทย์ เปิดเผยว่า โรคหลอดเลือดสมองเป็นโรคทางระบบประสาทที่เป็นปัญหาสาธารณสุขสำคัญทั่วโลก รวมถึงประเทศไทย องค์การอนามัยโลก ประมาณว่าทุกปีมีผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมองมากกว่า 15 ล้านคนทั่วโลก ในขณะที่ประเทศไทยคาดว่าจะมีผู้ป่วยรายใหม่ในแต่ละปีสูงถึง 150,000 ราย โรคหลอดเลือดสมองเป็นสาเหตุของความพิการหรือเสียชีวิตเป็นลำดับต้นๆ โดยโรคดังกล่าว แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ โรคหลอดเลือดสมองตีบ เกิดจากความผิดปกติของหลอดเลือดแดงที่ไปเลี้ยงสมองเกิดการตีบหรืออุดตัน เป็นผลมาจากการที่ผู้ป่วยมีปัจจัยเสี่ยง เช่น เบาหวาน ความดันโลหิตสูง การบริโภคอาหารไขมันสูง สูบบุหรี่ ขาดการออกกำลังกาย ภาวะเลือดข้น ซึ่งผู้ป่วยที่มีปัจจัยเสี่ยงสะสมเป็นเวลานานจะทำให้ผนังหลอดเลือดหนาและแข็งตัว เกิดการตีบหรืออุดตัน สมองขาดเลือดเป็นอัมพาตได้ โรคหลอดเลือดสมองแตก เกิดจากหลอดเลือดมีความเปราะบางร่วมกับภาวะความดันโลหิตสูง ทำให้บริเวณที่เปราะบางนั้นโป่งพองหรือที่เรียกว่าโรคหลอดเลือดสมองโป่งพอง ซึ่งเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้เส้นเลือดสมองแตกได้ โดยจะมีอาการอ่อนแรงแขนขาครึ่งซีก หน้าเบี้ยวครึ่งซีก เหน็บชาตามร่างกายครึ่งซีก พูดไม่ชัด พูดไม่ชัด กลืนลำบาก สับสน เห็นภาพซ้อน ชีพจร ปวดศีรษะรุนแรง ปวดต้นคอ คลื่นไส้อาเจียน เดินเซ อาการเหล่านี้มักเกิดขึ้นเฉียบพลัน เมื่อพบผู้ป่วยมีอาการข้างต้นรีบส่งโรงพยาบาลให้เร็วที่สุด

แหล่งข่าวโดย » ฝ่ายประชาสัมพันธ์ กรมการแพทย์

[มิถุนายน ศักราช 30, พ.ศ. 2560 15:44:47]

จากภาพ Twitter เรื่องเทคโนโลยี MRI ของกรมการแพทย์ด้านบน ให้ตอบคำถามข้อ 37 – 38

37. ข้อใดใช้ในการพิจารณาความทันสมัยหรือไม่ทันสมัยของสารสนเทศที่ได้รับจากทวีตเตอร์นี้

- [1] ทันสมัย ดูจากการ Retweet 26 ครั้ง
- [2] ทันสมัย ดูจากวันที่เผยแพร่ 30 มิถุนายน 2560
- [3] ไม่ทันสมัย ดูจากปีลิขสิทธิ์ของทวีตเตอร์ 2553
- [4] ไม่ทันสมัย เปรียบเทียบกับปัจจุบันคือ เดือนพฤษภาคม 2561

38. ข้อใดกล่าวไม่ถูกต้องเกี่ยวกับทวีตเตอร์ข้างต้น

- [1] เป็นบทความวิชาการ
- [2] เป็นการประชาสัมพันธ์
- [3] ให้ความรู้แก่ประชาชนทั่วไป
- [4] ให้ความรู้แก่แพทย์และผู้ที่เกี่ยวข้อง

	สุดยอดสาวไทย ดร.แก้มหอม แพทย์ทางเลือกจบปริญญาเอก 5 ใบ ด้านมะเร็งจากอเมริกา สร้างชื่อเป็นหมอกคนแรกของโลก ที่รักษาโรคไตหาย ได้รับรางวัลการันตีจากสมาพันธ์แพทย์สมุนไพรมหาวิทยาลัยประชาชน สุดยอดมือปราบมะเร็ง รักษาผู้ป่วยมะเร็งระยะสุดท้ายหายมาแล้ว ฟันรายได้ต่ออเมริกาเดือนเป็น 100 ล้าน แต่หอบเงินมาตั้งอโรคารักษาฟรีที่เมืองไทย คิดเงินค่าหมอแค่ 1 บาท ตะเวนรักษาทั่วประเทศมาเป็นปี ของดีแบบนี้ไปอยู่ที่ไหนมาทำไมไม่เป็นข่าว เอ้า...แชร์วนไปให้ถึงมือคนป่วยยากไร้
---	--

ภาพจากเฟสบุ๊กของ “มหาวิทยาลัยประชาชน” เมื่อวันที่ 29 มกราคม 2561 มีข้อความเกี่ยวกับ ดร.แก้มหอม ซึ่งเป็นแพทย์ทางเลือกรักษาโรคมะเร็ง ให้นักศึกษาใช้ตอบคำถามข้อ 39 – 41

39. ข้อความจากเฟสบุ๊กข้างต้น ควรนำไปแชร์ในสื่อสังคมออนไลน์หรือไม่

- [1] แชร์ เพราะเป็นข่าวดีสำหรับผู้ป่วยโรคมะเร็ง
- [2] แชร์ เพราะมีผู้แชร์ก่อนหน้านี้ถึง 40 ราย
- [3] ไม่แชร์ เพราะไม่ทราบว่า ดร.แก้มหอมเป็นใคร
- [4] ไม่แชร์ เพราะมีผู้กดถูกใจน้อยราย

40. ข้อใดเป็นวัตถุประสงค์ของการโพสต์ข้อความนี้

- [1] ภูมิใจว่าคนไทยเก่งมีความสามารถ
- [2] นำเสนอเกี่ยวกับสิทธิสตรีไทย
- [3] ช่วยเหลือต่อผู้ป่วยมะเร็งที่ยากจน
- [4] โฆษณาการรักษาโรคมะเร็ง

41. ข้อมูลข้างต้นเกี่ยวข้องกับการทำรายงานเรื่อง “โรคมะเร็งลำไส้ใหญ่” หรือไม่

- [1] เกี่ยวข้อง เพราะเป็นเรื่องโรคมะเร็งเหมือนกัน
- [2] เกี่ยวข้อง เพราะเป็นทางเลือกในการรักษาโรคมะเร็ง
- [3] ไม่เกี่ยวข้อง เพราะเนื้อหาเกี่ยวกับ ดร.แก้มหอม
- [4] ไม่เกี่ยวข้อง เพราะเนื้อหาเกี่ยวกับมะเร็งตับ

ไม่ดีแน่หากทานยาพร้อมน้ำผลไม้

ผลการศึกษาของแคนาดา พบว่า น้ำผลไม้บางชนิด เช่น น้ำส้ม น้ำแอปเปิล และน้ำเกรฟฟรุต อาจไปขัดขวางกระบวนการดูดซึมยาในร่างกาย

โดยนักวิจัยจากมหาวิทยาลัยเวสต์เทิร์นออนแทรีโอ ในแคนาดา ทดลองให้อาสาสมัครสุขภาพดี ใช้จ่ายแก้แพ้เพซิเฟอนาตินควบคู่ไปกับการดื่มน้ำเกรฟฟรุต และอีกกลุ่มรับยาแก้แพ้ประเภทเดียวกันพร้อมดื่มน้ำเปล่า ผลปรากฏว่า กลุ่มที่ดื่มน้ำเกรฟฟรุตจะดูดซึมยาแก้แพ้ได้แค่ครึ่งเดียวเท่านั้น เมื่อเทียบกับกลุ่มที่ดื่มน้ำเปล่า เพราะน้ำผลไม้จะไปขัดขวางไม่ให้ลำไส้เล็กดูดซึมยาเข้าสู่กระแสเลือดได้สะดวก นักวิจัยจึงแนะนำให้คนไข้ควรปรึกษาแพทย์ ว่ายาตัวใดที่ร่างกายดูดซึมได้ไม่ดี ถ้ารับประทานร่วมกับน้ำผลไม้

ข้อความบางส่วนจากเว็บ OKNation Blog เขียนโดย เจ้าชายอสูร โพสต์วันที่ 30 สิงหาคม 2551 ให้
ตอบคำถามข้อ 42-43

42. จงพิจารณาความถูกต้องของเนื้อหาบนเว็บบล็อกนี้

- [1] ถูกต้อง เพราะเป็นผลวิจัยจากมหาวิทยาลัยในแคนาดา
- [2] ถูกต้อง เพราะมาจากเว็บ OKNation Blog
- [3] ไม่ถูกต้อง เพราะไม่รู้จักผู้โพสต์
- [4] ไม่ถูกต้อง เพราะไม่มีรายการอ้างอิง

43. ถ้าต้องการค้นหาข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวจากกูเกิ้ล ต้องใช้คำค้นใด

- [1] ยา น้ำผลไม้
- [2] ยา น้ำเกรฟฟรุต
- [3] น้ำผลไม้ แคนาดา
- [4] นักวิจัย มหาวิทยาลัยเวสต์เทิร์นออนแทรีโอ

😊😊😊 ขอขอบคุณที่สละเวลาตอบคำถามครบทุกข้อ 😊😊😊

ภาคผนวก ฉ
ค่าความยากง่าย และค่าอำนาจจำแนก
ของแบบวัดทักษะการประเมินสารสนเทศและปัจจัยที่เกี่ยวข้อง

ค่าความยากง่ายของแบบวัดทักษะการประเมินสารสนเทศและปัจจัยที่เกี่ยวข้อง

ข้อ	ค่าความยากง่าย	แปลความหมาย	ข้อ	ค่าความยากง่าย	แปลความหมาย
7	0.75	ค่อนข้างง่าย	26	0.30	ค่อนข้างยาก
8	0.73	ค่อนข้างง่าย	27	0.73	ค่อนข้างง่าย
9	0.50	เหมาะสม	28	0.63	ค่อนข้างง่าย
10	0.65	ค่อนข้างง่าย	29	0.65	ค่อนข้างง่าย
11	0.53	เหมาะสม	30	0.38	ค่อนข้างยาก
12	0.75	ค่อนข้างง่าย	31	0.48	เหมาะสม
13	0.70	ค่อนข้างง่าย	32	0.65	ค่อนข้างง่าย
14	0.58	เหมาะสม	33	0.33	ค่อนข้างยาก
15	0.75	ค่อนข้างง่าย	34	0.55	เหมาะสม
16	0.70	ค่อนข้างง่าย	35	0.20	ค่อนข้างยาก
17	0.78	ค่อนข้างง่าย	36	0.23	ค่อนข้างยาก
18	0.78	ค่อนข้างง่าย	37	0.35	ค่อนข้างยาก
19	0.25	ค่อนข้างยาก	38	0.28	ค่อนข้างยาก
20	0.55	เหมาะสม	39	0.63	ค่อนข้างง่าย
21	0.23	ค่อนข้างยาก	40	0.20	ค่อนข้างยาก
22	0.40	เหมาะสม	41	0.38	ค่อนข้างยาก
23	0.45	เหมาะสม	42	0.50	เหมาะสม
24	0.68	ค่อนข้างง่าย	43	0.28	ค่อนข้างยาก
25	0.35	ค่อนข้างยาก			

ค่าอำนาจจำแนกของแบบวัดทักษะการประเมินสารสนเทศและปัจจัยที่เกี่ยวข้อง

ข้อ	ค่าอำนาจจำแนก	แปลความหมาย	ข้อ	ค่าอำนาจจำแนก	แปลความหมาย
7	0.30	พอใช้	26	0.20	พอใช้
8	0.35	พอใช้	27	0.35	พอใช้
9	0.50	ดี	28	0.55	ดี
10	0.40	ดี	29	0.40	ดี
11	0.65	ดีมาก	30	0.35	พอใช้
12	0.30	พอใช้	31	0.35	พอใช้
13	0.30	พอใช้	32	0.70	ดีมาก
14	0.55	ดี	33	0.45	ดี
15	0.50	ดี	34	0.50	ดี
16	0.20	พอใช้	35	0.30	พอใช้
17	0.25	พอใช้	36	0.25	พอใช้
18	0.25	พอใช้	37	0.20	พอใช้
19	0.20	พอใช้	38	0.25	พอใช้
20	0.60	ดีมาก	39	0.25	พอใช้
21	0.25	พอใช้	40	0.20	พอใช้
22	0.30	พอใช้	41	0.45	ดี
23	0.50	ดี	42	0.50	ดี
24	0.55	ดี	43	0.25	พอใช้
25	0.30	พอใช้			

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ ชื่อสกุล นายชัยวัฒน์ บุญอาจ
 วันเดือนปี เกิด 13 ธันวาคม 2531
 สถานที่เกิด อำเภอบัวใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา
 สถานที่อยู่ปัจจุบัน 88/960 ซอยนนทบุรี 20 ถนนนนทบุรี 1 ตำบลบางกระสอ
 อำเภอเมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี 11000

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2554	วท.บ. (สารสนเทศศึกษา) จากมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี
พ.ศ. 2561	ศศ.ม. (สารสนเทศศึกษา) จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

